

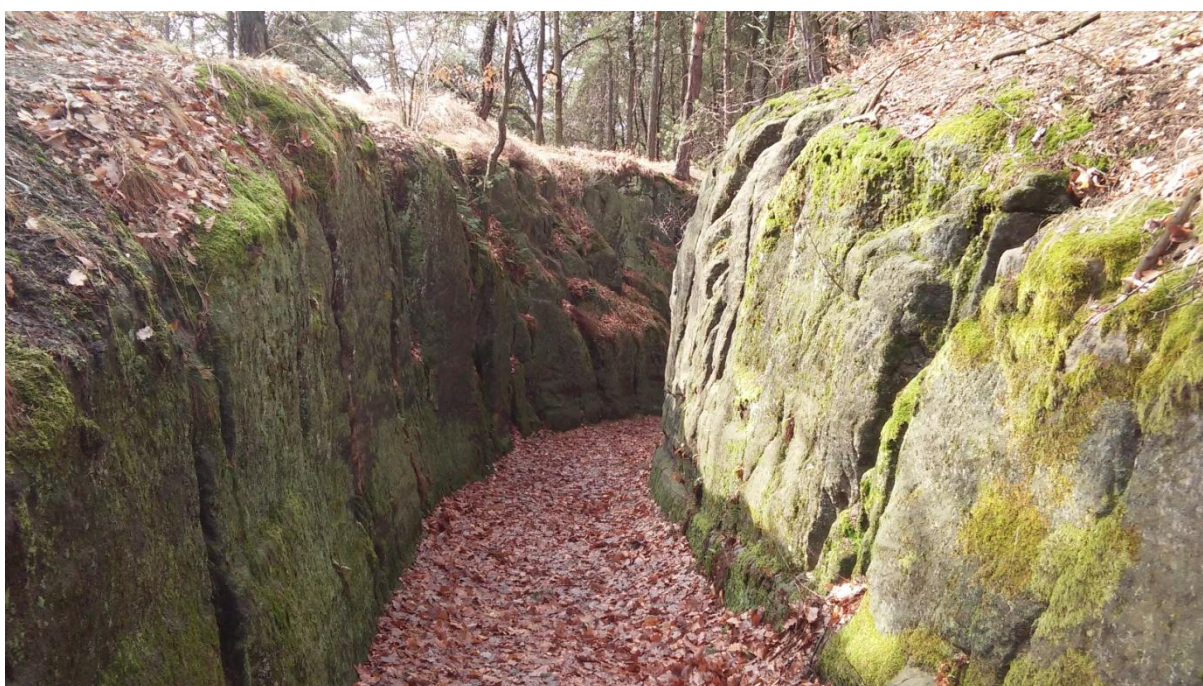
KPNV

Koncepce práce s návštěvnickou veřejností

(Interpretační plán)

CHKO Kokořínsko – Máchův kraj

1. Analytická část

Zadavatel:

AOPK ČR číslo smlouvy 00444/SOPK/17

Zpracovatel:

Ing. Ladislav Ptáček, RNDr. Blažena Hušková, Sdružení pro interpretaci místního dědictví ČR, z.s.

www.dobrainterpretace.cz

2017 – 2018

Obsah

O dokumentu.....	3
Seznam použitých zkratk	4
KPNV a interpretační plánování	5
Forma dokumentu, zkušenosti z českého prostředí.....	5
1. KPNV CHKO Kokořínsko – Máchův kraj – Analytická část	6
Základní informace o interpretovaném území.....	6
Stručná charakteristika území.....	6
Chráněná krajinná oblast Kokořínsko – Máchův kraj - základní informace, předměty ochrany.....	7
Zdroje interpretace.....	8
Historický vývoj území.....	12
Zájmy a zájmové skupiny v území.....	13
Stávající péče o území	17
Analýza návštěvnosti.....	19
Vývoj návštěvnosti.....	19
Charakteristika návštěvníků	21
Průzkum současné situace	26
Přehled návštěvnické infrastruktury	26
Lokalizace a rozsah služeb	28
Chybějící služby v území.....	29
Vnější obraz území	30
Internet.....	30
Televize, filmy.....	32
Tištěné materiály.....	32
Přehled stávající interpretace	38
Naučné stezky v majetku AOPK ČR.....	38
Pozorovatelna u Novozámeckého rybníka	44
Panely u MZCHÚ.....	44
Přehled ostatních naučných stezek.....	48
Přehled muzejních expozic.....	49
Rozhledny	50

O dokumentu

Zadavatel dokumentu: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, organizační složka státu (dále AOPK ČR) Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha 11 – Chodov, v území zastoupena: Regionálním pracovištěm Správa CHKO Kokořínsko-Máchův kraj, Česká ul. 149, 276 01 Mělník.

Koncepce práce s návštěvnickou veřejností (dále KPNV) v CHKO vzešla z potřeby vytvořit koncepční dokument, který by stanovil základní zásady prezentace území a celkově naznačit směr, kterým by se práce s návštěvnickou veřejností v CHKO měla ubírat, aby byly podpořeny cíle ochrany přírody a krajiny a pozitivní přístup veřejnosti k péči o přírodní a kulturně-historické dědictví ve zdejším území. **KPNV je rozdělena do 3 částí:**

Část 1: Analytická

Část 2: Plánovací

Část 3: Aplikační

Část 4: Limity využití území

Na základě analýzy území (Analytická část), KPNV (Plánovací a Aplikační část) navrhuje, s jakými klíčovými sděleními o území CHKO pracovat, na jaké cílové skupiny návštěvníků se zaměřit, jaké formy interpretace a návštěvnické infrastruktury využít a s jakými zdroji přírodního a kulturně-historického dědictví pracovat, aby místní zdroje zůstaly v co největší míře zachovány a mohla být i nadále zajištěna jejich ochrana a péče.

Dokument **stanovuje tzv. limity využití území**, které je potřeba brát v úvahu při práci s návštěvnickou veřejností a při navrhování aktivit a produktů cestovního ruchu. **Cílem je jasně a srozumitelně komunikovat limity využití potenciálu území CHKO v cestovním ruchu** těm, kdo celkový obraz území a produkty cestovního ruchu vytvářejí. **Umožňuje to předcházet případným střetům u posuzování záměrů**, které nejsou z hlediska ochrany přírody a krajiny vhodné a **ukazuje, kde a na jaké formy rozvoje cestovního ruchu se v CHKO zaměřit, aniž by utrpěly hodnoty, které návštěvníky do území přitahují a které má CHKO dle svého společenského zadání chránit.**

Pro přípravu dokumentu byly zcela zásadní konzultace s pracovníky AOPK ČR, RP Správa CHKO Kokořínsko-Máchův kraj. Velmi důležitou součástí však byly také konzultace se zástupci poskytovatelů služeb v cestovním ruchu a rozhovory s pracovníky TIC.

Děkujeme tímto všem, kdo jste k přípravě tohoto dokumentu postupně přispěli svými názory a zkušenostmi, velmi si Vaší pomoci vážíme.

zpracovatelé

Seznam použitých zkratek

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
ČHS	Český horolezecký svaz
DM	destinační management
DP	dům přírody
DSO	dobrovolný svazek obcí
EVL	evropsky významná lokalita
EVVO	ekologická výchova, vzdělávání a osvěta
CHKO KMK	Chráněná krajinná oblast Kokořínsko-Máchův kraj
CHOPAV	chráněná oblast přirozené akumulace vod
IS	informační středisko
JAK	Jednotný architektonický koncept
KČT	Klub českých turistů
KMK	Kokořínsko-Máchův kraj
KPNV	koncepce práce s návštěvnickou veřejností
LČR	Lesy České republiky, s. p.
MAP	místní akční plán vzdělávání
MZCHÚ	maloplošné zvláště chráněné území
MŽP	ministerstvo životního prostředí
NKP	národní kulturní památka
NNO	nevládní neziskové organizace
NPÚ	Národní památkový ústav
NPP/PP	národní přírodní památka /přírodní památka
NPR/PR	národní přírodní rezervace /přírodní rezervace
NS	naučná stezka
OP	ochrana přírody a krajiny
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
PP	Plán péče o CHKO
RMG	regionální muzeum a galerie
SCHKO	správa chráněné krajinné oblasti
SFŽP	Státní fond životního prostředí
TIC	turistické informační centrum
VLS	Vojenské lesy a statky, s. p.
ZCHD	zvláště chráněný druh

KPNV a interpretační plánování

Forma dokumentu, zkušenosti z českého prostředí

KPNV vznikala formou interpretačního plánování, v souladu s platnou metodikou AOPK ČR pro tvorbu KPNV (Metodické listy 34.1).

Jelikož interpretační plánování zatím není v prostředí České republiky běžné a tento dokument je určen i uživatelům mimo AOPK ČR, na základě několikaletých zkušeností ze specifických podmínek českého prostředí jsme zcela záměrně přistoupili k formě dokumentu, která se liší od běžných plánovacích dokumentů (např. Plánu péče o CHKO) a přímo v textu spojuje vysvětlení některých základních konceptů a postupů, metodické poznámky, s obsahem. Interpretačně plánovací dokumenty se často čtou a používají po jednotlivých částech – týká se to především Plánovací části.

Naše zkušenost však ukazuje, že pokud nejsou jednotlivé části KPNV vnímány v kontextu jejího celku, reálně hrozí, že dílčí návrhy (např. cílových skupin či sdělení v Plánovací části, opatření pro konkrétní části infrastruktury v Aplikační části) **budou považovány víceméně za náhodný výběr, který je libovolně možné podle aktuální potřeby měnit. Jednotlivé části pak budou vytrhovány z kontextu – což samozřejmě popírá samotný smysl přípravy KPNV.** Pokud se výchozí situace postupem času změní a je potřeba tomu interpretaci přizpůsobit (např. dojde-li ke změně typu návštěvníků, a tím i žádoucích cílových skupin interpretace), je nutné postupovat systémově a aktualizovat dokument jako celek, se všemi vazbami, které tato změna přináší.

Pokud s KPNV bude pracovat někdo, kdo je v interpretaci zblhlý, opakování metodických poznámek a kontextu mu bude připadat zbytečné. V prostředí ČR **s interpretačními plány však často pracují lidé bez větších zkušeností v oblasti interpretačního plánování** (například běžní pracovníci konkrétní Správy CHKO, či zainteresovaných poskytovatelů služeb cestovního ruchu, kteří musejí řešit práci s veřejností a hledají pro konkrétní aktivity obecný rámec či inspiraci, starostové obcí, kteří plánují interpretaci a potřebují ji někomu zadat apod.).

Mnozí z uživatelů interpretačních plánů mohou také později chtít plány pro své území sami vytvářet. Znalost a pochopení souvislostí interpretačního plánování jim v tom může hodně pomoci.

1. KPNV CHKO Kokořínsko – Máchův kraj – Analytická část

Základní informace o interpretovaném území

Stručná charakteristika území

Chráněná krajinná oblast (CHKO) Kokořínsko - Máchův kraj se nachází v severně od Prahy na rozmezí Středočeského, Ústeckého a Libereckého kraje. Tvoří ji dvě rozdílná a oddělená území – Kokořínsko a Dokesko zvané též Máchův kraj. Kokořínsko bylo chráněno jako CHKO od roku 1976, o Dokesko byla nová CHKO rozšířena v roce 2014. Část Dokeska ležela na území bývalého Vojenského výcvikového prostoru Ralsko.

Oblast Prahy, s více než 1,2 mil. obyvatel, je od jižního okraje Kokořínské části vzdálená 40 km (autem přibližně 40 minut, hromadnou dopravou 1 hodina). Dokesko je po dálnici D10 necelou hodinu jízdy (80 km). Z aglomerace Liberec-Jablonec nad Nisou (více než 150 tis. ob.) je Dokesko vzdáleno cca 40 minut jízdy. Do 1 hodiny je vzdáleno i Ústí nad Labem, Mladá Boleslav, Mělník a Česká Lípa. Znamená to, že území je do 1 hodiny dostupné pro asi 2 mil. obyvatel naší republiky.

Kokořínsko je výjimečné svým složitým reliéfem tvořeným sítí plošin a kaňonovitých údolí s pískovcovými skalními bludišti, pokličkami, skalními branami a okny, ale také neovulkanickými vrchy, přirozeně meandrujícími toky a mozaikou lesů, luk a polí zdejší kulturní krajiny. Jeho charakteristický ráz dotváří množství kulturních a historických památek mimo obce i soubory lidové architektury v obcích.

Velká část Dokeska na rozdíl od Kokořínska není tradiční obydlenou kulturní krajinou. Stopy činnosti člověka v oblasti pokryté hlavně borovými lesy, mokřady, pískovcovými skalami, vřesovišti a trávničky na místech zaniklých obcí, vojenských objektů či těžby jsou, s výjimkou hospodářsky využívaných lesů, zahlazovány přírodními silami. Dlouhodobá přítomnost člověka je patrnější v mělké pánvi přetvořené soustavou rybníků na jihozápadním okraji území.

Chráněná krajinná oblast Kokořínsko – Máchův kraj - základní informace, předměty ochrany

Na území CHKO se nachází 3 národní přírodní rezervace (Novozámecký rybník, Břehyně-Pecopala, Velký a Malý Bezděz), 2 národní přírodní památky (Jestřebské slatiny, Swamp), 6 přírodních rezervací a 18 přírodních památek.

Na území dokeské části CHKO byla na ploše 9 409 ha vyhlášena Ptačí oblast Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady; s výjimkou asi 42 hektarů leží celá ptačí oblast na území CHKO. Cílem ochrany je zachování a obnova ekosystémů významných pro 5 druhů ptáků, pro které byla ptačí oblast vyhlášena (jeřáb popelavý, lelek lesní, moták pochop, skřivan lesní a slavík modráček) v jejich přirozeném areálu rozšíření a zajištění podmínek pro zachování populací těchto druhů ve stavu příznivém z hlediska jejich ochrany.

Čtyři lokality na Kokořínsku a pět lokalit na Dokesku bylo zařazeno mezi tzv. evropsky významné lokality dle směrnice Rady o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Některé na území CHKO zasahují jen částečně.

Posláním chráněné krajinné oblasti je uchování a obnova jejího přírodního prostředí, zejména ekosystémů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zachování a obnova ekologických funkcí území a zachování typického charakteru krajiny za současného rozvíjení ekologicky optimálního systému využívání krajiny a jejích přírodních zdrojů.

Předmětem ochrany chráněné krajinné oblasti je unikátní krajina Dubska, Mšenska, Liběchovska, Kokořínského dolu, Jestřebska, Dokeska, Podbezdězí, Ralska, Polomených hor a nivy Ploučnice, Liběchovky a Pšovky s jedinečným geomorfologickým utvářením, jako jsou ploché pánve s četnými rybníky a rašeliništi, skalní města a kaňonovitá údolí, kvádrové pískovce, neovulkanické vrchy, přirozeně meandrující tok řeky Ploučnice a údolí potoků Liběchovky a Pšovky, harmonicky utvářená krajina se zachovalými ekologickými funkcemi formovaná dlouhodobou činností člověka s významným podílem přírodě blízkých lesních, skalních, lučních, vodních a mokřadních ekosystémů a na ně vázaných vzácných a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, s významným zastoupením dřevin rostoucích mimo les a řadou kulturních a historických památek a souborů lidové architektury, které dotváří charakteristický ráz této krajiny. Předmětem ochrany jsou také typy přírodních stanovišť a druhy, pro které byly vyhlášeny evropsky významné lokality a ptačí oblast na území chráněné krajinné oblasti.

Dlouhodobým cílem ochrany přírody a krajiny v CHKO je ochrana všech hodnot krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků i přírodních zdrojů a vytváření vyváženého životního prostředí a zachování a obnova ekologických funkcí území. Přitom k typickým znakům krajiny náleží zejména její povrchové utváření, včetně toků a vodních ploch, rozvržení a využití pozemků určených k plnění funkcí lesa a zemědělského půdního fondu, její vegetační kryt a rozmístění a urbanistická skladba sídlišť, architektonické památky a místní zástavba lidového rázu, zejména v původní části CHKO.

(zdroj: www.nature.cz, Plán péče o CHKO Kokořínsko – Máchův kraj 2014-2023)

Zdroje interpretace

Cílem není popis veškerých zdrojů interpretace na území CHKO, ale těch nejdůležitějších, jedinečných, zvláště dobře využitelných pro oslovení návštěvníků a interpretaci jedinečných hodnot území.

Geologie, geomorfologie, skalní útvary

Krajinu Kokořínska tvoří křemenné kvádrové pískovce, které jsou dobře propustné pro vodu, snadno zvětrávají a umožňují tak vznik kaňonovitých údolí, roklí, menších skalních měst a bludišť, jeskyní, říms, oken, skalních bran a tzv. pokliček (železité pískovce odolnější zvětrávání tvoří např. typické ploché tvary - pokličky). Tyto rozmanité pískovcové tvary byly jedním z hlavních důvodů pro vyhlášení chráněné krajinné oblasti. Pískovce byly v některých místech v období třetihor proraženy výlevy vulkanického magmatu; tento jev lze pozorovat například na Ronově nebo Vlhošti. Čtvrtohorní usazeniny – rašeliny – se nacházejí v dokeské části u Břehyňského a Robečského potoka.

Vlivem nehomogenní struktury pískovců dochází k selektivnímu zvětrávání a vznikají různé větší (skalní sloupy, výklenky, mosty, římsy, převisy, skalní brány a okna) nebo menší (voštiny a železitémi inkrustacemi vytvářené pseudoškrapy, žlábký, růžice a drobné římsy) útvary. Mezi nejznámější patří tzv. pokličky.

Zajímavé pískovcové útvary se nacházejí například v Kokořínském dole (Mšenské pokličky) a Vojtěšském dole (Jestřebické pokličky), skalní města u Mšena a Vojtěchova, proželezněné pískovce na Střezivojickém Špičáku a na Kamenném vrchu, skalnaté výhledy na Vlhošti a Čapu.

Voda, vodní toky a plochy, mokřady

Kokořínsko a Máchův kraj patří k hydrologicky velmi pestrým územím, jsou zde potoky a říčky, rybníky i mokřady. Na Kokořínsku se nacházejí plošně spíše menší rybníky, zatímco pro Máchův kraj jsou typické velké vodní plochy – Břehyňský a Novozámecký rybník, Máchovo jezero a Hradčanské rybníky. Mokřady Pšovky a Liběchovky a Novozámecký a Břehyňský rybník požívají díky svému významu mezinárodní ochrany v rámci tzv. Ramsarské úmluvy. Vyskytuje se zde mnoho zvláště chráněných druhů především mokřadních rostlin a bezobratlých živočichů.

Kokořínsko a Dokesko jsou součástí tzv. České křídové pánve, která je prostorem akumulace podzemních vod na nepropustném slínovitojílovitém souvrství. Pitnou vodou z těchto podzemních vrstev je zásobováno Mělnicko, Českolipsko a Litoměřicko. K nejvydatnějším zdrojům pitné vody na Kokořínsku patří Stříbrník u Vojtěchova (vodovod z něj zásobovaný byl vybudován již za 1. republiky) a jímací vrty na dolní Liběchovce. Podzemní zdroje vody zásobují nejen vzdálenější území, ale také obce na Kokořínsku.

Vodní zdroje v Kokořínském dole byly využívány k zásobování okolních obcí pitnou vodou; vzhledem k vysoké propustnosti pískovců pro vodu je voda „zlatem zdejšího kraje“. Studánky jsou dobře známy a udržovány (Křenovská studánka, Ladčín pramen, Karolínčina studánka, Tubožská studánka, Skalní studánka, Černodolská studánka, U Habešů a další).

Rostlinstvo a živočišstvo

Členitá krajina Kokořínska a Máchova kraje (pískovcové plošiny, skalní výchozy, chladné a vlhké rokly, skalní města, mokřady, vodní plochy, kopce tvořené vyvěřelými horninami) nabízí rozmanité biotopy, kde nacházejí vhodné podmínky pro život různá společenstva rostlin a živočichů.

Některé druhy rostlin, které pro svůj život potřebují specifické podmínky, se vyskytují jen pomístně, na malých plochách; ty rostliny, kterým vyhovuje v území převládající přirozeně kyselý substrát, se vyskytují velkoplošně.

Mezi nejvýznamnější druhy rostlin v území patří rdest alpský, hrotnosemenka hnědá, kuřička hercynská, odemka vodní, tučnice česká, popelivka sibiřská a mnohé vstavačovitě (měkkyně bažinná, hlízovec Loeselův, prstnatec český, prstnatec plamatý, střevíčník pantoflíček). Vyskytuje se zde asi 120–130 zvláště chráněných druhů cévnatých rostlin.

Orchidejové lokality se nacházejí například v Kokořínském dole a v Jestřebských slatinách. Jarní aspekt je zvláště významný v Kokořínském dole. Mezi nejvýznamnější lokality s výskytem vzácných mokřadních rostlin a živočichů patří Jestřebské slatiny, Břehyně-Pecopala, mokřady v údolí Liběchovky a Pšovky, rašeliniště Swamp a niva Ploučnice.

Polomené hry jsou nejižnější pískovcovou oblastí v České republice, a proto se zde vyskytují teplomilné rostliny (třemdava bílá, mařinka barvířská, vousatka prstnatá, kosatec bezlistý a další).

Na území CHKO je vyhlášeno celkem 77 památných stromů, většina v kokořínské části. Významný je například park u zámečku ve Vidimi a lipová alej ve Hvězdě.

Na Kokořínsku se vyskytují vzácní živočiškové vázaní na vodní a mokřadní společenstva (sekavec podunajský, rak říční, vrkoč bažinný, vrkoč útlý, hrachovka říční a čárkovaná; vzácné jepice a vážky, zejména vážka jasnoskvřinná). Borové lesy v geomorfologicky pestrém pískovcovém území (suché a teplejší skalní výchozy, chladné vlhké rokly) poskytují vhodný životní prostor pro významné druhy pavouků (sklípkánek hnědý a černý, slíďák vřesovištní); na bývalých pastvinách v jižní části Kokořínska žije kriticky ohrožený modrásek hořcový, který ke svému životnímu cyklu potřebuje vzácný hořec křížatý a některé druhy mravenců.

Faunisticky je cenná zejména dokeská část CHKO. Zde jsou faunisticky významné zejména rozsáhlé rybníční soustavy na Robečském potoce (Novozámecký rybník, Máchovo jezero, Břehyňský rybník, Poselský a Mariánský rybník), Hradčanské rybníky a niva Ploučnice. Kromě vzácných bezobratlých se v území chráněném jako ptačí oblast vyskytuje například jeřáb popelavý, orel mořský, lelek lesní, moták pochop, skřivan lesní a slavík modráček. Dokesko je jedním z území, kde byl v posledních letech zaznamenán výskyt vlka obecného (pravidelné rozmnožování od roku 2014). Plošně rozsáhlé lesní porosty poskytují jedné smečce vlků vhodné podmínky pro rozmnožování i lov; centrem jejich výskytu je NPR Břehyně – Pecopala. Ve starých bukových porostech na svazích Velkého a Malého Bezdězu a na Slatinných vrších se vyskytuje jediná česká populace vzácného tesaříka alpského. Je možno jej vidět i na zdech hradu Bezděz.

Lesy

Lesnatost CHKO je poměrně vysoká, dosahuje přes 60 % (v kokořínské části 54 %, v dokeské části až 78 %). Zatímco v dokeské části jsou lesy na území CHKO součástí rozsáhlých lesních komplexů v území (zejména díky existenci bývalého VVP Ralsko), na Kokořínsku (s výjimkou severní části, tzv. Roverských skal) se lesy zachovaly převážně v nepřístupných polohách roklí a skalních výchozů, v místech, která nebyla vhodná pro zemědělské hospodaření nebo trvalé osídlení. V lesích na písčitém podkladu převládá borovice lesní, v chladnějších polohách smrk; z listnatých lesů s vysokým zastoupením buku a dubu se na Kokořínsku zachovaly jen pozůstatky; významnější původní bukové porosty v dokeské části jsou například na Pecopale. Části lesních porostů ve vlastnictví AOPK ČR jsou spravovány v režimu bezzásahových zón (Beškovský les, Kostecké bory).

Pískovcový fenomén v bydlení, hospodaření a umění

Pískovcové skály, skalní výchozy a podloží ovlivnily způsob obývání území a hospodaření v něm. Významným krajinným fenoménem jsou cesty hluboce zaříznuté do profilu terénu, tesané v pískovcových výchozech, např. u Romanovské hájovny nebo poblíž Pavliček. V obcích a podél cest se nacházejí skalní reliéfy s převážně náboženskou tematikou. Skalní obydlí, využívaná místy až do 80. let 20. století, se nacházejí například ve Lhotce, v Kružském dole a v Kokořínském dole. K turisticky nejatraktivnějším lokalitám patří Čertovy hlavy a jeskyně Klácelka v Želízech, které jsou dílem sochaře Václava Levého; vytvořil asi mezi lety 1840 a 1850. V pískovci pojednaná technická zařízení související s vodními díly (např. Novozámecký rybník – vpustní kanál a odtoková strouha, Břehyňský rybník – odtoková strouha) jsou skutečným unikátem a svědčí o technické dovednosti a místní znalosti zdejších obyvatel.

Hrady a zámky, lidová architektura

Lidová architektura je významným fenoménem zejména na Kokořínsku, zatímco na Dokesku dosahuje pouze běžné úrovně. Většina vesnických sídel na Kokořínsku je z hlediska lidové architektury pozoruhodná; setkávají se tu tři architektonické formy: severočeský patrový roubený dům chlívniho typu, patrový roubený dům s hrázděným patrem a kamenný patrový dům konce 18. až počátku 20. století. Některé obce v kokořínské části CHKO jsou chráněny jako vesnické památkové rezervace (Dobřeň, Lhota, Olešno, Nosálov, Nové Osinalice, Žďár), vesnické památkové zóny (Brocno, Bukovec, Jestřebice, Kruh, Lobeč, Střezivojice, Sitné, Tubož, Vidim, Vojetín) a městské památkové zóny (Dubá a Mšeno). Hodnota lidové architektury netkví jen v objektech samých, ale také v jejich citlivém vzájemném umístění v rámci sídel a v harmonickém propojení s krajinou.

Hrady Kokořín, Houska a Bezděz dotvářejí romantický charakter území; z historického hlediska je zvláště významný Bezděz, založený králem Přemyslem Otakarem II., který byl místem věznění Václava II.

Bývalý vojenský výcvikový prostor Ralsko

Bývalý vojenský výcvikový prostor Ralsko o rozloze asi 250 km² se nalézá v území mezi obcemi Doksy, Zákupy, Mimoň, Stráž pod Ralskem, Mnichovo Hradiště a Bělá pod Bezdězem. Býval využíván jako vojenské cvičiště již za Rakouska-Uherska a později jako cvičiště Afrikakorps německého Wehrmachtu. Sloužil pro výcvik československé armády a v letech 1968–1991 jej obsadila armáda SSSR; došlo nejen k poškození přírodního prostředí vlivem využívání těžkou technikou, ale také ke kontaminaci půd a spodních vod ropnými látkami ropou a těžkými kovy. Po roce 1991 prošlo území náročnou pyrotechnickou očištěm. V prostoru jsou zajímavé pozůstatky původního osídlení; turisticky zajímavým cílem je zaniklá samota Strážov poblíž Kuřivod. V těsné blízkosti hranic CHKO se nachází bývalé vojenské letiště Hradčany; dráhu dlouhou 2500 m využívají např. piloti ultralightů. Bývalý VVP Ralsko je domovem například lelka lesního, skřivana lesního a kriticky ohroženého sysla obecného.

Významné osobnosti

Kokořínsko a Dokesko byly oblasti, které si pro jejich romantický půvab pro své působení vybrali významní umělci. Nejznámější nepochybně je Karel Hynek Mácha (básník, prozaik, představitel romantismu, poutník...); v roce 1832 podnikl cestu z Prahy na Bezděz; jeho díla Cikáni a Máj jsou situována na Kokořínsko a do Máchova kraje. V Lobči je pohřben Eduard Štorch -pedagog, archeolog, etnograf, biolog, spisovatel; tamtéž se nachází i Museum Eduarda Štorcha. Čertovy hlavy a výzdoba jeskyně Klácelky jsou dílem Václava Levého, který byl učitelem Josefa Myslbeka. Antonín a Quido Mánesové navštěvovali zejména Liběchov. Bohužel málo známé je působení Franze Kafky, který například v letech 1919–1923 pobýval v Želízech.

Historický vývoj území

Obě části CHKO se v minulosti vyvíjely odlišně. Kokořínsko patří k oblastem s velmi dlouhou historií lidského osídlení a množstvím archeologických nálezů. Ve středověku bylo osídleno v 11.-12. století během tzv. vnitřní kolonizace Čech a ve 13. a 14. století za tzv. vnější (též německé či velké) kolonizace. Po krizi na přelomu 14. a 15. století mnoho nových obcí zaniklo. Během 16. století byla část obcí znovu osídlena. Za časů 30leté války došlo v 17. století znovu k vylidnění a řada obcí už obnovena nebyla. Zaniklo kdysi tradiční vinohradnictví a rozšířilo se chmelařství. Po válce přišli od severozápadu německy mluvící osadníci. Úrodnost půdy nebyla příliš vysoká, zemědělci se spíše věnovali chovu dobytka. V 19. století hlavní železniční tratě území Kokořínska obešly, a to si tak zachovalo svůj tradiční zemědělský charakter bez průmyslových objektů a činností. V letech 1936 – 1938 byly na Kokořínsku vybudovány linie lehkého opevnění v prostoru mezi Vrchovany a mokřady horní Liběchovky a od Osinalic po Liběchov. Po bouřlivých válečných a poválečných událostech 20. století nastává od 60.-70. let nový rozvoj spojený s objevováním Kokořínska městskou populací, která si tady výhodně koupila a opravila domy pro potřeby vlastní rekreace. Urbanizační vlna z konce 20. století se většině území Kokořínska naštěstí vyhnula, a to si tak dokázalo svůj jedinečný charakter zachovat až do současnosti.

Archeologické nálezy ukazují, že Dokesko bylo osídleno lovci a sběrači, ale pravěcí zemědělci se zde neusazovali. Vnitřní kolonizace se týkala okolního území. Zalesněné Dokesko se stalo panovnickou honitbou. Kolonizace dovnitř území byla z důvodů přítomnosti neúrodných půd minimální. Na části podmáčených ploch byly budovány rybníky, z nichž se dochoval např. Velký (Máchovo jezero), Novozámecký nebo Břehyňský. Po 30leté válce bylo vylidněné území dosídleno Němci. Po 2. světové válce byla většina obyvatelstva odsunuta a území znovu vylidněno. Následně zde byl zřízený Vojenský výcvikový prostor Ralsko. Dokesko nabízelo vhodné podmínky pro pěstování lesa, lov, sběr lesních plodin a částečně i těžbu nerostných surovin, zejména sklářských písků. Z toho plynulo řídké a nestálé osídlení oblasti a její zachovalý přírodní charakter, který společně s nemnohými kulturně-historickými památkami lákal a dosud láká množství návštěvníků.

Zájmy a zájmové skupiny v území

kteřé zájmové skupiny v území působí a jaké zájmy důležité z pohledu interpretace jeho hodnot mají společně a kde se jejich zájmy naopak liší (především ve vztahu k zájmům AOPK ČR)

V souvislosti s interpretací a prací s návštěvníky lze zájmy v území obecně rozdělit do 3 základních skupin. Jsou to skupiny správců území, hospodářských subjektů a subjektů zapojených do využití území pro potřeby cestovního ruchu. Tyto skupiny mají společný základní zájem na zachování hodnot území, k tomu však přistupují i další zájmy.

Klíčové skupiny v CHKO Kokořínsko – Máchův kraj:

Skupina A: Správci území, kteří pečují o přírodní zdroje

Tato skupina pečuje o ochranu přírodních zdrojů v oblasti, její zájem se soustředí na dlouhodobé zajištění příznivého stavu těchto zdrojů. Jsou to především:

AOPK ČR

- Na území CHKO Kokořínsko – Máchův kraj výkon státní správy ochrany přírody vykonává Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Regionální pracoviště Správa CHKO Kokořínsko – Máchův kraj, na pracovištích v Mělnice a v Doksech, a je zároveň i odbornou organizací ochrany přírody (viz zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb.).
- **Hlavním zájmem** AOPK ČR je zachovat předměty ochrany, předcházet konfliktům mezi zájmy ochrany přírody a krajiny a jejím využíváním ostatními subjekty a usilovat o pozitivní vnímání ochrany přírody veřejností.

Obce

- Obce dle zákona o obcích č. 128/2000 Sb. par. 2 (2) „*pečují o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem*“. Nedílnou součástí péče o potřeby svých občanů je nepochybně i péče o kvalitní životní prostředí. Ochrana přírody a krajiny je na území CHKO navíc i deklarovaným **veřejným zájmem**, který mají obce chránit (např. ZOPK č. 114/1992 Sb.).
- **Zájmem** obcí je v rámci péče o potřeby svých občanů pečovat i o kvalitní životní prostředí.

Středočeský, Liberecký a Ústecký kraj.

- K oblastem, které se přímo dotýkají přírody a krajiny a jsou v kompetenci krajů, patří například ÚSES, protipovodňová opatření, ochrana zemědělského půdního fondu, lesy, vodní hospodářství, myslivost, či rybářství. Podle zákona o krajích č. 129/2000 Sb. **Kraj pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů** (par. 1 (4)).
- **Hlavním zájmem** krajů je najít rovnováhu mezi využíváním přírodních zdrojů a jejich zachováním.

Povodí Ohře

- Jako správce Liběchovky, Pšovky a Ploučnice se Povodní Ohře kromě jiného vyjadřuje k čerpání a vypouštění odpadních vod v území, pečuje o koryta vodních toků a břehové porosty, připravuje a zajišťuje úpravy koryt vodních toků nebo řeší protipovodňovou ochranu.

- **Hlavním zájmem** je zajistit optimální stav vodních toků a ploch z hlediska odtoku a zadržování vod.

Skupina B: Subjekty hospodařící s přírodními zdroji v území

Tato skupina v první řadě využívá, někdy poškozují a částečně i obnovuje přírodní zdroje oblasti. Jejím hlavním zájmem je dlouhodobě pokračovat v hospodářské činnosti s kladnou ekonomickou bilancí. Důležité je pro ni minimalizovat možné konflikty s návštěvníky regionu i s ochranou přírody. Jsou to především tyto skupiny:

Lesní hospodáři

- Lesní hospodáři obhospodařují 60 % plochy území CHKO. Struktura vlastníků lesa je poměrně pestrá, dominuje stát, kterému patří 66 %, ale v menší míře jsou zastoupeny i obce a města a soukromé osoby. Struktura vlastníků se výrazně liší v dokeské a kokořínské části CHKO.
 - **V kokořínské části** tvoří státní majetek cca 45 % lesů a je spravován převážně Lesy České republiky, s. p., Lesní správou Česká Lípa a Lesní správou Mělník. Nestátní vlastnictví lesů v této části CHKO tedy převažuje a rozlohy lesů jednotlivých majitelů se pohybují od zlomků ha až po více než tisíc ha. Z lesů měst a obcí patří největší majetky městům Dubá a Mšeno. Ze soukromých majetků je největší společný majetek pana Ing. Šimonka a paní MUDr. Horové (LHC Dvůr Lobeč). Obdobně velký majetek rodiny Homolků na jihozápadě CHKO byl v dědickém řízení rozdělen mezi několik majitelů. Lesy malých výměr zařazené v LHO se vyskytují rozptýleně po celé kokořínské části CHKO.
 - Diametrálně odlišná situace je **na Dokesku**. Lesnatost dosahuje 78 % a lesy ve státním vlastnictví tvoří celých 93 %. Většinu spravují Vojenské lesy a statky s. p. (divize Mimoň (LS Břehyně); menší část připadá na LČR, LS Česká Lípa a LS Mělník. Obecní a soukromé lesy jsou poměrně malé a na území CHKO zasahují rovněž lesy města Doks a obcí Provodín a Jestřebí. V roce 2011 byl na Dokesku založen Lesnický park Bezděz (18 tis. ha), který zasahuje i mimo území CHKO. LPB má sloužit jako ukázka trvale udržitelného lesního hospodaření.
 - Hlavním **zájmem** lesních hospodářů je produkce při zachování mimoprodukčních funkcí lesa. Jejich hospodářskou činnost komplikuje intenzivní rekreační využívání celého území i omezení vyplývající z plánu péče o CHKO i jednotlivá MZCHÚ.

Zemědělství hospodáři

- Zemědělská půda na území CHKO Kokořínsko – Máchův kraj pokrývá asi 34 % území (13841 ha, z toho orná půda 58 %, trvalé travní porosty 35,5 %, sady a zahrady 6 %). Podle údajů uvedených v plánu péče je **v kokořínské části** v systému LPIS zaregistrováno 76 zemědělských subjektů, které hospodaří na výměře alespoň 10 ha, a **v dokeské části** je takových subjektů 29. Struktura těchto subjektů je velmi pestrá – od velkých podniků navazujících na státní statky a JZD až po drobné zemědělce, kteří hospodaří na menších plochách, ale z pohledu ochrany přírody, udržování krajiny a některých citlivých biotopů, jsou velmi významní.
- Hlavním **zájmem** je pokračovat v hospodaření bez omezování ze strany návštěvníků a dlouhodobě dosahovat co nejlepších ekonomických výsledků. Mají proto **zájem** na udržení úrodnosti půdy a omezení škodlivých činitelů, které by mohly ohrozit úrodu. Malá část podnikatelů je zapojena i do cestovního ruchu.

Rybniční hospodáři

- V dokeské části CHKO se nacházejí 3 velké rybníky (Břehyňský rybník, Máchovo jezero a Novozámecký rybník), které jsou ve vlastnictví České republiky a právo **hospodaření** zde má AOPK ČR. Nájemcem Máchova jezera je v současnosti Město Doksy (které zde provádí účelové rybářské hospodaření včetně sportovního rybolovu) a nájemcem ostatních nádrží soustavy je Rybářství Doksy, s. r. o. Hradčanské rybníky jsou ve vlastnictví České republiky a hospodaří zde VLS. Dolanský rybník v kokořínské části a Heřmanický rybník v dokeské patří Rybářství Doksy s.r.o. Další z Holanských rybníků, stejně jako Poselský rybník patří ČR (SPÚ). Další 3 menší nádrže v kokořínské části jsou v soukromém vlastnictví.
- **Zájmem** rybníčních hospodářů je co nejefektivnější hospodaření přinášející trvalý ekonomický zisk. Hospodaření je omezeno ochrannými podmínkami, protože nejvýznamnější rybníky, jako je Máchovo jezero nebo Břehyňský rybník, jsou zároveň MZCHÚ. V případě Máchova jezera existuje navíc velký zájem ze strany cestovního ruchu, aby byla zajištěna odpovídající kvalita vody, která by umožňovala vodní rekreaci.

Komerční vodohospodářské subjekty

- V území působí dva dominantní subjekty zásobující pitnou vodou **Středočeské vodárny, a.s.** a **Severočeské vodovody a kanalizace, a.s.**, oba patřící do skupiny Veolia. Podle údajů SZÚ se v části Dubá-Nedamov nachází zdroj balené vody Rosana.
- **Zájmem** vodohospodářských subjektů, je zachovat kvalitu a vydatnost vodních zdrojů a současně mít možnost co nejvyššího odběru pro své zákazníky.

Skupina C: Subjekty navázané na cestovní ruch

Tato skupina využívá přírodní a kulturně-historické dědictví oblasti, aby přilákala návštěvníky a nabídla jim pozitivní zážitky a služby. Jejím hlavním zájmem je přilákat dostatečný počet návštěvníků a turistů a nabízet jim produkty, které jsou schopné konkurovat jiným srovnatelným destinacím.

Obce

- Dle zákona o obcích „*pečují o všestranný rozvoj svého území*“. Snaží se vytvářet podmínky pro ekonomický rozvoj na svém území. Proto je logické, že některé jsou aktivně zapojeny do podpory rozvoje cestovního ruchu.
- Jejich **zájmem** je vyvážený rozvoj, který obci a občanům přinese prospěch, a zároveň nezhorší kvalitu života v obci.

Destinační management

- Na území CHKO Kokořínsko a Máchův kraj neexistuje jednotný DM. Národní centrála cestovního ruchu – Czechtourism uvádí jako oficiální kontaktní organizace ve struktuře řízení cestovního ruchu Sdružení Českolipsko (členy jsou i Svazek obcí Máchův kraj, Mikroregion Podralsko a Máchovo jezero, o. p. s.) a Zlatý pruh Polabí, o. p. s. (členem je mj. MAS Vyhlídky). K aktivním aktérům v oblasti cestovního ruchu zejména v oblasti Dokeska patří také Geopark Ralsko.
- **Zájmem** těchto subjektů je dlouhodobý rozvoj cestovního ruchu v oblasti.

Provozovatelé služeb v cestovním ruchu

- Na území CHKO působí stovky drobných i větších provozovatelů služeb v cestovním ruchu. K největším patří v oblasti Kokořínska pan Jaroslav Kroužek.
- Provozovatelé mají **zájem** na dlouhodobém využívání zdrojů, které území CHKO nabízí, pro uspokojení potřeb svých klientů – návštěvníků regionu a vlastní ekonomický rozvoj.

Provozovatelé turistických cílů, včetně muzeí apod.

- jsou zcela nebo podstatně závislí na příjmech z cestovního ruchu a významně se podílejí na vytváření turistické nabídky regionu.
- Mají výrazný **zájem** na rozvoji cestovního ruchu. Zejména muzea ale zároveň plní i jiné funkce (sbírkotvorné, dokumentační) a mají silný zájem na ochraně přírodních a kulturně-historických zdrojů oblasti.

Dílčí závěr

Z hlediska dalšího rozvoje interpretace v území je důležité, aby všechny tyto tři klíčové skupiny mezi sebou dokázaly komunikovat, shodly se na nezbytnosti zachovat jedinečnost regionu a hledaly průnik svých zájmů a možnosti spolupráce. Je logické, že mezi těmito skupinami vznikají v určitých otázkách také třecí plochy. Ty mohou být rovněž důležitými tématy pro interpretaci:

1. **vysoká intenzita využití části území z hlediska cestovního ruchu, která vede k poškozování přírody a snižování kvality života místních obyvatel x regulace návštěvnosti regionu a omezení nových nabídek, které návštěvnost oblasti dále zvyšují v nejzatiženějších lokalitách a částech roku**
2. **zarůstání a úbytek ploch travních porostů x zachování pestrosti nejcennějších částí krajiny, zachování mokřadů, trvalých travních porostů a krajinné mozaiky**
3. **jednostranné hospodaření v lesích, škody způsobené zvěří x dlouhodobý cíl ochrany přírody týkající se vyváženého hospodaření v lese v CHKO.**

Stávající péče o území

využívání různých způsobů interpretace a práce s návštěvníky a zpětná vazba od návštěvníků

AOPK ČR pečuje o území tím, že na něm vykonává státní správu v oblasti ochrany přírody a krajiny, hospodaří v části lesů a rybníků v majetku ČR a komunikuje s veřejností.

Výkon státní správy

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Regionální pracoviště Správa CHKO Kokořínsko – Máchův kraj vykonává státní správu ochrany přírody na území CHKO Kokořínsko – Máchův kraj a pečuje o MZCHÚ mimo hranice CHKO v rámci své územní působnosti. AOPK ČR je zároveň odbornou organizací ochrany přírody (viz zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb.).

Lesy

AOPK ČR má v péči 125 ha lesních pozemků v majetku ČR zejména v oblasti Kokořínského dolu a v PR Kostelecké bory. AOPK ČR se dále dohodla se soukromým vlastníkem Ing. Šimonkem na podmínkách bezzásahového režimu na ploše 6,6 ha (Beškovský les).

Rybníky

AOPK ČR má právo hospodaření na 3 velkých rybnících v Dokeské části CHKO (Břehyňský rybník, Máchovo jezero a Novozámecký rybník), které jsou ve vlastnictví České republiky. Nájemcem Máchova jezera je v současnosti Město Doksy (které zde provádí účelové rybářské hospodaření včetně sportovního rybolovu) a nájemcem ostatních nádrží soustavy je Rybářství Doksy, s. r. o.

Práce s veřejností

Některé ekovýchovné programy a práci s veřejností zajišťuje AOPK ČR, RR Správa CHKO KMK vlastními silami, na jiných spolupracuje s partnerskými organizacemi.

V současnosti zajišťuje práci s veřejností 1 pracovník; podle pracovního zařazení věnuje práci s veřejností 60% úvazku, kromě toho se věnuje ochraně přírody (30%) a krajinotvorným programům (10%). Dle ústního sdělení se kapacita věnovaná jednotlivým oblastem úkolů liší podle sezóny (od jara do podzimu více práce s veřejností, od podzimu do jara více ochrany přírody a krajinotvorných programů). Ze zjištění v průběhu zpracování analytické části dovozujeme, že kapacita věnovaná práci s veřejností je v současnosti nedostatečná.

Při práci s veřejností se Správa zaměřuje na čtyři hlavní cílové skupiny:

Školy a školská zařízení

Pracovníci AOPK ČR provádějí terénní exkurze pro děti, přednášky v rámci vyučovacích hodin a v rámci možností i výukové programy na terénní stanici v Kokořínském dole

Místní obyvatelé

Pracovníci AOPK ČR této skupině poskytují informace prostřednictvím webu CHKO a letáčků zaměřených na určitou problematiku (např. Stavby a krajinný ráz v CHKO). Osobně se místními obyvateli setkávají při běžném kontaktu v terénu, v rámci jednání, tematických průvodcovaných exkurzí (botanické, mykologické) nebo akcí, jako je Uklidme svět.

Turisté a rekreaanti

S touto cílovou skupinou AOPK ČR komunikuje prostřednictvím informačních tabulí rozmístěných u významných lokalit, naučných stezek a letáků. Další podrobnosti viz část Hodnocení stávající interpretace.

Úřady a firmy

AOPK ČR zástupcům úřadů a podnikatelů podává informace při jednáních a dále 1x ročně při pravidelném setkání s obcemi a zemědělci)

(zdroj: Plán péče o CHKO Kokořínsko – Máchův kraj 2014–2023)

Spolupráce s partnery

- Na území CHKO působí **Ekocentrum Koniklec**, které od roku 2013 nabízí a realizuje ekologické výukové programy. Terénní programy probíhají přímo v přírodních lokalitách. Vnitřní programy se uskutečňují v prostorách školy, která si program objednává, nebo v prostorách terénní základny Dům zaniklých řemesel v Dolní Vidimi, jejíž součástí je i expozice skanzenu. Venkovní programy probíhají v okolí škol nebo v okolí terénní základny. Programy jsou vedeny zkušenými lektory a využívají metod aktivního učení.
- Partnery při práci s veřejností jsou **muzea** (Regionální muzeum Mělník, Vlastivědné muzeum a galerie Česká Lípa, Památník Karla Hynka Máchy v Doksech, Vísecká rychta v Kravařích) a provozovatelé atraktivit (např. expozice na hradu Houska).
- Potenciálním partnerem v dokeské části CHKO je **Geopark Ralsko, o.p.s.**, působící v území bývalého vojenského výcvikového prostoru Ralsko a nabízející ekovýchovné programy a programy interpretující místní přírodní, kulturní a historické dědictví. Spolupráce s tímto partnerem zatím není příliš intenzivní.
- V území jsou aktivní **drobné místní spolky**, které pečují o své okolí a do této péče zapojují místní obyvatele i další zájemce, například Pšovka – Okrašlovací spolek Kokořínska, Drobné památky severních Čech, Okrašlovací spolek pro Mšeno a okolí nebo Roverští patrioti.

Dílčí závěr

*AOPK ČR RR Správa CHKO Kokořínsko – Máchův kraj o území pečuje z pozice **správce**, ale i **významného hospodáře** v lesích a na rybnících. Role hospodáře může být z hlediska komunikace a vnímání veřejností i podnikateli výhodou.*

*Pracovníci AOPK ČR se věnují komunikaci s veřejností a spolupráci s partnery, což je **časově i metodicky náročné**.*

*Spolupráce s partnerskými organizacemi, které působí na území CHKO je důležitá z hlediska **ekologické výchovy** (Koniklec, Geopark Ralsko), **osvěty i výzkumu** (muzea), i **praktické péče** o území (okrašlovací a jiné spolky).*

Analýza návštěvnosti

Vývoj návštěvnosti

jak se dlouhodobě vyvíjí návštěvnost regionu, které jsou nejnavštěvovanější objekty a části roku, jaký lze očekávat trend do budoucna

Území CHKO Kokořínsko – Máchův kraj spadá do tří turistických regionů (TR): především **Českolipsko a Jizerské Hory**, resp. **Střední Čechy** a okrajově též **Severozápadní Čechy**. Do území zasahují tři turistické oblasti (TO) **Českolipsko, Střední Čechy – Polabí** a částečně **České středohoří - Žatecko**.

Území CHKO je velmi dobře (během 1-2 hod.) dostupné autem, a větší část i hromadnou dopravou pro více než 1,5 milionu obyvatel ČR. Je dostupné i pro návštěvníky ze zahraničí, zejména ze sousedních zemí (Německo, Polsko).

Údaje o počtu návštěvníků shromažďují na území CHKO různé instituce, jako jsou prohlídkové objekty, muzea, turistická informační centra a částečně také AOPK ČR.

Dostupné údaje návštěvnosti vybraných památkových objektů, muzeí

TR/TO	Název	2006	2014	2015	2016	2017	2016/15
Střední Čechy / Střední Čechy – Polabí	Hrad Kokořín	56 960	37 693	39 072	*	*	*
	Regionální muzeum Mělník, p. o.	23 029	34 360	32 707	30 732	39 994	94 %
Českolipsko – Jizerské hory / Českolipsko	Státní hrad Bezděz	58 845	59 937	60 087	68 023	67 963	113 %
	Hrad Houska	31 144	25 213	22 314	23 805	*	107 %
	Státní zámek Zákupy	27 493	35 894	33 306	33 323	*	100 %
	Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě – Památník K. H. Máchy s expozicí rybářství a rybníkářství na Českolipsku	-	-	-	4 000	*	-
	MěKS Doksy – muzeum Čtyřlístek	-	27 823	23 749	21 870	*	92 %

Zdroj: NPÚ (NIPOS), <https://www.hrad-bezdez.eu/cs/pro-media>

* údaj se nepodařilo zjistit či ověřit

Nejvýraznější prohlídkový objekt Kokořínska – hrad Kokořín – je výrazně méně navštěvován než dominanta Dokeska Státní hrad Bezděz. Návštěvnost Kokořína dlouhodobě klesá, v případě Bezdězu se drží na stejné úrovni. Návštěvnost Regionálního muzea v Mělníku je výrazně vyšší než muzea Čtyřlístku v Doksech.

Tyto údaje samotné ale nevypovídají o vývoji celkové návštěvnosti v území, protože kulturní památky v posledních letech musejí čelit mnohem vyšší konkurenci jiných aktivit a možností trávení volného času.

Z povahy území CHKO a jeho turistických atraktivit vyplývá velká sezónnost. V případě Kokořínska, kde jsou převažujícími turistickými aktivitami pěší turistika a cykloturistika, trvá sezóna od jara do podzimu s vrcholem během jarních prodloužených víkendů a během letních prázdnin. V případě Dokeska, zvláště pak dominantní rekreační oblasti Máchova jezera, je letní vrchol sezóny vzhledem k významu vodních sportů a rekreačních aktivit ještě výraznější a soustředěný do prázdninových měsíců.

AOPK ČR prováděla sledování návštěvnosti několika vybraných míst v různých částech CHKO. V letech 2014-2015 se jednalo o oblast Mšenských pokliček v PR Kokořínský důl. K této lokalitě později (2015-2016) přibýly další: Ronov, Vlhošť, Ploučnice a Poslův mlýn.

Tabulka uvádí počty návštěvníků na sledovaných lokalitách (nekalibrovaná data):

CHKO Kokořínsko – Máchův kraj	8až 12 2014	1 až 8 2015	9 až 12 2015	Celkem 1 až 12 2015	1 až 12 2016
Mšenské pokličky	17 838	45 646	13 411	59 057	57 296
Ronov			1 531		5 126
Vlhošť			2 020		6 874
Ploučnice			581		2 903
Poslův mlýn			5 504		33805

Zdroj: Monitoring návštěvnosti s.r.o. a Partnerství, o.p.s.

Vyhodnocení dat z automatických sčítačů – obecné závěry:

- Největší návštěvnost ze sledovaných lokalit (57 296 v roce 2016) byla zjištěna na modré **turistické stezce ke Mšenským pokličkám** – průměrně 156 průchodů denně. Vysokou celkovou návštěvnost potvrdila i data z předchozího roku (59 057). Nejvyšší denní počet byl zjištěn o státním svátku 5. 7. 2016 889 průchodů. **Za červenec a srpen 2016 bylo napočítáno 22 212 (39 %) průchodů.**
- Druhou nejvyšší celkovou hodnotu zaznamenala **Máchova stezka z Doks na hrad Bezděz** – celkem 33 805 průchodů, z toho téměř třetina byla zaznamenána v červnu (9 776), což pravděpodobně souviselo s 11. ročníkem Bitvy pěti armád (více viz b5a.cz) (senzor od 3. do 5. 6. zaregistroval 4723 průchodů, denní maximum 1758, průměr 92). Během července a srpna místem prošlo 10 842 návštěvníků (36 % z celého roku).
- Třetí v pořadí byla stezka mezi rozcestím **Vlhošťský důl** a skalním průchodem, na níž bylo zaznamenáno 6874 průchodů. Nejvíce prošlo 3. 9. 2016 (187), přičemž denní průměr činil 19. Během července a srpna lokalitou prošlo 1923 návštěvníků (28 %).
- Na cestě k hradní zřícenině Ronov sčítač zaznamenal celkově 5126 průchodů. Vzhledem k tomu, že se jedná o jediný příchod, lze zjistit počet návštěvníků zříceniny, který odpovídá jedné polovině. Maximum návštěvníků (107) přišlo během Novoročního výstupu KČT Česká Lípa, denní průměr činil 14. V průběhu letních prázdnin (VII a VIII) bylo zaznamenáno 1505 průchodů (31 %).
- Vodácký profil Ploučnice zaznamenal 2903 průjezdů návštěvníků. Denní maximum 117, průměr 7,9. Během prázdnin (VII-VIII) sčítač napočítal 1160 průjezdů (40 % z celého roku).

- Na všech lokalitách byla násobně vyšší průměrná návštěvnost během víkendů a svátků oproti pracovním dnům. Nejmenší násobek byl na Poslově mlýně (1,62), nejvyšší (5,5) na vodáckém profilu Ploučnice. Údaje zjištěné na Mšenských pokličkách (3,9), Ronově (4,1) a Vlhošti (4,9) potvrdily, že návštěvníci většinou přijíždějí o víkendech.
- Maximální měsíční návštěvnost byla na všech lokalitách zjištěna v létě a pozdě na jaře. V období V-IX bylo zjištěno 73 % celkové návštěvnosti (Pokličky 71 %, Poslův mlýn 79 % a Ploučnice 93 %) a během letních prázdnin (VII-VIII) navštívilo Ploučnici 40 %, Pokličky 39 %, Poslův mlýn 32 %, Ronov 31 % a Vlhošť 28 %.

Charakteristika návštěvníků

jaké skupiny návštěvníků se v území objevují, jaké jsou jejich potřeby, jak se chovají, v jakých oblastech se dostávají do konfliktu s ochranou přírody a ostatními návštěvníky území

Ke stanovení charakteristiky návštěvníků posloužily údaje od místních odborníků, v kombinaci s daty z terénního průzkumu provedeného v rámci přípravy koncepce i údaje z dříve provedených šetření. Vlastní průzkum se uskutečnil během jednoho z nejexponovanějších víkendů od 6. do 8. 5. 2017 v centru Kokořínského dolu nedaleko restaurace Pobuda pod hradem Kokořín. Průzkum nezachytil zbytek sezóny ani jiné lokality. Průzkum provedli řešitelé projektu a proškolení brigádníci. Dotazníky vyplňovali spolu s respondenty a v případě nutnosti vysvětlili otázky, díky čemuž bylo možné získat kvalitní data.

Dotazníky vycházejí z dotazníků původně připravených Univerzitou Karlovou, které byly dlouhodobě využívány v některých velkoplošných chráněných územích v ČR. Část otázek vždy zůstává stejná, aby umožňovala dlouhodobé využití dotazníků a srovnání dat, část otázek se upravuje podle specifických potřeb území. Otázky týkající se infrastruktury a aktivit slouží zároveň k ověření pracovních hypotéz.

Celkem bylo získáno 74 dotazníků.

Z rozhovorů s odborníky z regionu a průzkumů mezi návštěvníky vyplývá, že se v regionu lze setkat s následujícími skupinami uživatelů. Hranice mezi skupinami nejsou ostré a jeden návštěvník může patřit do více skupin.

chalupáři

- spíše střední a starší generace, hlavně z ČR
- v území jsou pravidelně, někteří téměř trvale, menší útlum nastává během zimy
- chalupy jsou soustředěny zejména v části Kokořínska
- přijíždějí za venkovským klidem, zahrádkařením, odreagováním jednoduchou manuální prací, krásnou přírodou, čistým prostředím
- občas bývají potíže s tím, že vyvážejí organické odpady ze zahrad mimo vlastní pozemky

chataři

- podobné jako chalupáři, jen zimní útlum je výraznější

horolezci

- spíše mladší, ale i střední generace
- přijíždějí hlavně v létě, v menší míře i na jaře a na podzim, lézt mohou legálně na vyhrazených místech a ve druhé polovině roku

- oblíbené terény jsou v okolí Mšena, Dobřeně, Planého dolu, Vlhoště...
- jezdí za adrenalinem, sportovním vyžitím a krásou přírody
- většinou bivakují, občas rozdělávají oheň, mohou rušit hnízdící ptáky a ničit skály při vytváření nových cest nebo lezením stávajících cest nešetrným způsobem, v rozporu s pravidly ČHS

místní na procházce

- mladší páry, senioři, rodiny s dětmi, jednotlivci se psem
- jsou místní, mohou být v terénu kdykoli
- soustřeďují se na okolí obcí
- vyhledávají klidná místa, chtějí relax, odpočinek
- mohou rušit, znečišťovat okolí pokud neuklízí po svém psovi, psi občas nebývají na vodítku

školní výlety

- jedná se o školní skupiny s pedagogy – I., II. stupeň i střední školy a gymnázia
- přicházejí hlavně v květnu a červnu, méně v září a říjnu
- ubytování bývají spíše na severu – na Dokesku, u Máchova jezera – na výlety vyrážejí i na jih na Kokořínsko
- často se u nich projevuje nezáměr o okolní přírodu,
- vznikají kolize s hlučností a odpadky

dětské skupiny, tábory

- jsou to děti a jejich vedoucí
- v regionu jsou od jara do podzimu o víkendech
- tábory jsou hlavně v Poplouchnicích a v Kokořínském dole
- přijíždějí za dobrodružstvím a za poznáváním přírody, ale i zábavou
- pokud jsou dobře vedené, nejsou s nimi žádné problémy a území zatěžují minimálně

pěší turisté – jednodenní návštěvníci

- jsou zastoupeny všechny věkové kategorie
- přijíždějí od jara do podzimu
- vyhledávají turisticky atraktivní místa CHKO
- přicházejí a přijíždějí za pěší turistikou, sběrem lesních plodů, příjemně prožitým časem v přírodě, poznáváním regionu, odpočinkem, podle výsledků dotazníkového průzkumu by je zajímala projížďka na lodi s průvodcem po Máchově jezeře nebo program o lidové architektuře. Vedle tématu skalních bytů projevíli zájem také o historii oblasti, základní informace o regionu, geologii
- může u nich být problém s odpadky a hlukem a v některých lokalitách s pohybem mimo cesty a následnou erozí (v závislosti na jejich počtu)

rodiny s dětmi

- rodiče nebo prarodiče s dětmi
- přijíždějí celoročně, pokud je pěkné počasí – mimo hlavní sezónu spíše na jednodenní výlety, během prázdnin na vícedenní pobyty
- využívají síť turistických stezek

- chtějí příjemně prožít společný čas v přírodě a při poznávání památek regionu, z témat projeví během návštěvníckého průzkumu zájem o historii oblasti, skalní byty
- může s nimi být problém, když jsou hluční a odhazují odpadky

starší páry a skupinky

- jde hlavně o skupiny KČT nebo skupiny přátel, páry spíše ojediněle
- přijíždějí celoročně, pokud je pěkné počasí, spíše mimo hlavní letní sezónu
- využívají síť turistických stezek
- přijíždějí za poznáním krás a zajímavostí regionu
- jsou s nimi minimální potíže

offroad motoristé

- hlavně mladí
- přijíždějí od jara do podzimu
- vyhledávají lesní cesty – mimo značené trasy
- přijíždějí za dobrodružstvím a adrenalinem
- způsobují hluk a erozi

skupiny odborníků

- jezdí sem hlavně botanici, ornitologové, entomologové
- přijíždějí během sezóny příslušného druhu či objektu zájmu
- vyhledávají MZCHÚ, kde se jejich druhy zpravidla vyskytují
- přijíždějí kvůli bližšímu poznání výjimečných druhů
- mohou škodit sešlapem citlivých lokalit, rušením živočichů v MZCHÚ nebo sběrem chráněných druhů

rybáři

- jedná se o místní nebo lidi z blízkého okolí, hlavně muže všech věkových kategorií
- přijíždějí pravidelně a opakovaně během rybářské sezóny
- jsou hlavně u rybníků (vč. Máchova jezera) a u Ploučnice
- přicházejí za lovem ryb, klidem a odpočinkem v přírodě
- mohou po sobě nechávat odpadky a nebezpečné zbytky utržených vlasců, časté problémy s nepovoleným parkováním na nevhodných místech

návštěvníci památek

- jsou to všechny věkové kategorie
- přijíždějí od dubna do října
- jezdí hlavně na hrady Kokořín, Bezděz, Houska a do pivovaru Lobeč
- zajímají se kulturní památky a historie
- mohou s nimi být problémy z důvodu hluku v přírodě, odhazování odpadků, sešlapu – např. nerespektují přístupové trasy na Bezděz

kešeři

- mohou být všechny věkové kategorie, ale zpravidla spíše mladší nebo střední věk, často i páry a rodiny
- přijíždějí celoročně, pokud není sněhová pokrývka

- vyskytují se po celém území tam, kde jsou keše
- přijíždějí za sběrem keší a poznáním regionu
- mohou působit lokální problémy se sešlapem, odpadky a pohybem mimo značené cesty v MZCHÚ

pobytovní návštěvníci na Máchově jezeře

- většinou mladí do 40 let
- přijíždějí od června do září
- vyskytují se hlavně v rekreačních areálech u Máchova jezera
- jezdí hlavně za zábavou, možností vystoupit z každodenních starostí
- v území mohou škodit odhazováním odpadků a hlukem, problémem je jejich velká koncentrace v místě a čase a pohyb po okolí Máchova jezera v případě nepříznivého počasí (prší)

cykloturisté

- většinou jsou to rodiny s dětmi nebo skupiny známých a přátel
- nejvíce přijíždějí od dubna do listopadu, ale když je dobré počasí, výjimečně i po zbytek roku
- oblíbená místa jsou hlavně Kokořínský důl a Hradčansko
- jezdí se vyvětrat, relaxovat, „udělat si hezký den“
- problémy bývají s odhazováním odpadků, jízdou po stezkách a pěšinách, jízdou mimo cesty a volným terénem, střety s pěšími návštěvníky, rušení

adrenalinoví terénní cyklisté

- jsou převážně muži, výkonnostně založení
- přijíždějí po práci v průběhu celého roku
- oblíbený mají Kokořínský důl a Roverské skály
- chtějí zažít adrenalin a podat fyzický výkon v terénu
- pohybují se v náročném terénu převážně mimo silnice a zpevněné cesty
- problémy bývají s odhazováním odpadků, jízdou po stezkách a pěšinách, jízdou mimo cesty a volným terénem, střety s pěšími návštěvníky, rušením zvířat a erozí

kondiční silniční cyklisté

- jedná se o sportovce v kondici
- přijíždějí celoročně po práci trénovat
- využívají silnice a zpevněné cesty po celém území CHKO
- jejich hlavním zájmem je kvalitní trénink
- v podstatě nepůsobí problémy

vodáci

- jsou to lidé všech generací toužící po romantice na vodě
- přijíždějí hlavně na jaře a začátkem léta
- nejraději splouvají Ploučnici
- láká je neregulovaná meandrující přírodní řeka
- občas bývají problémy s odpadky a tábořením mimo vyhrazená místa, v nejméně frekventovaných obdobích je problémem celková zátěž území a rušení následkem velké koncentrace lidí a lodí

trampové

- přírodě blízcí lidé spíše střední a starší generace
- do regionu přijíždějí celoročně a v zimě možná i častěji než po zbytek roku
- jezdí do pískovcových údolí po celém území CHKO
- láká je sem romantika, krása přírody, touha utéct z civilizace do divočiny
- správný tramp neškodí, občas jsou problémy s odpadky a tábořením

účastníci sportovních akcí

- jedná se o sportovce (hlavně běžce a cyklisty), organizátory a jejich doprovod
- akce se konají celý rok, těžiště je od jara do podzimu
- zájem je prakticky o celé území CHKO
- přijíždějí za sportovním zážitkem
- problém bývají odpadky, rušení zvířat, eroze, sešlap, parkování, WC

Dílčí závěry

Pokud lze soudit z dostupných dat, je úroveň návštěvnosti oblasti dlouhodobě stabilní. V části Dokeska návštěvnost hlavních prohlídkových objektů v posledních letech mírně roste, na Kokořínsku mírně poklesla.

V území se výrazně projevuje sezónnost. Na Kokořínsku trvá přibližně od dubna do října, na Dokesku od května do září. Vrchol návštěvnosti připadá na období letních prázdnin, kdy na sledovaných místech prošlo 28 – 40 % všech návštěvníků za celý rok.

Detailní pohled na složení návštěvníků CHKO ukazuje velmi komplexní obraz. Složení návštěvníků se v průběhu roku významně proměňuje. S nástupem jara se nejsilnější skupinou zdají být zejména na Kokořínsku pěší turisté na jednodenním výletě. V období před prázdninami se objevuje skupina školních výletů a začíná se projevovat kratší pobytová turistika, kdy návštěvníci v regionu tráví (prodloužené) víkendy a vedle pěší turistiky se často věnují také cykloturistice. Během léta převažují pobytoví návštěvníci zaměřeni na vodní rekreaci v části Dokeska soustředění kolem Máchova jezera a na Kokořínsku holdující pěší a cykloturistice. Na podzim návštěvnost výrazně klesá a má opět povahu jednodenních výletů případně víkendových pobytů zaměřených na pěší turistiku a cykloturistiku.

Průzkum současné situace

Přehled návštěvnické infrastruktury

Stručný popis infrastruktury související s interpretací území

Území CHKO Kokořínsko – Máchův kraj je dlouhodobě turisticky využíváno, takže stávající návštěvnická infrastruktura je značně rozvinutá. Ve stručném přehledu jsme se zaměřili především na pěší trasy, cyklotrasy, odpočívadla, tábořiště a parkoviště. Naučné stezky a expozice jsou z hlediska interpretace zajímavé především kvůli obsahu a jsou tedy popsány v části Přehled stávající interpretace.

Pěší trasy

Podle údajů uvedených v plánu péče je v Kokořínské části území CHKO zhruba 270 km značených pěších tras a v dokeské části 110 km. Nejvyužívanější červeně značená Máchova cesta, která prochází Kokořínským dolem, kolem hradu Houska na Bezděz a dále kolem Máchova jezera, je součástí Evropské pěší trasy E10 Petrohrad – Monaco. Hustota tras v území není rovnoměrná. Nejnížší je v povodí Liběchovky a na území bývalého VVP Ralsko. Hustější síť je v severní části Kokořínska a nejhustší pak v oblasti Dubé a zejména v okolí Mšena a Kokořínského dolu.

Problémy se vyskytují na přetížených úsecích, jako je přístup k Pokličkám, výstup na Ronov nebo na Čap, erozí je ohrožena i trasa z parkoviště pod Kokořínem k hradu, trasa na Provodínské kameny a částečně i výstup na Bezděz.

Síť pěších tras je dostatečně hustá, není nutné ji dále rozšiřovat. Pozornost by se měla soustředit na eliminaci problémů na výše uvedených přetížených úsecích a na údržbu vybavení tras.

Cyklotrasy

Cykloturistika je velmi oblíbená na Kokořínsku, kde je vyznačeno cca 200 km cyklotras. Na Dokesku, které je méně atraktivní z hlediska pěší turistiky, představuje cykloturistika oblíbenou možnost poznávání regionu. Nachází se zde cca 60 km značených cyklotras. Podle vyjádření pracovníků Správy CHKO ke kolizím s ochranou přírody (poškození terénu pohybem ve vlhkých místech a zmnožováním pěšin) a ostatními návštěvníky dochází např. na červeně značené turistické cestě mezi Pokličkami a Vojtěchovem, žluté trase z Hradska do Kokořínského dolu, v Planých dolech nebo v okolí jeskyní Nedamy a Kostelíček. V oblasti Kokořínského dolu, Hradčanských stěn nebo vrchu Pecopala se objevily pokusy o „divoké“ budování stezek s překážkami z přírodních materiálů. Na velké části území jsou cyklotrasy vedeny po veřejných komunikacích – silnicích III. třídy, které jsou zejména v oblasti Kokořínského dolu místy málo přehledné a během části sezóny intenzivně využívány cyklisty i motoristy.

Odpočívadla, schodiště, chodníky, řetězy

V blízkosti pěších tras jsou vymezena místa určená k odpočinku, která jsou smysluplně situována ve strategických bodech, jimiž návštěvníci procházejí – u parkovišť na nástupních bodech, křižovatkách cest a dalších místech, kde se návštěvníci přirozeně zastavují (místa s výhledem, zříceniny hradů apod.).

K větší bezpečnosti i pohodlí slouží množství dalšího vybavení pěších tras, jako jsou zábradlí, schodiště, povalové chodníky, řetězy apod.

I když většina těchto zařízení byla během terénního průzkumu funkční a v pořádku, objevily se i části, které nebyly v dobrém technickém stavu (např. povalový chodník na NS Mokřady dolní Liběchovky, dřevěné schody na trase Cinibulkovy naučné stezky a na NS Beškovský les).

Tábořiště

Na území CHKO se nachází několik veřejných tábořišť a kempů. Některá tábořiště využívají dětské tábory (Harasov, Kokořínský důl, Lhotka, Střezivojice, Hradčany, Brenná). Vedle toho se objevují problémy s divokým tábořením např. pod pískovcovými převisy, které mohou být spojeny s rizikem vzniku požárů, rušením chráněných živočichů, narušením archeologických profilů a sedimentů (obsahů skalních dutin) a znečišťováním okolí.

Parkoviště

Možnosti parkování jsou v některých lokalitách, jako je obec Houska a Kokořín nebo rybník Harasov či Pokličky. V letních měsících kapacita parkovišť často nedostačuje a návštěvníci parkují i na nevhodných místech. Na tuto skutečnost poukazují i místní občané, jako na jeden z častých problémů, který jim v souvislosti s cestovním ruchem vadí. Stejný problém pochopitelně pociťují i návštěvníci.

Odpadky

Velkým problémem návštěvnického ruchu v CHKO jsou **odpadky**. Propagování režimu – co si přinesu, to si i odnesu – je proto velmi důležité. Komunikace této zásady směrem k návštěvníkům by měla být jedním z významných cílů práce s návštěvnickou veřejností nejen v přírodních rezervacích, ale i v obcích, které si na problém odpadků ve spojitosti s návštěvníky stěžují také.

Ptačí pozorovatelna

Populární pozorovatelna ptáků byla vybudována na břehu Novozámeckého rybníka. Problémem je velmi omezená možnost parkování.

Dílčí závěr

*Stávající síť pěších tras je dostatečně rozsáhlá a vybavená místy k posezení, jakož i dalšími prvky, které usnadňují pohyb a zvyšují bezpečnost, např. řetězy, povalovými chodníky, schodišti, zábradlími apod. Spíše než rozšíření sítě je aktuální její **průběžná údržba**. Je potřeba, aby byl stav prvků pravidelně vyhodnocován a v případě zjištěné závady zjednána náprava.*

*Síť **cyklotras** využívá podstatnou část místních komunikací na území CHKO a částečně i síť značených tras pro pěší, kde může docházet ke střetům s ostatními uživateli. Ke střetům se silniční dopravou může docházet v době hlavní turistické sezóny v nepřehledných úsecích páteřní komunikace procházející Kokořínským dolem. Bylo by vhodné uvažovat o odklonění motorizované dopravy z tohoto kritického úseku. Z hlediska komfortu cyklistů by pomohlo rozšíření **možností bezpečně odložit či uschovat kolo** v klíčových místech.*

*Co se týče **odpadkových košů** uvnitř maloplošných chráněných území, **je třeba propagovat zásadu „co si přinesu, to si i odnesu“**.*

*Možnosti **parkování** jsou na mnoha místech omezené a neodpovídají požadavkům ze strany návštěvníků během hlavní sezóny. Bylo by dobré hledat ve spolupráci s majiteli pozemků a obcemi možnosti rozšíření parkovacích ploch.*

Lokalizace a rozsah služeb

jak je oblast vybavena základními službami pro turisty

Hlavním centrem turistických služeb na území Kokořínska je oblast Kokořínského dolu, Mšeno a Dubá. V části Dokeska jsou to jednoznačně Doksy, které s ubytovací kapacitou cca 10 000 návštěvníků celé CHKO jasně dominují.

Struktura **ubytovacích zařízení** mezi Kokořínskem a Dokeskem se nicméně liší. Jen v Doksech podle údajů ČSÚ fungovalo k 22.11.2017 10 hotelů, 20 penzionů, 2 kempy, 28 chatových osad, 1 turistická ubytovna a 4 další zařízení; 21 % kapacit fungovalo celoročně. Na Kokořínsku registroval ČSÚ 7 hotelů, 10 penzionů, 4 kempy, 2 chatové osady, 1 turistickou ubytovnu, 6 ostatních zařízení; 55 % zařízení mělo celoroční provoz. Výše uvedené údaje ale neposkytují úplný obrázek, protože nevidují ubytování v soukromí. Některá zařízení nabízejí bohatou škálu doprovodných služeb, včetně jezdeckví, půjčování kol a sportovního vybavení.

Stravovací služby jsou soustředěny ve větších obcích a poblíž nejnavštěvovanějších turistických cílů, jako jsou hrady. V území působí množství sezónních restaurací a stánků. Kvalita i dostupnost nabízených stravovacích služeb je podle vlastních zkušeností velmi proměnlivá.

Služby pro cyklisty se postupně rozvíjejí – do sítě Cyklisté vítáni je zapojeno 5 zařízení z Doks, 1 ze Mšena a 12 z Mělníka.

Turistická informační centra se v CHKO nacházejí v obcích Dubá, Mšeno, Doksy a Hradčany. O CHKO podává informace rovněž TIC v Mělníku a v České Lípě, které leží v sousedství. Zjištěná úroveň podávaných informací i ochota personálu byly na dobré úrovni.

Území nabízí možnosti koupání a vodních sportů zejména v oblasti Máchova jezera. Umělá a přírodní koupaliště jsou v Nedamově, Želízech, Mšenu, Harasově a na Holanských rybnících. Lákadlem pro vodáky je řeka Ploučnice.

Dílčí závěr

*S ohledem na dlouhodobou tradici cestovního ruchu na Kokořínsku a Dokesku je turistická infrastruktura rozvinutá. **Vzhledem k převládajícímu trendu posledních let, kdy roste obliba domácího cestovního ruchu – především kratších dovolených, lze předpokládat, že turistické služby v regionu se budou nadále rozvíjet. Zejména v oblasti stravování by bylo vhodné se zaměřit na zvýšení kvality a dostupnosti nabízených služeb.***

Chybějící služby v území

kteřé služby v území chybí a mohly by zkvalitnit návštěvnický zážitek

V současnosti je v regionu nedostatečná nabídka půjčoven sportovních potřeb a půjčoven / opraven kol. Kola lze často půjčit pouze v rámci ubytovacích služeb. Podobně je obtížné bezpečně odložit kolo např. během návštěvy turistického cíle, jako je hrad.

V regionu v současnosti chybí atraktivní nabídka **průvodcovské služby**. Vzhledem k množství návštěvníků, kteří zde tráví kratší nebo delší pobyty, je pravděpodobné, že by se při vhodném zaměření a přiměřených cenách takováto služba mohla uživit. Při dobré spolupráci se Správou CHKO by služba mohla přispět i k usměrňování návštěvníků v terénu a jejich nenásilné osvětě.

Dílčí závěr

Přes poměrně pestrou nabídku turistických služeb v regionu, některé důležité zatím chybějí, například úschovny kol, pružnější možnost půjčování kol, lepší možnost pohybu návštěvníků po regionu hromadnou dopravou nebo kvalitní profesionální průvodcovská služba.

Vnější obraz území

Internet

<http://www.kokorinsko.net/>

Tento web představuje Kokořínsko jako krajinu plnou tajemství, pískovcových skal, přírody a malebných vesniček poblíž Prahy, kde je možné využít některou z turistických tras k pěšimu výletu, vyjet si na kole nebo užívat klidu na odlehlých loukách, kde se pasou koně či krávy. Pastorální idyla v romantické krajině 40 km od hlavního města, jejíž středobod tvoří hrad Kokořín. Web uvádí tipy na výlety (skalní útvary, hrady a zámky, vyhlídky a rybníky, zvláštní pozornost věnuje Cinibulkově naučné stezce) a odkazy na ubytování v Kokořínském dole, Mšeně, Dubé a nejbližším okolí; Mělník není uveden. Web pro milovníky přírody, klidu, pěší a cykloturistiky.

<http://www.mestomseno.cz/>

Informační web má obsáhlou část pro návštěvníky, kde uvádí 7 tipů na pěší výlety v okolí Mšena, 7 tipů na cyklovýlety a upozorňuje na 5 naučných stezek (Cinibulkova, O vodě, Beškovský les, Mokřady dolní Liběchovky a Dubsko).

www.kokorinsko.cz

Kokořín a Kokořínsko – aktivní dovolená v divoké přírodě. Tipy na výlety – skalní útvary, hrady a zámky, rybníky, lidová architektura, vyhlídky, studánky, jeskyně, tipy na ubytování a stravování, sportovní možnosti (s upozorněním na omezení vyplývající z existence CHKO). Přehled značených turistických tras, dopravních možností autem i veřejnou dopravou, obce regionu Kokořínska se stručnou charakteristikou.

Tipy na aktivní dovolenou uvádějí pěší turistiku (16 doporučených výletních tras), cykloturistiku, trekovou cyklistiku a horská kola (s upozorněním na existenci CHKO a omezení z toho vyplývající, na lesní zákon a na nebezpečí eroze způsobené nevhodným stylem jízdy po měkkých pískovcových terénech), rybaření, šipky, jezdeckví a motorismus (text pojednává o ploché dráze ve Mšeně, ale foto představuje sáně tažené motocyklem na zamrzlé vodní ploše přírodního charakteru).

<http://www.velokokorin.info/>

aneb v sedle bicyklu okolím Kokořína. Web je určen cyklistům; nabízí mapu cyklotras, upozorňuje na zajímavosti v území (kromě hradů, skalních bytů a pivovaru v Lobči uvádí Pokličky, jeskyně a Cinibulkovu NS), bikery upozorňuje na existenci CHKO, nabádá k jízdě ohleduplně k přírodě i ostatním uživatelům území, zejména pěším. Ubytovací možnosti jsou lokalizovány převážně v Kokořínském dole a blízkém okolí.

www.psovka.cz

Web **okrašlovacího** spolku Kokořínska PŠOVKA, který ocení návštěvníci se zájmem o historii a drobnou sakrální architekturu, intimní poznání a neobvyklé náměty na výlety. Uvádí kalendář akcí (oprav a svěcení křížků a božích muk, koncerty apod.) a galerii historických fotografií z Kokořínska z období 1888–1970.

DVD Ochrana přírody a krajiny v České republice

(internetová verze zpracována na

http://www.cittadella.cz/europarc/index.php?p=index&site=CHKO_kokorinsko_cz) popisuje přírodní poměry, historický vývoj krajiny a osídlení na území tehdy ještě pouze CHKO Kokořínsko, nabízí mapu s přehledem maloplošných chráněných území, fotogalerii a jeden tip na výlet (okolí Mšena, Cinibulkova naučná stezka, hrad Kokořín a vycházkový okruh po sochařských dílech Václava Levého).

<http://www.kr-stredocesky.cz>

Středočeská centrála cestovního ruchu poskytuje základní informace o Středočeském kraji, propaguje konkrétní návštěvnický zajímavé akce v závislosti na sezóně, mezi tipy na rodinné výlety není uveden žádný směřující do CHKO Kokořínsko – Máchův kraj, což se pravděpodobně v závislosti na ročním období mění. Na webu jsou ke stažení informační brožury, čtvrtletní periodikum „Kaleidoskop“ nabízí nejzajímavější místa a události v kraji v jazykových mutacích české a anglické.

www.kudyznudy.cz

Portál nabízí 28 odkazů na lokality a zajímavosti Kokořínska a Máchova kraje. Sportovní nabídka zahrnuje zimní bruslení na Máchově jezeře, v Kokořínském dole (tůň Kačírek), na Břehyňském rybníce, na Holanských rybnících. „Kokostezky“ nabízejí ježdění na horských kolech na neznačených lesních cestách a stezkách v Kokořínském dole, se zázemím v místním autokempu, včetně servisu kol za poplatek. Největší pozornost portál věnuje kulturnímu a historickému dědictví (muzea, Vrátecká rozhledna, naučné stezky, Čertovy hlavy apod.). Odkazy mají velmi rozdílnou úroveň a rozsah.

<https://www.kokorin.info/>

Web propagující ubytovací a stravovací zařízení (hotel Kokořín, restaurace Truhlárna, restaurace U Grobiána, Dům řemesel Arcadis ve Vysoké) a aktuálně pořádané akce na Kokořínsku. Nabízí online kameru a předpověď počasí pro Kokořínsko.

www.nacestu.cz

Dva odkazy se týkají Kokořínska (cesty tesané ve skalách, skalní byty), Máchův kraj web nezmiňuje.

www.vyletnik.cz

Web nerozeznává oblast „Kokořínsko a Máchův kraj“, ale „Mělnicko a Kokořínsko“ a „Českolipsko a Máchův kraj“. Obě turistické oblasti obsahují solidní popis přírodních poměrů, historie, hospodářství a významných osobností s místem spojených. Výletní tipy na Kokořínsku volí za osu putování údolí Pšovky a zahrnují všechny významnější přírodní i historické zajímavosti. V Máchově kraji je průvodcem Karel Hynek Mácha a pozornost se soustředí na historické dědictví, hrady a zříceniny.

www.treking.cz

Web uvádí asi 20 odkazů na Kokořínsko a Máchův kraj. Popisy výletů se týkají zejména geologických a geomorfologických zajímavostí, skalních měst a skalních vyhlídek. Nabídka se omezuje na pěší a cyklistické výlety. Obě oblasti opět „prodává“ Karel Hynek Mácha.

www.youtube.cz

Desítky odkazů se týkají pěší turistiky a cykloturistiky, převažují prezentace geologicky a geomorfologicky zajímavých lokalit. Dobrá třetina zkoumaných odkazů se věnuje návratu vlků do Máchova kraje a faktu, že se zde vlci úspěšně rozmnožují.

<http://www.dobry-vyrobek.cz/#>

Regionální značka přiřazuje Máchův kraj k Lužickým horám (regionální produkt Lužické hory a Máchův kraj). Nositeli regionální značky je 13 výrobců, z nichž asi 6 je možno lokalizovat do oblasti CHKO Kokořínsko – Máchův kraj.

Kokořínsko patří do územní působnosti MAS Vyhlídky, která spolu s okolními MAS spravuje regionální značku Polabí. Na webu bohužel nejsou k dispozici aktuální informace ani seznam nositelů regionální značky.

Televize, filmy

Toulavá kamera

V rámci Toulavé kamery je k dispozici 9 sekvencí prezentujících převážně Kokořínsko a 7 věnovaných Máchovu kraji. Obě území jsou obvykle prezentována odděleně. Reportáže a tipy na výlety se týkají celého území v jeho pestrosti.

Klenoty naší krajiny

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10582479956-klenoty-nasi-krajiny/415235100151010-kokorinsko/>

Zdařilá prezentace CHKO Kokořínsko – Máchův kraj s vysvětlením rozšíření území CHKO, pestrosti biotopů a na ně vázaných společenstev, kombinace přírodního a kulturního dědictví. Bohatství lidové architektury, vysvětlení vzniku a významnosti mokřadních lokalit a jejich ochrany v rámci Ramsarské úmluvy, geologických jevů.

Krajinou domova II – Kokořínsko a Český ráj (série dokumentárních filmů ČT)

Kokořínsku (a částečně Máchovu kraji, aniž by byl přímo zmíněn) se věnuje 15 minut společného dílu dokumentu (s Českým rájem). Film představuje nejcennější a nejcharakterističtější části zdejší přírody a krajiny (rokle, skalní útvary, hrady, lidovou architekturu, technická díla v pískovci, rybníky jako biotop mnoha druhů ptáků, rostlinné endemity, přirozené lesy – bučiny a reliktní bory, mokřady a vodní toky). Výsledkem je lákavá a skutečnosti odpovídající prezentace hodnot území. Existence CHKO není v dokumentu zmíněna.

Kokořínsko a Máchův kraj ve filmech a filmových pohádkách

Vzhledem k romantickému charakteru krajiny (rokle, lesy, lidová architektura, malebná zákoutí) nabízejícímu řadu atraktivních exteriérů a také díky blízkosti Prahy se s krajinou Kokořínska a Máchova kraje setkáváme v mnoha českých filmových pohádkách (Láska rohatá, Korunní princ, Kdyby nebyly ryby atd.) i filmů (nejnověji Hastrman podle románu Miloše Urbana).

Tištěné materiály

Máchův kraj celoročně

Infomateriál na křídovém papíře v jazykových mutacích čeština – němčina – angličtina, vydáno městem Doksy v roce 2006 v nákladu 3 x 5000 výtisků. Máchův kraj v pojetí této brožury zahrnuje celou CHKO (s výjimkou její jižní části) a blízké okolí; obsahuje mapu 1:75000. Doporučenými zajímavostmi a místy k návštěvě jsou zejména hrady, zámky a zříceniny (Bezděz, Houska, Starý Berštejn, Sloup v Čechách, Kokořín, Jestřebí, Ronov, Ralsko, Děvín, Stohánek, Doksy, Zákupy, Mimoň, Dubá atd.), obce s výjimečným zastoupením objektů typické lidové architektury (Nedvězí, Vrchovany,

Žďár, Dobřeň, Střezivojice, prostor Kokořínského dolu atd.), muzea (Památník Karla Hynka Máchy v Doksech, muzeum v Bělé pod Bezdězem, v České Lípě), technické památky (průrva Ploučnice, Novozámecká a Mnichovská průrva, sušárna chmele v Dubé, železniční most v Pekle), rozhledny a vyhlídkové body (Vrátenská rozhledna, Čap, Nedvězí, Bezděz, Ralsko). Přírodním zajímavostem věnuje materiál méně pozornosti a uvádí je až v závěrečné části; upozorňuje na řeku Ploučnici a její meandry, prameny Pšovky, na říčku Liběchovku, Bobří a Robečský potok, Holanské rybníky, Novozámecký a Břehyňský rybník a Máchovo jezero; ze skalních objektů typických pro CHKO Kokořínsko – Máchův kraj zmiňuje Lysou, Čap, Husu, Pokličky, Psí kostel a další. Zve k návštěvě chráněných území Peklo, Břehyně-Pecopala a Swamp, na Kamenný vrch, Malý a Velký Bezděz (upozorňuje na výskyt tesaříka alpského), Provodínské kameny a Vlhošť. Nezmiňuje existenci CHKO (tehdy pouze CHKO Kokořínsko). Mezi nabízené sportovní a rekreační aktivity patří koupání v přírodních i vystavěných koupalištích (Máchovo jezero, Hradčanské rybníky, Zákupy, Mšeno, Nedamov), vodní sporty na Máchově jezeře, splouvání Ploučnice, rybaření, jízdu na koni, lezení a balónové létání. Mezi nabízenými tipy na výlet jsou pěší vycházky i cyklovýlety.

Infomateriál představuje Máchův kraj jako místo s velkou koncentrací kulturního a historického dědictví (hrady, zámky, zříceniny, technické památky) na pozadí malebné přírody a krajiny, reprezentované zejména vodou (potoky, řeky, rybníky) a skalními objekty. Sportovní a rekreační aktivity soustřeďuje do severní části území (Máchovo jezero, Doksy).

Chráněná krajinná oblast Kokořínsko – Máchův kraj – turistická mapa 1: 25000

vydalo nakladatelství ROSY (Rohlík a syn), 5. vydání (2015), 3000 výtisků.

Mapa s tištěným průvodcem (36 stran, formát A5) vychází z existence CHKO Kokořínsko – Máchův kraj, informuje přehledně a srozumitelně o CHKO, předmětech ochrany, přírodních poměrech, maloplošných chráněných územích, hradech a zámcích, uvádí naučné stezky, pojmenované trasy, značené cyklotrasy a kontakty na informační centra. Ochrana přírody a krajiny je ústředním tématem textové části mapy; informace jsou komplexní, aktuální, přehledně uspořádané a doplněné kvalitními fotografiemi.

Turistické noviny

Vydává Sdružení Českolipsko 1 x ročně, distribuuje do informačních center a po skončení sezóny zpřístupňuje online. Noviny se soustředí na Českou Lípou, Lužické hory a okolí Nového Boru. Oblast Kokořínska a Máchova kraje představují jako okolí Máchova jezera a Doksy; upozorňují na možnost sportovního rybaření na Máchově jezeře, na akce pro veřejnost spojené s historií místa, na památky (zámek Zákupy, hrady Bezděz a Houska), Geopark Ralsko a možnosti cyklovýletů v bývalém vojenském prostoru. O existenci CHKO se nezmiňují.

Cykloráj Ralsko – cykloturistická mapa 1 : 36 000 s průvodcem

Vydala r. 2010 Geodézie On Line, náklad 3000 ks. Mapa se územně dotýká pouze dokeské části CHKO, nezasahuje na Kokořínsko. Textová část nezmiňuje existenci CHKO (k rozšíření došlo až po vydání mapy), ale poměrně podrobně popisuje maloplošná chráněná území (Břehyně-Pecopala, Hradčanské rybníky, Divadlo, Malý a Velký Jelení vrch, Ralsko, Swamp apod.).

Mapa a průvodce se soustředí na prostor bývalého vojenského újezdu Ralsko, popisuje historii území, zaniklé a „probouzející se“ obce a turistické příležitosti, které území nabízí: pěší turistiku, cykloturistiku, běžecké lyžování a vodáctví na Ploučnici. Nabízí 20 delších (50–80km) cyklovýletů

s různými místy startu a cíle a 18 kratších (10–30 km) okružních cyklovýletů. Většina tras je vedena po zpevněných komunikacích v bývalém vojenském újezdu a blízkém okolí.

Z Kokořínska do Podralska

Vydaly ve spolupráci MAS Vyhličky a LAG Podralsko v roce 2011 v nákladu 2000 výtisků. Mapa s textovým doprovodem – skládačka formátu A3, mapa bez uvedení měřítka; zájmové území pokrývá celou CHKO a blízké okolí. Cílem je propagace dvou regionů zasahujících na území Středočeského a Libereckého kraje tak, aby tato hranice nebyla překážkou. V celém zájmovém území autoři zmapovali místní přírodní, kulturní a historické dědictví a navrhli tři turistické okruhy: po vojenských a technických památkách (54 lokality, značeno modře), po sakrálních památkách (59 lokalit, značeno červeně) a po přírodních památkách (42 lokality, značeno zeleně). Podrobnější popisy v textové části se věnují Doksům – Žďáru, Starým Splavům, Žandovu, Hamru na Jezeře a Jablonnému v Podještědí. Průvodce dobře poslouží jako inspirace k návštěvám zajímavých míst zejména v bývalém vojenském prostoru.

Turistická mapa okolí Mělníka

Vydalo město Mělník v roce 2016 v nákladu 30 000 ks.

Mapa v měřítku 1 : 100 000 zahrnuje kokořínskou část CHKO a upozorňuje na 14 turistických cílů, z toho 5 na území CHKO (Želízy, Kokořín, Mšeno, Houska, Lobeč). Soustředí se na prezentaci kulturního a historického dědictví (hrady Kokořín a Houska, parostrojní pivovar Lobeč, městské lázně a romantická krajina ve Mšeně a okolí, Čertovy hlavy a další sochařská díla v pískovcových skalách v okolí Želíz, pobyt Franze Kafky).

Mapa poslouží pro základní orientaci v území jižní části CHKO a na Mělnicku.

Břežňský a Novozámecký rybník – mokřady mezinárodního významu

Česko – anglický informační materiál vydalo MŽP ve spolupráci s Českým ramsarským výborem a AOPK ČR v roce 2010, náklad neuveden.

Převážně obrazový materiál informuje o Ramsarské úmluvě na ochranu mokřadů, uvádí Novozámecký a Břežňský rybník do souvislosti s ostatními mokřady chráněnými Ramsarskou úmluvou v ČR, popisuje chráněné území, vysvětluje důvody ochrany, prezentuje nejvýznamnější druhy rostlin a živočichů v území se vyskytujících (v textu i na kvalitních fotografiích) a popisuje způsob péče o chráněná území a monitoring.

Infomateriál vhodný jako doplňující zdroj informací pro návštěvníky s hlubším zájmem o ochranu přírody a krajiny.

Kokořínsko – Máchův kraj, chráněná krajinná oblast

Skládačka vydaná AOPK ČR v roce 2016 v nákladu 10 000 ks.

Základní infomateriál o CHKO Kokořínsko – Máchův kraj s přehledovou mapkou, výčtem MCHÚ, památných stromů a naučných stezek ve správě AOPK ČR. Srozumitelně a zajímavě vysvětluje důvody rozšíření CHKO Kokořínsko o prostor Máchova kraje, popisuje hlavní přírodní fenomény a předměty ochrany, prezentuje přítomnost vlka v území. Text je doplněn kvalitními fotografiemi, přehledem zajímavostí nejen přírodovědného charakteru (bývalý vojenský výcvikový prostor Ralsko, hrady Bezděz, Houska a Kokořín, česko-německá jazyková hranice a sounáležitost se Sudety, vodní mlýny a

pily na Liběchovce a Pšovce, pěstování chmele) a zdvořilým doporučením k přírodě ohleduplnému chování v území.

Vodní mlýny na říčce Pšovce; Vodní mlýny na říčce Liběchovce

Dvě skládačky (obsáhlejší o Pšovce, úspornější o Liběchovce) vydala Geodézie On Line pro Sdružení přátel Kokořínska v roce 2006 v nákladu 10 000 + 10 000 ks.

Přehledová minimapka lokalizuje Pšovku a Liběchovku a jejich umístění v (tehdy) CHKO Kokořínsko, mapa 1:100 000 lokalizuje jednotlivé mlýny. Uvedení do problematiky obstarává vstupní text o obecné historii mlýnů, o jejich technické konstrukci, o péči o související objekty (strouhy, náhony...), o životě ve mlýně, vlivu mlynářské činnosti na krajinu a o důvodech a následcích ukončení provozu mlýnů. Všechny mlýny jsou stručně popsány. Množství drobných fotografií odpovídá charakteru skládačky a dobře doplňuje text.

Skládačky je vhodné nabízet jako set, informace na obou se doplňují. Kdo se o mlýny nezajímá, po přečtení se zajímat začne.

Mimoň – turistické trasy; Mimoň – cyklotrasy

(bez tiráže)

Dvě skládačky s bohatým obrazovým doprovodem (bohužel bez popisu, takže návštěvník jen z přilehlého textu odhaduje, co na fotografii je) doporučují 6 pěších tras v délce od 4 do 19 km a 5 cykloturistických tras v délce od 27 do 46 km s vtipnými názvy (Zámecká, Generálská, Hradčanské peklo...). Mapka chybí, turista se musí orientovat jen podle popisu, který věnuje vyváženou pozornost přírodnímu, kulturnímu i historickému dědictví zejména v bývalém vojenském výcvikovém prostoru Ralsko.

Ptačí oblast Českolipsko-dokeské pískovce a mokřady (9000 hektarů pro ochranu ptáků)

Vydala AOPK ČR v roce 2016 v nákladu 10 000 výtisků

Skládačka vysvětluje soustavu Natura 2000 – ptačí oblasti a EVL, důvody vyhlášení ptačí oblasti na Dokesku a Českolipsku a popisuje 5 druhů ptáků, kteří jsou předmětem ochrany v ptačí oblasti, a další, kteří tu žijí také. Přehledová mapka lokalizuje CHKO, NPP, NPR a PR, uvádí zajímavosti z ptačího světa a kontakty na AOPK ČR/SCHKO Kokořínsko – Máchův kraj včetně stručného vysvětlení, co je a co dělá AOPK ČR. Obrazový doprovod je atraktivní a logicky doplňuje text. Fotografie biotopů nejsou popsány.

Povedený infomateriál prohlubující základní informace o území a vybízející k návštěvě konkrétních lokalit (Máchovo jezero, Břehyně-Pecopala).

Cinibulkova naučná stezka Mšeno

Nápaditou skládačku vydal neznámý vydavatel v roce 2013 nákladem 5 000 ks.

Průvodce Cinibulkovou naučnou stezkou obsahuje mapku NS a okolních turistických tras, obrázky a malé fotografie, čtivý popis přírodních zajímavostí na trase naučné stezky, kilometráž, základní informace o městu Mšeno a CHKO Kokořínsko a doporučení k přírodě vlídného chování návštěvníků. Na tvorbě naučné stezky se podíleli žáci a učitelé ZŠ Mšeno a na výsledném díle je to v pozitivním smyslu slova znát.

Geostezka přes Bukové hory

Vydal Geopark Ralsko, o.p.s., v roce 2015, náklad neuveden.

Mapka a text popisují trasu (od vrchu Víšek k prameništi U Flesla) a 6 zastavení geostezky v území bývalého vojenského prostoru Ralsko. Text prezentuje informace o geologii a geomorfologii, o historii území a o přírodních zajímavostech (rašeliniště, vrcholová bučina, mokřadní vegetace...) na jednotlivých zastaveních. Existence CHKO není zmíněna.

Sídla a výstavba na území CHKO Kokořínsko

Skládačku vydala AOPK ČR, SCHKO Kokořínsko v roce 2007 v nákladu 5000 ks.

Infomateriál zabývající se krajinným rázem, územním plánováním, charakterem obcí na Kokořínsku a architekturou určený zejména pro místní obyvatele, stavebníky, projektanty, stavební úřady a samosprávy.

Máchovi v patách

Turistický průvodce – jednotlivé listy v doplňovacích kroužkových deskách vydaný v roce 2011 v nákladu 600 výtisků v rámci projektu „S Máchou za Máchou po Máchově kraji“.

Turistický průvodce v české, německé a anglické jazykové mutaci (dle ústního sdělení pracovnice IC v Dubé) je k dispozici pouze k nahlédnutí v informačních centrech v Máchově kraji, pro zájemce lze po dohodě kopírovat vybrané listy. Kvalitní průvodce nabízející tipy na výlety pěší i cyklo, pestré informace o území, přehled zajímavostí. Ústřední postavou a průvodcem je Karel Hynek Mácha. Mapky, obrazový doprovod, použití dobové, dnes archaické slovní zásoby. Zajímavé, inspirativní, zřejmě kvalitní, ale velmi obtížně dostupné.

Kokořínsko

Turistický průvodce z řady „Průvodce po České republice“, vydala Olympia Praha v roce 2004, autorka textu Daniela Novotná.

Publikace se skládá z všeobecné, turistické a místopisné části a závěrem uvádí řadu praktických informací (otevírací doby, přehled kulturních a sportovních akcí, stravovacích a ubytovacích zařízení apod.). Odborně fundovaný text představuje Kokořínsko jako klidovou, moderní civilizací málo dotčenou destinaci vhodnou pro romantické duše vyhledávající krajinu pískovcových skal a roklí, hlubokých lesů a historických stavení typické lidové architektury. Region, jemuž se průvodce věnuje, se kryje s hranicemi CHKO Kokořínsko; vzhledem k roku vydání se ještě nemůže zmiňovat o rozšíření o Máchův kraj. CHKO a maloplošným zvláště chráněným územím jsou věnovány tři strany přehledného textu. V turistické části najdou zájemci popisy 21 pěších výletů či vycházek a 6 cyklovýjížděk.

Kokořínsko a České středohoří

Turistický průvodce Rother, vydalo nakladatelství freytag + berndt v roce 2008, autorka textu Daniela Novotná.

Kromě všeobecných informací představuje průvodce 45 různě náročných pěších tras, z toho 32 na Kokořínsku. Většina z 32 „kokořínských“ tras je vedena po území CHKO Kokořínsko, částečně pak po navazujícím území Českolipska a Mělnicka. Text je doplněn množstvím barevných fotografií dobře

vystihujících charakter a atmosféru Kokořínska a turistickými mapkami sloužícími k základní orientaci (měřítko 1 : 50 000 a 1 : 150 000). CHKO Kokořínsko je zmíněna stručně v úvodu.

Dílčí závěr

Kokořínsko a Máchův kraj jsou prezentovány převážně samostatně, bez vzájemné souvislosti. Kokořínsko je tradiční a oblíbené rekreační území s čitelnou charakteristikou: romantická krajina pískovcových skal a roklí a malebných vesniček nedaleko Prahy, jejímž jádrem je Kokořínský důl a symbolem hrad Kokořín. Prostředí vhodné pro únik z každodenního stresu, nabízející klid a pohodu, ideální pro pěší vycházky a cyklovýlety. Jedinou rušivou nabídkou v paletě k přírodě poměrně laskavých rekreačních a sportovních aktivit je jízda na horském kole, umístovaná na nezpevněné, k erozi náchylné lesní cesty stoupající z Kokořínského dolu.

Máchův kraj se hlásí k osobě Karla Hynka Máchy, jeho jádrem jsou Doksy, Máchovo jezero a hrad Bezděz. Zajímavostí je bývalý vojenský výcvikový prostor Ralsko a jeho využití zejména pro cykloturistiku, a vodácké využívání Ploučnice. Pozornost přitahuje již trvalá přítomnost vlků a ornitologické bohatství rybníků v severní části CHKO.

Přehled stávající interpretace

jaké formy interpretace se v území vyskytují a čemu se interpretace tematicky věnuje, jaký dojem vyvolává

Pro potřeby interpretačního plánu jsme se zaměřili především na interpretaci formou naučných stezek, muzejních expozic a panelů ke zvláště chráněným územím.

Naučné stezky v majetku AOPK ČR

Cinibulkova naučná stezka

Stezka v majetku AOPK ČR se nachází v okolí města Mšena a je koncipovaná jako okruh. Má délku 9 km, na níž je 5 panelů a vede středně náročným terénem. Věnuje se historii Mšena a místnímu buditeli učitelu Cinibulkovi, lesům, geologii, rostlinstvu a živočišstvu Kokořínska.

Předností většiny panelů je srozumitelný text, který je snadno čitelný, rozčleněný do odstavců, doplněný fotografiemi. Tabule byly v době kontroly v dobrém stavu. K naučné stezce existují také pracovní listy.

Slabinou panelů je velké zatížení textem, občasné gramatické chyby, starý název a logo CHKO Kokořínsko. Stříšky na stojanech byly na konci své životnosti a potřebují opravit.

	
<p>Stříšky stojanů potřebují opravit.</p>	<p>Text je snadno čitelný, ale grafická informace by měla dostat větší prostor.</p>

NS Beškovský les

Stručná charakteristika

Stezka v majetku AOPK ČR je dlouhá asi 1600 m, je určena výhradně pro pěší a vede obtížným terénem hlubokého údolí středem pískovcových skal. Na trase se nachází devět panelů, které návštěvníkům podávají základní informace o Beškovském lese, jeho geologii, rostlinstvu, živočišstvu a bezzásahovém režimu v okolním lese.

Celkové hodnocení

Předností panelů je dobře čitelný text členěný do odstavců a fotografie s popisky, které se vztahují k textu. Panely byly většinou v dobrém fyzickém stavu.

Nedostatkem panelů je starý název a logo (CHKO Kokořínsko), některé texty jsou pro běžného návštěvníka příliš odborné, občas se vyskytují gramatické chyby. Podnadpisy nenesou sdělení a nejsou atraktivní. Některá zastavení jsou nevhodně umístěna (např. okraje lesů mimo okraj lesa) a u některých stojanů je třeba opravit stříšku.

Podrobnější hodnocení:

Úvodní panel seznamuje s délkou trasy a náročným terénem NS, doporučeným směrem prohlídky a nepřístupnosti pro kola a dětské kočárky. Jsou zde zastaralé informace o vlastníkově a staré logo a název CHKO.

Druhý panel vysvětluje rozdíl mezi hospodářským přírodním a neporušeným lesem a vysvětluje, kam patří Beškovský les. Je zde zastaralá informace o vlastníkově, staré logo a název CHKO.

Panel č. 3 je zaměřený na geologii – pojednává o geologické minulosti CHKO ve vazbě na lokalitu, popisuje vznik voštin, zmiňuje železité inkrustace a upozorňuje na PP Kamenný vrch u Křenova, která se nachází mimo značené trasy a v klidové zóně A, kde je zvýšení návštěvnosti nežádoucí.

Panel č. 4 je o hlavních dřevinách Beškovského lesa – buku lesním, dubu zimním a borovici lesní. Místy text působí poněkud odborně.

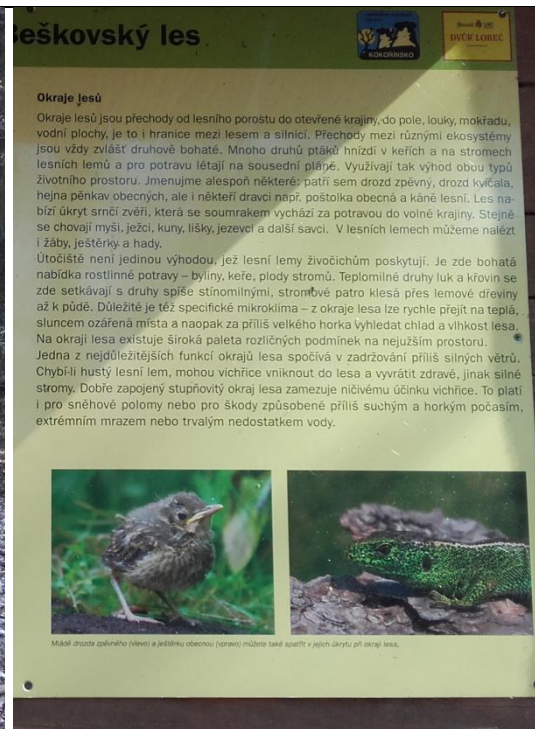
Panel č. 5 mluví o dřevinách přimíšených a vtroušených, habru obecném a jezevci. Obsah by mohl být lépe strukturován, informace o myslivosti a dopadu zvěře na les je nedostatečná.

Panel č. 6 je o obnově lesa. Místy dost odborné (...místa s uvolněným zápojem...porostní mezera...), bez jasné vazby na místo – není jasné, co z popisovaného lze pozorovat v okolí.

Panel č. 7 pojednává o okrajích lesů. Místy používá odborné termíny (...hluboce zavětvený okraj), panel stojí v místech, kde popisovaný fenomén nejde vidět.

Panel č. 8 objasňuje význam mrtvého dřeva pro zdravý les. Zajímavý obsah, text by mohl být kratší a lépe strukturovaný, měl by více využívat toho, co může návštěvník vidět kolem.

Panel č. 9 je o lesích ponechaných samovolnému vývoji. Obsahuje dnes již neaktuální informace o vlastníkově. Informace pro návštěvníky, kteří přijdou z opačného směru je hodně „utopená“ v textu. Text by mohl být stručnější a lépe strukturovaný. Fenomén buků, které dle popisky dosahují téměř neuvěřitelných rozměrů, by mohl být využit mnohem lépe.

Stav většiny stojanů i panelů byl v době kontroly dobrý.

Text je dobře čitelný, ale dominuje nad obrazovou složkou a příliš neláká ke čtení.

Naučná stezka Dubsko – Kokořínsko

Stručná charakteristika

Naučná stezka o délce 10 km v poměrně náročném terénu v okolí Dubé patří do majetku AOPK ČR. Osm panelů je obsahově zaměřeno jak na přírodní tak i kulturní témata: příroda, historie, lesy, rostliny a živočichové, lidová architektura, cesty...

Celkové hodnocení

Předností panelů jsou většinou dobře srozumitelné texty členěné do menších bloků. Část obsahu je určena pro dospělé návštěvníky, část pro děti, panely zahrnují hry a hádanky, zajímavá „moudra“ týkající se univerzálních témat, stálou součástí je orientační mapa, která návštěvníkovi ukazuje, kde se na trase právě nachází.

Nedostatky: Na panelech je dosud starý název a logo (CHKO Kokořínsko) území, panely působí dost „našlapaně“ a rozbitě – chybí jim jasná dominant a hlavní sdělení, spíše jsou výběrem zajímavostí vztahujících se více či méně přímo k dané lokalitě. Opticky na tabulích dominuje textová informace, někde je u druhových jmen uvedeno poněkud nadbytečně i vědecké jméno, popisky v některých fotografiích jsou obtížně čitelné. Po obsahové stránce je důraz často kladen hlavně na faktické vlastivědno-přírodovědné informace, ale méně už na jejich vzájemné souvislosti a význam. Stezka je koncipovaná jako jednosměrná.

Podrobnější hodnocení:

Tabule Start – shrnuje obsah stezky, uvádí pravidla chování, upozorňuje na tzv. dětský koutek – část věnovanou dětem, nabízí přehledovou mapu a základní informace o CHKO Kokořínsko. Je třeba aktualizovat informace o CHKO.

Panel 1 Historie kraje – Dubsko. Tabule se věnuje lokalitě (socha sv. Prokopa a souvislost s otcovraždou a inspirací Máchova Máje) i širšímu okolí (panorama s popisem, vlastivědný text o městě Dubá a o Zemědělství a řemeslech v regionu. Podobně vlastivědně zaměřené je i představení Lučního kvítí.

Panel 2 Olšiny a tekoucí voda. Tabule představuje PR Mokřady horní Liběchovky, vybízí návštěvníky k tomu, aby si všímali a hledali zobrazené mokřadní rostliny, informuje o jilmové aleji, které byly vysázeny dětmi z MOP a nabízí dětem přírodovědný úkol.

Panel 3 Mokřadní louka Vrabcov. Tabule představuje časté druhy hmyzu, pojednává o orchidejových loukách a kosení a upozorňuje na pravidelnou údržbou Správou CHKO, dále informuje o památných stromech v kraji a na Kokořínsku, nabízí fotografie vybraných druhů kvetoucích rostlin z lokality a zmiňuje vrkoče a ochranu NATURA2000. Nechybí úkol pro děti zaměřený na nedaleké památné stromy. Vědecké názvy rostlin a živočichů panel zbytečně zatěžují.

Panel 4 Pískovce a borové lesy. Na tabuli jsou představeny reliktní bory, pískovce Kokořínska, je zmíněn smíšený les, obrazově jsou představeni zástupci lesních živočichů a děti mají přiřadit kůru k nakresleným větvičkám. Vědecké názvy některých rostlin panel zbytečně zatěžují.

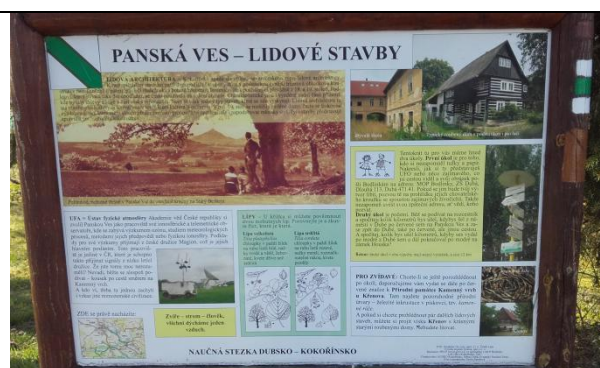
Panel 5 Rozprechtický rybník. Tabuli dominuje malovaný přehled živočichů a rostlin obývajících rybník. Ptáci žijící u vody jsou navíc představeni i fotograficky. Vše doplňuje stručná informace o

rybníku, tip na výlet do nedalekého Dražejova a úkol pro děti zaměřený na žáby a jejich vajíčka. Část popisů ptáků je obtížně čitelná.

Panel 6 Stinné lesní rokliny. Tabule pojednává o dubohabrovém lese, zmiňuje využití pískovce, nejčastější ptáky, význam doupných stromů a nedaleko stojící bunkr pohraničního opevnění.

Panel 7 Panská Ves – lidové stavby. Obsah je zaměřený na lidovou architekturu Kokořínska, dále je zmíněn nedaleký Ústav fyzické atmosféry a rozdíl mezi lípou velkolistou a srdčitou. Tabule zve návštěvníky do PP Kamenný vrch u Křenova, která je dle limitů využití území v zóně A.

Panel 8 Mokřady Horní Liběchovky. Tabule představuje PR Mokřady Horní Liběchovky jako jednu z přírodovědně nejhodnotnějších oblastí Kokořínska, jmenuje vybrané mokřadní rostliny a živočichy (i s vědeckými názvy). S návštěvníky stezky se loučí a upozorňuje na koupaliště a nedalekou aforisticky ošetřenou lipovou alej. Pro děti je určen tzv. závěrečný testík.

Zdroj: wikipedia

Panely se zabývají jak přírodními tak i kulturními tématy.

NS Mokřady Pšovky a Liběchovky

Stručná charakteristika

Naučná stezka o délce cca 300 m nivě Liběchovky nedaleko Želíz patří do majetku AOPK ČR. Sedm panelů bylo obsahově zaměřeno na problematiku vody v krajině (mokřad, jejich ochrana, vzácné rostliny a živočichové, Liběchovka, olšiny, chování v přírodní rezervaci...)

Celkové hodnocení

Předností panelů jsou dobře srozumitelné texty většinou členěné do menších bloků. Panely jsou vizuálně atraktivní a obsahově zajímavé, nejsou velké a nezatěžují vizuálně své okolí, množství informací (textu, fotografií a grafických prvků) je přiměřené. Stylem se obrací především na dětské návštěvníky (průvodce vodník Žbluňk), ale informace jsou zajímavé i pro dospělé.

Nedostatky: Na dosud stojících panelech je starý název a logo (CHKO Kokořínsko) území, panely a celá stezka včetně povalových chodníků je ve velmi špatném technickém stavu a vyžaduje kompletní obnovu. V rámci obnovy je třeba aktualizovat obsah i grafické zpracování.

Podrobnější hodnocení:

Nebylo provedeno vzhledem k tomu, že většina panelů v terénu v době hodnocení chyběla.

Obsahově dobře zaměřená i zpracovaná naučná stezka fyzicky dožila a potřebuje nutně celkovou obnovu nebo odklizení.

Pozorovatelná u Novozámeckého rybníka

Před pozorovatelnou, která je v majetku AOPK ČR, se nachází velký panel o různých typech prostředí, které rybník nabízí a uvnitř pozorovatelný se nacházejí další dva panely zaměřené na určování ptáků.

Všechny panely jsou obsahově dobré, panely uvnitř pozorovatelný mají stručné dobře čitelné texty a názorné obrázky, podle kterých lze ptáky identifikovat.

Hlavním nedostatkem je skutečnost, že na všech panelech je staré logo a název CHKO.

Na úvodním panelu a panelech uvnitř pozorovatelný je dosud staré logo a název CHKO.

Stručné texty a kvalitní fotografie umožňují poznat ptáky, které se v okolí vyskytují.

Panely u MZCHŮ

U MZCHŮ jsou umístěny interpretační panely v jednotném designu AOPK ČR, ale jsou v něm i starší panely a tabulky z různých období.

„Nové“ panely AOPK ČR u MZCHÚ

Předností nových panelů je dominance obrazové složky, kvalitní fotografie, stručné a výstižné texty.

V některých případech by u nových panelů bylo lepší omezit počet fotografií a vhodnější by byla i menší velikost panelu a stojanu.

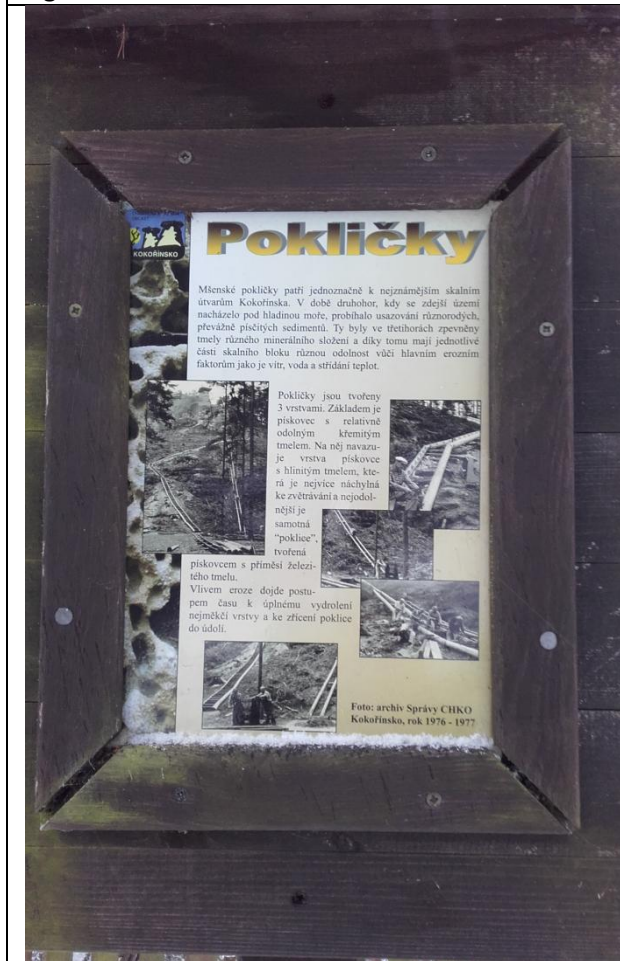
Na panelech převládá obrazová informace a kvalitní fotografie; přehlednosti panelu by prospělo snížení počtu fotografií.

Panel postavený na stručném textu a kvalitní grafice vlajkového druhu plně postačuje svému účelu.

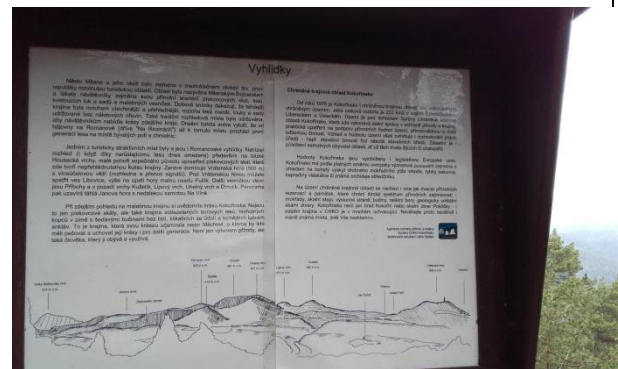
Starší panely AOPK ČR u MZCHÚ

Panel u nejnavštěvovanější lokality Kokořínského dolu vhodně využívá obrazové schéma k objasnění procesu vzniku pokliček, grafická úprava by ale mohla být kvalitnější a při obnově bude třeba změnit logo a název CHKO.

Zajímavý pozůstatek tvořivosti, který rovněž objasňuje vznik pokliček. Zajímavé jsou historické fotografie dokumentující budování schodiště.

Jednoduché schéma na vyhlídce je bohužel zatížené obsáhlým, byť zajímavým textem.

Původní (vlevo) a nová, textově odlehčená orientační mapa (vpravo) doplněna o stručnou charakteristiku území + zásady správného chování. Nová mapa by neměla chybět na žádném z nástupních bodů do území CHKO.

Další příklady starších panelů v terénu, které budou vyžadovat zásadní obnovu.

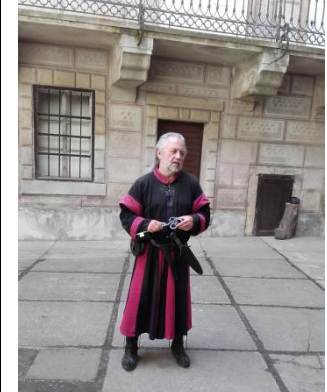
Přehled ostatních naučných stezek

Naučná stezka	Tematická souvislost s územím CHKO	Silné stránky	slabé stránky
<p>NS Houska</p> 	<p>Geologie a geomorfologie území pod Houskou, horolezectví, místní názvy a jejich etymologie</p>	<p>Úsporné atraktivní texty, skryté umístění prostorově skromných panelů nerušící přírodní prostředí (s výjimkou vstupního panelu v Dolní Housce)</p>	<p>Vstupní panel v Dolní Housce – obsáhlé texty, obtížně čitelné;</p>
<p>NS Jeřáb</p> 	<p>Hospodářské lesy ve správě VLS, fauna a flóra, pěstování lesů, myslivost</p>	<p>Hodně obrázků, členění textu do odstavců, soutěže a hádanky, dobrý fyzický stav</p>	<p>Tendenční texty se zaměřením na hospodářské lesy, množství odborných témat a výrazů, velmi nevyvážená úroveň panelů</p>
<p>NS Lesopark Debř</p> 	<p>Bude doplněno</p>		
<p>NS Poklady Harasova</p>	<p>Bude doplněno</p>		
<p>NS Se Čtyřlístkem okolo Blaťáku</p>	<p>Bude doplněno</p>		
<p>NS Swamp</p>	<p>Rostlinstvo, živočišstvo a rybníkářství v souvislosti s Máchovým jezerem</p>	<p>Kvalitní fotografie, texty členěny do odstavců</p>	<p>Stylisticky neobratné, starý název a logo CHKO, chybí vřočení NS; na trase je množství cedulí a není jasné, které jsou součástí NS a které ne;</p>

			
NS Voda – zlato zdejšího kraje	Voda v krajině, hospodaření s vodou, mokřady, rybníky	Čtivé texty, historické fotografie, respekt k přírodnímu prostředí	Příliš obsáhlé texty na některých panelech, nečleněné do odstavců (obtížně se čte)

Přehled muzejních expozic

Expozice	Tematická souvislost s územím CHKO	Silné stránky	slabé stránky
Muzeum Mělník	Informace o CHKO Kokořínsko jako součást expozice o přírodě Mělnicka	Dioráma se zaměřením na živočichy, přitažlivé pro děti	Zastaralé informace, neuvádí např. rozšíření CHKO o Máchův kraj; nečleněné texty bez jasného sdělení, bez interaktivity
Památník K. H. Máchy Doksy	Vztah Karla Hynka Máchy ke Kokořínsku; rybářství a rybníkářství - voda v krajině	Jiný, „ne-přírodovědný“ pohled na území a krajinu (K. H. Mácha); propojení kulturního a přírodního dědictví	V souvislosti s ochranou přírody a krajiny nedostatečně propagovaná expozice; expozice rybářství a rybníkářství pohledově atraktivní, ale bez jasného sdělení, s nepřehlednými texty
Víšecská rychta Kravaře	Lidová architektura, život na venkově v 18. a 19. století, hospodaření v krajině,	Atraktivní a dobře udržovaný objekt, propojení kulturního a přírodního dědictví v území, názorná expozice (figuríny) vhodná i pro děti	Uživatelsky nepříjemně zpracovaná část o lidové architektuře (příliš odborné, špatně čitelné texty)
Hrad Bezděz	Bude doplněno		
Hrad Kokořín	Bude doplněno		
Hrad Houska	Historie kraje, způsob	Živá interpretace	Výklad bez zmínky o

	života v minulosti	(kostýmovaný průvodce)	CHKO a přírodním prostředí (na vyžádání průvodce podá informace)
---	--------------------	------------------------	--

Rozhledny

Rozhledna	Tematická souvislost s územím CHKO	Silné stránky	slabé stránky
Vrátnská hora – rozhledna 	Výhledy na krajinu CHKO	Fotografie přírodních scenérií typických pro území CHKO (skály, rokle)	Chyba v popisu výhledu na tabuli na rozhledně; infotabule nezmiňuje CHKO

Dílicí závěr:

Na území CHKO se nacházejí 4 naučné stezky ve správě AOPK ČR a dalších 6 naučných stezek ve správě jiných subjektů.

Naučné stezky a panely v terénu jsou z velké části zastaralé, využívající tradičního (a dle dostupného hodnocení málo efektivního) systému s převahou textu nad obrazovým doprovodem.

Většina panelů NS nese ještě název a **logo původní CHKO Kokořínsko**.

Kvalitní NS Mokřady Pšovky a Liběchovky fyzicky dožila a je třeba ji urychleně rekonstruovat nebo odstranit, protože v současné podobě hyzdí lokalitu a nedělá AOPK ČR dobré jméno.

Naučné stezky jsou vítaným interpretačním prostředkem zejména pro rodiny s dětmi a školní mládež, proto by bylo vhodné vybudovat **moderně pojaté naučné stezky** doplněné dalšími výukovými a interpretačními materiály v lokalitách navštěvovaných dětmi a jejich rodiči a učiteli.

Na území CHKO a v blízkém okolí (Mělník, Česká Lípa) jsou zřízena **muzea** různého zaměření, která mají potenciál pro prezentaci témat souvisejících s ochranou přírody a krajiny na území CHKO.

KPNV

Koncepce práce s návštěvnickou veřejností

(Interpretační plán)

CHKO Kokořínsko – Máchův kraj

2. Plánovací část

3. Aplikační část

4. Limity využití území

Obsah

2. KPNV CHKO Kokořínsko – Máchův kraj – Plánovací část	4
Cíle interpretace.....	4
Účel KPNV.....	4
Obecný cíl interpretace.....	4
Cíle vzdělávací:.....	4
Cíle emoční.....	5
Cíle v oblasti chování.....	5
Cílové skupiny interpretace.....	6
Vybrané cílové skupiny interpretace.....	8
Struktura sdělení.....	11
Hlavní sdělení.....	11
Dílčí sdělení.....	11
Rozpracovaná dílčí sdělení.....	11
Anotace.....	13
Prostředky interpretace.....	14
Návrh prostředků.....	14
Podporované směry rozvoje území.....	24
Průřezové problémy.....	24
Oblasti nevyužitého potenciálu.....	26
Další významné oblasti.....	29
3. KPNV CHKO Kokořínsko – Máchův kraj – Aplikační část	31
Evaluace interpretace.....	35
1) Hodnocení naplnění účelu KPNV.....	35
2) Hodnocení dosažení komunikačních cílů.....	36
Monitoring a výzkum.....	37
Plán realizace.....	38
Institucionální opatření.....	39
Činnosti.....	43
Projekty.....	51
Rámcový harmonogram.....	129
4. KPNV CHKO Kokořínsko – Máchův kraj – Limity využití území	138

Mapka limitů území CHKO	139
Popis zón limitů území CHKO Kokořínsko – Máchův kraj.....	142
Zóna A – zranitelné plochy bez organizovaného cestovního ruchu	142
Zóna B – cenné a cestovním ruchem intenzivně využívané plochy	144
Zóna C – ostatní území, bez omezení interpretace a potřeby usměrňovat návštěvnost.....	146
Hlavní nástupní místa a místa konfliktů	148

2. KPNV CHKO Kokořínsko – Máchův kraj – Plánovací část

Cíle interpretace

čeho chceme interpretací dosáhnout, jak má působit na návštěvníky, co by si měli návštěvníci odnášet a) v oblasti znalostí, b) postojů (emocí) a c) jak by interpretace měla ovlivnit jejich chování

Při stanovování cílů interpretace je nezbytné vzít v úvahu účel, za jakým je vytvářena Koncepce práce s návštěvnickou veřejností, aktuální i dlouhodobé cíle ochrany přírody i zájmy dalších zainteresovaných stran (stakeholderů) jako jsou obce, památkové instituce apod. **Výsledný obecný cíl je pak uveden níže.**

Účel KPNV

Účel zpracování Koncepce práce s návštěvnickou veřejností shrnuje schválená metodika:

- Definovat a potvrdit některá základní omezení ve vztahu k rozvoji cestovního ruchu, aby bylo možné **předcházet zbytečným střetům ochrany přírody a krajiny s cestovním ruchem**
- Navrhnout řešení negativního vlivu návštěvnosti na předměty ochrany, aby bylo možné **omezit existující negativní dopady cestovního ruchu v území**
- Vypracovat plán interpretace ochrany přírody a krajiny zasazený do širšího regionu a vhodných obsahů a metod komunikace s jednotlivými cílovými skupinami, aby bylo možné **zvýšovat pochopení a podporu veřejnosti pro činnost AOPK ČR**

Obecný cíl interpretace

Pomocí návštěvníkům (místním i přespolním) vnímat význam, krásu, ale i zranitelnost krajiny Kokořínska a Máchova kraje, uvědomit si provázanost jednotlivých částí CHKO, které společně přispívají k její jedinečnosti, ocenit tuto jedinečnost i snahy o její uchování ze strany ochrany přírody, hospodářů, obcí, muzeí i dalších subjektů, a dát tak návštěvníkům možnost přispět k její ochraně a zachování.

Pro dosažení tohoto obecného cíle interpretace pak byly stanoveny **KOMUNIKAČNÍ CÍLE**, a to v oblasti vzdělávací, emoční a v oblasti chování:

Cíle vzdělávací:

- uvědomit si hodnotu vyvážené, pestré, místy nezastavěné krajiny se zachovaným typickým krajinným rázem, jehož součástí jsou zejména v kokořínské části CHKO objekty lidové architektury, skalní byty a technické stavby v pískovci, a která poskytuje životní prostor a vhodné podmínky rostlinám a živočichům včetně unikátů jako jsou vlk obecný či jeřáb popelavý
- porozumět významu vody v krajině KMK, potřebě zachovat vodní toky a mokřady v přirozeném stavu, který je základem biologické pestrosti území, a nutnosti ochrany kvality podzemních vod CHOPAV Severočeská křída – významného zdroje pitné vody
- uvědomit si ohrožení, jemuž jsou vystaveny části neživé přírody (skalní útvary, rokle, jeskyně i drobné prvky mikroreliefu) vlivem vysoké návštěvnosti a nevhodných činností (pálení ohňů, skládkování, poškozování při horolezecké činnosti apod.) a potřebu neživou přírodu chránit, protože spoluvytváří typický charakter CHKO KMK

- uvědomit si, že součástí KMK je také bývalý VVP Ralsko, který je pro některé rostliny a živočichy unikátní a pro jejich přežití je potřeba zde zachovat nejen rozsáhlé lesní komplexy bez trvalé přítomnosti člověka, ale místy i bezlesí či periodické tůně
- pochopit význam prostorově, věkově i druhově pestrých lesních ekosystémů pro zachování biologické pestrosti, včetně významu ochrany lesních společenstev na přirozených stanovištích, např. reliktní bory
- porozumět spojení Kokořínska a Máchova kraje – dvou těsně sousedících, krajinářsky odlišných území, která dohromady tvoří pestrý a atraktivní celek CHKO KMK

Cíle emoční

- pocítit půvab a magické kouzlo romantické krajiny Kokořínska a Máchova kraje, která byla inspirací básnického díla Karla Hynka Máchy
- pocítit respekt k silám přírody, jež plně poznat, předvídat a ovládnout není v lidské moci, a které se podílely na vytvoření této krajiny a trvale ji ovlivňují
- pocítit touhu po zachování rostlin, živočichů i neživé přírody v jejich rozmanitosti a kráse, a vůli k tomu vlastním dílem přispět
- pocítit sounáležitost se zdejší přírodou a krajinou a spoluzodpovědnost za její budoucnost
- pocítit touhu sdílet radost ze zdejšího pobytu a zážitků s rodinou a přáteli

Cíle v oblasti chování

- respektovat omezení vyplývající ze zákonné ochrany území a prosazovat jejich respektování mezi ostatními návštěvníky a dalšími uživateli území, a tak svým chováním přispívat k ochraně zdejší přírody a krajiny
- chovat se ohleduplně k ostatním návštěvníkům a přispět tak k jejich příjemnému zážitku z návštěvy KMK
- mít chuť podílet se na poznávání a sledování přírodních jevů (výskyt rostlin a živočichů apod.) v CHKO KMK např. zapojením do projektů tzv. občanské vědy
- respektovat a v jejich činnosti podporovat nejen profesionální i dobrovolné pracovníky ochrany přírody a krajiny, ale také místní hospodáře, kteří se podílejí na péči o krajinu KMK
- aplikovat poznatky a zkušenosti z návštěvy chráněných území v přírodě a krajině v okolí vlastního domova

Cílové skupiny interpretace

určení cílových skupin návštěvníků, na které se bude zaměřovat interpretace, odůvodnění výběru, specifika těchto skupin návštěvníků

Vymezení cílových skupin je základním předpokladem pro efektivní komunikaci a realizaci jakýchkoli úspěšných interpretací v území (návštěvnická trasa, informační materiály, panely naučné stezky, prohlídka s průvodcem a další produkty).

Při výběru cílových skupin interpretace je kromě znalosti návštěvníků, kteří se v území pohybují, velmi důležité mít na paměti účel vzniku interpretačního plánu a z něj vycházející cíle interpretace (viz předcházející části textu). Je také třeba zvážit, zda vůbec, případně do jaké míry je šance jednotlivé skupiny návštěvníků interpretací oslovit.

Informace o skupinách návštěvníků důležitých z hlediska přípravy a tvorby interpretace **vycházejí z podkladů Analytické části plánu.** Jsou založeny na dlouholetých zkušenostech a znalostech pracovníků místních informačních center a jejich prostřednictvím i poskytovatelů služeb v oblasti cestovního ruchu, a dále na dlouholetých osobních zkušenostech pracovníků AOPK ČR – Správy CHKO Kokořínsko – Máchův kraj. Tyto informace byly doplněny také aktuálními informacemi z průzkumů návštěvníků realizovaných v květnu 2017.

Je zřejmé, že u všech zjištěných skupin návštěvníků existují určité třecí plochy mezi očekáváními, potřebami, způsobem pohybu a jejich chováním na jedné straně a zájmy ochrany přírody, především praktického managementu a/nebo provozu běžné hospodářské činnosti v území na straně druhé. Všechny skupiny návštěvníků CHKO mohou také přímo či nepřímo ohrozit zachování místního přírodního i kulturně–historického dědictví a genia loci území, které jsou velmi důležité pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu. Je tedy jasné, že existují problémy a témata, které je třeba komunikovat.

Některé z běžných skupin návštěvníků CHKO Kokořínsko – Máchův kraj nejsou interpretaci otevřeny a šance oslovit je je proto velmi malá. Existuje pouze možnost ovlivnit mínění ostatních o těchto skupinách a pokusit se je tak ovlivnit nepřímo (medializace problémového chování a jeho důsledků – například vjezd do zakázaných zón a následná eroze). Většinou jde o uzavřené skupiny, které mají vlastní program, např. fotografové, účastníci team-buildingových akcí, skupiny charakteristické určitým extrémním chováním (adrenalinoví cyklisté) nebo o návštěvníky, kteří přijíždějí na omezený čas, v přesně stanovenou dobu a s naprosto jasným cílem (účastníci hromadných sportovních akcí).

Někteří návštěvníci mohou patřit do několika různých skupin zároveň, a zatímco v určitých případech je lze oslovit velmi těžko, u jiné formy návštěvy můžeme mít větší šanci: např. člověka, který přijde kvůli cyklistickému závodu, oslovíme interpretací těžko, ale pokud sem přijede na cyklistický výlet s rodinou, nabízí se nová příležitost.

U některých skupin návštěvníků je obecně šance na oslovení větší. Tito návštěvníci sem přijíždějí trávit svůj volný čas, jsou otevřeni novým zážitkům a poznatkům a ve většině případů mají v rámci své návštěvy možnost změnit plány. Jsou to skupiny, které území CHKO navštěvují nejčastěji a ve větším počtu a dá se u nich s velkou pravděpodobností předpokládat, že je budou navštěvovat i v dalších letech.

Pro výběr a stanovení pořadí prioritních cílových skupin jsme zvolili kombinaci 3 aspektů:

1. **DOPAD** – které ze zjištěných skupin návštěvníků mají z pohledu správců a hospodářů v území **aktuálně největší dopad na jeho stav** a představují nejčastější zdroj problémového chování
2. **VÝZNAM** – které skupiny návštěvníků jsou aktuálně i perspektivně **významné z hlediska zajištění dlouhodobé podpory péče o území** ze strany veřejnosti
3. **VELIKOST SKUPINY** – početnost členů dané skupiny v území.

Způsob výběru je blíže popsán v následující části textu Vybrané cílové skupiny interpretace, výsledky znázorňuje níže uvedená tabulka.

Co je potřeba prioritně komunikovat

- Vysvětlit hodnoty území
- Vysvětlit, co zachování těchto hodnot ztěžuje a proč
- Vysvětlit, k čemu je nutná péče a ochrana hodnot území

Tabulka výběru cílových skupin

AKTUÁLNÍ DOPAD NA STAV ÚZEMÍ a NEJČASTĚJŠÍ ZDROJ PROBLÉMOVÉHO CHOVÁNÍ	VYSOKÝ	D	B Pobytoví návštěvníci na Máchově jezeře Jednodenní pěší návštěvníci	A
	STŘEDNÍ	G Horolezci Vodáci Off-road motoristé Sportovní rybáři Terénní adrenalinoví cyklisté	E Skupiny odborníků / amatérských přírodovědců Účastníci sportovních akcí	C Rodiny s dětmi Školní výlety
	NÍZKÝ	I Kešeři Místní na procházce	H Kondiční cyklisté Cykloturisté Starší páry a skupinky Návštěvníci památek Trampové Chalupáři Chataři	F Tábory a dětské skupiny
		NÍZKÝ	STŘEDNÍ	VYSOKÝ
	ODHADOVANÝ VÝZNAM PRO DLOUHODOBOU PODPORU PÉČE O ÚZEMÍ			

Vybrané cílové skupiny interpretace

Skupina B: Vysoký aktuální dopad na stav území x Střední význam pro dlouhodobou podporu péče o území

Pobytovní návštěvníci na Máchově jezeře

Stručná charakteristika

Vysoký dopad na stav území je dán velkou početností této skupiny. Návštěvníci se zejména za zhoršeného počasí neumožňujícího vodní rekreaci vydávají prozkoumávat bližší i vzdálenější okolí Máchova jezera. Problémy mohou působit hlavně odhazováním odpadků a hlukem, případně v suchých letech i pohybem v mokřadních částech NPP Swamp a tím přímým ničením biotopů a jedinců.

Střední význam pro podporu péče o území vyplývá z jiné primární motivace k návštěvě území, než je poznávání přírodního a kulturního dědictví oblasti. Jejich hlavní motivace je zábava, možnost vystoupit z každodenních starostí.

Zájmy a možná nabídka:

Vzhledem k tomu, že se tato skupina v regionu zdržuje delší dobu – prodloužený víkend nebo týden od května do září – **lze ji považovat za významnou cílovou skupinu i pro připravovaný Dům přírody a Informační středisko CHKO KMK – Doksy.**

Jednodenní pěší návštěvníci

Stručná charakteristika

Vysoký dopad na stav území je stejně jako u předchozí skupiny dán její velkou početností, zejména v oblasti Kokořínska. Tito návštěvníci přijíždějí za dobrého počasí od jara do podzimu a vyhledávají turisticky atraktivní místa. Problémy mohou působit hlavně odhazováním odpadků a hlukem a pohybem mimo značené cesty, kde mohou působit erozi a rušit zvířata.

Střední význam pro podporu péče o území vyplývá z množství důvodů, které tuto skupinu vedou k návštěvě území. Kromě poznávání přírodního a kulturního dědictví oblasti jsou pro ni významné také sběr lesních plodů a odpočinek.

Zájmy a možná nabídka:

Tuto skupinu lze vzhledem k její početnosti a celkové orientaci **považovat za významnou cílovou skupinu i pro připravovaný Dům přírody, méně pak pro Informační středisko CHKO KMK – Doksy.** Z výzkumu vyplynulo, že tato skupina má zájem o projížďku na lodi po Máchově jezeře nebo program o lidové architektuře a kromě tématu skalních bytů ji zajímá také historie oblasti, geologie a základní informace o regionu. Tato témata by měla být zohledněna v expozici Domu přírody případně v jiných výstupech určených této cílové skupině.

Skupina C: Střední aktuální dopad na stav území x Vysoký význam pro dlouhodobou podporu péče o území

Rodiny s dětmi

Stručná charakteristika

Tato skupina je méně početná než obě předchozí, z čehož plyne i **nižší dopad** na území. Občas po této skupině zůstávají v přírodě odhozené odpadky a někdy se vyskytují problémy s hlučností.

Z dlouhodobého hlediska má tato skupina **vysoký význam** pro podporu péče o území, protože vyhledává nové informace a podněty a pokud se jí podaří oslovit, může aktivně podporovat péči o přírodu nejen na Kokořínsku a v Máchově kraji, ale i jinde. Touha společně strávit čas v přírodě a poznáváním památek regionu rovněž naznačuje, že tuto skupinu lze vhodnou nabídkou oslovit.

Zájmy a možná nabídka

Tato skupina **patří k perspektivním návštěvníkům plánovaného Domu přírody i Informační středisko CHKO KMK – Doksy**. Z hlediska témat, o které tato skupina projevila zájem, jsou významná hlavně témata kulturní, např. historie oblasti nebo skalní byty, což by měla část expozice zaměřená na tohoto návštěvníka zohlednit.

Školní výlety

Stručná charakteristika:

Střední dopad této skupiny, která přijíždí zejména v květnu, červnu a září, je spojen s motivací k návštěvě a skupinové dynamice. Problémy, které jsou s ní spojovány, tedy zejména odpadky v přírodě a rušení hlukem, souvisejí se skutečností, že žáci a studenti poměrně často neprojevují zájem o okolní přírodu a navíc se projevuje dynamika skupiny s danými rolemi a hierarchií.

Potenciál z hlediska podpory dlouhodobé péče o území je ale **vysoký**. Pokud se tuto skupinu podaří oslovit, mohou se právě z ní rekrutovat mladí zájemci o ochranu přírody a kulturně-historické dědictví regionu.

Zájmy a možná nabídka

Dle zkušenosti z jiných Domů přírody lze důvodně očekávat, že školní skupiny budou patřit k důležitým návštěvníkům připravovaného Domu přírody i Informační střediska CHKO KMK – Doksy. Z témat by tuto skupinu mohly oslovit místní tradice, základní informace o oblasti, rostliny, zvířata a historie oblasti.

Skupina E: Střední aktuální dopad na stav území x Střední význam pro dlouhodobou podporu péče o území

Skupiny odborníků / amatérských přírodovědců

Stručná charakteristika

Střední dopad na území neplyne z početnosti této skupiny, ale z jejího specifického zaměření. Může působit škody sešlapem v citlivých lokalitách, kam se vydávají za poznání vzácných rostlin či živočichů, problematický může být rovněž jejich sběr nebo rušení.

Střední význam pro podporu péče o území, vyplývá hlavně z její menší početnosti. Z hlediska vyhraněného zájmu o přírodu by tato skupina naopak mohla být velmi důležitá pro aktivní podporu péče o přírodu nejen na Kokořínsku a v Máchově kraji, ale i jinde.

Zájmy a možná nabídka

Tato skupina **patří k významným návštěvníkům připravovaného Domu přírody**. Lze očekávat zájem především o přírodovědná témata, skupinu lze oslovit odbornějšími brožurami a exkurzemi v doprovodu erudovaných specialistů.

Účastníci sportovních akcí

Stručná charakteristika

Střední dopad na území vyplývá z menší frekvence hromadných akcí, které se ale konají v průběhu celého roku, byť jejich těžiště je od jara do podzimu. Účastníci akcí mohou působit škody odhazováním odpadků, rušením zvířat, sešlapem, parkováním mimo vyhrazená místa a znečišťováním okolí výkaly.

Střední význam pro podporu péče o území je dán možností působit na ně prostřednictvím pořadatelů.

Zájmy a možná nabídka

Tato skupina není vzhledem k povaze jejich návštěvy a hlavní motivace z pohledu **připravovaného Domu přírody a Informačního střediska CHKO KMK – Doksy** příliš významná.

Skupina F: Nízký aktuální dopad na stav území x Vysoký význam pro dlouhodobou podporu péče o území

Tábory a dětské skupiny

Stručná charakteristika

Nízký dopad na území plyne z toho, že většinou jsou skupiny dobře vedené a k přírodě se chovají s respektem. Problémy působí minimálně.

Vysoký význam pro podporu péče o území je dán možností působit na ně prostřednictvím vedoucích.

Zájmy a možná nabídka

Tato skupina je z pohledu **připravovaného Domu přírody a Informačního střediska CHKO KMK – Doksy** významná. Z témat by tuto skupinu mohly oslovit místní tradice, základní informace o oblasti, rostliny, zvířata a historie oblasti. Zájem by mohla mít o nabídku exkurzí či vystoupení odborníků.

Struktura sdělení

Hlavní sdělení

Malebná krajina zabydleného Kokořínska a lesnatého, většinou neosídleného Máchova kraje vytváří prostor, v němž mají své místo divočina i sídla, vlci i lidé; prostor, který se ale neobejde bez naší stálé pozornosti a péče.

Dílčí sdělení

- 1) Pro Kokořínsko je typická pestrá krajina hlubokých údolí, stinných roklí i úrodných polí, starobylých hradů na kopcích i malebných vesniček s tradičními lidovými stavbami často rostlými do pískovcových skal.
- 2) Máchův kraj, který nikdy nebyl trvale a souvisle osídlen, je naproti tomu domovem rozsáhlých lesů, mimořádné biologické pestrosti a klidu, o čemž svědčí i přítomnost vzácného jeřába popelavého a vlka obecného.
- 3) Obě části CHKO Kokořínsko - Máchův kraj ale spojuje mnohem víc, než je na první pohled zřejmé, například geologická stavba, voda, borové lesy, přítomnost vlků a nepřítomnost průmyslu.
- 4) Pro zachování krásy, přitažlivosti a obyvatelnosti Kokořínska a Máchova kraje pro člověka, rostliny i živočichy je důležité, abychom chránili zdejší vody, lesy, skalní útvary, kulturní krajinu s lidovými stavbami a divočinu.

Rozpracovaná dílčí sdělení

- 1) Pro Kokořínsko je typická pestrá krajina hlubokých údolí, stinných roklí i úrodných polí, starobylých hradů na kopcích i malebných vesniček s tradičními lidovými stavbami často rostlými do pískovcových skal.
 - a) území Kokořínska je výjimečné svým **složitým reliéfem** tvořeným sítí plošin a kaňonovitých údolí s pískovcovými skalními bludišti, pokličkami, skalními branami a okny, ale také neovulkanickými vrchy, přirozeně meandrujícími toky a mozaikou lesů, luk a polí
 - b) díky půdě, jejíž úrodnost vyhovovala hlavně dobytkařství, je Kokořínsko **od středověku osídlené** a jeho charakteristický ráz dotváří **množství kulturních a historických památek** mimo obce, jako jsou hrady Kokořín či Houska, nebo **soubory lidové architektury** v obcích
 - c) typickým prvkem zdejšího lidového stavitelství je **využití terénu**, kdy jsou stavení často „vrostlá“ do pískovcových skal
 - d) území si zachovalo svůj **tradiční zemědělský charakter** bez průmyslových objektů a činností, protože hlavní železniční tratě v 19. století Kokořínsko obešly. Po 2. světové válce se stalo oblíbenou **rekreační oblastí** a vzhledem k tomu, že se většině území Kokořínska vyhnula urbanizační vlna z konce 20. století, dokázalo si zachovat svůj charakter až do současnosti.
- 2) Máchův kraj, který nikdy nebyl trvale a souvisle osídlen, je naproti tomu domovem rozsáhlých lesů, mimořádné biologické pestrosti a klidu, o čemž svědčí i přítomnost vzácného jeřába popelavého a vlka obecného.
 - a) Velká část Dokeska, jak se Máchovu kraji říká, **není** na rozdíl od Kokořínska **tradiční obydlenu kulturní krajinou** a tvoří ji hlavně borové lesy, mokřady, pískovcové skály, vřesoviště a trávníky na místech zaniklých obcí, vojenských objektů či těžby písků
 - b) většina území **nebyla trvale osídlena**, protože zdejší neúrodné půdy umožňovaly pouze pěstovat les, lovit, sbírat lesní plodiny a těžit sklářské písky

- c) dlouhodobá přítomnost člověka je patrnější v mělké pánvi na jihozápadním okraji území, kde na části podmáčených ploch byly vybudovány **rybníky**, z nichž se dochoval např. Velký (Máchovo jezero), Novozámecký nebo Břehyňský. Tyto rybníky jsou dnes hnízdištěm či zastávkou na migračních trasách pro mnoho chráněných druhů ptáků.
 - d) po 2. světové válce bylo německy mluvící obyvatelstvo z oblasti odsunuto a vylidněné území začalo být využíváno jako **Vojenský výcvikový prostor Ralsko**, což vedle ekologických problémů přineslo na mnohá místa příležitost pro rozvoj vzácných druhů rostlin a živočichů
 - e) k vzácným druhům, které se v oblasti dlouhodobě vyskytují, patří **vlk obecný a jeřáb popelavý**
 - f) zachovalý přírodní charakter oblasti spolu s rekreačním využíváním Máchova jezera a nemnoha kulturně-historickými památkami, k nimž patří hrad Bezděz, přitahuje do oblasti **množství návštěvníků**
- 3) Obě části CHKO, Kokořínsko a Máchův kraj, ale spojuje mnohem víc, než je na první pohled zřejmé, například geologická stavba, voda, borové lesy, přítomnost vlků a nepřítomnost průmyslu.**
- a) spojuje je **geologická stavba** z druhohorních pískovců a třetihorních vyvřelin
 - b) mají obdobný **charakter lesů** s převažující borovicí lesní
 - c) železnice vede po okrajích obou částí, v 19. a 20. století se proto celému území vyhnul intenzivní **průmyslový rozvoj**
 - d) v podzemí Kokořínska a Máchova kraje se nacházejí vydatné **zásoby kvalitní vody** české křídové pánve
 - e) obě území jsou důležitá pro přežití **vlka** obecného – Máchův kraj jako jeho domov a Kokořínsko jako místo, kam se občas vydává lovit
- 4) Pro zachování krásy, přitažlivosti a obyvatelnosti Kokořínska a Máchova kraje pro člověka, rostliny i živočichy je důležité, abychom chránili zdejší vody, lesy, skalní útvary, kulturní krajinu s lidovými stavbami a divočinu.**
- a) mohutné zásoby **kvalitní podzemní vody** České křídové pánve, které se na území nacházejí, jsou důležitým zdrojem pitné vody pro člověka
 - b) šetrně obhospodařované **rybníky i přírodní vodní toky a zachovalé mokřady** na území CHKO jsou základem vysoké rozmanitosti rostlin a živočichů vázaných na vodu
 - c) pro rostliny a živočichy vázané na lesní ekosystémy jsou nezbytné **prostorově, věkově a druhově pestré lesy** a ochrana zbytků přirozených stanovišť, jako jsou **reliktní bory**; lesy plní také mnoho **funkcí mimoprodukčních**, důležitých pro člověka (zadržování vody, ochrana půdy, prostor pro rekreaci...)
 - d) zdánlivě nezničitelné **rokle, skály, převisy, jeskyně** i drobné prvky tzv. **mikroreliefu**, které spoluvytvářejí charakter území CHKO, ohrožuje soustředěná návštěvnost a nevhodné činnosti, jako je rozdělávání ohňů, horolezecká činnost na nevhodných místech v nevhodnou dobu nebo nelegální skládkování
 - e) pro zachování **kulturního charakteru krajiny** a jejího specifického půvabu je důležitá nejen ochrana hodnotných staveb **lidové architektury** a drobných památek, ale i jejich **okolí** před nevhodnou zástavbou
 - f) místa ponechaná **přirozenému vývoji** a rozsáhlé **klidové zóny** bez výrazné přítomnosti člověka, jako jsou lesní komplexy Máchova kraje nebo rezervace na území celé CHKO umožňují studovat přírodní děje a jsou životně důležitá nejenom pro **vlka obecného**, ale i pro mnoho dalších vzácných živočichů a rostlin, jako lelek lesní, tesařík alpský, hlízovec Loeselův či měkkyně bažinná

Anotace

Malebná krajina zabydleného Kokořínska a lesnatého, většinou neosídleného Máchova kraje vytváří prostor, v němž má své místo divočina i sídla, vlci i lidé; prostor, který se ale neobejde bez naší stálé pozornosti a péče. Pro Kokořínsko je typická pestrá krajina hlubokých údolí, stinných roklí i úrodných polí, starobylých hradů na kopcích i malebných vesniček s tradičními lidovými stavbami často vrostlými do pískovcových skal. Máchův kraj, který nikdy nebyl trvale a souvisle osídlen, je naproti tomu domovem rozsáhlých lesů, mimořádné biologické pestrosti a klidu, o čemž svědčí i přítomnost vzácného jeřába popelavého a vlka obecného. Obě části CHKO, Kokořínsko a Máchův kraj, ale spojuje mnohem víc, než je na první pohled zřejmé, například geologická stavba, voda, borové lesy, přítomnost vlka a nepřítomnost průmyslu. Pro zachování krásy přitažlivosti a obyvatelnosti Kokořínska a Máchova kraje pro člověka, rostliny i živočichy je důležité, abychom chránili zdejší vody, lesy, skalní útvary, kulturní krajinu s lidovými stavbami i divočinu.

Prostředky interpretace

návrh konkrétních způsobů interpretace jednotlivých sdělení pro dané skupiny návštěvníků

Návrh prostředků

Zde je stručný komentář k tomu, jak navrhované typy prostředků chápat. Podrobněji jsou rozpracovány v rámci Aplikační části tohoto plánu. Tabulka využití prostředků interpretace na str. 14-23 přiřazuje jednotlivým sdělením vhodné prostředky interpretace.

Návštěvnické středisko CHKO Kokořínsko – Máchův kraj, Dům přírody (DP) Kokořínska-Máchova kraje

Vzhledem k existenci dvou částí CHKO bude třeba, aby existovala dvě místa, kde budou návštěvníkům poskytovány informační služby. Dům přírody (DP) bude umístěn v Kokořínském dole a pro Máchův kraj bude v Doksech vytvořeno Informační středisko CHKO KMK - Doksy.

Expozice v DP bude prezentovat CHKO jako celek a bude vycházet ze sdělení interpretačního plánu. Programy a trasy nabízené DP budou více zaměřeny na okolí DP, tedy na Kokořínsko.

Expozice v IS by měla pracovat se sděleními, která jí dodají celkový kontext příslušnosti k CHKO. Vzhledem k lokalizaci v severní části území CHKO bude následně větší důraz soustředěn na Dokesko / Máchův kraj a vybraná relevantní témata, např. přítomnost vlka či vojenský prostor.

Různá sdělení (klíčová i dílčí) budou mít v expozicích DP a IS různou váhu a prostor.

Úkolem DP a IS je mimo jiné návštěvníky směřovat k dalším částem infrastruktury či prezentovat omezení, s nimiž se v CHKO návštěvník setká, a pravidla, kterými by se návštěvník při pobytu v CHKO měl řídit.

Naučná stezka

Princip klasické naučné stezky spočívá v tom, že návštěvník panely absolvuje v určitém pořadí, tedy jde v určitém směru a měl by mít možnosti si prohlédnout všechny panely na její trase. Naučná stezka má společné téma, návštěvníkovi přibližuje jedno, případně několik málo dílčích sdělení a využívá autentická místa a fenomény, kde lze konkrétní sdělení dobře ilustrovat. Tomu pak odpovídají i uvedené lokality. V případě CHKO Kokořínsko – Máchův kraj není návaznost panelů na trase vždy možná (např. NS Swamp), proto musí panely většinou fungovat i bez pevně daného pořadí.

Živá interpretace

Prohlídky s průvodcem

Může se jednat o pravidelné prohlídky v tradičních prohlídkových objektech, jako jsou místní muzea a hrady (některá tyto služby již nabízejí) nebo příležitostně terénní exkurze s proškoleným místním průvodcem (TIC, nezávislý místní průvodce) či odborníkem – např. pracovníkem AOPK ČR – Správy CHKO či spolupracující organizace (Regionální muzeum Mělník, Ekocentrum Konikleč, ZO ČSOP Vlci apod. Po vybudování DP a IS budou probíhat komentované prohlídky expozice a řízené programy s lektorem.

Web Domu přírody Kokořínska – Máchova kraje a Informačního střediska CHKO KMK - Doksy

Základní prezentace území, která by měla pro potenciálního i skutečného návštěvníka vytvářet celistvý obraz území CHKO KMK. Měla by obsahovat všechna sdělení a souvislosti a nabídnout mu i podrobnější informace, které není v terénu nutné prezentovat všem a návštěvník si je v případě zájmu může snadno dohledat.

Podobně jako Dům přírody v Kokořínském dole a **Informační středisko CHKO KMK – Doksy** i web má návštěvníka směřovat k dalšímu objevování CHKO KMK (tj. toho, co je možné nabídnout a není v rozporu se zájmy ochrany přírody a hospodářským provozem – viz Zdroje interpretace, dále část KPNV Limity využití území, případně jinými omezeními, která jsou v území platná). Web by měl návštěvníkovi poskytnout potřebné základní turistické informace o území, do kterého jede (dostupnost, orientace, služby, omezení, s nimiž se v CHKO setká). Měl by také prezentovat vhodná pravidla chování při návštěvě a pobytu v CHKO.

Může obsahovat odkazy na stávající osvědčené a funkční weby informačních center, muzeí, spolků apod., které podávají podrobnější informace o konkrétních lokalitách či tématech. Důležité je, aby podporovaly cíle KPNV.

Digitální průvodce

Virtuální on-line/off-line průvodce (např. nakoleipesky.cz, izi TRAVEL) naučnou stezkou, trasou či územím. Průvodce funguje na principu volně stažitelné aplikace do mobilního telefonu. Aplikace umožňuje tvořit prohlídky po objektech a venkovní trasy. Trasy jsou vyznačeny v mapě, jednotlivá zastavení mají svůj popis, fotografie a audio stopu. Prohlídky po objektech nejsou vázány na mapu. Trasy a prohlídky mohou být zdarma nebo zpoplatněny, záleží na tvůrci. Zvolené trasy i obsah zastavení by měl respektovat Zdroje interpretace a Limity využití území.

Návštěvnícká mapa CHKO KMK

Jednoduchá návštěvnícká mapa Kokořínska – Máchova kraje s lokalizací jednotlivých fenoménů (pouze těch, které je vhodné ukazovat – viz Zdroje interpretace, část KPNV Limity využití území) a jednoduchým popisem. Mapa umožňuje směřovat pozornost návštěvníků do vybraných lokalit. Bude zahrnovat přírodní, historické i kulturní dědictví oblasti, které bude stručně představeno v souladu se sděleními, která definuje interpretační plán. Mapa by měla mít formu trhacího bloku A3 a místy její distribuce by tak byla turistická informační centra na území a v blízkosti CHKO, Dům přírody a Informační středisko, muzea, další místní atraktivity (hrady, Dům řemesel Arcadis apod.) a ubytovatelé. Oboustranná mapa musí obsahovat také jasně vyznačené oblasti s omezeným vstupem a pravidla chování v CHKO.

Hledačka

Aktivita pro vyznavače hledaček (questingu), které jsou podobné šipkované či hledání „pokladu“. Hledačky by měly být vytvářeny pouze v místech, kde bude zajištěna údržba hledačky i krabice s pokladem, tj. kde na ně někdo pravidelně dohlíží a kontroluje je. Zvolené lokality i obsah hledaček by měl respektovat Zdroje interpretace a Limity využití území.

Pro Kokořínsko je typická pestrá krajina hlubokých údolí, stinných roklí i úrodných polí, starobylých hradů na kopcích i malebných vesniček s tradičními lidovými stavbami často vrstlými do pískovcových skal.

Dílčí, podrobnější sdělení	Prostředky obecně	Lokality, kde lze sdělení prezentovat nebo které je možné využít
<p>a) území Kokořínska je výjimečné svým složitým reliéfem tvořeným sítí plošin a kaňonovitých údolí s pískovcovými skalními bludišti, pokličkami, skalními branami a okny, ale také neovulkanickými vrchy, přirozeně meandrujícími toky a mozaikou lesů, luk a polí</p>	<p>Expozice DP Kokořínska a Máchova kraje podrobně, expozice IS CHKO KMK – Doksy základní info Naučná stezka / trasa s panely Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvnická mapa hledačka</p>	<p>DP KMK, CHKO KMK – Doksy Stávající NS v majetku AOPK ČR (Cinibulkova, Beškovský les, Dubsko – Kokořínsko, Mokřady Pšovky a Liběchovky) a další (Houska, Jeřáb, Lesopark Debř, Poklady Harasova...) Místa s výhledem, rozhledny i vyhlídková místa (Vrátenská hora, Bezděz, Kokořín, Rač, Nedvězí, Starý Berštejn, Pokličky, Hvězda – vyhlídka na Vlhošť...) – pohled na krajinu CHKO nebo do okolní krajiny</p>
<p>b) díky půdě, jejíž úrodnost vyhovovala hlavně dobytčářství, je Kokořínsko od středověku osídlené a jeho charakteristický ráz dotváří množství kulturních a historických památek mimo obce, jako jsou hrady Kokořín či Houska, i soubory lidové architektury v obcích</p>	<p>Expozice DP podrobně, expozice IS CHKO KMK – Doksy základní info Naučná stezka / trasa s panely Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvnická mapa Hledačka</p>	<p>vesnické památkové rezervace (Dobřeň, Lhota, Olešno, Nosálov, Nové Osinalice, Žďár), vesnické památkové zóny (Brocno, Bukovec, Jestřebice, Kruh, Lobeč, Střezivojice, Sitné, Tubož, Vidim, Vojetín) a městské památkové zóny (Dubá a Mšeno) Vísecká rychta</p>
<p>c) typickým prvkem zdejšího lidového stavitelství je využití terénu, kdy stavení a stavby jsou často „vrstlé“ do pískovcových skal</p>	<p>Expozice DP podrobně, expozice IS CHKO KMK – Doksy základní info Naučná stezka / trasa s panely</p>	<p>cesty hluboce zaříznuté do profilu terénu, tesané v pískovcových výchozech, např. u Romanovské hájovny nebo poblíž Pavliček skalní reliéfy s převážně náboženskou tematikou skalní obydlí (ve Lhotce, v Kružském dole a v Kokořínském dole)</p>

	<p>Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvníká mapa Hledačka</p>	<p>Čertovy hlavy a jeskyně Klácelka v Želízech, které jsou dílem sochaře Václava Levého v pískovci pojedená technická zařízení související s vodními díly (např. Novozámecký rybník – vpustní kanál a odtoková strouha, Břehyňský rybník – odtoková strouha)</p>
<p>d) území si zachovalo svůj tradiční zemědělský charakter bez průmyslových objektů a činností, protože hlavní železniční tratě v 19. století Kokořínsko obešly. Po 2. světové válce se stalo oblíbenou rekreační oblastí a vzhledem k tomu, že se většině území Kokořínska vyhnula urbanizační vlna z konce 20. století, dokázalo si zachovat svůj charakter až do současnosti.</p>	<p>Expozice DP podrobně, expozice IS CHKO KMK – Doksy základní info Naučná stezka / trasa s panely Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvníká mapa</p>	<p>Želízy – letní sídla pražských židovských rodin Karel Hynek Mácha a romantismus (Máchovo jezero, Kokořín, Bezděz, Ronov, Houska...) Harasov – výletní objekt Mšeno – lázně Cinibulkova NS Lesopark Debř Václav Levý – sochy v krajině (Klácelka, Čertovy hlavy) Památník KHM v Doksech</p>

Máchův kraj, který nikdy nebyl trvale a souvisle osídlen, je naproti tomu domovem rozsáhlých lesů, mokřadů, mimořádné biologické pestrosti a klidu, o čemž svědčí i přítomnost vzácného jeřába popelavého a vlka obecného.

Dílčí, podrobnější sdělení	Prostředky obecně	Lokality, kde lze sdělení prezentovat nebo které je možné využít
<p>a) Velká část Dokeska, jak se Máchovu kraji říká, není na rozdíl od Kokořínska tradiční obydlenu kulturní krajinou a tvoří ji hlavně borové lesy, mokřady, pískovcové skály, vřesoviště a trávničky na místech zaniklých obcí, vojenských objektů či těžby písků</p>	<p>Expozice DP, expozice IS CHKO KMK – Doksy Naučná stezka / trasa s panely Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvnická mapa</p>	<p>NS Jeřáb Skalní vyhlídky, skály (Hradčanská vyhlídka, Skalní brána, Psí kostel) Zaniklá samota Strážov poblíž Kuřivod Bývalý VVP Ralsko (přesněji lokalizovat) IC VLS Hradčany</p>
<p>b) většina území nebyla trvale osídlena, protože zdejší neúrodné půdy umožňovaly pouze pěstovat les, lovit, sbírat lesní plodiny a těžit sklářské písky</p>	<p>Expozice DP podrobně, expozice IS CHKO KMK – Doksy základní info Naučná stezka / trasa s panely Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvnická mapa Hledačka</p>	<p>NS Jeřáb Skalní vyhlídky, skály (Hradčanská vyhlídka, Skalní brána, Psí kostel) Zaniklá samota Strážov poblíž Kuřivod Bývalý VVP Ralsko (přesněji lokalizovat) IC VLS Hradčany</p>
<p>c) dlouhodobá přítomnost člověka je patrnější v mělké pánvi na jihozápadním okraji území, kde na části podmáčených ploch byly vybudovány rybníky, z nichž se dochoval např. Velký (Máchovo jezero), Novozámecký nebo Břehyňský. Tyto rybníky jsou dnes hnízdištěm či zastávkou na migračních trasách pro mnoho chráněných druhů ptáků.</p>	<p>Expozice DP, expozice IS CHKO KMK – Doksy Naučná stezka / trasa s panely Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvnická mapa</p>	<p>Novozámecký rybník – pozorovatelná NS Swamp Novozámecký rybník, Břehyně – technická zařízení v pískovci Regionální muzeum Česká Lípa – přírodovědná expozice Památník KHM v Doksech – expozice o rybnících a rybářství Exkurze na vybrané lokality dle sezóny Máchovo jezero – výlet lodí (využít interpretačně!!)</p>

<p>d) po 2. světové válce bylo německy mluvící obyvatelstvo z oblasti odsunuto a vylidněné území začalo být využíváno jako Vojenský výcvikový prostor Ralsko, což vedle ekologických problémů přineslo na mnohá místa příležitost pro rozvoj vzácných druhů rostlin a živočichů</p>	<p>Expozice DP, expozice IS CHKO KMK – Doksy Naučná stezka / trasa s panely Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvnická mapa Akce pro veřejnost (např. Geopark Ralsko)</p>	<p>Regionální muzeum Česká Lípa – historická expozice IC VLS Hradčany Exkurze na vybrané lokality dle sezóny</p>
<p>e) k vzácným druhům, které se v oblasti dlouhodobě vyskytují, patří vlk obecný a jeřáb popelavý</p>	<p>Expozice DP, expozice IS CHKO KMK – Doksy Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvnická mapa</p>	<p>Exkurze na vybrané lokality dle sezóny Novozámecký rybník - pozorovatelná</p>
<p>f) zachovalý přírodní charakter oblasti spolu s rekreačním využíváním Máchova jezera a nemnoha kulturně-historickými památkami, k nimž patří národní kulturní památka hrad Bezděz, přitahuje do oblasti množství návštěvníků</p>	<p>Expozice DP, expozice IS CHKO KMK – Doksy Naučná stezka / trasa s panely Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvnická mapa</p>	<p>NKP Hrad Bezděz Zřícenina Ronov Oblast Máchova jezera Památník KHM Doksy IC Doksy IC VLS Hradčany Máchovo jezero – komentované výlety lodí</p>

Obě části CHKO Kokořínsko - Máchův kraj ale spojuje mnohem víc, než je na první pohled zřejmé, například geologická stavba, voda, borové lesy, přítomnost vlků a nepřítomnost průmyslu.

Dílčí, podrobnější sdělení	Prostředky obecně	Lokality, kde lze sdělení prezentovat nebo které je možné využít
a) spojuje je geologická stavba z druhohorních pískovců a třetihorních vyvělin	Expozice DP, expozice IS CHKO KMK – Doksy Naučná stezka / trasa s panely Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvnická mapa	Ronov Bezděz Vlhošť Kokořínský důl (Mšenské pokličky) a Vojtěšský důl (Jestřebické pokličky), skalní města u Mšena (Cinibulkova NS) a Vojtěchova, proželezněné pískovce na Střezivojickém Špičáku a na Kamenném vrchu, skalnaté výhledy na Vlhošti a Čapu
b) mají obdobný charakter lesů s převažující borovicí lesní	Expozice DP, expozice IS CHKO KMK – Doksy Naučná stezka / trasa s panely Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvnická mapa	NS Jeřáb IC VLS Hradčany NS Beškovský les Cinibulkova NS Okolí Máchova jezera (turistické trasy) Máchovo jezero – výlet lodí (využít interpretačně!!)
c) železnice vede po okrajích obou částí, v 19. a 20. století se proto celému území vyhnul intenzivní průmyslový rozvoj	Expozice DP, expozice IS CHKO KMK – Doksy Naučná stezka / trasa s panely Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvnická mapa	Regionální muzeum Česká Lípa – historická expozice Regionální muzeum Mělník Vísecká rychta IC VLS Hradčany
d) v podzemí Kokořínska a Máchova kraje se nacházejí vydatné zásoby kvalitní vody české křídové pánve	Expozice DP, expozice IS CHKO KMK – Doksy Naučná stezka / trasa s panely	NS Voda – zlato našeho kraje Studánky a prameny - Křenovská studánka, Ladčín pramen, Karolínčina studánka, Tubožská studánka, Skalní studánka,

	<p>Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvníká mapa</p>	<p>Černodolská studánka, U Habešů a další Vodojem Stříbrník</p>
<p>e) obě území jsou důležitá pro přežití vlka obecného – Máchův kraj jako jeho domov a Kokořínsko jako místo, kam se občas vydává lovit</p>	<p>Expozice DP, expozice IS CHKO KMK – Doksy Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvníká mapa</p>	<p>NPR Břehyně – Pecopala</p>

Pro zachování krásy, přitažlivosti a obyvatelnosti Kokořínska a Máchova kraje pro člověka, rostliny i živočichy je důležité, abychom chránili zdejší vody, lesy, skalní útvary, kulturní krajinu s lidovými stavbami i divočinu.

Dílčí, podrobnější sdělení	Prostředky obecně	Lokality, kde lze sdělení prezentovat nebo které je možné využít
<p>a) mohutné zásoby kvalitní podzemní vody České křídové pánve, které se na území nacházejí, jsou důležitým zdrojem pitné vody pro člověka.</p>	<p>Expozice DP, expozice IS CHKO KMK – Doksy Naučná stezka / trasa s panely Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvnická mapa</p>	<p>NS Voda – zlato našeho kraje Studánky a prameny - Křenovská studánka, Ladčín pramen, Karolínčina studánka, Tubožská studánka, Skalní studánka, Černodolská studánka, U Habešů a další Vodojem Stříbrník</p>
<p>b) šetrně obhospodařované rybníky i přírodní vodní toky a zachovalé mokřady na území CHKO jsou základem vysoké rozmanitosti rostlin a živočichů vázaných na vodu</p>	<p>Expozice DP, expozice IS CHKO KMK – Doksy Naučná stezka / trasa s panely Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvnická mapa</p>	<p>Mokřady Pšovky a Liběchovky, Novozámecký a Břehyňský rybník – ochrana dle Ramsarské konvence NS Mokřady Pšovky a Liběchovky Novozámecký rybník - pozorovatelná Ploučnice – splouvání na lodi Máchovo jezero – výlet lodí (využít interpretačně!!)</p>
<p>c) pro rostliny a živočichy vázané na lesní ekosystémy jsou nezbytné prostorově, věkově a druhově pestré lesy a ochrana zbytků přirozených lesních společenstev, jako jsou reliktní bory; lesy plní také mnoho funkcí mimoprodukčních, důležitých pro člověka (zadržování vody, ochrana půdy, prostor pro rekreaci...)</p>	<p>Expozice DP, expozice IS CHKO KMK – Doksy Naučná stezka / trasa s panely Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvnická mapa</p>	<p>NS Beškovský les Cinibulkova NS NS Jeřáb</p>
<p>d) zdánlivě nezničitelné rokle, skály, převisy, jeskyně i drobné prvky tzv. mikroreliefu, které spoluvytvářejí</p>	<p>Expozice DP, expozice IS CHKO KMK – Doksy</p>	<p>Skalní města u Vojtěchova a Mšena NS Houska</p>

<p>charakter území CHKO, ohrožuje soustředěná návštěvnost a nevhodné činnosti, jako je rozdělování ohňů, horolezecká činnost na nevhodných místech v nevhodnou dobu nebo černé skládky</p>	<p>Naučná stezka / trasa s panely Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvnická mapa</p>	<p>Pokličky Střezivojický Špičák Kamenný vrch</p>
<p>e) pro zachování kulturního charakteru krajiny a jejího specifického půvabu je důležitá nejen ochrana hodnotných staveb lidové architektury a drobných památek, ale i jejich okolí před nevhodnou zástavbou</p>	<p>Expozice DP, expozice IS CHKO KMK – Doksy Naučná stezka / trasa s panely Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvnická mapa</p>	<p>Dálkové pohledy na krajinu (Vrátecká hora, Bezděz) – celkový pohled na krajinu a obce v ní; možnost srovnání – pohled na harmonickou a „poškozenou“ krajinu/segment krajiny</p> <p>Vesnické památkové rezervace (Dobřeň, Lhota, Olešno, Nosálov, Nové Osinalice, Žďár), vesnické památkové zóny (Brocno, Bukovec, Jestřebice, Kruh, Lobeč, Střezivojice, Sitné, Tubož, Vidim, Vojetín) a městské památkové zóny (Dubá a Mšeno)</p> <p>Vísecká rychta</p>
<p>f) místa ponechaná přírozenému vývoji a rozsáhlé klidové zóny bez výrazné přítomnosti člověka, jako jsou lesní komplexy Máchova kraje nebo rezervace na území celé CHKO umožňují studovat přírodní děje a jsou životně důležitá nejenom pro vlka obecného, ale i pro mnoho dalších vzácných živočichů a rostlin, jako lelek lesní, tesařík alpský, hlízovec Loeselův či měkkyně bažinná</p>	<p>Expozice DP, expozice IS CHKO KMK – Doksy Naučná stezka / trasa s panely Web Prohlídka s průvodcem Digitální průvodce Návštěvnická mapa</p>	<p>Máchovo jezero – komentované výlety lodí</p> <p>Pecopala podél turisticky značené trasy</p> <p>Lokalizovat průzkumy, inventarizacem, kde lze prezentovat v terénu (zkusné plochy, oplocenky...) – cílem je ukázat, že OPK se věnuje i výzkumu a porozumění přírodním dějům</p>

Podporované směry rozvoje území

doporučení vztahující se k rozvoji interpretace a návštěvnické infrastruktury a služeb na území CHKO

Doporučené směry rozvoje v oblasti interpretace místního dědictví a souvisejícího rozvoje návštěvnické a interpretační infrastruktury vycházejí z analytické části, definice hlavních cílových skupin, cílů, klíčových sdělení a hodnocení ploch z hlediska návštěvnosti.

Jednotlivé problémy, témata a/nebo lokality spolu souvisejí a navrhovaná opatření by proto měla mít pozitivní vliv ve více oblastech. Kapitola formuluje:

- průřezové problémy, které mají dopad na ochranu hodnot území a návrhy možných řešení
- témata či lokality nesoucí potenciál pro rozvoj v duchu klíčových sdělení a cílů KPNV a návrhy jak potenciál využít

Dále se kapitola zabývá informačními službami a naučnými stezkami.

Průřezové problémy

Nárazová návštěvnost okolí Máchova jezera

Nárazová zátěž (velká koncentrace v místě a čase a pohyb po okolí Máchova jezera) je spojena s hledáním náhradního programu pobytovými návštěvníky u Máchova jezera zejména v případě zhoršeného počasí (déšť, chladno) v letním období (prázdniny). Ke zlepšení situace by přispělo, pokud by se podařilo nasměrovat návštěvníky na atraktivní cíle i mimo území CHKO nebo jim nabídnout nízkonákladový aktivní program v místě či blízkém okolí mimo nejhodnotnější části přírody.

Doplňkové atraktivy se nacházejí například v Liberci (60 km, dojezdový čas asi 1 hodina; IQlandia, Aquapark, plavecký bazén, botanická a zoologická zahrada, oblastní galerie Lázně, Severočeské muzeum, Technické muzeum apod.), Mělník (38 km, 40 minut, Regionální muzeum), Mladá Boleslav (30 km, 30 minutu, muzeum Škoda Auto), Zákup (22 km, 25 minut, zámek), České Lípě (18 km, dojezdový čas asi 20 minut; Regionální muzeum a galerie), Vrchbělé (17 km, 18 minut, volnočasový areál) a nejbliže v Doksech (v současnosti rekonstruovaný dokeský zámek, plánované IS CHKO KMK – Doksy, Památník K. H. Máchy, Muzeum Čtyřlístku).

Doporučení

- Přehledně **zpracovat nabídku možných návštěvnických cílů v okolí CHKO** a aktivit s nimi spojených včetně praktických informací (otevírací doba, aktuální nabídka programů, cena vstupného, veřejná či individuální doprava včetně parkování).
- **Nabídnout nízkonákladové programy v místě či blízkém okolí směřované mimo nejcennější části přírody**, jako jsou hledačky různé náročnosti a tematického zaměření, animované programy pro děti (možnou inspirací je programová nabídka Střediska ekologické výchovy Český ráj v Sedmihorkách), návštěva IS CHKO KMK – Doksy, exkurze s průvodcem (například zaměřené na lidovou architekturu a technická díla v pískovci – nejbliže je Žďár – 15 km) a tipy na výlet (např. Vísecká rychta – 24 km)

Doprava v oblasti Kokořinského dolu

Oblast Kokořinského dolu je zejména od května do konce září přetížena motoristy, cyklisty i pěšími turisty. Motoristé působí problémy odstavováním aut na nevhodných místech a rychlou jízdou na úzkých silnicích, například mezi Lhotkou a Rájem, kde se dostávají do kolizí s cyklisty i pěšími

návštěvníky. **K běžným problémům** spojeným zejména s terénními adrenalinovými cyklisty patří jízda po pěšinách (střety s pěšími návštěvníky, eroze) a jízda volným terénem (odpadky, rušení zvířat, eroze). Zmíněné problémy mají za následek snížení kvality návštěvnického zážitku i kvality života místních obyvatel. S ohledem na plánované vybudování Domu přírody KMK a související dopravu lze očekávat další zhoršení situace. Velká část návštěvníků pravděpodobně přijede vlastním autem, což znamená provoz a prostor na zaparkování, i kdyby to nebylo přímo u objektu DP. Na dopravní situaci se vyšší návštěvnost DP do určité míry negativně projeví.

Řešením by bylo snížit dopravní zátěž individuální automobilovou dopravou v oblasti mezi Lhotkou a Rájem v návštěvnický nejatraktivnější části roku a dlouhodobě propagovat nejjihnější část CHKO KMK (Kokořínský důl) jako oblast vhodnou zejména pro pěší turistiku, ale méně pro různé formy cyklistiky.

Doporučení

- **Odklonit tranzitní dopravu v období květen – září v úseku Lhotka – Ráj**
- **Hájit snížení rychlosti v Kokořínském dole na 70 km/h**
- **Zpoplatnit parkování** přímo v Kokořínském dole a postihovat parkování mimo vymezené plochy
- **Vybudovat několik bezplatných záchytných parkovišť** v okolí Kokořínského dolu.
- **Zlepšit dostupnost Kokořínského dolu veřejnou/alternativní dopravou** v návaznosti na okolní nástupní místa včetně záchytných parkovišť (Mělník, Kokořín, Mšeno...)
- **Prosazovat vedení cyklotras** a navazující nabídky služeb pro cyklisty mimo oblast Kokořínského dolu, především **v oblasti Máchova kraje – „Vlčí cyklostezka“**
- **Propagovat oblast Kokořínského dolu pouze v souvislosti s pěší turistikou zaměřenou na poznávání zdejší přírody i památek**
- **Propagovat oblast Máchova kraje a severní části Kokořínska jako oblast ideální pro různé formy bezpečné cyklistiky**LPT:

Rostoucí zájem o splouvání Ploučnice

Rostoucí vodácký zájem o splouvání Ploučnice v úseku na území CHKO KMK (od km 66,4 – Boreček po km 46,3 – Vítkov) v jarních měsících a počátkem léta přináší problémy s odpadky a tábořením mimo vyhrazená místa. V nejméně frekventovaných obdobích roku je následkem velké koncentrace lidí a lodí problémem celková zátěž území a rušení. V případě příznivého vývoje splavnosti Ploučnice lze předpokládat další růst počtu vodáků podpořený rozvíjející se nabídkou služeb pro vodáky (půjčovna lodí a příslušenství, zajištění dopravy apod.). Řešením může být regulace počtu splouvajících lodí. Opatření si vyžádá nejen nutná administrativní a organizační řešení, ale také důslednou kontrolu na místě a zajištění informovanosti vodáků a poskytovatelů služeb.

Doporučení

- **Sledovat dopad vodáctví na přírodní hodnoty, vyhodnocovat jej a v případě zjištění negativního trendu začít s regulací – viz další body**

- **Omezit počet splouvajících lodí** ve vazbě na minimální stav vody na vybraných vodočtech a **zavést systém povinné registrace vodáků** (podobně jako na Vltavě v NP Šumava).
- **Informovat** o chystané regulaci a jejich důvodech a pravidlech poskytovatele vodáckých služeb a vodáky, komunikovat důvody pro regulaci prostřednictvím expozic DP a IS.
- **Kontrolovat a vymáhat dodržování dohodnutých pravidel** prostřednictvím stráže přírody a ve spolupráci s obcemi a složkami policie

Nevyvážené hospodaření v krajině

Současný **způsob hospodaření v krajině vede k zániku stanovišť, unifikaci krajiny a poklesu druhové pestrosti**. Dochází k zarůstání bezlesí, unifikaci zemědělsky obdělávaných pozemků, jednostranně zaměřenému hospodaření v lesích zejména na území ve správě VLS, vyvážení biologického odpadu místními občany a chalupáři často do prostoru zdánlivě bezcenných mokřadů apod.

Doporučení

Návrhy řešení se omezují jen na oblast interpretace a budování návštěvnické infrastruktury.

- **Komunikovat všechna témata v expozicích a programové nabídce DP a IS**
- **Spolupracovat s informačním centrem VLS v Hradčanech** s cílem zohlednit sdělení KPNV KMK v jejich prezentaci; **upravit naučnou stezku Jeřáb** (současná podoba je zcela nevyhovující jak obsahově, tak formálně)
- **Pořádat pravidelná setkání, besedy a exkurze s průvodcem** pro místní obyvatele, chataře a chalupáře s cílem motivovat je k chování podporujícímu zachování biodiverzity v okolí jejich nemovitostí (obhospodařování drobných ploch, odpovědné likvidace biologického a jiného odpadu apod.)

Oblasti nevyužitého potenciálu

Bývalý VVP Ralsko

Bývalý vojenský výcvikový prostor Ralsko, jehož část leží na území CHKO KMK, **je přírodovědně cenné a zajímavé území, které bylo dlouho nepřístupné a kde existuje síť cest vhodných pro pěší turistiku a zejména cykloturistiku**. O historii i současnosti tohoto území, které bylo dlouho „tabu“, lidé málo vědí, ačkoli je významná nejen místně, ale v širším kontextu přinejmenším regionálně (historie zaniklých obcí, působení sovětských vojsk, v současnosti návrat divočiny, prostor života vlků apod.). Na území bývalého VVP Ralsko vyvíjí interpretační a vzdělávací aktivity Geopark Ralsko, o.p.s.; jejich akce pro veřejnost jsou promyšlené, jasně směřované (poznávání území, budování vztahu k území), inovativní (např. landart), vesměs velmi kvalitní a mezi veřejností populární. Spolupráce v oblasti interpretace místního dědictví může být oboustranně výhodná.

Doporučení

- **Směřovat sem pozornost návštěvníků Máchova jezera nejen v případě nepříznivého počasí** (nabídka tipů na pěší vycházky, hledačky, kvalitní naučné stezky, tematické exkurze s průvodcem, cyklovýlety)
- **Propagovat území jako ideální pro cykloturistiku** – je tady hustá cestní síť a významným argumentem je i komfort a bezpečí cyklistů, a tedy vhodnost území i pro rodiny s dětmi. Pro rodiny s dětmi by mohl být přitažlivý také méně fyzicky náročný terén oblasti.

- **Využívat spolupráci s organizacemi, které zde nabízejí programy**, např. Geopark Ralsko, VLS, EC Koniklec, rada Lesnického parku Bezděz

Práce s dětmi a mládeží

Významnými cílovými skupinami KPNV jsou školní výlety, rodiny s dětmi, dětské skupiny a tábory.

Děti tvoří z pohledu interpretace specifický typ návštěvníka, který vyžaduje specifické způsoby interpretace. Výchova a vzdělávání dětí a ovlivňování jejich postojů k přírodě, krajině, místu a k ochraně přírody a krajiny jsou z dlouhodobého hlediska významnou investicí nejen do změny jejich konkrétního chování, ale do velmi potřebné proměny vztahu společnosti k ochraně přírody a krajiny, zlepšení pověsti OPK a posílení OPK jako všeobecně akceptovaného veřejného zájmu. K práci s těmito cílovými skupinami je třeba využít DP, IS, ale i možnosti spolupráce s partnery z neziskového sektoru a škol **na území CHKO KMK a v blízkém okolí** (Česká Lípa, Mělník, Mimoň, Mladá Boleslav, Brandýs nad Labem, Mnichovo Hradiště...). CHKO KMK je pro tyto školní/dětské skupiny poměrně snadno dosažitelná, pro děti z tohoto území je CHKO KMK součástí prostoru jejich domova; trend učení venku a učení ve vztahu k místu se ve školství začíná prosazovat.

Doporučení

- **Pracovat na expozicích v Domu přírody Kokořínska a Máchova kraje a IS CHKO KMK – Doksy s dětským návštěvníkem** (včetně nečtenářů) a připravit pro něj vhodnou nabídku
- Propagovat DP a IS způsobem, který bude oslovovat výše popsané cílové skupiny
- **Rozvíjet spolupráci se školami na území CHKO KMK a v blízkém okolí**, připravit pro ně programovou nabídku vhodnou pro školní výlety i běžnou výuku a vytvořit vhodné programy v DP a IS. Po zprovoznění DP a IS realizovat konkrétní aktivity jejich prostřednictvím.
- **Cestou spolupráce s partnery** (Ekocentrum Koniklec, Geopark Ralsko apod.) **zvýšit efektivitu péče o dětského návštěvníka**

Lidová architektura a stavby v pískovci

Lidová architektura a stavby v pískovci (skalní byty, technické stavby) jsou výjimečnou, ale zatím nedostatečně komunikovanou součástí bohatství a krajinného rázu CHKO KMK. Cílem není zvýšit příliv návštěvníků do malých obcí s památkovou ochranou na území CHKO KMK, ale vhodnými formami interpretace upozornit na tento unikátní fenomén a zejména na širší souvislosti, které jej do budoucna ovlivňují (zachování nezastavěné krajiny a typického krajinného rázu, zachování vhodného okolí těchto staveb či souborů staveb).

Doporučení

- **Prezentovat téma lidové architektury, ochrany krajinného rázu a nezastavěnosti krajiny v expozicích a programové nabídce DP a IS** (hledáčky, exkurze s průvodcem)
- Využít zkušeností z projektu podstávkových domů na území Libereckého kraje (přeshraniční projekt ČR – N), **navázat spolupráci s místními spolky** (dny otevřených dveří, podíl na průvodcovských exkurzích)
- **Vytvořit tematicky zaměřené tipy na výlet**, též jako součást digitálního průvodce

Rybníky, mokřady a přirozené vodní toky

Rybníky, mokřady a přirozené vodní toky jsou významnou složkou rozmanitosti krajiny CHKO KMK a navazující druhové pestrosti. Všechny tyto prvky jsou navzdory ochraně v různé míře ohroženy. Rybníky v dokeské části CHKO KMK jsou součástí ptačí oblasti a významným hnízdištěm. Vodní a mokřadní prvky se nacházejí jak v kokořínské, tak dokeské části CHKO KMK. AOPK ČR hospodaří na rekreačně nejvýznamnější vodní ploše (Máchovo jezero).

Doporučení

- **Prezentovat téma vody v krajině, rybníků, vodních toků a mokřadů v rámci expozic i navazujících programů v DP i v IS**
- **Zahrnout téma do speciální programové nabídky pro školní výlety, školní/dětské skupiny a tábory**
- **Zahrnout téma do ornitologických programů zaměřených na ptáky vázané na vodní plochy a mokřady (ornitologické vycházky, pozorování ptáků, „ornitologická plavba“ na výletní lodi na Máchově jezeře)**
- **Nabídnout téma v rámci populární plavby lodí po Máchově jezeře – „plavba s tématem“ – komentované vyjíždky (krajinu, lesy, rybníky, hospodaření v krajině, místní pozoruhodnosti, ptáci...)**
- **Prezentovat AOPK ČR jako správce Máchova jezera, který se o rybník stará a díky kterému je kvalita vody v rybníku vhodná pro rekreaci – informační panely na objektu výpusti rybníka.**

Vlk obecný

Vlk se vrátil do české krajiny. V zájmovém území je v současnosti jeho domovem dokeská část CHKO KMK a smečka se pohybuje v okruhu několika desítek kilometrů včetně kokořínské části. Na Kokořínsku se vlci velmi pravděpodobně v blízké budoucnosti usídlí. **Budování podpůrného či alespoň tolerantního prostředí pro obnovující se soužití vlků a lidí v krajině, informace o vhodném chování lidí a motivace k němu jsou velmi důležité.** Navíc mediálně vděčné téma vlka nabízí možnost vysvětlit jedinečnost krajiny KMK a nutnost její ochrany jako celku.

Doporučení

- **Prezentovat téma návratu vlka do krajiny v expozici i programové nabídce DP a hlavně IS**
- **Zahrnout téma do speciální programové nabídky pro školní výlety, školní/dětské skupiny a tábory, poskytnout výukové materiály o vlkovi pro výuku učitelům z místních škol**
- **Nabídnout téma v rámci populární plavby lodí po Máchově jezeře – „plavba s tématem“ – komentované vyjíždky (krajinu, lesy, rybníky, hospodaření v krajině, místní pozoruhodnosti, ptáci...)**

Hradní návštěvníci

Hrady Kokořín, Houska a Bezděz přilákají ročně více než 100 000 návštěvníků (Kokořín okolo 40 000, Bezděz asi 65 000, Houska přes 20 000, celkem mezi 120 000 a 130 000 návštěvníků ročně). **Mnozí přijíždějí i odjíždějí, aniž by věděli, že se ocitli v přírodně i historicky výjimečném území CHKO KMK.** Cílem není zvýšit návštěvnost území CHKO KMK, ale využít příležitosti k budování povědomí o

ochraně přírody a krajiny a získávání podpory pro ni mezi lidmi, kteří by se jinak možná o přírodu a krajinu nezajímali.

Doporučení

- **Využít kulturně-historické prvky CHKO KMK** (rybníky, VVP, vlk...) **pro propagaci existence a nabídky Domu přírody a IS** – přivést do nich návštěvníky hradů, muzeí a dalších kulturních památek
- **Spolupracovat s NPÚ, muzei, provozovateli a vlastníky objektů a ovlivnit obsah prvků interpretace na hradech a dalších památkách ve prospěch ochrany přírody a krajiny** a v duchu sdělení KPNV (informační materiály, živá interpretace – výklad průvodce apod.)

Další významné oblasti

Turistické informační služby

Turistické informační služby mohou výrazně pomoci při směřování pohybu návštěvníků v území i při usměrňování jejich chování. Podmínkou je, aby jejich personál byl dostatečně proškolen.

Doporučení

- Ve spolupráci se Správou CHKO KMK proškolit personál v tom, kam lidi v území posílat a kam ne, proč ne, a co návštěvníkům říkat o místní přírodě a podmínkách její návštěvy, to vše v duchu KPNV
- Ve spolupráci se Správou CHKO KMK proškolit místní průvodce a **aktivně nabízet jejich služby návštěvníkům.**
- Propagovat prostřednictvím turistických informačních služeb nabídku DP a IS

Naučné stezky

V současnosti se na území CHKO nachází 9 naučných stezek, z toho 3 ve správě AOPK ČR. Panelové naučné stezky mají v cenných přírodních lokalitách své opodstatnění jako cizorodý prvek pouze v případě, že pomáhají návštěvníkům hlouběji pochopit hodnoty území, získat k nim osobní vztah, a přispívají tak k jeho ochraně.

Doporučení

- Rekonstruovat postupně naučné stezky ve správě AOPK ČR tak, aby byly v souladu s faktickým stavem existence rozšířené CHKO, se sdělením KPNV KMK a se zásadami interpretace místního dědictví. (Vhodná k obnově je například NS Mokřady Pšovky a Liběchovky.)
- Působit na ostatní zřizovatele NS v rámci neformální komunikace i konkrétní spolupráce na obsahu, aby v rámci údržby či rekonstrukce upravili obsah a formu panelů tak, aby byla v souladu se sdělením KPNV KMK a se zásadami interpretace místního dědictví.
- Zvážit potřebnost umístění infopanelů, rekonstruovat je (zejména ty starší) v duchu KPNV a tak, aby refletovaly rozšíření CHKO KMK.

Služby pro cyklisty

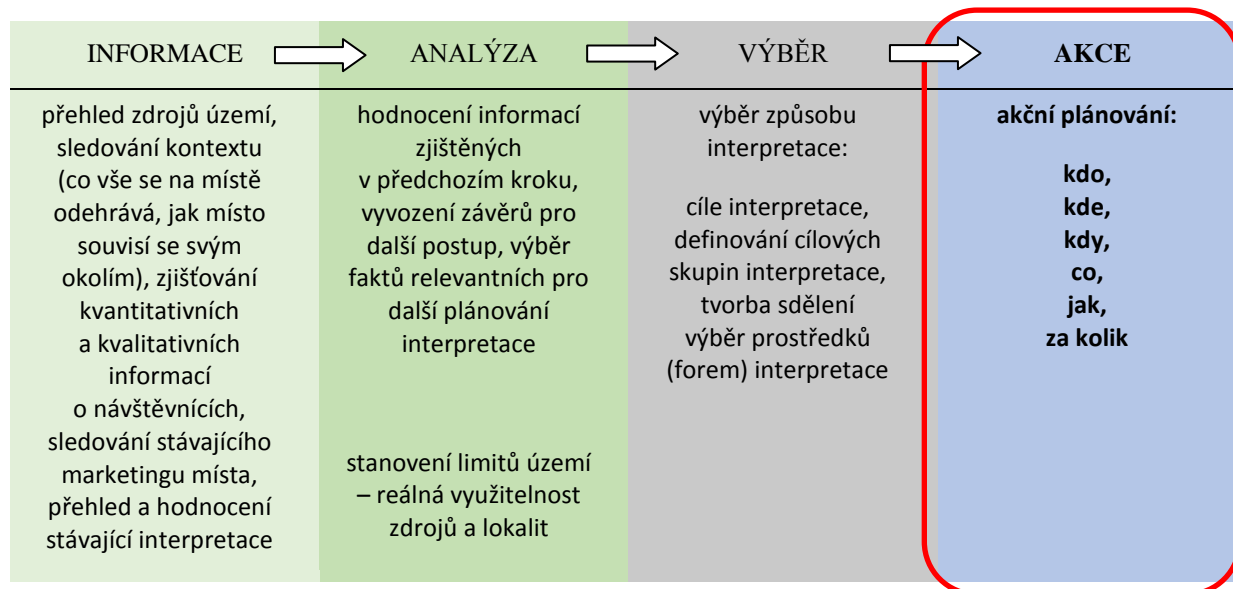
Oblast Kokořínska – Máchova kraje patří k oblíbeným cílům cykloturistů. Vzhledem k doporučením výše (propagace bývalého VVP Ralsko, dokeské části CHKO a severní části Kokořínska jako vhodných území pro cykloturistiku a snaha o snížení zájmu cykloturistů zejména o oblast Kokořínského dolu) by se služby pro cykloturisty měly soustředit zejména do těchto částí CHKO.

Doporučení

- Informovat cyklisty o pravidlech pro pohyb v maloplošných zvláště chráněných územích (pracovníci TIC, weby, infotabule v obcích, mapa u ubytovatelů nebo v TIC)
- Informovat cyklisty o vhodných trasách mimo území Kokořínského dolu a jižní části CHKO
- Podporovat zřízení nízkonákladové krátkodobé úschovny kol a/nebo stojanů s možností uzamčení kol ve vytipovaných místech (Houska, Kokořín, Bezděz; přírodní lokality, kde je vstup s kolem nežádoucí, např. obnovená NS Mokřady Pšovky a Liběchovky, Čertovy hlavy, Nedvězí...)

3. KPNV CHKO Kokořínsko – Máchův kraj – Aplikační část

Aplikační část interpretačního plánu jako fáze v celém plánovacím procesu:

Tuto část plánu je potřeba chápat jako logickou součást plánovacího procesu. V aplikační části vycházíme ze zjištění Analytické části a z návrhů definovaných v Plánovací části. Řešíme v ní, jaká opatření je třeba zrealizovat, jejich logickou návaznost a kdo by měl být nositelem těchto opatření, která vstupní data, procesy a výstupy je dobré monitorovat pro případnou aktualizaci KPNV atd.

Obsah

3. KPNV CHKO Kokořínsko – Máchův kraj – Aplikační část.....	31
Evaluace interpretace	35
1) Hodnocení naplnění účelu KPNV.....	35
Způsob hodnocení	35
2) Hodnocení dosažení komunikačních cílů	36
Ve fázi vzniku	36
Po uvedení do provozu.....	36
Monitoring a výzkum	37
Plán realizace.....	38
Institucionální opatření	39
Zajištění personální kapacity	39
Kvalitní obsazení pracovních pozic v návštěvnickém středisku CHKO, tj. DP Kokořínska a Máchova kraje a Informačním středisku CHKO KMK - Doksy.....	41
Zajištění průběžné komunikace a koordinace – vytvoření stálé pracovní skupiny	42
Činnosti.....	43
Koncepční činnosti.....	43
Komunikace	46
Infrastruktura	47
Dopravní dostupnost a parkoviště	48
Regionální produkty a suvenýry	49
Programy	49
Projekty	51
Přehled karet s navrhovanými „projekty“, tj. prvky interpretace.....	51
Dům přírody Kokořínska - Máchova kraje	53
Informační středisko CHKO KMK - Doksy	57
Web DP Kokořínska a Máchova kraje.....	60
Web Informačního střediska CHKO KMK – Doksy	64
Infopanely na vybraných místech v CHKO.....	67
Digitální průvodce	70
Lokalita Pokličky	72
Lokality Malý a Velký Bezděz.....	75
Lokalita Podhradská cesta	79

Lokalita Dolina	83
Lokalita Kokořínský důl.....	87
Parkování v konfliktních nástupních místech.....	90
Cinibulkova naučná stezka	93
Naučná stezka Beškovský les.....	97
Naučná stezka Dubsko - Kokořínska.....	101
Naučná stezka Mokřady Pšovky a Liběchovky	105
Naučná stezka Vrchbělá	108
Pozorovatelna Novozámecký rybník	111
Přesun cykloturistiky a cyklistiky z Kokořínského dolu na sever Kokořínska a do Máchova kraje	114
Regulace vodáckého využívání Ploučnice.....	117
Návštěvnícká mapa Kokořínska a Máchova kraje	120
Za poklady Kokořínska a Máchova kraje – tištěný „deník hledače“	123
Za poklady Kokořínska a Máchova kraje – série hledaček	126
Rámcový harmonogram	129
4. KPNV CHKO Kokořínsko – Máchův kraj – Limity využití území.....	138
Mapka limitů území CHKO	139
Popis zón limitů území CHKO Kokořínsko – Máchův kraj.....	142
Zóna A – zranitelné plochy bez organizovaného cestovního ruchu	142
Charakteristika zóny dle platné metodiky.....	142
Navržená opatření	143
Zóna B – cenné a cestovním ruchem intenzivně využívané plochy	144
Charakteristika zóny dle platné metodiky.....	144
Vymezení zóny.....	144
Navržená opatření	144
Zóna C – ostatní území, bez omezení interpretace a potřeby usměrňovat návštěvnost.....	146
Charakteristika zóny dle platné metodiky.....	146
Vymezení zóny.....	146
Navržená opatření	147
Hlavní nástupní místa a místa konfliktů	148
Hlavní nástupní místa	148
Vedlejší nástupní místa	148
Konfliktní místa (parkování)	148

Evaluace interpretace

Evaluace interpretace je nezbytná pro to, aby bylo možné zjistit její efektivitu. **Efektivitu interpretace ve vztahu ke Koncepci práce s návštěvnickou veřejností CHKO Kokořínsko – Máchův kraj lze posuzovat na 2 základních úrovních:**

- 1) **do jaké míry je naplňován účel KPNV**
- 2) **do jaké míry je dosaženo stanovených komunikačních cílů**

Účel i komunikační cíle definuje Plánovací část dokumentu.

1) Hodnocení naplnění účelu KPNV

Hlavním účelem, k němuž má KPNV sloužit je:

- kde je to možné, předcházet střetům ochrany přírody a krajiny s cestovním ruchem
- omezit existující negativní dopady cestovního ruchu v území
- zvyšovat pochopení a podporu veřejnosti pro činnost AOPK ČR

K naplnění účelu KPNV má sloužit celá řada opatření rozpracovaných v Aplikační části dokumentu. Jsou zaměřena na usměrnění pohybu návštěvníků na území CHKO, aktivní ovlivňování očekávání návštěvníků, které bude více odpovídat realitě a na směřování návštěvníků k žádoucímu chování.

Aby bylo možné zhodnotit, do jaké míry KPNV stanovený účel naplňuje, je potřeba k jednotlivým bodům formulovat konkrétní, měřitelné, akceptovatelné, reálné a pokud možno termínované cíle:

Díky realizaci opatření navržených KPNV:

1. **Poklesne počet přestupků a stížností mezi návštěvníky oblasti a ochranou přírody evidovaných v daném roce Správou CHKO ve srovnání s předchozím obdobím.**
2. **Celkově se zlepší situace v kritických lokalitách vytipovaných Správou CHKO, kde činnosti spojené s rostoucí návštěvností (např. rušení, sešlap) způsobily omezení výskytu konkrétních druhů či společenstev nebo jiné významné změny přírodního prostředí (např. eroze).**
3. **Zlepší se vnímání činnosti AOPK ČR na území CHKO Kokořínsko – Máchův kraj veřejností a poklesne množství související negativní publicity.**

Způsob hodnocení

Předpokladem pro vyhodnocení Cíle 1 je vedení dlouhodobé evidence přestupků a stížností řešených AOPK ČR na území CHKO Kokořínsko – Máchův kraj a možnost dohledat jejich souvislost s cestovním ruchem.

Předpokladem pro vyhodnocení Cíle 2 je vytipování kritických lokalit na území CHKO pracovníky AOPK ČR, dále definování druhů, společenstev či jiných změn v prostředí, které jsou nejvíce negativně ovlivňovány projevy rostoucí návštěvnosti lokalit, jako je rušení, sešlap vegetace, eroze pěšin apod. a konečně stanovení sledovaného cíle pro danou lokalitu a způsobu jeho dokumentace a hodnocení.

Předpokladem pro vyhodnocení Cíle 3 je dlouhodobý monitoring tisku/médií v souvislosti s územím CHKO Kokořínsko a Máchův kraj a činností AOPK ČR.

2) Hodnocení dosažení komunikačních cílů

Naplňování koncepce práce s návštěvnickou veřejností je postaveno především na využití komunikačních prostředků. O jejich efektivitě rozhoduje, do jaké míry dokážou návštěvníkům srozumitelně sdělit klíčové informace, vzbudit žádané emoce a motivovat je k určitému jednání. Tyto cíle jsou definovány v části Cíle interpretace, vztahují se přímo k návštěvníkům území a říkají, co by návštěvníci měli pochopit (cíle vzdělávací), pocítit (cíle emoční) a udělat (cíle v oblasti chování).

Vyhodnocování toho, do jaké míry se záměry tvůrců interpretace setkávají s realitou, je pro efektivitu KPNV zásadní. Týká se to jak fáze vzniku prostředků komunikace, tak období po jejich realizaci.

Ve fázi vzniku

- Zásada 1: U klíčových komunikačních prostředků, jako jsou Dům přírody, Informační středisko CHKO, vstupní informační panely, naučné stezky, web Domu přírody apod. či jejich prvků (např. důležité exponáty do expozice Domu přírody a IS) bude příslušným dodavatelem otestována jejich schopnost komunikovat stanovené sdělení návštěvníkům pomocí maket v adekvátním měřítku, nejlépe 1:1, prezentovaných vzorku hlavních cílových skupin. Až na základě zjištění, že 70 % vzorku návštěvníků pochopilo sdělení, lze zadat výrobu daného prostředku.

Po uvedení do provozu

- Zásada 2: U klíčových prostředků, jako je Dům přírody a Informační středisko CHKO, bude pomocí strukturovaných rozhovorů s návštěvníky z různých cílových skupin periodicky ověřována jejich efektivita, která by měla dosáhnout alespoň 70 %.
- Zásada 3: V případě, že sdělení komunikačního prostředku či jeho části pochopí méně než 70 % vzorku, provede jeho provozovatel tak, jak mu to dovolí okolnosti (nákladnost, udržitelnost apod.), příslušné úpravy. Při jejich navrhování postupuje podle Zásady 1 a výsledek ověřuje dle Zásady 2.

Forma, rozsah, načasování, frekvence a způsob vyhodnocení jednotlivých šetření musí být po dohodě AOPK ČR a podle konkrétní situace upřesněny odborníkem na interpretaci.

Poznámka:

1. Pro sledování situace a usměrňování cestovního ruchu v území bude důležité **dlouhodobě sledovat počet návštěvníků i jejich názory**. Bude vhodné kombinovat data z automatických sčítačů s návštěvnickým průzkumem, který odráží trendy v názorech návštěvníků a umožňuje získat zpětnou vazbu. Pokud automatické sčítače nebudou fungovat, je potřeba minimálně jednou za rok udělat manuální sčítání vytipovaných lokalit. Jako vzor může posloužit průzkum realizovaný při přípravě KPNV. Otázky dotazníku je možné podle potřeby pozměnit, doporučujeme však jeho znění konzultovat s odborníkem, aby některé otázky zůstaly zachovány a umožňovaly dlouhodobé srovnání.
2. Stanovení jasných cílů a hodnocení jejich dosahování by se mělo promítnout do všech opatření, které KPNV navrhuje a mělo by se stát obecným principem řízení a práce s KPNV.

Monitoring a výzkum

návrh monitoringu a výzkumu ve vztahu k návštěvnosti a návštěvníkům

Pro efektivní usměrňování návštěvnického ruchu v území je třeba mít k dispozici kvalitní informace. Důležité jsou informace, které dokumentují změny v regionu z hlediska:

- **návštěvníků** – množství, časové a prostorové rozložení, jejich vnímání hodnot území, kvalita zážitku v místě
- **místních obyvatel** – vnímání hodnot území (hodnota domova), přítomnosti a chování návštěvníků
- **předmětů ochrany / péče** – lokality, druhy a společenstva / památky atd.

	Návštěvníci	Místní	Předměty ochrany dané lokality	Druhy a společenstva
Co sledovat	<p>dlouhodobé změny ve složení návštěvníků a jejich rozložení v prostoru a čase</p> <p>vnímání benefitů a bariér území</p> <p>kvalita zážitku návštěvníků</p>	<p>vnímání benefitů a bariér území</p> <p>kvalita života místních obyvatel</p>	<p>dlouhodobé změny v erozi povrchu turistických tras</p>	<p>dlouhodobé změny ve výskytu vybraných druhů</p> <p>dlouhodobé změny ve složení společenstev vlivem cestovního ruchu</p>
Proč co to přinese?	<p>možnost nasměrovat propagaci / prezentaci hodnot území</p>	<p>možnost zjistit míru podpory místních obyvatel pro podporu ochrany místního dědictví (přírody, památek, tradic) a jejich nositele – AOPK ČR, SCHKO</p> <p>možnost zjistit vliv cestovního ruchu na území</p>	<p>možnost zjistit vliv cestovního ruchu na území</p>	<p>možnost zjistit vliv cestovního ruchu na území</p>
Kdo	AOPK, DM	AOPK, DM	AOPK	AOPK
Jak	<p>automatické sčítače + kalibrační sčítání</p> <p>kvalitativní dotazníkové průzkumy</p>	<p>kvalitativní dotazníkové průzkumy</p> <p>zpětná vazba z běžných jednání v regionu</p>	<p>dlouhodobé měření změn rozsahu eroze ve vztahu k zjištěnému zatížení lokality návštěvníky</p>	<p>dlouhodobé sledování změn výskytu vybraných druhů ve vztahu k zjištěnému zatížení lokality návštěvníky</p>

Plán realizace

nastavení postupných kroků pro implementaci KPNV

Úspěšné naplňování KPNV (a obou interpretačních plánů – CHKO Kokořínsko – Máchův kraj i DP Kokořínska a Máchova kraje) je závislé na spolupráci mnoha aktérů – samotné AOPK ČR, obcí, subjektů aktivních v cestovním ruchu a destinačním managementu území.

Jelikož zadavatelem dokumentu je AOPK ČR, tento dokument se soustředí především na opatření a návštěvnickou infrastrukturu (NI), které budou realizovány AOPK ČR – RP SCHKO KMK a některými klíčovými partnery, ostatní jen pokud je to nezbytné z pohledu ochrany přírody a krajiny. Opatření se týkají údržby, obnovy, doplnění, případně zrušení částí NI, zajištění provozu objektů NI, zajištění služeb (např. průvodci přírodou, WC, v omezené míře i občerstvení či ubytování), tiskovin. Níže v tabulce uvádíme přehled postupných kroků, a kdo je zodpovědný za jejich realizaci.

Při prezentaci KPNV (a obou interpretačních plánů CHKO i DP) i jednotlivých navrhovaných opatření dalším partnerům a subjektům v území jako jsou např. obce, informační centra či jiné subjekty poskytující služby cestovního ruchu doporučujeme vždy zdůrazňovat, za jakým účelem byly navrženy a jak s nimi souvisí celková prezentace území Kokořínska a Máchova kraje v cestovním ruchu. KPNV (a interpretační plány) nejsou klasické plány rozvoje cestovního ruchu.

Mají pomoci především:

- a) **předcházet střetům zájmů** ochrany přírodních i kulturně-historických hodnot území, zajištění běžné hospodářské činnosti a zájmů cestovního ruchu **všude tam, kde je to možné**
- b) **omezit již existující negativní dopady cestovního ruchu v území.**
- c) **zvyšovat porozumění a podporu veřejnosti pro činnost AOPK ČR**

Jedním z klíčových prostředků, jak toho dosáhnout je:

Stanovit zásady prezentace hodnot území CHKO (mimo jiné prostřednictvím DP a IS) tak, aby prezentace co nejlépe odpovídala současné situaci v území a aby přírodní i kulturně-historické hodnoty území zůstaly zachovány.

Opatření navrhovaná v KPNV jsou pak trojí povahy – institucionální opatření, činnosti a tzv. projekty:

- **Institucionální opatření** jsou nezbytná k tomu, aby byla vytvořena dostatečná kapacita k realizaci projektů a některých činností.
- **„Projekty“** se zde rozumí konkrétní záměry, jejichž realizace je pro naplňování cílů KPNV (a obou interpretačních plánů) důležitá. Mohou zahrnovat návazné části infrastruktury, jako je naváděcí a orientační systém, dále produkty pro návštěvníky – například tiskoviny nebo suvenýry, ale i služby – prohlídky s průvodcem apod.
- Kromě řešení konkrétních „projektů“ je potřeba, aby pro naplnění KPNV AOPK ČR a partneři v regionu zajišťovali některé průběžné i jednorázové **činnosti**.

Institucionální opatření

Tato opatření by měla mít v krátkodobém i střednědobém výhledu **prioritu**, nejenom proto, že jsou zásadní pro realizaci projektů a případně produktů cestovního ruchu, ale i pro nasměrování celkového rozvoje cestovního ruchu v území.

K hlavním prioritám patří:

- 1) trvalé zajištění dostatečné kapacity pracovníka pro oblast práce s veřejností**, který bude mít na starosti CHKO Kokořínsko – Máchův kraj (nejlépe 1 celý pracovní úvazek přímo na pracovišti Správy CHKO)
- 2) ustavení pravidelného způsobu komunikace** mezi zástupci AOPK ČR, provozovatelem DP a IS, zástupci TIC a destinačního managementu a zástupci klíčových obcí v regionu.

I po vzniku návštěvnického střediska – Domu přírody Kokořínska a Máchova kraje v Kokořínském dolu a Informačního střediska CHKO Kokořínsko-Máchův kraj – Doksy bude kromě běžné komunikace s veřejností nadále potřeba ze strany AOPK ČR neustále komunikovat s dalšími hráči v území (především viz výše bod 2), reagovat na vývoj situace a usměrňovat využití území pro potřeby cestovního ruchu.

Ze strany orgánů ochrany přírody se nejedná o snahu suplovat organizaci a celkové řízení cestovního ruchu v území. Jde o efektivní cestu, jak zajistit ochranu přírody a krajiny, zohlednit běžnou hospodářskou činnost a předcházet případným střetům se zájmy cestovního ruchu v území, které je dnes místy již velmi intenzivně využíváno a v němž je potřeba pohyb a aktivity návštěvníků v určitých částech usměrňovat.

V případě, že se nepodaří dlouhodobě zajistit dostatečnou kapacitu pracovníka AOPK ČR pro práci s veřejností na Správě CHKO KMK, kvalitně obsadit pozice pracovníků v připravovaném DP a IS a průběžně spolupracovat s ostatními subjekty v území, je realizace KPNV (a obou interpretačních plánů) jako celku nereálná.

Zajištění personální kapacity

Kdo: AOPK ČR

Co: zajistit dostatečnou kapacitu pracovníka pro práci s veřejností na Správě CHKO Kokořínsko – Máchův kraj

Souvislost s DP: z pohledu DP by to měl být kontaktní člověk, který bude průběžně spolupracovat – dodávat informace, podněty a sledovat, jestli se DP svou činností neodklání od dohodnutého směru a metodicky vést a zajišťovat školení o ochraně přírody a krajiny

Souvislost s IS: tento pracovník bude v případě vlastního provozování IS zajišťovat jeho řádný provoz. Pokud bude IS mít vlastního provozovatele, pracovník k němu bude ve stejném vztahu jako k DP – viz výše.

Proč – co je účelem:

- zajistit spolupráci s partnery v území v oblasti rozvoje cestovního ruchu a jeho usměrňování jako jsou obce, vlastníci a hospodáři, kraje, destinační management, muzea, informační centra a jiní důležití partneři poskytující služby v cestovním ruchu

- zajistit pravidelná mimosezónní setkání se zástupci destinačního managementu a pracovníky informačních center uvnitř i v okolí CHKO, na nichž Správa CHKO získá zpětnou vazbu o průběhu uplynulé sezóny a případných problémech, které bude potřeba řešit, a bude mít možnost informovat o tom, co AOPK ČR v území dělá – na rozdíl od zveřejňování zpráv umožňuje tento způsob osobní kontakt a dává příležitost věci vysvětlit nebo naopak klást dotazy apod.
- zajistit kontakt a průběžnou komunikaci s médii, monitoring médií o území CHKO
- realizovat konkrétní projekty a spolupracovat nebo konzultovat přípravu dalších produktů cestovního ruchu a částí infrastruktury v CHKO a bezprostředním okolí tak, aby výsledek nebyl v rozporu s KPNV (a interpretačními plány CHKO a DP) a ochranou přírodních a kulturně-historických hodnot území
- sledovat dopady návštěvnosti na předměty ochrany na území CHKO
- sledovat stav návštěvnické infrastruktury + pohyb návštěvníků v území ve vazbě na návštěvnickou infrastrukturu a reagovat na aktuální situaci, konzultovat případná opatření – ta se pak promítnou i do přípravy konkrétních projektů či produktů
- připravovat a spolupracovat na sledování návštěvnosti na území CHKO a hodnocení naplňování KPNV (a obou interpretačních plánů), případně konkrétních částí návštěvnické infrastruktury
- zajistit řádný provoz IS a přenos informací mezi AOPK ČR a provozovatelem DP Kokořínska a Máchova kraje

Kdy: co nejdříve, nejlépe 2018

Zdroje: rozpočtové prostředky

Nalézt vhodného provozovatele DP Kokořínska a Máchova kraje a IS CHKO KMK - Doksy

Kdo: AOPK ČR

Co:

- vybraným partnerům v území prezentovat ucelený záměr vybudování a provozování DP Kokořínska a Máchova kraje a Informačního střediska CHKO KMK – Doksy (jako součást KPNV) a podmínky, které musí potenciální provozovatel respektovat
- dosáhnout dohody o oboustranně výhodném a dlouhodobě udržitelném zajištění provozu DP Kokořínska a Máchova kraje a IS CHKO KMK – Doksy s konkrétním provozovatelem/provozovateli

Proč – co je účelem:

- zapojit budoucího provozovatele DP Kokořínska a Máchova kraje a IS CHKO KMK – Doksy do procesu plánování a budování DP a IS s cílem optimalizovat budoucí spolupráci

- motivovat budoucího provozovatele DP Kokořínska a Máchova kraje a IS CHKO KMK – Doksy ke kvalitnímu zajištění provozu a s tím souvisejícímu personálnímu a materiálnímu zabezpečení
- v průběhu plánování a budování rozpoznávat a odstraňovat možná nedorozumění a problémy, které by do budoucna mohly komplikovat vzájemnou spolupráci.

Kdy: v souladu s harmonogramem budování DP Kokořínska a Máchova kraje a IS CHKO KMK – Doksy; ideálně tak, aby měl budoucí provozovatel možnost ovlivňovat budování DP, uplatňovat vlastní představy a požadavky

Kvalitní obsazení pracovních pozic v návštěvnickém středisku CHKO, tj. DP Kokořínska a Máchova kraje a Informačním středisku CHKO KMK - Doksy

Kdo: Provozovatel DP, resp. IS ve spolupráci s AOPK ČR

Co: kvalitně obsadit místa pracovníků návštěvnického střediska CHKO (DP Kokořínska a Máchova kraje) a Informačního střediska CHKO KMK – Doksy

Pozice:

- pracovník informačního centra (náplň práce: poskytuje informace návštěvníkům (obecné i odborné), provádí vyúčtování a odvod tržeb, vypracovává účetní přehledy, pečuje o čistotu v objektu i jeho okolí, průběžně se vzdělává, podle potřeby vykonává i další práce)
- programový pracovník / lektor (náplň práce: připravuje programovou nabídku v souladu s KPNV pro jednotlivé cílové skupiny, zajišťuje přípravu a vedení programů, podílí se na evaluaci programů, komunikuje s partnery v území s cílem koordinovat programovou nabídku tematicky i termínově, průběžně se vzdělává)

Proč – co je účelem:

- **zajistit spolupráci s realizátory DP a IS při jeho přípravě v souladu s cíli definovanými KPNV a interpretačními plány CHKO a DP / IS**
- **zajistit provoz DP a IS v souladu s cíli definovanými interpretačním plánem DP / IS**
- **zajistit pravidelnou a průběžnou komunikaci se zástupci AOPK ČR**
- zajistit spolupráci s partnery v území v oblasti rozvoje cestovního ruchu a jeho usměrňování jako jsou obce, vlastníci a hospodáři, kraje, destinační management, muzea, informační centra a jiní strategičtí partneři poskytující služby v cestovním ruchu
- zajistit kontakt a průběžnou komunikaci s médii
- realizovat konkrétní projekty a spolupracovat nebo konzultovat přípravu dalších produktů cestovního ruchu a částí infrastruktury v CHKO a bezprostředním okolí tak, aby výsledek nebyl v rozporu s interpretačními plány a ochranou přírodních a kulturně-historických hodnot území
- sledovat dopady návštěvnosti na předměty ochrany na území CHKO zejména v okolí DP, navrhnout a realizovat návazná opatření

- sledovat stav návštěvnické infrastruktury + pohyb návštěvníků v okolí DP ve vazbě na návštěvnickou infrastrukturu a reagovat na aktuální situaci, konzultovat případná opatření – ta se pak promítnou i do přípravy konkrétních projektů či produktů
- provádět evaluaci vlastní činnosti a návazná opatření

Kdy: tak, aby se mohli zapojit do příprav a realizace DP, resp. IS (programová náplň) před jejich otevřením

Zdroje: Provozovatel DP, provozovatel IS

Pozn.: při výběru pracovníků doporučujeme využít zkušeností z již fungujících DP (např. Poddří, Třeboňska) a vybírat pracovníky, kteří jsou schopni se plnohodnotně zastoupit v různých rolích

Zajištění průběžné komunikace a koordinace – vytvoření stálé pracovní skupiny

Kdo: iniciuje AOPK ČR, zapojeni provozovatel DP Kokořínska a Máchova kraje a provozovatel IS CHKO KMK - Doksy, klíčové TIC v regionu, další partneři (muzea v Mělníce a České Lípě)

Co: vytvořit stálou pracovní skupinu

Proč – co je účelem:

- **vytvořit stálou skupinu zástupců klíčových hráčů v území, kteří mohou zásadním způsobem ovlivnit naplňování cílů KPNV v území**
členové: doporučujeme oslovit klíčové členy v rámci procesu tvorby / připomínkování / prezentace KPNV
četnost schůzek: pravidelně, min. 1x za rok (mimo sezónu), nejlépe ale před a po sezóně
návaznost: skupina by měla pracovat s výstupy ze schůzek TIC a získané zpětné vazby (viz dále tabulka Činnosti – Koncepční, bod 14), mohla by na tyto schůzky termínově navazovat
- **zajistit pravidelnou komunikaci a koordinaci kroků** s cílem usměrňovat návštěvnost v CHKO a vytvářet jednotnou prezentaci CHKO, která bude podporovat zachování přírodního a kulturně-historického dědictví na území CHKO a v jeho nejbližším okolí
- **zajistit průběžnou a dlouhodobou koordinaci kroků mezi AOPK ČR, provozovatelem návštěvnického střediska CHKO (DP Kokořínska a Máchova kraje), IS CHKO Kokořínsko-Máchův kraj – Doksy a zástupci klíčových aktérů v oblasti cestovního ruchu v území**
- **v souladu s KPNV (a interpretačními plány) upřesňovat jednotlivé kroky (plán činnosti DP, resp. IS) na daný rok**
- **hodnotit naplňování KPNV a kroků realizovaných DP resp. IS za předchozí rok (plán činnosti)**

Kdy: co nejdříve, pracovní skupina by měla být ustavena a pracovat dostatečně dopředu před zahájením činnosti DP, resp. IS, aby se podle něj už mohl provoz v prvním roce činnosti řídit

Zdroje: AOPK ČR ve spolupráci s ostatními členy

Činnosti

Uvedené činnosti jsou nezbytné k naplnění KPNV (a interpretačních plánů) a zahrnují jednorázové, opakované i průběžné aktivity, které zajišťuje především Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky Regionální pracoviště Správa CHKO Kokořínsko – Máchův kraj (dále AOPK ČR) ve spolupráci s partnery, zejména obcemi, turistickými informačními centry, vzdělávacími a paměťovými institucemi, podnikateli a nestátními neziskovými organizacemi působícími v území. V současné době nefunguje v území organizace destinačního managementu (dále DM); v tabulce ji přesto uvádíme s nadějí, že v blízké budoucnosti vznikne a bude hrát významnou roli v udržitelném rozvoji cestovního ruchu v území. Pokud by nevznikla, budou její roli tak jako dosud částečně suplovat ostatní partneři.

Níže uvedená tabulka stručně popisuje doporučené činnosti a stanovuje, kterého subjektu se daná činnost dotýká. Činnosti jsou pro větší přehlednost seskupeny podle tematických oblastí (koncepce, komunikace apod.).

Koncepční činnosti

Co	Kdo
1. Sledovat tvorbu koncepčních a strategických rozvojových materiálů s dopadem na území CHKO a usměrňovat problematické návrhy už v plánovací fázi procesů	AOPK ČR, obce s rozšířenou působností, DM
2. Zajistit koordinaci kroků a komunikaci v rámci jednotlivých institucí či organizací. Komunikace o CHKO a jeho návštěvnické infrastruktuře by navenek měla být jednotná a v souladu s cíli a obsahem KPNV	AOPK ČR, obce, DM
3. Sledovat vnější prezentaci území formující očekávání návštěvníka a obraz území navenek a systematicky ji ovlivňovat ve smyslu vytváření reálných představ o CHKO Kokořínsko – Máchův kraj a možnostech / aktivitách, které s respektem k ochraně přírody a krajiny nabízí	AOPK ČR, DM, TIC, obce, partneři, provozovatelé DP a IS (pokud nebude provozovatelem AOPK ČR)
4. Zajistit pravidelné (1x ročně) hodnocení naplňování KPNV a následnou aktualizaci KPNV včetně hodnocení výkonu DP a IS jako významných prostředků interpretace	AOPK ČR, provozovatelé DP a IS
5. Zajistit přípravu, realizaci a provoz návštěvnického střediska (DP) CHKO Kokořínsko – Máchův kraj v Kokořínském dole a IS CHKO KMK – Doksy jako důležitých prostředků komunikace o území CHKO. K propagaci DP a IS a jejich programové nabídce využívat TIC, DM, subjekty CR v území, muzea a další partnerské organizace.	AOPK ČR, provozovatel DP, provozovatel IS

<p>6. Zpracovat nabídku ekovýchovných programů v souladu s rámcovým vzdělávacím programem MŠMT a ve spolupráci s pedagogy a místními akčními plány rozvoje vzdělávání (MAP) na území CHKO (MAP Českolipsko, MAP Mladoboleslavsko, MAP ORP Mělník...)</p>	<p>AOPK ČR, provozovatel IS a DP, MAPy v území, spolupracující pedagogové</p>
<p>7. Připravit prezentaci CHKO založenou na interpretačním plánu CHKO tak, aby časově předcházela vzniku návštěvnického střediska CHKO (DP Kokořínska – Máchova kraje v Kokořínském dole a IS Doksy) a mohla být intenzivně využívána v době jejich otevření (i v případě, že je pravděpodobné, že DP a IS budou vybudovány v různém čase). Pracovat s vizuální identitou DP a IS v oblasti.</p>	<p>AOPK ČR, provozovatel DP, provozovatel IS, DM</p>
<p>8. Dlouhodobě podporovat návaznost a synergií dalších částí návštěvnické infrastruktury a služeb v území (expozice, naučné stezky, prohlídky s průvodcem, programy pro školy atd.) v souladu s interpretačním plánem území CHKO Kokořínsko – Máchův kraj, DP a IS. Spolupracovat s vlastníky a provozovateli kulturních objektů, hradů, zámků, muzeí, provozovatelem lodní dopravy na Máchově jezeře Regata Máchovo jezero a.s., apod.</p>	<p>AOPK ČR, TIC, DM, obce</p>
<p>9. Vytvořit mechanismus monitoringu a sledovat dopady návštěvnosti CHKO na území (ve spolupráci s odborníky)</p>	<p>AOPK ČR, DM, vysoké školy</p>
<p>10. Sledovat rozvoj nových sportů a aktivit, které mohou negativně ovlivnit návštěvnický zážitek ostatních návštěvníků a kvalitu přírodního prostředí (drony, elektrokola, elektrokoloběžky, adrenalinové sporty, teambuildingové aktivity apod.)</p>	<p>AOPK ČR, DM, vysoké školy</p>
<p>11. Vytipovat nízkonákladové možnosti trávení volného času (vycházkové okruhy, tištěný a digitální průvodce, hledačky...) a podporovat jejich rozvoj</p>	<p>AOPK ČR, DM, TIC, subjekty CR</p>
<p>12. Provazovat stávající a nově vznikající pěší trasy, cyklotrasy, vycházkové okruhy a tipy na výlety s nabídkou místních služeb v obcích (občerstvení, ubytování, průvodcovské a informační služby, WC, expozice apod.)</p>	<p>DM, TIC ve spolupráci se subjekty cestovního ruchu a obcemi</p>
<p>13. U všech částí infrastruktury stanovit, kdo za ni bude zodpovědný a bude ji udržovat – především u věcí vznikajících v rámci projektů, ke kterým se po uplynutí projektu často už nikdo nehlásí</p>	<p>všichni zřizovatelé a realizátoři</p>

<p>14. Stanovit podmínky umístování informačních panelů a prvků (místo, forma, obsah, soulad s KPNV a pravidly dobré interpretace), kteře nejsou součástí navrhované návštěvnícké infrastruktury – typicky panely zdánlivě nesouvisející s ochranou území, panely projektů apod., které obvykle nebývají předem konzultovány. Umísťovat takovéto panely uvážlivě, po dohodě a jen při splnění stanovených podmínek.</p>	<p>AOPK ČR, obce, DM, další vlastníci pozemků</p>
<p>15. Nerozšiřovat stávající hromadné akce a nepovolovat další, které by zasahovaly do citlivých území (viz limity využití území), aby nedocházelo k ohrožení předmětů ochrany, dalších přírodních a kulturně-historických hodnot území, zájmů vlastníků pozemků a hospodářů a zhoršení návštěvníckého zážitku ostatních návštěvníků území. Kontrolovat dodržování stanovených podmínek.</p>	<p>AOPK ČR ve spolupráci s DM, TIC a obcemi; vlastníci a provozovatelé atraktivit, subjekty CR v území</p>
<p>16. Provést vstupní školení relevantních pracovníků AOPK ČR/SCHKO KMK a zástupců partnerů v oblasti interpretace místního dědictví obecně (terminologie, historie, základy interpretačního plánování, prostředky interpretace a jejich specifika apod.) a KPNV KMK zvláště (cíle, cílové skupiny, sdělení, prostředky interpretace, evaluace...). Vícedenní školení, opakované podle potřeby v závislosti na realizaci KPNV, hodnocení a aktualizaci KPNV, personálních změnách v zapojených organizacích apod. Cílem je :</p> <ul style="list-style-type: none"> - budovat (vstupním školením) a udržovat (následnými školeními) znalosti a zkušenosti v oblasti interpretace místního dědictví a jejich praktické uplatnění v rámci KPNV KMK - posilovat komunikaci a spolupráci mezi partnery směřující k efektivnějšímu naplňování KPNV, udržovat pozitivní motivaci <p>V rámci praktické části školení vytvoří účastníci vzorové programy pro různé cílové skupiny a lokality (viz dále programy 2 – 9).</p>	<p>AOPK ČR ve spolupráci s DM, TIC, obcemi, vlastníky a provozovateli atraktivit, spolupracujícími NNO, subjekty CR v území a případnými dalšími partnery</p>
<p>17. Pravidelně školit personál TIC (případně i personál muzeí, hradů apod., který je v přímém kontaktu s návštěvníky) v regionu a v rámci školení poskytovat aktuální informace o dění v CHKO, získávat od účastníků touto formou zpětnou vazbu a identifikovat problémová témata, která bude potřeba ve vztahu k návštěvníkům řešit.</p> <p>Dlouhodobě sledovat kvalitu poskytovaných služeb.</p>	<p>DM, NPÚ, Liberecký kraj, AOPK ČR ve spolupráci s vlastníky a/nebo provozovateli atraktivit v území</p>

<p>18. Školit průvodce (dle potřeby), kteří budou mít zájem v regionu poskytovat průvodcovské služby, s důrazem na pravidla dobré interpretace a respektování limitů využití území. Aktivně nabízet služby průvodců, vytvářet nabídku průvodcovaných vycházek, exkurzí, cyklovýletů apod.</p> <p>Dlouhodobě sledovat kvalitu poskytovaných služeb.</p>	<p>AOPK ČR, NPÚ, RMG Česká Lípa, TIC, DM, vlastníci a provozovatelé atraktivit</p>
<p>19. Připravit pravidla chování pro návštěvníky (vhodná forma a zpracování pro cílové skupiny návštěvníků CHKO), která budou využívána při prezentaci a interpretaci v území. Tam, kde je to vhodné, využít pro návštěvníky-cyklisty Kodex terénního cyklisty.</p>	<p>AOPK ČR, TIC, DM</p>
<p>20. Připravit upozornění na možná základní zdravotní rizika např. v důsledku extrémních teplot, náročného terénu, výskytu klíšťat, nebezpečí úrazu při určitých povětrnostních podmínkách + nutné vybavení pro výlety (voda, vhodná obuv atd.). Využívat tyto informace při prezentaci a interpretaci v území.</p>	<p>AOPK ČR, TIC, DM</p>
<p>21. Podporovat zřízení a kvalitní výkon destinačního managementu (ve spolupráci s obcemi, MAS Vyhličky, MR Podralsko, Máchovo jezero o.p.s., svazek obcí Máchův kraj, Zlatý pruh Polabí, o.p.s., Sdružení Českolipsko, o.p.s., Geopark Ralsko)</p>	<p>AOPK ČR, obce, MAS</p>
<p>22. Zajistit uplatňování a vymáhání pravidel chování v území v souladu se zákonem č. 114/1992 Sb., resp. dalších dobrovolných kodexů (stráž přírody, lesní stráž, rybářská stráž – MJ, spolupráce s partnery...)</p>	<p>AOPK ČR, DM, partneři v území</p>

Komunikace

Co	Kdo
<p>1. Zajistit pravidelnou činnost stálé pracovní skupiny (viz institucionální opatření) – komunikace a koordinace směřující k jednotnému přístupu k prezentaci území CHKO a udržování stálého povědomí o aktuální situaci v CHKO</p>	<p>AOPK ČR, provozovatel DP a IS, TIC v regionu, další partneři</p>
<p>2. Komunikovat limity a specifika území i vhodné způsoby jeho využití směrem k návštěvníkům, ale především k subjektům, které jsou či budou aktivně zapojeny do cestovního ruchu (obce, destinační management, ubytovatelé, informační centra, další poskytovatelé služeb, kraje, organizátoři hromadných akcí)</p>	<p>AOPK ČR, DM</p>
<p>3. Zajistit komunikaci a spolupráci s různými typy organizací působících v území mimo strukturu stálé pracovní skupiny (např. Ekocentrum Koniklec, ZO ČSOP Klenice, ZO ČSOP Vlci, Geopark Ralsko, o.p.s., Regata Máchovo jezero, a.s., organizace zajišťující služby vodákům na Ploučnici, vlastníci a provozovatelé atraktivit)</p>	<p>AOPK ČR, DM</p>

4. Aktivně komunikovat se zástupci krajů a CzechTourism o případné aktualizaci jejich webových prezentací týkajících se území CHKO Kokořínsko – Máchův kraj	AOPK ČR, DM
5. Komunikovat s médii na základě znalosti místních poměrů, aktuálních a přesných informací a předcházet tak nedorozuměním, nereálným očekáváním návštěvníků CHKO a zbytečným následným potížím	AOPK ČR, DM, DP a IS
6. Komunikovat návštěvníkům území citlivost některých částí CHKO. Komunikovat pravidla chování v CHKO. Upozorňovat na interpretační infrastrukturu (DP, IS, naučné stezky, hledačky) a další programy (průvodcované vycházky, tematické plavby lodí...).	AOPK ČR, DM, TIC, provozovatelé atraktivit v území
7. Komunikovat návštěvníkům lokalizaci a kapacitu parkovišť (případně také max. dobu parkování) a dostupné služby a infrastrukturu u parkovišť (občerstvení, toalety, kontejnery na tříděný odpad, hřiště, posezení, vstupní panely s mapou)	DM, TIC ve spolupráci s obcemi, vlastníky pozemků, DP, IS
8. Ve spolupráci s regionálním tiskem zveřejňovat konkrétní příklady, kdy problémoví návštěvníci působí škody v přírodě, znepríjemňují pobyt ostatním návštěvníkům, ohrožují sami sebe i ostatní	AOPK ČR, TIC, obce
9. Cíleně komunikovat s organizátory hromadných akcí, nenabízet území k organizaci akcí, které by vedly k poškozování přírodního prostředí nebo byly v rozporu se zákonnými podmínkami ZCHÚ. Držet se předem stanovených podmínek pro konání, četnost a kapacitu akcí a limitů využití území.	AOPK ČR, DM, obce, vlastníci pozemků
10. Na parkovištích a terminálech hromadné dopravy, v informačních materiálech a mediálních výstupech informovat o možných rizicích pohybu po Kokořínsku – Máchově kraji. Vídat pěší, kteří se řídí pravidly chování návštěvníka CHKO, cyklisty, kteří dodržují kodex terénního cyklisty a respektují omezení vyplývající z ochranného režimu na území CHKO. Zdůrazňovat potřebu respektu mezi skupinami návštěvníků (např. pěší a cyklisté) i návštěvníků k místním obyvatelům.	DM, AOPK ČR, DP a IS

Infrastruktura

1. Zachovat, nezhoršovat a udržovat dosavadní ráz území a optimalizovat nově budovanou i stávající turistickou infrastrukturu (např. velikost a počet informačních panelů), neumísťovat infrastrukturu, která není v souladu s KPNV (např. nahodilé informační panely, panely výstupů projektů apod.)	AOPK ČR, majitelé a správci pozemků, obce, DM, TIC
--	--

<p>2. Upozorňovat vydavatele turistických map či provozovatele on-line map na případné změny tras či označení lokalit, aby neposkytovaly zavádějící informace. Spolupracovat s KČT na značení tras.</p>	<p>AOPK ČR, TIC, DM</p>
<p>3. Uplatňovat prezentaci CHKO Kokořínsko – Máchův kraj v souladu s KPNV při úpravách/budování expozic a dočasných výstav v muzeích a výstavních prostorách v území (sdělení, interpretační cíle); budovat expozice tak, aby se nedublovaly, ale na sebe odkazovaly a navazovaly a vzájemně doplňovaly.</p>	<p>AOPK ČR, provozovatelé muzeí a expozic v území, obce</p>
<p>4. Odstraňovat neaktuální či nefunkční infrastrukturu, která negativně ovlivňuje návštěvnický zážitek (nefunkční turistické značení, neaktuální mapy v terénu, poškozené naučné stezky, panely apod.), včetně infrastruktury, o kterou není možné se dále starat – týká se všech vlastníků a provozovatelů infrastruktury.</p>	<p>AOPK ČR, DM, obce, subjekty v cestovním ruchu</p>
<p>5. Udržovat trasy, značení, výhledy a části infrastruktury (panely, odpočívadla, pozorovatelný atd.) v dobrém stavu – týká se všech vlastníků a provozovatelů infrastruktury.</p>	<p>DM, AOPK ČR, obce, subjekty v cestovním ruchu</p>
<p>6. Každou přípravu či aktualizaci nové části infrastruktury, produktu cestovního ruchu či interpretační služby plánovat s přihlédnutím k interpretačnímu plánu území, zásadám dobré interpretace a limitům využití území stanoveným v KPNV.</p>	<p>AOPK ČR, DM, TIC, obce, subjekty v cestovním ruchu</p>

Dopravní dostupnost a parkoviště

<p>1. Zajistit zklidnění dopravy v Kokořínském dole viz Projekty L5 Lokalita Kokořínský důl</p>	<p>AOPK ČR, obce, DM, Policie ČR, vlastník a správce komunikace (Středočeský kraj a SÚS)</p>
<p>2. Zajistit možnost odložit kola tak, aby návštěvníci mohli navštívit turistické cíle (hrady, muzea, pěší naučné stezky, tematickou plavbu po Máchově jezeře apod.). Vztít v úvahu bezpečnost, počasí (déšť, extrémní slunce), kapacitu a technické parametry stojanů atd.</p>	<p>Zřizovatelé a provozovatelé turistických cílů včetně AOPK ČR, obce, DM, DP a IS</p>

<p>3. Vyřešit parkování v nástupních bodech a u turistických cílů v obcích i mimo obce včetně již známých konfliktních lokalit uvedených v „Limitech využití území CHKO KMK“ (kapacita, pro koho je parkování určeno, zpoplatnění apod.).</p>	<p>Zřizovatelé a provozovatelé turistických cílů včetně AOPK ČR, obce, DM</p>
--	---

Regionální produkty a suvenýry

<p>1. Podporovat vznik takových regionálních suvenýrů, které podpoří prezentaci území v souladu s KPNV CHKO Kokořínsko – Máchův kraj (nepropagovat nevhodné lokality, adrenalinové zážitky apod.)</p>	<p>DM, AOPK ČR, certifikovaní regionální výrobci</p>
<p>2. Certifikovat služby a zážitky (například vycházky s místním průvodcem, tematické komentované plavby po Máchově jezeře, průvodcované prohlídky v Domě přírody a IS, apod.)</p>	<p>DM, AOPK ČR, DP, IS</p>

Programy

<p>1. Proškolit průvodce / interpretátory, kteří budou mít zájem v regionu poskytovat průvodcovské služby s důrazem na zásady dobré interpretace (spolupráce se školiteli interpretačních průvodců); školení též se zaměřením na průvodce tematických plaveb po Máchově jezeře. V rámci školení vytvořit vzorové programy, které budou v souladu s KPNV z hlediska zaměření na téma a cílové skupiny – viz Programy 3-9</p>	<p>DM, AOPK ČR, TIC, Regata Máchovo jezero, a.s., školitelé interpretace</p>
<p>2. Vytvářet programy pro návštěvníky tak, aby naplňovaly cíle KPNV (interpretace klíčových sdělení o Kokořínsku – Máchově kraji, usměrnění návštěvnosti), přizvat k přípravě místní odborníky a využívat místní zdroje. Do cílových skupin programové nabídky zahrnout také školy, školní skupiny, skupiny organizované mládeže a případně další organizované skupiny (senioři apod.)</p>	<p>AOPK ČR, DM, provozovatelé atraktivit, spolupracující NNO zabývající se EVVO, DP a IS</p>
<p>3. Vytvářet programy pro školní skupiny v rámci výuky i na školních výletech a pro organizované skupiny dětí mimo školní výuku (táborníci, skauti apod.) zejména v IS - Doksy. U výukových programů se zaměřit na školy na území CHKO a v blízkém okolí, pro zpracování programů využít metodiku místně zakotveného učení. IS - Doksy: zaměření na téma návratu vlka obecného „vlk – náš staronový soused“, včetně tematických vycházek a na tematiku ochrany jeřába popelavého.</p>	<p>AOPK ČR ve spolupráci s MAPy, školami, NNO zabývajícími se EVVO, DP a IS</p>
<p>4. Připravit postupně ke každé exponované návštěvnické lokalitě programy pro cílové skupiny návštěvníků, které ji navštěvují (mohou být využívány stále, jen sezónně nebo i nárazově na akcích). Využívat místní odborníky.</p>	<p>AOPK ČR, DM, NNO, muzea, TIC, DP a IS</p>

<p>5. Připravit cíleně programy, které umožní nízkonákladové trávení volného času mimo nejcennější části přírody (tipy na výlety zejména do oblasti bývalého VVP Ralsko, návštěvní cíle v blízkém okolí CHKO, hledačky apod.). Zaměřit se především na návštěvníky Máchova jezera pro dobu deště a chladna (náhradní program). Umísťovat programy tam, kde je / bude dostatečné zázemí (odpočinkové plochy, občerstvení, WC). Koordinovat vznik a zaměření programů s nabídkou místních muzeí a jiných institucí. Nabídku propagovat cestou webu, DP, IS, digitálního průvodce, návštěvnické mapy.</p>	<p>AOPK ČR, DM, TIC, partneři v území, DP a IS</p>
<p>6. Zpracovat celoroční nabídku programů pro místní obyvatele, chataře a chalupáře s cílem motivovat je k ohleduplnému chování (nakládání s biologickým odpadem, význam mokřadů v krajině apod.) - besedy, terénní exkurze...</p>	<p>AOPK ČR, DP a IS, místní NNO</p>
<p>7. Zpracovat nabídku programů se zaměřením na podstávkové domy, lidovou architekturu, krajinný ráz, technické stavby v pískovci; nabídku propagovat cestou DP, IS, webu, digitálního průvodce, návštěvnické mapy</p>	<p>AOPK ČR, DM, provozovatel DP a IS</p>
<p>8. Zpracovat nabídku tematických plaveb po Máchově jezeře (lesy, voda a mokřady, ptáci, návrat vlka...); proškolit průvodce a nabídku propagovat cestou webu, digitálního průvodce, návštěvnické mapy, TIC, DP, IS</p>	<p>AOPK ČR, DM, Regata Máchovo jezero, a.s.</p>
<p>9. Zpracovat program prezentující AOPK ČR jako vlastníka a správce pozemků, lesů a rybníků s cílem představit AOPK ČR jako pečlivého hospodáře, jehož aktivity přispívají nejen ke kvalitě přírody a krajiny, ale zvyšují atraktivitu území a kvalitu zážitku pro místní obyvatele i návštěvníky. Zaměření na místní obyvatele, obce, subjekty v cestovním ruchu, návštěvníky.</p>	<p>AOPK ČR, DP a IS</p>

Projekty

Sem patří řada konkrétních záměrů od suvenýrů přes infopanely na vstupech, web, mapu, digitálního průvodce až po naučné stezky, návštěvnické středisko CHKO (Dům přírody), Informační středisko CHKO KMK – Doksy, atd.

„Projekty“ jsou stručně popsány v jednotlivých kartách. Klíčová sdělení v kartách jednotlivých prvků interpretační infrastruktury nejsou uvedena v plném znění, jsou zkrácena kódem – např. 2a. V plném znění je najdete v Plánovací části, kapitole *Klíčová sdělení*.

Karty jednotlivých prvků mohou správcům a realizátorům interpretace sloužit k evidenci jednotlivých interpretačních prvků a ke sledování jejich technického stavu, aktuálnosti apod. Jasně říkají, k čemu byl daný prvek zřízen, jaká klíčová sdělení má v daném místě CHKO komunikovat, pro jakou cílovou skupinu návštěvníků je určen, jak je zajištěna jeho údržba apod.

Pozn: U návrhů spojených s Domem přírody a Informačním střediskem CHKO KMK - Doksy je nutno respektovat Jednotný architektonický koncept (JAK) a příslušný grafický manuál.

Přehled karet s navrhovanými „projekty“, tj. prvky interpretace

Kód	Název prvku
DP1	Dům přírody Kokořínska a Máchova kraje
IS1	Informační středisko CHKO KMK – Doksy
K1	Web Domu přírody Kokořínsko a Máchův kraj
K2	Web Informačního střediska CHKO KMK – Doksy
K3	Infopanely na vybraných místech v CHKO
K4	Digitální průvodce
L1	Lokalita Pokličky
L2	Lokalita Malý a Velký Bezděz
L3	Lokalita Podhradská cesta
L4	Lokalita Dolina
L5	Lokalita Kokořínský důl
L6	Parkování v konfliktních nástupních místech
NS1	Cinibulkova naučná stezka
NS2	Naučná stezka Beškovský les
NS3	Naučná stezka Dubsko – Kokořínska

NS4	Naučná stezka Mokřady Pšovky a Liběchovky
NS5	Naučná stezka Vrchbělá
P1	Pozorovatelná Novozámecký rybník
S1	Přesun cykloturistiky a cyklistiky z Kokořínského dolu na sever Kokořínska a do Máchova kraje
S2	Regulace vodáckého využívání Ploučnice
T1	Návštěvnícká mapa Kokořínska a Máchova kraje
T2	Za poklady Kokořínska a Máchova kraje– tištěný „deník hledače“
T3	Poklady Kokořínska a Máchova kraje – série hledaček

Karta interpretačního prvku

kód prvku	DP1
název prvku	<i>Dům přírody Kokořínska - Máchova kraje</i>
lokalizace prvku	Kokořínský důl – plánovaná novostavba na pozemcích ve vlastnictví AOPK ČR v sousedství stávající terénní stanice (Kokořínský důl č.p. 13); součástí areálu budou i skalní byty v prostoru za terénní stanicí
popis prvku (stručně 1 věta)	<p>Návštěvnické středisko CHKO Kokořínsko – Máchův kraj</p> <p>Dům přírody Kokořínska – Máchova kraje bude součástí sítě návštěvnických středisek AOPK ČR Dům přírody a jeho vizuální identita i koncepce bude vycházet z Jednotného architektonického konceptu (JAK) vytvořeného pro program Dům přírody.</p> <p>Dům přírody je moderní návštěvnické středisko ve ZCHÚ ve správě AOPK ČR, určené pro veřejnost, které plní 4 základní služby:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vítá návštěvníky v území a poskytuje jim vše pro jejich fyzický komfort a potřeby 2. orientuje a informuje návštěvníky 3. vzbuzuje zájem a vytváří pozitivní vztah návštěvníků k navštívenému místu 4. poskytuje vhodné místo pro setkávání <p>Dům přírody bude vzorovým a ukázkovým pasivním objektem z přírodních a místních materiálů, bude v něm umístěna dlouhodobá interaktivní a fascinující expozice o přírodě a krajině CHKO v interiéru i exteriéru. V DP se budou pořádat krátkodobé výstavy na aktuální regionální témata. Návštěvník si zde bude moci získat informační, propagační tiskoviny a materiály o ochraně přírody a krajiny, bude se moci zúčastnit přednášek, workshopů, seminářů (multifunkční sál, lektorské místnosti, exkurzí s certifikovanými průvodci, stráží přírody a odbornými pracovníky AOPK ČR, speciálně naučných a výukových programů vedené lektory.</p>
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	<p>DP umožňuje seznámit návštěvníky s územím CHKO Kokořínsko - Máchův kraj a jeho jedinečností, účelem jejího vyhlášení a dlouhodobými cíli ochrany přírody a péče o kulturně-historické hodnoty území.</p> <p>Pomáhá usměrňovat pohyb návštěvníků v území – směřovat pozornost do vybraných lokalit a k dalším částem infrastruktury.</p> <p>Jeho důležitým úkolem je vysvětlovat a prezentovat omezení, s nimiž se návštěvník v CHKO setká, i pravidla, kterými by se měl při pobytu v CHKO řídit, a jejichž dodržováním aktivně přispívá k zachování přírodních i kulturně-historických hodnot území.</p> <p>DP má prezentovat CHKO jako celek a vycházet ze sdělení KPNV CHKO Kokořínsko – Máchův kraj a Interpretačního plánu DP Kokořínska – Máchova kraje.</p> <p>DP bude nabízet vzdělávací a osvětové programy pro návštěvníky v interiéru i exteriéru. K návštěvnickým programům budou využity pozemky v okolí návštěvnického centra a skalní byty v prostoru za blízkou terénní stanicí. Programy budou realizovány i na dalších vhodných lokalitách v CHKO, včetně MZCHÚ (vždy v souladu se</p>

	zásadami KPNV CHKO Kokořínsko – Máchův kraj).
<p>Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen)</p> <p><i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů. Tučně jsou vyznačeny nejvýznamnější cílové skupiny.</i></p>	<p>(Skupina B) Pobytoví návštěvníci na Máchově jezeře, Jednodenní pěší návštěvníci</p> <p>(Skupina C) Rodiny s dětmi, Školní výlety</p> <p>(Skupina E) Skupiny odborníků / amatérských přírodovědců</p> <p>(Skupina F) Tábory a dětské skupiny</p>

Karta realizace

kód prvku	DP1
název prvku	<i>Dům přírody Kokořínska a Máchova kraje</i>
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Důležité součásti areálu DP:</p> <ul style="list-style-type: none"> vnitřní expozice, venkovní prvky v bezprostředním okolí DP, související lokality (především skalní byty) Jasný orientační systém v rámci DP (toalety, informace, směr prohlídky v expozici, přístupnost apod.) Mapa, podle níž se návštěvník zorientuje, a která ho nasměruje do vhodných lokalit – zde se nacházíte (před vstupem do Domu přírody i uvnitř objektu) <p>Všechna sdělení (klíčová i dílčí) by v Domě přírody Kokořínska – Máchova kraje měla být zmíněna, i když některá nebudou rozpracována do větší hloubky.</p>
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> vybrat provozovatele nastavit dlouhodobý, spolehlivý způsob spolupráce a komunikace mezi zadavatelem DP (AOPK ČR) a provozovatelem, který bude zásadní pro fungování DP v dalších letech zajistit návaznost DP na subjekty koordinující a usměrňující práci s návštěvníky a cestovní ruch v regionu (viz Institucionální opatření) přípravit projekt DP KMK dle připraveného Interpretačního plánu DP KMK a navrhnout na základě něj expozice a související programy zajistit finanční prostředky na realizaci zajistit realizaci stavby a expozic, přípravy interpretace a úpravy venkovního areálu DP a souvisejících lokalit zajistit kvalitní personální obsazení DP vytvořit plnohodnotný obsah DP kromě expozice (návazné programy, hledačky, pravidelné akce) přípravit zapojení DP do již fungující sítě DP v ČR přípravit propojení DP se stávající informační a interpretační infrastrukturou v území (sítí informačních center, muzeí, naučných stezek, hradů...) zajištění provozu DP
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	<p>Většina uživatelů by díky DP KMK měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot a mít pocit, že pokud dodržují pravidla, aktivně přispívají k ochraně území mít pocit, že pomáhají území i tím, že respektují správce území, místní obyvatele, ty, kdo o území pečují, i jiné skupiny návštěvníků, které v území potkají dozvědět se, v čem spočívá jedinečnost CHKO (viz hlavní sdělení) a pocítit obdiv k jedinečnosti území dozvědět, kde se nacházejí lokality doporučené k návštěvě počopit, jaké je zaměření vybraných naučných stezek

	a expozic
prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)	Návštěvnické středisko s vnitřní a vnější expozicí, hracími prvky pro děti, posezením / lavičkami u DP, které poskytuje interpretační a informační služby. Expozice a programy budou dostupné též pro děti včetně nečtenářů (věk do 6 let). Expozice i programy budou také prezentovat AOPK ČR jako vlastníka a moudrého hospodáře na svěřených majetcích (lesy, rybníky).
odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)	Rozpočet na realizaci DP není předmětem tohoto dokumentu, bude součástí projektové žádosti. Max. 75 mil Kč na přímé realizační náklady bez DPH
Monitoring / řízení kvality	<ul style="list-style-type: none"> • Před schválením k výrobě by měl zhotovitel návrhy klíčových prvků expozice DP vybrané AOPK ČR otestovat na vzorku potenciálních návštěvníků, aby bylo zjištěno, zda naplňují stanovené cíle. • Provozovatel DP bude průběžně sledovat zpětnou vazbu od návštěvníků a dalších uživatelů a podněty využije v rámci činnosti Domu přírody.

Karta interpretačního prvku

kód prvku	IS1
název prvku	<i>Informační středisko CHKO KMK - Doksy</i>
lokalizace prvku	Město Doksy, ulice Komenského č.p. 48; v půdním prostoru v budově ve vlastnictví ČR, příslušnost hospodařit AOPK ČR. V objektu je detašované pracoviště RP AOPK ČR Správa CHKO KMK a úřad práce.
popis prvku (stručně 1 věta)	Informační středisko CHKO KMK - Doksy ch bude součástí sítě návštěvnických a informačních středisek AOPK ČR Dům přírody a jeho vizuální identita i koncepce respektuje jednotný architektonický koncept (JAK) vytvořený pro DP v ČR. V objektu bude umístěna expozice a zázemí pro návštěvníky zahrnující toalety, provoz informačních služeb, případně drobné občerstvení. Programy budou realizovány i na dalších vhodných lokalitách v CHKO, vždy v souladu se zásadami KPNV CHKO KMK.
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Umožňuje seznámit návštěvníky s územím CHKO Kokořínsko – Máchův kraj a jeho jedinečností, účelem jejího vyhlášení a dlouhodobými cíli ochrany přírody a péče o kulturně-historické hodnoty území. Pomáhá usměrňovat pohyb návštěvníků v území – směřovat pozornost do vybraných lokalit a k dalším částem infrastruktury. Jeho důležitým úkolem je vysvětlovat a prezentovat omezení , s nimiž se návštěvník v CHKO setká i pravidla, kterými by se měl při pobytu v CHKO řídit, a jejichž dodržováním aktivně přispívá k zachování přírodních i kulturně-historických hodnot území. Informační středisko CHKO KMK má prezentovat CHKO KMK jako celek a vycházet ze sdělení KPNV CHKO KMK a interpretačního plánu DP a IS KMK. Vzhledem k lokalizaci v severní části CHKO se předpokládá zaměření expozice zejména na témata spojená s Dokeskem a bývalým VVP Ralsko . Informační středisko se ve své expoziční i programové části bude podrobněji věnovat interpretaci sdělení spojených s návratem vlka do Čech a zejména na území CHKO KMK . Expozice a programy budou dostupné též pro děti včetně nečtenářů (věk do 6 let). Expozice i programy budou také prezentovat AOPK ČR jako vlastníka a moudrého hospodáře na svěřených majetcích (lesy, rybníky) – specifikum Kokořínska – Máchova kraje.
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen) <i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů. Tučně jsou označeny nejvýznamnější cílové skupiny.</i>	Všechny cílové skupiny dle KPNV, zejména: (Skupina B) Pobytoví návštěvníci na Máchově jezeře, Jednodenní pěší návštěvníci (Skupina C) Rodiny s dětmi, Školní výlety (Skupina E) skupiny odborníků / amatérských přírodovědců (Skupina F) tábory a dětské skupiny

Karta realizace

kód prvku	IS1
název prvku	Informační středisko CHKO KMK - Doksy
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Důležité součásti prostor Informačního střediska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Menší vnitřní trvalá expozice • Jasný orientační systém (dle manuálu JAK) v rámci IS (toalety, informace, směr prohlídky v expozici, přístupnost apod.) • Mapa, podle níž se návštěvník zorientuje a která ho nasměruje do vhodných lokalit – zde se nacházíte (před vstupem do IS i uvnitř objektu) Jednotlivé prvky dle manuálu pro navrhování návštěvnických středisek AOPK ČR JAK (vstupní cedule, interiérová mapa) • multifunkční prostor pro promítání, přednášky, programy
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vybrat provozovatele IS (v případě, že AOPK ČR nebude provozovat vlastními silami) • nastavit dlouhodobý, spolehlivý způsob spolupráce a komunikace mezi zadavatelem IS a provozovatelem (v případě, že AOPK ČR nebude provozovat vlastními silami), který bude zásadní pro fungování IS v dalších letech • zajistit návaznost IS na subjekty koordinující a usměrňující práci s návštěvníky a cestovní ruch v regionu (viz Institucionální opatření) • přípravit projekt IS KMK dle schváleného Interpretačního plánu DP a IS KMK a navrhnout na základě něj scénář expozice a nabídku programů a plán činnosti • zajistit finanční prostředky na realizaci • zajistit realizaci stavební rekonstrukce půdy, úpravy vstupu do budovy a expozice • zajistit kvalitní personální obsazení IS • vytvořit plnohodnotný obsah IS kromě expozice (nabídka navazujících programů, pravidelné akce apod.) • připravit zapojení IS do již fungující sítě DP v ČR • připravit propojení IS se stávající informační a interpretační infrastrukturou (sítí informačních center, muzeí apod.) • zajištění provozu IS
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst,	<p>Většina uživatelů by díky IS měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot a mít pocit, že pokud dodržují

<p>kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)</p>	<p>pravidla, aktivně přispívají k ochraně území a ochraně přírody</p> <ul style="list-style-type: none"> • mít pocit, že pomáhají území i tím, že respektují správce území, místní obyvatele, ty, kdo o území pečují, i jiné skupiny návštěvníků, které v území potkají • dozvědět se, v čem spočívá jedinečnost CHKO (viz hlavní sdělení) a pocítit obdiv k jedinečnosti území • dozvědět, kde se nacházejí lokality doporučené k návštěvě • pochopit, jaké je zaměření vybraných naučných stezek a expozic
<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Informační středisko s vnitřní expozicí a prostorem pro realizaci programů souvisejících zejména s dokeskou částí CHKO KMK a tématem návratu vlka do krajiny KMK.</p>
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Rozpočet na realizaci IS není předmětem tohoto dokumentu, odhad max. 10 mil. Kč</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Před schválením k výrobě by měl zhotovitel návrhy klíčových prvků expozice IS vybrané AOPK ČR otestovat na vzorku potenciálních návštěvníků, aby bylo zjištěno, zda naplňují stanovené cíle. • Provozovatel IS bude průběžně sledovat zpětnou vazbu od návštěvníků a dalších uživatelů a podněty využije v rámci své činnosti.

Karta interpretačního prvku

kód prvku	K1
název prvku	<i>Web DP Kokořínska a Máchova kraje</i>
lokalizace prvku	Součástí webu sítě návštěvnických středisek CHKO v České republice: http://www.dumprirody.cz/
popis prvku (stručně 1 věta)	Webové stránky určené návštěvníkům CHKO Kokořínsko – Máchův kraj, návštěvnického střediska CHKO (Domu přírody)
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	<p>Základní prostředek pro prezentaci hodnot území CHKO, který nabízí návštěvníkům možnost naplánovat si návštěvu území, zvláště pokud je zajímá přírodní bohatství Kokořínska a Máchova kraje.</p> <p>Web bude funkčně propojen s novým webem www.nature.cz, v rámci něhož bude i web www.kokorinsko.nature.cz, uzpůsobený pro oslovení a informování návštěvníků. Obě webové stránky se budou doplňovat a odkazovat na sebe.</p> <p>Umožňuje usměrnit očekávání návštěvníků již před příjezdem do území a směřovat jejich pozornost do vybraných lokalit a časových období roku.</p> <p>Umožňuje informovat návštěvníky i místní veřejnost o aktuálním dění v CHKO, včetně osvětových akcí.</p> <p>Umožňuje prezentovat přímo či odkazovat na podrobnější / odbornější informace, které není možné či účelné zájemcům poskytnout např. formou panelů přímo v terénu.</p> <p>Prostřednictvím odkazů by web měl být propojen především s webovými prezentacemi TIC, destinačního managementu a stránkami kokorinsko.nature.cz</p>
<p>Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen)</p> <p><i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i></p>	<p>Všechny cílové skupiny návštěvníků, ale především ty skupiny, které budou nejpravděpodobnějšími návštěvníky DP Kokořínska a Máchova kraje, tj.:</p> <p>(Skupina B) Pobytová návštěvníci na Máchově jezeře, Jednodenní pěší návštěvníci,</p> <p>(Skupina C) Rodiny s dětmi, Školní výlety</p> <p>(Skupina E) Skupiny odborníků / amatérských přírodovědců</p> <p>(Skupina F) Tábory a dětské skupiny</p>

Karta realizace

kód prvku	K1
název prvku	Web DP Kokořínska a Máchova kraje
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Web bude zahrnovat tyto oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • přivítání návštěvníků v území; prezentace území CHKO jako jedinečné lokality, založená na klíčových sděleních KPNV CHKO Kokořínsko – Máchův kraj • představení hlavních hodnot území a lokalit, kde je návštěvníci mohou vidět (pouze vhodné lokality viz Zdroje interpretace) • podrobnější informace o vybraných tématech, o která je zájem (dle aktuální potřeby) • mapa území CHKO a jeho nejbližšího okolí (měla by odpovídat tištěné mapě CHKO pro návštěvníky (viz karta T1 Návštěvnická mapa Kokořínska a Máchova kraje), případně tematické mapy (oblasti s omezenou přístupností, geologická mapa, zajímavé kulturně-historické lokality ap.) • usměrnění očekávání – občerstvení, odpadkové koše, dopravní dostupnost apod. + vysvětlení omezení pohybu v území – proč je nutné a k čemu je dobré • odkazy na turistické cíle a poskytované informační a průvodcovské služby (pokud jsou v souladu s cíli KPNV) • pravidla chování v území (a rady pro pohyb v území), včetně Pravidel pro návštěvníky CHKO a Kodexu terénního cyklisty • upozornění na zdravotní rizika a doporučení pro pohyb po CHKO (viz tabulka Činnosti) • kontakty pro případ ohrožení (policie, záchranáři, hasiči) • informace o aktuálním dění v CHKO a pozvánky na akce pro veřejnost • odkazy na TIC, muzea, prohlídkové objekty a další zajímavé zdroje informací o Kokořínsku a Máchově kraji (pokud jsou v souladu s cíli KPNV) <p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo pracovat: všechna klíčová sdělení a souvislosti, důraz na dílčí sdělení 4d,e,f</p>
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajistit přípravu kvalitního obsahu již před spuštěním webu a otevřením DP Kokořínska a Máchova kraje nastavit pravidla pro publikování a recenzování příspěvků a nad fungováním webu (Rada DP) • zajistit fotografie a vhodné mapy • zajistit propagaci webu a informovat o něm další zainteresované subjekty (destinační management, informační centra, ubytovatelé, obce) • zajistit propojení a vzájemné doplnění s novým webem www.kokorinsko.nature.cz.

	<ul style="list-style-type: none"> • propojit web odkazy s ostatními již existujícími weby v regionu (DM, TIC, muzea, prohlídkové objekty apod.) a vyměnit si odkazy • zajistit dlouhodobou spolupráci a pravidelnou aktualizaci informací na krajských webech a webu Czechtourismu, které budou oprávněně očekávat, že web DP bude důvěryhodným zdrojem informací o CHKO • zajistit pravidelnou aktualizaci obsahu webových stránek • zajistit chod webu (personální a finanční zajištění) • spustit web a v předstihu připravovat veřejnost na otevření DP
<p>cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)</p>	<p>Většina uživatelů by díky webu měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dozvědět se, v čem spočívá jedinečnost CHKO (viz hlavní a dílčí sdělení) a pocítit obdiv k jedinečnosti území • chtít navštívit DP + dozvědět se, kde se nacházejí další lokality doporučené k návštěvě • pochopit, jaké je zaměření dalších expozic v regionu a kde jsou poskytovány průvodcovské služby • uvědomit si, že dodržovat pravidla chování v CHKO (včetně respektování určitých omezení) je nezbytné pro zachování místních hodnot a mít pocit, že pokud pravidla dodržují, aktivně přispívají k ochraně Kokořínska a Máchova kraje
<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Základní webová prezentace území, která by měla pro potenciálního i aktuálního návštěvníka vytvářet celistvý obraz území CHKO KMK. Web by měl návštěvníkovi poskytnout:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) potřebné základní turistické informace o území (dostupnost, orientace, služby, omezení, s nimiž se v CHKO setká) b) prezentovat vhodná pravidla chování při návštěvě a pobytu v CHKO, c) obsahovat podrobnější informace, které není v terénu nutné prezentovat všem a návštěvník si je v případě hlubšího zájmu může na webu snadno dohledat, d) odkazy na další užitečné existující zdroje informací o Kokořínsku a Máchově kraji.
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Příprava obsahu: 50 – 150 tis. Kč Uveřejnění obsahu: zdarma – financováno AOPK ČR Testování / ladění: 20 – 50 tis. Kč Provoz webu (za 1 rok): práce redaktora 50 – 150 tis. Kč</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Řízení obsahu webu bude součástí systému průběžné komunikace mezi provozovatelem DP a AOPK ČR • Před spuštěním bude obsah a forma webu otestován na vzorku potenciálních návštěvníků a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle • Bude průběžně sledována zpětná vazba od návštěvníků a dalších uživatelů (informační centra, místní subjekty)

	v cestovním ruchu – např. ubytovatelé), která bude zohledněna při úpravách a aktualizaci obsahu webu
--	--

Karta interpretačního prvku

kód prvku	K2
název prvku	<i>Web Informačního střediska CHKO KMK – Doksy</i>
lokalizace prvku	Součástí webu sítě návštěvnických středisek CHKO v České republice: http://www.dumprirody.cz/
popis prvku (stručně 1 věta)	Webové stránky určené návštěvníkům CHKO Kokořínsko – Máchův kraj, informačního střediska CHKO Doksy
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	<p>Základní prostředek pro prezentaci hodnot území CHKO, který nabízí návštěvníkům možnost naplánovat si návštěvu území, zvláště pokud je zajímá přírodní bohatství Máchova kraje.</p> <p>Umožňuje usměrnit očekávání návštěvníků již před příjezdem do území a směřovat jejich pozornost do vybraných lokalit a časových období roku.</p> <p>Umožňuje informovat návštěvníky i místní veřejnost o aktuálním dění v CHKO, včetně osvětových akcí.</p> <p>Umožňuje prezentovat přímo či odkazovat na podrobnější / odbornější informace, které není možné či účelné zájemcům poskytnout např. formou panelů přímo v terénu.</p> <p>Prostřednictvím odkazů by web měl být propojen především s webovými prezentacemi TIC, destinačního managementu a stránkami kokorinsko.nature.cz</p>
<p>Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen)</p> <p><i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i></p>	<p>Všechny cílové skupiny návštěvníků, ale především ty skupiny, které budou nejpravděpodobnějšími návštěvníky Informačního střediska CHKO KMK – Doksy, tj.:</p> <p>(Skupina B) Pobytoví návštěvníci na Máchově jezeře, Jednodenní pěší návštěvníci</p> <p>(Skupina C) Rodiny s dětmi, Školní výlety</p> <p>(Skupina E) skupiny odborníků / amatérských přírodovědců</p> <p>(Skupina F) tábory a dětské skupiny</p>

Karta realizace

kód prvku	K2
název prvku	Web Informačního střediska CHKO KMK – Doksy
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Web bude zahrnovat tyto oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • přivítání návštěvníků v území; prezentace území CHKO jako jedinečné lokality, založená na klíčových sděleních KPNV CHKO Kokořínsko – Máchův kraj • představení hlavních hodnot území a lokalit, kde je návštěvníci mohou vidět (pouze vhodné lokality viz Zdroje interpretace) • podrobnější informace o vybraných tématech, o která je zájem (dle aktuální potřeby) • mapa území CHKO a jeho nejbližšího okolí (měla by odpovídat tištěné mapě CHKO pro návštěvníky (viz karta T1 Návštěvnícká mapa Kokořínska a Máchova kraje), případně tematické mapy (oblasti s omezenou přístupností, geologická mapa, zajímavé kulturně-historické lokality ap.) • usměrnění očekávání – občerstvení, odpadkové koše, dopravní dostupnost apod. + vysvětlení omezení pohybu v území – proč je nutné a k čemu je dobré • odkazy na turistické cíle a poskytované informační a průvodcovské služby (pokud jsou v souladu s cíli KPNV) • pravidla chování v území (a rady pro pohyb v území), včetně Pravidel pro návštěvníky CHKO a Kodexu terénního cyklisty • upozornění na zdravotní rizika a doporučení pro pohyb po CHKO (viz tabulka Činnosti) • kontakty pro případ ohrožení (policie, záchranáři, hasiči) • informace o aktuálním dění v CHKO a pozvánky na akce pro veřejnost • odkazy na TIC, muzea, prohlídkové objekty a další zajímavé zdroje informací o Kokořínsku a Máchově kraji (pokud jsou v souladu s cíli KPNV) <p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo pracovat: všechna klíčová sdělení a souvislosti, důraz na dílčí sdělení 2 a 4</p>
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajistit přípravu kvalitního obsahu již před spuštěním webu a otevřením Informačního střediska CHKO KMK – Doksy, nastavit pravidla pro publikování a recenzování příspěvků a nad fungováním webu (Rada DP a IS) • zajistit fotografie a vhodné mapy • zajistit propagaci webu a informovat o něm další zainteresované subjekty (destinační management, informační centra, ubytovatelé, obce) • propojit web odkazy s ostatními již existujícími weby v regionu (DM, TIC, muzea, prohlídkové objekty apod.)

	<p>a vyměnit si odkazy</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajistit dlouhodobou spolupráci a pravidelnou aktualizaci informací na krajských webech a webu Czechtourismu, které budou oprávněně očekávat, že web DP bude důvěryhodným zdrojem informací o CHKO • zajistit pravidelnou aktualizaci obsahu webových stránek • zajistit chod webu (personální a finanční zajištění) • spustit web a v předstihu připravovat veřejnost na otevření DP
<p>cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)</p>	<p>Většina uživatelů by díky webu měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dozvědět se, v čem spočívá jedinečnost CHKO (viz hlavní a dílčí sdělení) a pocítit obdiv k jedinečnosti území • chtít navštívit DP + dozvědět se, kde se nacházejí další lokality doporučené k návštěvě • pochopit, jaké je zaměření dalších expozic v regionu a kde jsou poskytovány průvodcovské služby • uvědomit si, že dodržovat pravidla chování v CHKO (včetně respektování určitých omezení) je nezbytné pro zachování místních hodnot a mít pocit, že pokud pravidla dodržují, aktivně přispívají k ochraně Kokořínska a Máchova kraje
<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Základní webová prezentace území, která by měla pro potenciálního i aktuálního návštěvníka vytvářet celistvý obraz území CHKO KMK. Web by měl návštěvníkovi poskytnout:</p> <ul style="list-style-type: none"> e) potřebné zákl. turistické informace o území (dostupnost, orientace, služby, omezení, s nimiž se v CHKO setká) f) prezentovat vhodná pravidla chování při návštěvě a pobytu v CHKO, g) obsahovat podrobnější informace, které není v terénu nutné prezentovat všem a návštěvník si je v případě hlubšího zájmu může na webu snadno dohledat, h) odkazy na další užitečné existující zdroje informací o Kokořínsku a Máchově kraji.
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Příprava obsahu: 50 – 150 tis. Kč Uveřejnění obsahu: zdarma – financováno AOPK ČR Testování / ladění: 20 – 50 tis. Kč Provoz webu (za 1 rok): práce redaktora 50 – 150 tis. Kč</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Řízení obsahu webu bude součástí systému průběžné komunikace mezi provozovatelem DP a AOPK ČR (Rada DP a IS) • Před spuštěním bude obsah a forma webu otestován na vzorku potenciálních návštěvníků a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle • Bude průběžně sledována zpětná vazba od návštěvníků a dalších uživatelů (informační centra, místní subjekty v cestovním ruchu – např. ubytovatelé), která bude zohledněna při úpravách a aktualizaci obsahu webu

Karta interpretačního prvku

kód prvku	K3
název prvku	<i>Infopanely na vybraných místech v CHKO</i>
lokalizace prvku	Na vstupních bodech do CHKO – ve vybraných obcích, klíčových bodech, u vybraných parkovišť, zastávek a nádraží veřejné dopravy (<i>viz mapa Limity území</i>)
popis prvku (stručně 1 věta)	Základní informační panely na vstupních místech a klíčových místech v CHKO Kokořínsko-Máchův kraj
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Umožňuje: a) přivítat návštěvníky v území, b) poskytnout návštěvníkům základní orientaci v území, c) na místě usměrnit jejich očekávání, d) nasměrovat pozornost do vybraných lokalit, e) prezentovat informace o pravidlech chování v CHKO (včetně respektu k ostatním návštěvníkům a místním), f) zdůraznit skutečnost, že dodržováním pravidel návštěvník aktivně přispívá k ochraně a péči o přírodní a kulturně-historické hodnoty území a poděkovat mu za to.
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen)	Všechny cílové skupiny návštěvníků CHKO Kokořínsko-Máchův kraj

Karta realizace

kód prvku	K3
název prvku	Infopanely na vybraných místech v CHKO
<p>sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)</p>	<p>Infopanely budou zahrnovat tyto oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • přivítání návštěvníků v území • představení hlavních hodnot území – založeno na klíčovém sdělení • mapa území CHKO a jeho nejbližšího okolí, případně panoramatická mapa speciálně na míru dané obci nebo místu (umožňuje větší zaměření na detail, lepší orientaci v okolí a cílenější nabídku – např. místních okruhů) • usměrnění očekávání – občerstvení, odpadkové koše, úschovny kol, parkování, omezení vjezdu kol apod. • pravidla chování v území (vysvětlení proč jsou nutná, a že jejich dodržováním návštěvník aktivně přispívá ochraně a péči o území) + rady pro pohyb v území • kontakty pro případ ohrožení (policie, záchranáři, hasiči) • logo území <p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo pracovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hlavní sdělení, důraz na dílčí sdělení 4d-f
<p>věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)</p>	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajistit finanční prostředky • rozhodnout o počtu a umístění panelů (pracovní skupina, dohoda s obcemi) • navrhnout texty • zajistit fotografie • zajistit podkladovou mapu a upravit ji • podle společného grafického manuálu pro panely AOPK vytvořit grafický návrh • zajistit tisk • zajistit výrobu stojanů • zajistit instalaci panelů • oznámit instalaci dalším partnerům v cestovním ruchu (informačním centřům, ubytovatelům) • v případě potřeby zajistit aktualizaci obsahu osazeného panelu, aby obsah odpovídal skutečnosti • zajistit pravidelnou kontrolu a údržbu

<p>cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)</p>	<p>Většina uživatelů by díky infopanelům měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lépe se zorientovat při vstupu do území a uvědomit si, jaká pravidla v něm platí • dozvědět se, v čem spočívá jedinečnost CHKO (hlavní sdělení) • dozvědět se na co se mohou těšit a kde se nacházejí lokality doporučené k návštěvě • uvědomit si, že pokud dodržují pravidla, aktivně přispívají k ochraně území • uvědomit si, že respektovat další návštěvníky, ty, kdo o území pečují a místní je dobré i pro ně (riziko úrazu atd.)
<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Panely o rozměrech minimálně 100x70 cm, protože je cílem, aby panely byly dobře viditelné, osazené cedulí s mapou a základními informacemi o území</p> <p>Mapa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vyznačené hranice CHKO • vyznačené trasy pro pěší a cyklisty • vyznačená větší odpočívadla • vyznačené trasy naučných stezek – jejich název, zaměření • legenda <p>Pokud by šlo o mapy části území nebo kombinace s celkovou mapou, pak by celková mapa mohla být menší a výřez části území větší, zaměřený na okolí obce s přesahem dovnitř území CHKO i vně.</p> <p>Textová část:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pravidla pro pobyt v CHKO a jejich zdůvodnění • kontakty na záchranné složky a policii
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Panel (včetně vytvoření a otestování obsahu, grafického zpracování a výroby) 1 ks: 10 – 30 tis. Kč v závislosti na počtu kusů (v případě použití výřezů map více, cca 20 – 40 tis. Kč)</p> <p>Instalace v terénu + stojan 1 ks: 10 – 30 tis. Kč dle provedení a množství</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Před zadáním do výroby bude otestována maketa cedule 1:1 na vzorku potenciálních návštěvníků a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle. • Bude průběžně sledována zpětná vazba od návštěvníků a dalších uživatelů (místní subjekty v cestovním ruchu – např. ubytovatelé, informační centra), která bude zohledněna při případných úpravách a aktualizaci obsahu.

Karta interpretačního prvku

kód prvku	K4
název prvku	<i>Digitální průvodce</i>
lokalizace prvku	Dostupný na webu pro návštěvníky CHKO Kokořínsko-Máchův kraj
popis prvku (stručně 1 věta)	On-line/off-line průvodce (např. nakoleipesky.cz, izi TRAVEL) naučnou stezkou, trasou či územím CHKO
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Usměrnit pohyb návštěvníků a směřovat je do vhodných lokalit. Průvodce nahrazuje nebo doplňuje tištěné materiály i informační panely v terénu. Návrhy tras, lokalit a témat musí respektovat Zdroje interpretace a Limity území stanovené v KPNV.
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen) <i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i>	(Skupina B) Pobytovní návštěvníci u Máchova jezera, Jednodenní pěší návštěvníci (Skupina C) Rodiny s dětmi (Skupina H) Cykloturisté

Karta realizace

kód prvku	K4
název prvku	<i>Digitální průvodce</i>
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo pracovat: všechna klíčová sdělení a souvislosti v závislosti na místě, objektu nebo trase. v souladu se snahou o minimalizaci návštěvnické infrastruktury by se mělo jednat o základní prostředek pro hlubší interpretaci konkrétních míst.
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	Je třeba dořešit: <ul style="list-style-type: none"> • vybrat vhodnou aplikaci • vytipovat body případně trasy a připravit k nim texty (popisy), obrázky, popřípadě audio • převést návrhy do aplikace • zajistit fotografie, vhodné mapy, audio nahrávky • zajistit propagaci, informovat o aplikacích další zainteresované subjekty (informační centra, ubytovatelé, obce) • zajistit pravidelnou kontrolu obsahu (zda odpovídá situaci v terénu)
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	Většina uživatelů by se díky aplikaci měla: <ul style="list-style-type: none"> • dozvědět, v čem spočívá jedinečnost CHKO (viz hlavní sdělení) a jednotlivých lokalit zpracovaných v průvodci • dozvědět, kde se nacházejí lokality doporučené k návštěvě • pocítit obdiv k jedinečnosti území • chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot • mít pocit, že pokud dodržují pravidla, aktivně přispívají k ochraně území
prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)	Volně stažitelná aplikace, která funguje v on-line i off-line (!) režimu představí vybrané fenomény území formou tras nebo bodových informací. Informace jsou vázány na souřadnice v mapě, mohou obsahovat text, fotografie, audio nebo video obsah. Informace lze v případě potřeby jednoduše upravit. Trasy lze vytvořit v jazykových mutacích. Aplikace respektuje zásady dobré interpretace.
odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)	příprava a zpracování bodu: podle náročnosti 2-10 tis. Kč (vyšší cena např. v případě využití audio záznamů) Aplikace: volně k použití
Monitoring / řízení kvality	<ul style="list-style-type: none"> • Před spuštěním budou jednotlivé části průvodce otestovány na vzorku potenciálních návštěvníků a bude zjišťováno, jestli naplňují stanovené cíle • Bude průběžně sledována zpětná vazba od návštěvníků a dalších uživatelů (místní subjekty v cestovním ruchu – např. ubytovatelé, informační centra), která bude zohledněna při případných úpravách a aktualizaci obsahu

Karta projektu

kód projektu	L1
název projektu	<i>Lokalita Pokličky</i>
lokalizace projektu	Okolí skalního útvaru Mšenské Pokličky, PR Kokořínský důl
výchozí situace	<p>Pokličky jsou zpřístupněny dřevěným schodištěm z údolí Pšovky od vyústění rokle Močidla, od parkoviště a lesnické manipulační plochy ve vlastnictví města Mšena.</p> <p>Průchod přes lesnickou manipulační plochu je nepříjemný (neupravený terén, bahno za deště), může být nebezpečný (na ploše probíhá manipulace se dřevem a pohyb techniky) a je obtížně přijatelný i z pohledu majitele a uživatele plochy (plocha je užívána pro účely lesního hospodaření). V prostoru pod schodištěm k Pokličkám se nachází interpretační panel, který se věnuje ochraně přírody a krajiny, geologii a geomorfologii, vysvětluje vznik pokliček selektivním zvětráváním pískovců. Na vrcholu schodiště návštěvníci hledají místo s vyhlídkou, někteří se snaží překonat dřevěné oplocení a pohybují se mimo značenou trasu. Místně dochází k sešlapu a k půdní erozi. Na stromě u poškozeného oplocení nepřístupné pokličky je umístěn historický informační panel pojednávající o vzniku pokliček a jejich zpřístupnění. Lavičky na pokličce, která je přístupná, jsou v nevyhovujícím stavu.</p>
návrh opatření - shrnutí	Vybudovat novou přístupovou cestu ke schodišti, novou podestu nad schodištěm osazenou novým panelem, manipulační prostor pod schodištěm označit vysvětlující tabulí, odstranit starý panel, opravit lavičky na pokličce, sledovat technický stav schodiště a časem obnovit.
popis nově navržených prvků (stručně 1 věta)	<ul style="list-style-type: none"> • Nově upravená přístupová cesta ke schodišti na Pokličky od parkoviště po jižním a východním okraji manipulační plochy. • Nově vybudovaná dřevěná podesta na horním okraji schodiště, umožňující pohodlné zastavení návštěvníků, aniž by překáželi provozu na schodišti • Nový pultový infopanel na okraji podesty v místě, kde pohledově nedominuje, ale návštěvníci mohou vnímat popisovaný jev.
význam prvků (1 odstavec, proč je důležitý)	<p>Přístupová cesta ke schodišti a podesta umožní usměrnit pohyb návštěvníků v dlouhodobě nejpoblábnější lokalitě v Kokořínském dole, interpretační panel návštěvníkům nabídne zajímavou interpretaci přírodních fenoménů v tomto místě.</p> <p>Jedná se o infrastrukturu, která prochází problematickým místem z hlediska návštěvnosti a není žádoucí zde počet návštěvníků zvyšovat.</p>
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen) <i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i>	Všechny cílové skupiny návštěvníků CHKO KMK.

Karta realizace - projekt

kód projektu	L1
název projektu	Lokalita Pokličky
<p>Navržená opatření (podrobný popis řešení prvků – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Vybudovat nově vedenou přístupovou cestu okolo lesnického manipulačního prostoru umožňující návštěvníkům pohodlný přístup ke schodišti na Pokličky nebo v opačném směru k silnici a na parkoviště</p> <p>Manipulační prostor označit tabulí vysvětlující jeho účel tak, aby návštěvníci porozuměli omezení vstupu a byli motivováni využívat cestu prostor obcházející</p> <p>Vybudovat dřevěnou podestu na úrovni horního vyústění schodiště o rozměrech asi 2 x 4 metry s pultovým interpretačním panelem o velikosti 0,5 x 1 m.</p> <p>Sledovat technický stav schodiště na Pokličky a zvážit jeho obnovu.</p> <p>Opravit lavičky na vrcholu přístupné pokličky.</p> <p>Neumísťovat do prostoru Pokliček odpadkové koše.</p> <p>Neohrazovat přístupnou pokličku s lavičkou a výhledem zábradlím.</p>
<p>cíle navržených opatření (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)</p>	<p>Cílem úpravy návštěvnické a interpretační infrastruktury je:</p> <ul style="list-style-type: none"> • usměrnit pohyb návštěvníků v prostoru příchodu ke schodišti • interpretovat útvar pokliček v místě, kde je dobře viditelný • směřovat pohyb a pozornost návštěvníků tak, aby neměli potřebu opouštět stezku a prostor schodiště a nepřekáželi si navzájem • pomoci návštěvníkům <ul style="list-style-type: none"> ○ vnímat jedinečnost pokliček a porozumět způsobu jejich vzniku ○ uvědomit si ohrožení, jemuž jsou vystaveny části neživé přírody (skalní útvary, rokle, jeskyně i drobné prvky mikroreliefu) vlivem vysoké návštěvnosti a nevhodných činností a potřebu neživou přírodu chránit, protože spoluvytváří typický charakter CHKO KMK ○ pocítit respekt k silám přírody, jež plně poznat, předvídat a ovládnout není v lidské moci, a které se podílely na vytvoření této krajiny a trvale ji ovlivňují ○ respektovat omezení vyplývající ze zákonné ochrany území a prosazovat jejich respektování mezi ostatními návštěvníky a dalšími uživateli území, a tak svým chováním přispívat k ochraně zdejší přírody a krajiny ○ mít pocit, že pokud dodržují pravidla, aktivně přispívají k ochraně území

<p>sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)</p>	<p>Nový panel na podestě zaměřit na interpretaci dvou dílčích sdělení: 1a) a 4d)</p>
<p>věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)</p>	<p>Přístupová cesta</p> <ul style="list-style-type: none"> • projekčně zpracovat vedení příchozí cesty ke schodišti na Pokličky, vhodně je opatřit zábradlím oddělujícím prostor pro pohyb návštěvníků od lesnického manipulačního prostoru • u přístupové cesty umístit informaci vysvětlující způsob využití lesnického manipulačního prostoru <p>Podesta a infopanel</p> <ul style="list-style-type: none"> • odstranit stávající starý panel u horního vyústění schodiště • projekčně zpracovat architektonické řešení podesty a infopanelu • zpracovat interpretační texty • zajistit fotografie/ilustrace/mapky • vytvořit grafický návrh (včetně případných ilustrací) • zajistit tisk/výrobu cedulí k osazení na konstrukci panelu • zajistit případnou aktualizaci <p>Celkově</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajistit finanční prostředky na přípravu, realizaci a údržbu • zajistit pravidelnou kontrolu stavu a údržbu
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • příprava panelu (obsah a forma, otestování obsahu, grafické zpracování a výroba) : 50 000 Kč • instalace v terénu: 5 000 Kč • projekční příprava a realizace podesty: 300 000 Kč • projekční příprava a vedení přístupové cesty ke schodišti: 50 – 150 000 Kč (podle rozsahu nutných úprav včetně povrchu) • kontrola stavu infrastruktury po sezóně, pravidelná údržba: 1 den + materiál
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pravidelné každoroční kontroly panelů, schodiště a přístupové cesty a následná údržba. • Před realizací bude formou ohniskové skupiny (na vzorku potenciálních návštěvníků) otestován obsah a grafická podoba panelu a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle. • Po instalaci v terénu bude formou sledování pohybu návštěvníků a dotazníkového šetření zjišťováno, jestli návštěvnícká infrastruktura a panel na podestě naplňují stanovené cíle.

Karta projektu

Kód projektu	L2
název projektu	<i>Lokality Malý a Velký Bezděz</i>
lokalizace projektu	Znělcový vrchol Velkého Bezdězu (604 m.n.m.) se středověkým královským hradem a Malý Bezděz (577 m.n.m.).
Výchozí situace	<p>Oblast Velkého a Malého Bezdězu je chráněna jako NPR. Velký Bezděz je přístupný po odbočce z červené turistické trasy (evropská dálková trasa E10); Malý Bezděz je bez značené trasy a tedy pro turisty nepřístupný (v NPR je pohyb povolen pouze po značených cestách). Přesto je prostor Malého Bezdězu a svahy Velkého Bezdězu směrem k sedlu pokryt množstvím vyšlapaných cest, pod vrcholem Malého Bezdězu je ohniště a prostor se využívá k bivakování.</p> <p>Na vyšlapané pěšině odbočující k Malému Bezdězu z výstupové cesty k hradu není žádná infotabule ani označení zákazu vstupu.</p> <p>Na lesní cestě vystupující do sedla od obce je umístěna infotabule o NPR Velký a Malý Bezděz a EVL: vznik vulkanickou činností, přirozené lesní porosty, tesařík alpský, řeřišničník skalní, hvozdík sivý, netopýr velkouchý; způsob značení NPR v terénu; pravidla chování v NPR slovně i piktogramy. Tabule na neznačené lesní cestě svým pojetím láká ke vstupu na území NPR.</p> <p>Na počátku výstupové cesty k hradu v prostoru nad stánky je umístěna infotabule: činnost přírody a člověka v harmonii, chránění živočichové a rostliny, křížová cesta jako dílo člověka, pravidla chování v NPR (vstup je povolen jen po značených cestách), dominující informace o veřejnosti nepřístupné jeskyni.</p>
Návrh opatření - shrnutí	<p>Omezit vstup mimo značené cesty v NPR směrem k Malému Bezdězu, dvě stávající přístupové cesty využívané v rozporu s pravidly pohybu v NPR opatřit vysvětlujícími tabulemi a (částečně) znepřístupnit, upravit obsah infopanelu na počátku výstupové cesty k hradu</p> <p>O stávajících problémech a zamýšlených opatřeních komunikovat s NPÚ jako správcem hradu, řešit ve spolupráci s NPÚ v rozsahu dle případné dohody.</p>
Popis nově navržených prvků	<p>Tabule vysvětlující zákaz vstupu na svahy a vrchol Malého Bezdězu na dvou místech:</p> <ul style="list-style-type: none"> na neznačené vyšlapané cestičce odbočující vlevo z horní části výstupové cesty k hradu a sestupující do sedla po svazích Velkého Bezdězu na široké pohodlné lesní cestě vystupující ze sedla mezi Bezdězy a dále na Malý Bezděz směrem od obce <p>Infotabule na počátku výstupové cesty k hradu nad prostorem se stánky: odstranit informaci o veřejnosti nepřístupné jeskyni</p>
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Umožňuje ochránit Malý Bezděz před vstupem návštěvníků, poškozováním a rušením, pomoci návštěvníkům porozumět důvodům omezení vstupu a usměrnit pohyb návštěvníků v populární lokalitě na území CHKO KMK.
Cílová skupina (1 věta – pro	Všechny cílové skupiny dle KPNV KMK

<p>koho je prvek určen)</p> <p><i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i></p>	
---	--

Karta realizace

kód projektu	L2
název projektu	Lokality Malý a Velký Bezděz
Navržená opatření	<p>Malý Bezděz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • přístup ze směru od obce: na hranici lesa (u infotabule NPR) přehradit cestu zábranou; stávající infotabuli o NPR (vypadá lákavě, působí jako pozvání do území, i když je umístěna na neznačené cestě) nahradit jednoduchou tabulí o pravidlech chování v NPR a se zvýrazněnou informací o zákazu vstupu; informaci na tabuli posílit fyzickým ztížením přístupu (přehrazení cesty) <p>Velký Bezděz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Infotabule u výstupové cesty k hradu nad stánky - odstranit info o veřejnosti nepřístupné jeskyni • vyznačit přístupovou trasu k hradu - obnovit pásové značení NPR • ze strany od hradu znepřístupnit vyšlapanou pěšinu na Malý Bezděz, např. přehradit pokáceným stromem ponechaným na místě; umístit vysvětlující tabulku: NPR, klidová oblast, pohyb pouze po značených trasách, vstup není dovolen
Cíl navržených opatření	<p>Zamezit vstupu návštěvníků mimo značené cesty v NPR Velký a Malý Bezděz a ochránit tak prostor Malého Bezdězu před poškozením způsobeným návštěvností.</p> <p>Většina návštěvníků by měla</p> <ul style="list-style-type: none"> • porozumět pravidlům pohybu na území NPR • chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot • mít pocit, že pokud dodržují pravidla, aktivně přispívají k ochraně území
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	Navrhovaná úprava by měla interpretovat tato sdělení: 4, 4f
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba řešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • navrhnout způsob znepřístupnění stezky směřující z výstupové cesty na hrad směrem do sedla mezi Bezdězy (pokácený strom ponechaný na místě?) • navrhnout jednoduchou tabuli informující o omezení vstupu a jeho důvodech a poděkování těm, kdo omezení respektují • navrhnout způsob znepřístupnění lesní cesty stoupající do sedla mezi Bezdězy od obce (jednoduchá závora? Kámen na cestě?) • odstranit infotabuli o NPR na lesní cestě nad obcí a navrhnout její náhradu jednoduchou tabulí informující o omezení vstupu a jeho důvodech a poděkování těm, kdo

	<p>omezení respektují</p> <ul style="list-style-type: none"> • navrhnout úpravu infotabule na počátku výstupové cesty na hrad nad stánky (odstranění info o veřejnosti nepřístupné jeskyni) • vytvořit grafický návrh • zajistit tisk/výrobu tabulí • provést úpravy v terénu • zajistit pravidelnou kontrolu stavu a údržbu • zajistit finanční prostředky na realizaci • z propagačních materiálů o CHKO a hradu odstranit ty fotografie, které jsou pořízeny z vrcholu Malého Bezdězu, aby návštěvníci nebyli motivováni k výstupu na Malý Bezděz
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • návrh a realizace dvou panelů směrem k Malému Bezdězu včetně umístění do terénu: 30 000 Kč • provedení fyzického omezení přístupu/znepřístupnění cest směrem k Malému Bezdězu (v závislosti na způsobu provedení): 10 – 30 000 Kč • úprava infopanelu na počátku výstupové cesty k hradu v prostoru nad stánky včetně instalace na místě: 25 000 Kč • pravidelná kontrola a údržba: 1 – 2 dny/rok + materiál
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pravidelné každoroční kontroly stavu a následná údržba. • Po instalaci v terénu bude formou sledování pohybu návštěvníků a dotazníkového šetření zjišťováno, jestli úprava naplňuje stanované cíle.

Karta projektu

kód projektu	L3
název projektu	<i>Lokalita Podhradská cesta</i>
lokalizace projektu	Kokořínský důl – část zeleně značené turistické cesty vedoucí od Pobudy k Sedleci
Výchozí situace	Část cesty v úseku asi 60 – 80 metrů v úseku ve svahu od Pobudy je silně postižena erozí, pohyb návštěvníků na dně úzké nestabilní rokle je velmi obtížný až nebezpečný; po dešti je písek z cesty a jejího okolí splavován až do prostoru vyústění cesty na vyasfaltovaný prostor u Pobudy, v případě přívalových dešťů dochází i k místním sesuvům úvozu a masivnímu splavování písku do obce.
Návrh opatření - shrnutí	Stabilizovat erozí poškozenou část cesty, rozhodnout o způsobu vedení výstupové trasy od Pobudy směrem k Sedleci (a opačným směrem – sestup k Pobudovi) umístěním technických prvků do stávající linie cesty nebo vybudováním nové cesty včetně schodiště, instalovat infotabule upozorňující na fyzickou náročnost cesty a interpretační panel věnující se erozi
Popis nově navržených prvků	<p>2 varianty řešení současného nepříznivého stavu:</p> <ul style="list-style-type: none"> obejít kritický úsek vybudováním schodiště překonávající strmou stráž vlevo od cesty v délce asi 40 m; dále pak vyšlapanou vrstevnicovou pěšinou (stačí drobné úpravy) ústící nad erodovaným kritickým úsekem stávající Podhradské cesty <p>Nebo</p> <ul style="list-style-type: none"> stabilizovat kritickou část cesty v délce asi 60 m (dva potenciální odtrhy na pravé straně ve směru zdola) a průchod zajistit po technických pomůckách (rošty?); <p>V rámci obou variant:</p> <ul style="list-style-type: none"> nutný úklid splaveného písku poblíž vyústění cesty u Pobudy (opakovaně vždy po deštích) u odbočky na Podhradskou cestu instalovat tabuli informující o náročnosti výstupu a nevhodnosti pro návštěvníky s pohybovým omezením či kočárkem využít fenoménu živé eroze k interpretaci sdělení 1a a 4d umístěním infopanelu na vhodném místě (souvisí s rozhodnutím o variantách úpravy cesty)
význam prvků (1 odstavec, proč je projekt důležitý)	<p>Opatření řeší současný neudržitelný stav, kdy silně erodovaný a potenciálně nebezpečný úsek cesty nahrazuje variantně buď odkloněním cesty včetně vybudování schodiště nebo technickou úpravou cesty ve stávajícím místě (rošty?, stabilizace svahu – potenciálního odtrhu na pravé straně ve směru zdola).</p> <p>Umožňuje usměrnit pohyb návštěvníků v silně navštěvované lokalitě v CHKO a nabídnout jim zajímavou interpretaci přírodních fenoménů v tomto místě.</p>
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen)	Všechny cílové skupiny dle KPNV

<p><i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i></p>	
---	--

Karta realizace

kód projektu	L3
název projektu	<i>Lokalita Podhradská cesta</i>
Navržená opatření	<ul style="list-style-type: none"> • posouzení dvou výše popsaných variant vedení Podhradské cesty v erodovaném úseku (obejít schodištěm nebo se držet stávající linie, ale technicky zabezpečit) – nutné odborné zpracování • instalace panelu zaměřeného na interpretaci eroze v místě, odkud je jev dobře pozorovatelný (nejlépe pultový panel o rozměrech asi 0,5 x 1m, stručný text členěný nadpisy a podnadpisy, jasné sdělení, doprovodné obrázky a fotodokumentace, invenční grafické zpracování) • v případě potřeby instalace dvou tabulí informujících o fyzické náročnosti pohybu po cestě – ve směru od Pobudy a od Sedlece
Cíl navržených opatření	<p>Při úpravě cesty a instalaci panelů je cílem, aby návštěvníci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bezpečně a přiměřeně pohodlně se pohybovali v terénu/po cestě a vstupovali na ni poučení • pocítili obdiv k jedinečnosti území • chtěli dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot • měli pocit, že pokud dodržují pravidla, aktivně přispívají k ochraně území • porozuměli interpretaci sdělení
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Současný stav: bez interpretace</p> <p>Doporučení:</p> <ul style="list-style-type: none"> • využít fenoménu živé eroze k interpretaci sdělení 1a a 4d – zpracovat krátký interpretační text s názornými ilustracemi/fotografiemi • upozornit návštěvníky na pohyb v náročném terénu a motivovat je k ohleduplnému chování
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<ul style="list-style-type: none"> • zajistit odborné posouzení variant řešení a rozhodnout o něm • projekčně zpracovat vybranou variantu • navrhnout a zpracovat interpretační panel a rozhodnout o jeho umístění tak, aby od něj byly vidět jevy, které interpretuje • navrhnout a zpracovat informační panel u vstupu na cestu směrem od Pobudy a od Sedlece (2 ks) a rozhodnout o jejich umístění

	<ul style="list-style-type: none"> • vytvořit grafické návrhy (včetně případných ilustrací) • zajistit tisk/výrobu panelů a umístění do terénu • zajistit pravidelnou kontrolu stavu a údržbu, případně úklid vyústění cesty po deštích (odstranění splaveného písku) • zajistit případnou aktualizaci
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Náklady na úpravu cesty (varianty) vzhledem k neexistujícímu odbornému posouzení a návrhu technického řešení není možno seriózně odhadnout</p> <p>Náklady na návrh, otestování na vzorku návštěvníků, výrobu a instalaci interpretačního panelu a dvou informačních tabulí: 80 000 Kč</p> <p>Pravidelná kontrola stavu lokality a údržba: 1 den + materiál, mimořádná kontrola vždy po intenzivních deštích</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pravidelné každoroční kontroly stavu panelů a cesty a následná údržba. • Před realizací bude formou ohniskové skupiny (na vzorku potenciálních návštěvníků) otestován obsah a grafická podoba panelů a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle. • Po instalaci v terénu bude formou sledování chování návštěvníků a dotazníkového šetření zjišťováno, jestli instalovaná návštěvnická a interpretační infrastruktura naplňuje stanovené cíle.

Karta projektu

kód projektu	L4
název projektu	<i>Lokalita Dolina</i>
lokalizace prvku	Parkoviště pod hradem Kokořín a přístupová cesta z parkoviště k hradu
Výchozí situace	<p>Na parkovišti pod hradem není žádná interpretační infrastruktura CHKO KMK.</p> <p>Problémem z hlediska návštěvnického zážitku je také přístupová cesta k hradu - vede po silnici (bez chodníku) a v místě výstupu je silně poškozená a neumožňuje bezpečný výstup a sestup (rozpadající se dřevěné stupně, hliněná a šterková výplň poškozená vodní erozí). Řešení je věcí majitele pozemku/správce hradu.</p>
Návrh opatření - shrnutí	<p>Umístit infopanel o CHKO KMK na parkoviště pod hradem (frekventovaná lokalita, interpretace osloví velké množství návštěvníků směřujících na hrad).</p> <p>Iniciovat a spolupracovat na přípravě a realizaci chodníku od parkoviště Dolina podél silnice 27312 k odbočce přístupové cesty k hradu Kokořín a generální opravě přístupové cesty k hradu.</p>
Popis nově navržených prvků	<p>infopanel o CHKO KMK na parkovišti. Panel o rozměrech cca 2x1 m bude obsahovat tyto části:</p> <ul style="list-style-type: none"> • přivítání návštěvníků v území • krátký interpretační text s ilustracemi/fotografiemi založený na klíčových sděleních 1 a 4 • mapa území CHKO a jeho nejbližšího okolí, případně panoramatická mapa speciálně na míru lokality (umožňuje větší zaměření na detail, lepší orientaci v okolí a cílenější nabídku – např. místních okruhů) • usměrnění očekávání – občerstvení, odpadkové koše, úschovny kol, parkování, omezení vjezdu kol apod. • pravidla chování v území (vysvětlení proč jsou nutné, a že jejich dodržováním návštěvník aktivně přispívá ochraně a péči o území) + rady pro pohyb v území • kontakty pro případ ohrožení (policie, záchranáři, hasiči) • logo území
význam prvků	<p>Umožňuje:</p> <p>a) přivítat návštěvníky v území a usměrnit jejich pohyb v dlouhodobě velmi populární lokalitě,</p> <p>b) poskytnout návštěvníkům základní orientaci v území,</p> <p>c) na místě usměrnit jejich očekávání,</p> <p>d) nasměrovat pozornost do vybraných lokalit,</p> <p>e) prezentovat informace o pravidlech chování v CHKO (včetně respektu k ostatním návštěvníkům a místním),</p> <p>f) zdůraznit skutečnost, že dodržováním pravidel návštěvník</p>

	aktivně přispívá k ochraně a péči o přírodní a kulturně-historické hodnoty území a poděkovat mu za to (jako AOPK, RMM i jako místní).
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen) <i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i>	Všechny skupiny návštěvníků dle KPNV

Karta realizace

kód projektu	L4
název projektu	<i>Lokalita Dolina</i>
Navržená opatření	<p>Na parkovišti (nejlépe v části parkoviště, kde probíhá největší pohyb návštěvníků) umístit infopanel zaměřený na CHKO KMK – klíčová sdělení (zejména 1 a 4). (V případě, že by podařilo vybudovat informační altán, získali by návštěvníci zároveň možnost posadit se, odpočinout si, skrýt se před nepříznivým počasím a současně se dozvědět více o CHKO.)</p> <p>Iniciovat a spolupracovat s majitelem pozemků a provozovatelem hradu na přípravě vybudování chodníku podél silnice a generální opravy výstupové cesty umožňující bezpečný pohyb návštěvníků k hradu (schodiště + zábradlí)</p>
Cíl navržených opatření	<p>Po zhlédnutí infopanelu (nebo posezení v infoaltánu) by návštěvníci měli</p> <ul style="list-style-type: none"> • pocítit obdiv k jedinečnosti území • respektovat omezení vyplývající ze zákonné ochrany území a prosazovat jejich respektování mezi ostatními návštěvníky a dalšími uživateli území, a tak svým chováním přispívat k ochraně zdejší přírody a krajiny <p>Bude-li na parkovišti vybudován infoaltán (krytý informační prostor), budou návštěvníci mít možnost najít úkryt při nepříznivém počasí a místo k odpočinku.</p> <p>V případě realizace vybudování chodníku a generální opravy přístupové cesty budou návštěvníci mít možnost bezpečně a kultivovaně se dostat z parkoviště k hradu Kokořín.</p>
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	Infopanel nebo panely umístěné v infoaltánu se budou soustředit na klíčová sdělení 1 a 4.
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<ul style="list-style-type: none"> • navrhnout a zpracovat interpretační panel (nebo altán) a projednat jeho umístění v prostoru parkoviště s majitelem pozemku • vytvořit grafický návrh panelu (včetně případných ilustrací) • zajistit tisk/výrobu panelu • zajistit pravidelnou kontrolu stavu a údržbu • zajistit případnou aktualizaci • zajistit finanční prostředky na přípravu, realizaci a údržbu
prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)	Interpretační panel (nebo sestava panelů v interpretačním altánu) – o konkrétní podobě je třeba rozhodnout

	<p>Panel o rozměrech minimálně 200x100 cm (je cílem, aby byl dobře viditelný a mohlo jej zároveň používat více návštěvníků).</p> <p>osazené cedulí s mapou a základními informacemi k území</p> <p>mapa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vyznačené hranice CHKO • vyznačené trasy pro pěší a cyklisty • vyznačená větší odpočívadla • vyznačené trasy naučných stezek – jejich název, zaměření • legenda <p>Altán dle architektonického návrhu (jedinečný pro toto konkrétní místo nebo v rámci AOPK ČR využitelný ve více CHKO jako typový v případě, že nebude v konfliktu s místní stavební tradicí, resp. bude-li architektonicky pojat tak, aby byl využitelný v různých krajinách a místech – to je třeba rozhodnout). Kromě infotabulí viz výše nabídne úkryt před deštěm, příležitost k odpočinku/posezení a jeden nebo více hracích prvků v souladu s KPNV (např. umělé chyty a stupy ve stylu malé lezecké stěny, poznávání nerostů a hornin apod.).</p> <p>Pozn: pokud by šlo o lokalizované mapy nebo kombinace s celkovou mapou, pak by ta celková mohla být menší a ta lokalizovaná větší, zaměřená na okolí obce s přesahem dovnitř území CHKO i vně.</p> <p>Textová část:</p> <ul style="list-style-type: none"> • přivítání návštěvníků v území a krátký interpretační text s ilustracemi/fotografiemi založený na klíčových sděleních 1 a 4 • pravidla pro pobyt v CHKO a jejich zdůvodnění • kontakty na záchranné složky a policii
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Odhad nákladů na interpretační panel (obsah, grafické zpracování, výroba, umístění na parkoviště): 50 000 Kč</p> <p>Odhad nákladů na altán nelze se současnou úrovní informací zodpovědně provést.</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Před realizací bude formou ohniskové skupiny (na vzorku potenciálních návštěvníků) otestován obsah a grafická podoba panelu či panelů a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle. • Po instalaci v terénu bude formou dotazníkového šetření zjišťováno, jestli panely naplňují stanovené cíle. • Pravidelné každoroční kontroly stavu a nezbytné opravy

Karta projektu

kód projektu	L5
název projektu	<i>Lokalita Kokořínský důl</i>
lokalizace projektu	Kokořínský důl, úsek mezi obcemi Lhotka a Ráj
Výchozí situace	Kokořínský důl patří k nejméně frekventovaným lokalitám na území CHKO KMK; setkávají se zde pěší turisté, cykloturisté i mototuristé, úzká silnice je nebezpečná pro pohyb lidí, kvalita návštěvnického zážitku se snižuje.
Návrh opatření	<p>Systém několika spolupůsobících opatření, které povedou k popsanému cíli:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dopravní opatření – omezení maximální povolené rychlosti v úseku Lhotka – Ráj • Zpoplatnění parkování na všech parkovištích v uvedeném úseku • Vybudování záchytných parkovišť v nástupních bodech mimo Kokořínský důl • Zajištění veřejné a/nebo alternativní dopravy z nástupních míst včetně parkovišť do Kokořínského dolu
význam opatření	<p>Odklon tranzitní dopravy v Kokořínském dole v úseku Lhotka – Ráj v období květen – září (turistická sezóna) sníží dopravní zatížení lokality.</p> <p>Snížení zátěže v Kokořínském dole řešením dopravy v klidu (zpoplatnění parkovišť Kokořínském dole, vybudování bezplatných záchytných parkovišť v okolí včetně kvalitního zázemí – WC)</p> <p>Zvýšení dostupnosti Kokořínského dolu veřejnou nebo alternativní dopravou z nejbližších nástupních míst (včetně parkovišť)</p>
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen) <i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i>	Všechny cílové skupiny dle KPNV

Karta realizace

kód projektu	L5
název projektu	Lokalita Kokořínský důl
Navržená opatření	<p>Některá opatření jsou spíše organizačního rázu. Jedna část plánovaných opatření – snížení maximální povolené rychlosti v úseku Lhotka – Ráj – se již stala skutečností; v budoucích letech je třeba ji hájit.</p> <p>V nejnáročnějších částech projektu (vybudování záchytných parkovišť, zajištění veřejné a/nebo alternativní dopravy z nástupních míst včetně parkovišť do Kokořínského dolu) budou konkrétní reálná opatření výsledkem práce navrženého řídicího výboru.</p> <p>Opatření, která budou propagovat, medializovat a interpretovat omezení a benefity vyplývající ze soustavy projektů, mohou zahrnovat například:</p> <ul style="list-style-type: none"> • infopanely na parkovištích v Kokořínském dole • infopanely na záchytných parkovištích • informace na webech všech zapojených partnerů včetně AOPK ČR, DM, TIC, obcí, DP, IB, krajů apod. • informace v tištěných průvodcích, propagačních a informačních materiálech • informace při osobním kontaktu s návštěvníky v TIC, při průvodcovaných prohlídkách, v objektech typu muzeí, hradů apod., u ubytovatelů • informace v návštěvnické mapě a digitálním průvodci • informace v médiích
Cíl navržených opatření	<p>Respektováním omezení (parkování pouze na vyhrazených zpoplatněných parkovištích v Kokořínském dole, dodržování maximální povolené rychlosti, parkování na bezplatných záchytných parkovištích mimo Kokořínský důl, přednostní využití veřejné dopravy do území včetně (alternativní) dopravy ze záchytných parkovišť) přispívají návštěvníci k ochraně hodnot území a ke kvalitnímu návštěvnickému zážitku vlastnímu i všech návštěvníků území.</p>
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Cílem je motivovat návštěvníky území k tomu, aby využili nových možností a respektovali nezbytná omezení, protože:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pocítili obdiv k jedinečnosti území • pocítili touhu po zachování rostlin, živočichů i neživé přírody v jejich rozmanitosti a kráse, a vůli k tomu vlastním dílem přispět • pocítili sounáležitost se zdejší přírodou a krajinou a spoluzodpovědnost za její budoucnost • respektovali omezení vyplývající ze zákonné ochrany území a prosazovat jejich respektování mezi ostatními návštěvníky a dalšími uživateli území, a tak svým chováním přispívat k ochraně zdejší přírody a krajiny • chovali se ohleduplně k ostatním návštěvníkům a přispět

	<p>tak k jejich příjemnému zážitku z návštěvy KMK</p> <ul style="list-style-type: none"> • respektovali a v jejich činnosti podporovat nejen profesionální i dobrovolné pracovníky ochrany přírody a krajiny, ale také místní hospodáře, kteří se podílejí na péči o krajinu KMK
<p>věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)</p>	<p>Realizace této soustavy opatření není možná bez shody a koordinovaného postupu všech dotčených subjektů (AOPK ČR, dotčené obce, majitelé a provozovatelé parkovišť v Kokořínském dole, majitelé a provozovatelé turistických cílů a ubytovacích a stravovacích zařízení v Kokořínském dole, Policie ČR...).</p> <p>Optimálním koordinátorem by byla kvalitní organizace destinačního managementu, která v současnosti v území nefunguje. Iniciátorem může proto být AOPK ČR s podporou hlavních partnerů v území. Soustava projektů je dlouhodobého charakteru, s horizontem realizace 5 – 10 let; jejím výsledkem bude významný přínos pro cestovní ruch, kvalitu návštěvnického zážitku, ochranu přírody a krajiny a posílení klidového charakteru území.</p> <p>Návrh postupu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vytvoření „řídícího výboru“ projektu, stanovení harmonogramu práce, zapojení dalších partnerů v území • Zajištění finančních prostředků na realizaci projekčních prací • Zajištění finančních prostředků na postupné realizační kroky dle priorit a možností finančních zdrojů • Navrhnout způsob komunikace s veřejností s cílem získat pro navrhovaná opatření její podporu a motivovat návštěvníky k využití nových možností a/nebo k respektování nezbytných omezení • Na všech parkovištích, ve veřejných dopravních prostředcích, na webech apod. interpretovat smysl realizovaných opatření
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Náklady na realizaci nelze při současné sumě znalostí zodpovědně odhadnout.</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hodnocení postupu realizace dlouhodobé soustavy projektů v rámci činností řídícího výboru • důsledná kontrola realizovaných opatření v terénu, jejich údržba a obnova (parkoviště a jejich vybavení, infopanely apod.) • Medializace opatření včetně interpretační části • Hodnocení efektivity realizovaných opatření včetně interpretace

Karta projektu

kód projektu	L6
název projektu	<i>Parkování v konfliktních nástupních místech</i>
lokalizace projektu	Osinalické sedlo, Vlhošť 1 a Vlhošť 2, Pavličky, SWAMP JV zátoka
výchozí situace	<p>Všech výše uvedených lokalit se týká problém parkování v krajině, mimo vymezená parkoviště.</p> <p>Osinalické sedlo: parkování na louce pod lesem směrem k Rači.</p> <p>Vlhošť 1: parkování na nezpevněné manipulační ploše (skládky dřeva, odvozní místo).</p> <p>Vlhošť 2: parkování u kapličky na rozcestí polních cest.</p> <p>Pavličky: parkování podél cesty v obci.</p> <p>SWAMP JV zátoka: parkování návštěvníků kempu Preciosa (parkovací místa uvnitř kempu nestačí, obyvatelé kempu parkují „na divoko“ na blízkých pozemcích).</p>
návrh opatření – shrnutí	<p>Lokalita Osinalické sedlo: vymezit a označit parkovací plochu u silnice, umístit infopanel (mapa, základní info o území, pravidla chování, užitečné kontakty)</p> <p>Lokalita Vlhošť 1: vymezit a označit parkovací plochu v nevhodnější části manipulačního prostoru, umístit infopanel (mapa, základní info o území, pravidla chování, užitečné kontakty),</p> <p>V lokalitách Vlhošť2, Pavličky a Swamp JV zátoka prověřit stávající situaci, popsat žádoucí stav a navrhnout optimální řešení.</p>
popis nově navržených prvků (stručně 1 věta)	<ul style="list-style-type: none"> • Vymezení parkovací plochy u křižovatky na Osinalickém sedle včetně umístění infopanelu • Vymezení parkovací plochy v lokalitě Vlhošť 1 včetně umístění infopanelu • Prvky v dalších lokalitách budou popsány jako součást řešení, která je třeba navrhnout po prověření stávajícího stavu, rozhodnutí o cílovém stavu a podle vlastnictví pozemků v lokalitě
význam prvků (1 odstavec, proč je důležitý)	Vymezené parkovací plochy s interpretační infrastrukturou (infopanel - mapa, základní info o území, pravidla chování, užitečné kontakty) přispějí k omezení „divokého“ parkování v krajině nebo v obcích, kde mohou znepříjemňovat život místním obyvatelům a být v rozporu se zájmy subjektů hospodářících v území a/nebo se zájmy ochrany přírody a krajiny
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen) <i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i>	Všechny cílové skupiny návštěvníků CHKO KMK.

Karta realizace - projekt

kód projektu	L6
název projektu	<i>Parkování v konfliktních nástupních místech</i>
Navržená opatření (podrobný popis řešení prvků – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)	<p>Osinalické sedlo: po dohodě s vlastníkem vymezit a označit parkovací plochu podél silnice v blízkosti křižovatky; plochu pod lesem označit zákazem parkování; u odbočky z křižovatky umístit infopanel (mapa, základní info o území, pravidla chování, užitečné kontakty + popis omezení - zákaz parkování pod lesem); v návštěvnicky nejfrekventovanější dobu posílit strážní službu, provádět osvětu a nerespektování zákazu postihovat</p> <p>Lokalita Vlihošť 1: po dohodě s vlastníkem vymezit a označit parkovací plochu v nevhodnější části manipulačního prostoru, plochu označit a umístit infopanel (mapa, základní info o území, pravidla chování, užitečné kontakty), v návštěvnicky nejfrekventovanější dobu posílit strážní službu, provádět osvětu a nerespektování zákazu postihovat</p> <p>Prvky v lokalitách Vlihošť 2, Pavličky a Swamp JV zátoka budou popsány jako součást řešení, která je třeba navrhnout po prověření stávajícího stavu, rozhodnutí o cílovém stavu a podle vlastnictví pozemků v lokalitě</p>
cíle navržených opatření (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	<p>Omezit „divoké“ parkování v krajině i obcích</p> <p>Omezit tak konflikty se zájmy místních obyvatel, subjektů hospodařících v krajině a ochrany přírody akrajiny</p> <p>Pomoci návštěvníkům, aby</p> <ul style="list-style-type: none"> • respektovali omezení vyplývající ze zákonné ochrany území a prosazovali jejich respektování mezi ostatními návštěvníky a dalšími uživateli území, a tak svým chováním přispívali k ochraně zdejší přírody a krajiny • chovali se ohleduplně k ostatním návštěvníkům a přispívali tak k jejich příjemnému zážitku z návštěvy KMK • respektovali a v jejich činnosti podporovali nejen profesionální i dobrovolné pracovníky ochrany přírody a krajiny, ale také místní hospodáře, kteří se podílejí na péči o krajinu KMK
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	Součástí infopanelu bude mapa, základní informace o území, pravidla chování a užitečné kontakty
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Osinalické sedlo a Vlihošť 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • po dohodě s vlastníky vymezit parkovací plochu • navrhnout a zpracovat infopanel, projednat jeho umístění v prostoru parkovací plochy

	<ul style="list-style-type: none"> • vytvořit grafický návrh (včetně případných ilustrací) • zajistit tisk/výrobu panelů • zajistit pravidelnou kontrolu stavu a údržbu • zajistit případnou aktualizaci • zajistit finanční prostředky na přípravu, realizaci a údržbu <p>Ostatní lokality:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prověřit stávající stav včetně vlastnických poměrů • Popsat žádoucí stav, navrhnout řešení, dospět k dohodě s vlastníkem • Zajistit projekt (bude-li třeba) • po dohodě s vlastníky vymezit parkovací plochu • navrhnout a zpracovat infopanel, projednat jeho umístění v prostoru parkovací plochy • vytvořit grafický návrh (včetně případných ilustrací) • zajistit tisk/výrobu panelů • zajistit pravidelnou kontrolu stavu a údržbu • zajistit případnou aktualizaci • zajistit finanční prostředky na přípravu, realizaci a údržbu
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • příprava 1 infopanelu (obsah a forma, otestování obsahu, grafické zpracování a výroba, instalace v terénu) : 50 000 Kč (u dalších infopanelů bude využito stejné grafické řešení, dojde pouze k úpravě obsahu vzhledem k odlišným lokalitám, cena se sníží odhadem o 50%) <p>Ostatní náklady není možno při současných znalostech seriózně odhadnout.</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pravidelné každoroční kontroly stavu parkovacích ploch a infopanelů • Před realizací bude formou ohniskové skupiny (na vzorku potenciálních návštěvníků) otestován obsah a grafická podoba infopanelu a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle.

Karta interpretačního prvku

kód prvku	NS1
název prvku	<i>Cinibulkova naučná stezka</i>
lokalizace prvku	Stezka se nachází v okolí města Mšena
popis prvku (stručně 1 věta)	Stezka je určena pro pěší a vede členitým terénem. Délka stezky je 9 km, je vyznačena žlutou značkou KČT a nachází se na ní 5 panelů.
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Stezka umožňuje usměrnit pohyb návštěvníků v oblíbené části Kokořínska a nabídnout jim zajímavou interpretaci přírodních a kulturně-historických fenoménů v tomto místě.
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen) <i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i>	(Skupina B) Jednodenní pěší návštěvníci (Skupina C) Rodiny s dětmi, Školní výlety

Karta realizace

kód prvku	NS1
název prvku	<i>Cinibulkova naučná stezka</i>
<p>sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)</p>	<p>Současný stav:</p> <p>Úvodní tabule (stručná informace o Kokořínsku, historii a současnosti Mšena a nejvýznamnějších pamětihodnostech), Lesy (charakteristika lesů v ČR a na Kokořínsku, funkce lesa), Geologie (geologie Kokořínska), Lesní fauna, Lesní flora (příklady léčivek), Historie Mšena (J. Cinibulk)</p> <p>Tabule vznikly ve spolupráci s místní školou.</p> <p>Doporučení v případě obnovy stezky:</p> <p>Zvolit 1 hlavní téma a sdělení celé stezky a pracovat s max. 1-3 dílčími sděleními stanovenými v KPNV, např.: 1a, 4c, d, f</p> <p>Na daných místech vždy vybrat to, co se váže k vybranému společnému sdělení stezky než pojednávat samostatné téma</p> <p>Nové interpretační panely by pak měly obsahovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krátký interpretační text s ilustracemi/fotografiemi založený na klíčových sděleních • malou schematickou mapku trasy stezky s vyznačeným bodem, kde návštěvník právě stojí <p>Zachovat spolupráci s místní školou, která se na realizaci stezky podílela.</p>
<p>věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)</p>	<p>V případě kompletní obnovy celé stezky je třeba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajistit finanční prostředky na přípravu a údržbu • upřesnit trasu, doporučené směry prohlídky, stanovit přesně místa, ve kterých budou instalovány interpretační panely – na základě toho stanovit jejich konečný počet • vybrat vhodnou podobu interpretačních panelů • navrhnout koncept – jednotné sdělení celé stezky a na základě toho zpracovat interpretační texty • zajistit fotografie/ilustrace/mapky • vytvořit grafický návrh (včetně případných ilustrací) • zajistit tisk/výrobu cedulí k osazení na konstrukci panelů • zajistit pravidelnou kontrolu stavu a údržbu (značení, pěšiny, panely, další infrastruktura na trase jako žebříky, řetězy, odpočívadla, zajištění výhledů z výhledových míst apod.) • zajistit případnou aktualizaci obsahu

<p>cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)</p>	<p>V současnosti návštěvníci, kteří si panely přečtou, mají možnost:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dozvědět se více o přírodních a kulturně-historických hodnotách míst, kterými prochází <p>Při obnově stezky by mělo být cílem, aby návštěvníci, zejména z řad dětí a mládeže, kteří si panely přečtou:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvědomili ohrožení, jemuž jsou vystaveny části neživé přírody (skalní útvary, rokle, jeskyně i mikrorelief vlivem vysoké návštěvnosti i nevhodných činností a potřebu neživou přírodu chránit, protože vytváří typický charakter CHKO Kokořínsko-Máchův kraj • pocítili sounáležitost se zdejší přírodou a krajinou a spoluzodpovědnost za její budoucnost • chtěli se podílet na poznávání a sledování přírodních jevů v CHKO například zapojením do projektů tzv. občanské vědy
<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Délka cca 9 km</p> <p>Stezku tvoří 6 informačních panelů (1 vstupní orientační, 5 tematických). Na trase jsou umístěna odpočinková místa s lavičkami. Část trasy je zpřístupněna pomocí žebříků a řetězů.</p> <p>Při obnově doporučujeme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Důsledně členit obsah panelů na krátký hlavní text a rozvíjející vedlejší texty, využívat mezinadpisů, titulků a podtitulků. • Více provazovat obsah panelu s tím, co může návštěvník na místě přímo vnímat. • Více návštěvníka oslovovat a sdělovaný obsah provazovat s jeho osobní zkušeností. • Více využívat grafickou informaci a stručnější texty. • Opravit starý název a logo CHKO. • Opravit gramatické chyby v textech. • Opravit stříšky na stojanech a žebříky.
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Doporučujeme zvážit kompletní obnovu, až to bude vyžadovat technický stav (v horizontu 5 let). Zatím je stezka v poměrně dobrém stavu (až na stříšky u některých zastavení a stav žebříků).</p> <p>Náklady při úplné obnově stezky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - příprava libreta stezky (osnova, přesné zaměření panelu a forma, např. příhoda, příběh apod.): 15 – 25 tis. Kč - úvodní panel (včetně vytvoření a otestování obsahu, grafického zpracování a výroby) 1 ks: 15 -20 tis. Kč

	<p>- tematický panel (včetně vytvoření a otestování obsahu, grafického zpracování a výroby) 1 ks: 10 -20 tis. Kč - instalace v terénu 1 ks: 5-10 tis. Kč</p> <p>Kontrola stavu stezky po sezóně: 1 den (včetně dokumentace a evidence zjištěných skutečností, návrhů opatření)</p> <p>Pravidelná údržba: 2 dny</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pravidelné každoroční kontroly stavu nejen panelů a tabulí, ale celé stezky (značení, výhledy, pěšiny, řetězy, žebříky) a následná údržba. <p>Obnova celé stezky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neumísťovat panely tam, kde budou překážet hospodářskému či návštěvnickému provozu (kumulace návštěvníků na nevhodných místech). • Před realizací bude formou ohniskové skupiny (na vzorku potenciálních návštěvníků) otestován obsah a grafická podoba panelů a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle. • Po instalaci v terénu bude formou dotazníkového šetření zjišťováno, jestli stezka naplňuje stanované cíle.

Karta interpretačního prvku

opravit dřevěné schody / povalový chodník na trase

kód prvku	NS2
název prvku	<i>Naučná stezka Beškovský les</i>
lokalizace prvku	Stezka prochází Beškovským lesem, turisticky zajímavou lokalitou nedaleko obce Křenov poblíž města Dubá, v blízkosti se nachází přírodní památka Kamenný vrch u Křenova
popis prvku (stručně 1 věta)	Stezka je vyznačena pásovým značením KČT a tvoří ji 9 panelů Délka cca 1500 m, členitý terén
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Stezka je zaměřena na osvětlení významu (přírodního) lesa na příkladu Beškovského lesa, lesního majetku AOPK ČR, který je spravován v režimu bezzásahové zóny. Řeší jedno z důležitých témat ochrany přírody nejen v rámci CHKO Kokořínsko-Máchův kraj, ale zároveň ukazuje příklad přírodě blízkého hospodaření AOPK ČR a propaguje praktickou ochranu přírody.
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen) <i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i>	(Skupina B) Jednodenní pěší návštěvníci (Skupina C) Rodiny s dětmi, Školní výlety

Karta realizace

kód prvku	NS2
název prvku	<i>Naučná stezka Beškovský les</i>
<p>sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)</p>	<p>Současný stav:</p> <p>Stezka je zaměřena na problematiku lesa a fungování přirozeného lesa. Řeší druhovou skladbu dřevin, zmiňuje myslivost a některé lesní živočichy, přirozenou obnovu lesa, mrtvé dřevo, lesní okraje, a geologii oblasti. Stezka je založena na textech, které jsou nabitý informacemi, ale jsou spíše delší (v průměru 450 slov na panel), málo rozčleněné a občas poněkud odborné a hůře srozumitelné. Některé použité mapky jsou špatně čitelné. Na jednom z panelů upozorňuje na nedalekou PP Kamenný vrch u Křenova, který je podobně jako celé území Beškovského lesa zahrnuto do zóny A s klidovým režimem a neleží na žádné značené trase. Část informací (starý název CHKO, logo) je zastaralá.</p> <p>Doporučení – obnovit stezku:</p> <p>Zvolit 1 hlavní téma a sdělení celé stezky a pracovat s max. 1-3 dílčími klíčovými sděleními stanovenými v plánovací části KPNV CHKO, např.: hlavní sdělení + 1a (Kokořínsko se složitými reliéfem a mozaikou lesů), 4c (význam prostorově, věkově a druhově pestrých lesů...), 4f (ponechání prostoru pro přirozený vývoj)</p> <p>Nové interpretační panely by pak měly obsahovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stručný hlavní text a na něj navazující dílčí texty, vše s jasnou vazbou na to, co návštěvník může přímo vnímat smysly v okolí jednotlivých zastavení • krátký interpretační text s ilustracemi/fotografiemi založený na klíčových sděleních • malou schematickou mapku trasy stezky s vyznačeným bodem, kde návštěvník právě stojí
<p>věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)</p>	<p>V případě obnovy celé stezky je třeba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajistit finanční prostředky na přípravu a údržbu • zkontrolovat vhodnost umístění jednotlivých zastavení stezky s ohledem na komunikovaný obsah • zkontrolovat technický stav panelů a případně poškozené nahradit novými • navrhnout koncept – jednotné sdělení celé stezky a na základě toho zpracovat (stručné, výstižné a srozumitelné) interpretační texty • aktualizovat zastaralé informace • zajistit fotografie/ilustrace/mapky, které jasně komunikují

	<p>požadovaný obsah</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvořit grafický návrh (včetně případných ilustrací) • zajistit tisk/výrobu cedulí k osazení na konstrukci panelů • zajistit pravidelnou kontrolu stavu a údržbu (značení, pěšiny, panelů, další infrastruktury na trase jako jsou schody, zajištění výhledů z výhledových míst apod.) • zajistit nezbytnou aktualizaci obsahu
<p>cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)</p>	<p>Při obnově stezky by mělo být cílem, aby návštěvníci, kteří si panely přečtou:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pochopili význam prostorově, věkově i druhově pestrých lesních ekosystémů pro zajištění biologické pestrosti, včetně významu ochrany přirozených lesních společenstev • pocítili touhu po zachování rostlin, živočichů i neživé přírody v jejich rozmanitosti a kráse a vůli k tomu vlastním dílem přispět • respektovat a v jejich činnosti podporovat nejen profesionální i dobrovolné pracovníky ochrany přírody a krajiny, ale i místní hospodář, kteří se podílejí na péči o krajinu Kokořínska a Máchova kraje
<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Naučná stezka o délce cca 1600 m</p> <p>9 informačních panelů (1 vstupní orientační, 8 tematických).</p> <p>Při obnově doporučujeme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvážít zmenšení panelů - opravit dřevěné schodiště
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Doporučujeme v horizontu 2 – 3 let kompletní obnovu stezky, tak, aby svým pojetím více odpovídala současným požadavkům návštěvníků a podávala aktuální informace.</p> <p>Náklady při úplné obnově stezky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - příprava libreta stezky (osnova, přesné zaměření panelu a forma, např. příhoda, příběh apod.): 15 – 25 tis. Kč - úvodní panel (včetně vytvoření a otestování obsahu, grafického zpracování a výroby) 1 ks: 15 -20 tis. Kč - tematický panel (včetně vytvoření a otestování obsahu, grafického zpracování a výroby) 1 ks: 10 -20 tis. Kč - instalace v terénu 1 ks: 5-10 tis. Kč <p>Kontrola stavu stezky po sezóně: 1 den (včetně dokumentace a evidence zjištěných skutečností, návrhů opatření)</p> <p>Pravidelná údržba: 2 dny</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pravidelné každoroční kontroly stavu nejen panelů a

	<p>tabulí, ale celé stezky (značení, výhledy, pěšiny, schody, žebříky) a následná údržba.</p> <p>Obnova celé stezky:</p> <ul style="list-style-type: none">• Neumísťovat panely tam, kde budou překážet hospodářskému či návštěvnickému provozu (kumulace návštěvníků na nevhodných místech).• Před realizací bude formou ohniskové skupiny (na vzorku potenciálních návštěvníků) otestován obsah a grafická podoba panelů a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle.• Po instalaci v terénu bude formou dotazníkového šetření zjišťováno, jestli stezka naplňuje stanovené cíle.
--	---

Karta interpretačního prvku

kód prvku	NS3
název prvku	<i>Naučná stezka Dubsko - Kokořínska</i>
lokalizace prvku	Stezka prochází okolím Dubé, v blízkosti se nachází přírodní rezervace Mokřady Horní Liběchovky a přírodní památka Kamenný vrch u Křenova
popis prvku (stručně 1 věta)	Stezka je vyznačena pásovým značením KČT a tvoří ji 8 panelů Délka cca 10 km, členitý terén
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Stezka představuje přírodní i kulturní zajímavosti hojně navštěvované části Kokořínska a zahrnuje témata, jako je příroda, historie, lesy, mokřady, chráněná území, rostliny a živočichové, lidová architektura, cesty, bunkry...
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen) <i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i>	(Skupina B) Jednodenní pěší návštěvníci (Skupina C) Rodiny s dětmi, Školní výlety

Karta realizace

kód prvku	NS3
název prvku	<i>Naučná stezka Dubsko – Kokořínska</i>
<p>sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)</p>	<p>Současný stav:</p> <p>Stezka zahrnuje celou řadu místních přírodních i kulturních zajímavostí. Předností jsou většinou dobře srozumitelné texty členěné do menších bloků. Část obsahu je určena pro dospělé návštěvníky, část pro děti, panely zahrnují hry a hádanky, zajímavá „moudra“ týkající se univerzálních témat, stálou součástí je orientační mapka, která návštěvníkovi ukazuje, kde se na trase právě nachází. Panely působí dost „našlapaně“ a rozbitě – chybí jim jasná dominanta a hlavní sdělení, spíše jsou výběrem zajímavostí vztahujících se více či méně přímo k dané lokalitě. Opticky na tabulích dominuje textová informace, někde je u druhových jmen uvedeno poněkud nadbytečně i vědecké jméno, popisky v některých fotografiích jsou obtížně čitelné. Po obsahové stránce je důraz často kladen hlavně na faktické vlastivědné-přírodovědné informace, ale méně už na jejich vzájemné souvislosti a význam. Stezka je koncipovaná jako jednosměrná. Na jednom z panelů upozorňuje na nedalekou PP Kamenný vrch u Křenova, jejíž území je zahrnuto do zóny A s klidovým režimem a neleží na žádné značené trase. Část informací (starý název CHKO, logo) je zastaralá.</p> <p>Doporučení – obnovit stezku:</p> <p>Zvolit 1 hlavní téma a sdělení celé stezky a pracovat s max. 1-3 dílčími klíčovými sděleními stanovenými v plánovací části KPNV CHKO, např.: hlavní sdělení + 1a (Kokořínsko se složitým reliéfem, mozaikou lesů), 1b (ráz krajiny s lidovými stavbami), 4b (význam mokřadů pro biologickou rozmanitost)</p> <p>Nové interpretační panely by pak měly obsahovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stručný hlavní text a na něj navazující dílčí texty, vše s jasnou vazbou na to, co návštěvník může přímo vnímat smysly v okolí jednotlivých zastavení • krátký interpretační text s ilustracemi/fotografiemi založený na klíčových sděleních • malou schematickou mapku trasy stezky s vyznačeným bodem, kde návštěvník právě stojí
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou	<p>V případě obnovy celé stezky je třeba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajistit finanční prostředky na přípravu a údržbu

<p>velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zkontrolovat vhodnost umístění jednotlivých zastavení stezky s ohledem na komunikovaný obsah • zkontrolovat technický stav panelů a případně poškozené nahradit novými • navrhnout koncept – jednotné sdělení celé stezky a na základě toho zpracovat (stručné, výstižné a srozumitelné) interpretační texty • aktualizovat zastaralé informace • zajistit fotografie/ilustrace/mapky, které jasně komunikují požadovaný obsah • vytvořit grafický návrh (včetně případných ilustrací) • zajistit tisk/výrobu cedulí k osazení na konstrukci panelů • zajistit pravidelnou kontrolu stavu a údržbu (značení, pěšiny, panelů, další infrastruktury na trase jako jsou schody, zajištění výhledů z výhledových míst apod.) • zajistit nezbytnou aktualizaci obsahu
<p>cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)</p>	<p>Při obnově stezky by mělo být cílem, aby návštěvníci, kteří si panely přečtou:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pochopejí význam vody v krajině KMK, potřebu zachovat vodní toky a mokřady v přirozeném stavu, který je základem biologické pestrosti území, a nutnosti ochrany kvality podzemních vod České křídové pánve – celostátně významného zdroje pitné vody • pochopejí význam prostorově, věkově i druhově pestrých lesních ekosystémů pro zachování biologické pestrosti, včetně významu ochrany přirozených lesních společenstev, např. reliktních borů • pocítí touhu po zachování rostlin, živočichů i neživé přírody v jejich rozmanitosti a kráse a vůli k tomu vlastním dílem přispět • respektovat a v jejich činnosti podporovat nejen profesionální i dobrovolné pracovníky ochrany přírody a krajiny, ale i místní hospodář, kteří se podílejí na péči o krajinu Kokořínska a Máchova kraje
<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Naučná stezka o délce cca 10 km</p> <p>8 tematických informačních panelů</p> <p>Při obnově doporučujeme:</p> <p>- zvážit zmenšení panelů a jejich obsahové zaměření na méně témat</p>
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Doporučujeme v horizontu 3-5 let kompletní obnovu stezky, tak, aby svým pojetím více odpovídala současným požadavkům návštěvníků a podávala aktuální informace.</p> <p>Náklady při úplné obnově stezky:</p>

	<p>- příprava libreta stezky (osnova, přesné zaměření panelu a forma, např. příhoda, příběh apod.): 15 – 25 tis. Kč</p> <p>- úvodní panel (včetně vytvoření a otestování obsahu, grafického zpracování a výroby) 1 ks: 15 -20 tis. Kč</p> <p>- tematický panel (včetně vytvoření a otestování obsahu, grafického zpracování a výroby) 1 ks: 10 -20 tis. Kč</p> <p>- instalace v terénu 1 ks: 5-10 tis. Kč</p> <p>Kontrola stavu stezky po sezóně: 1 den (včetně dokumentace a evidence zjištěných skutečností, návrhů opatření)</p> <p>Pravidelná údržba: 2 dny</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pravidelné každoroční kontroly stavu nejen panelů a tabulí, ale celé stezky (značení, výhledy, pěšiny, schody, žebříky) a následná údržba. <p>Obnova celé stezky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neumísťovat panely tam, kde budou překážet hospodářskému či návštěvnickému provozu (kumulace návštěvníků na nevhodných místech). • Před realizací bude formou ohniskové skupiny (na vzorku potenciálních návštěvníků) otestován obsah a grafická podoba panelů a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle. • Po instalaci v terénu bude formou dotazníkového šetření zjišťováno, jestli stezka naplňuje stanované cíle.

Karta interpretačního prvku

kód prvku	NS4
název prvku	<i>Naučná stezka Mokřady Pšovky a Liběchovky</i>
lokalizace prvku	Niva Liběchovky v okolí Želíz.
popis prvku (stručně 1 věta)	Naučná stezka pro pěší o délce cca 300 m patří do majetku AOPK ČR. Sedm panelů bylo obsahově zaměřeno na problematiku vody v krajině (mokřad, jejich ochrana, vzácné rostliny a živočichové, Liběchovka, olšiny, chování v přírodní rezervaci...)
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Nabízí zajímavou interpretaci jednoho ze zásadních fenoménů Kokořínska – mokřadů a vody v krajině. Nachází se v okrajové části CHKO poblíž nástupních místa Liběchov a Želízy a umožňuje sem nasměrovat část návštěvníků.
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen) <i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i>	(Skupina B) Jednodenní pěší návštěvníci (Skupina C) Rodiny s dětmi, Školní výlety

Karta realizace

kód prvku	NS4
název prvku	<i>Naučná stezka Mokřady Pšovky a Liběchovky</i>
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Současný stav:</p> <p>Stezka byla v bývalé lokalitě zrušena.</p> <p>Doporučení – obnovit stezku v nové lokalitě:</p> <p>Zvolit 1 hlavní téma a sdělení celé stezky a pracovat s max. 1-3 dílčími klíčovými sděleními stanovenými v plánovací části KPNV CHKO, např.: hlavní sdělení + 4b (význam mokřadů pro biologickou rozmanitost)</p> <p>Zvolit vhodnou lokalitu, která by umožňovala interpretovat sdělení a byla pro existenci a trvalost NS nadějná (místní partner – správce, omezení vandalství apod.).</p> <p>Nové interpretační panely by pak měly obsahovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stručný hlavní text a na něj navazující dílčí texty, vše s jasnou vazbou na to, co návštěvník může přímo vnímat smysly v okolí jednotlivých zastavení • krátký interpretační text s ilustracemi/fotografiemi založený na klíčových sděleních • malou schematickou mapku trasy stezky s vyznačeným bodem, kde návštěvník právě stojí
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<ul style="list-style-type: none"> • zajistit finanční prostředky na přípravu a údržbu • zkontrolovat vhodnost umístění jednotlivých zastavení stezky s ohledem na komunikovaný obsah • vybudovat v případě potřeby povalový chodník v podmáčených částech stezky • navrhnout koncept – jednotné sdělení celé stezky a na základě toho zpracovat (stručné, výstižné a srozumitelné) interpretační texty • zajistit fotografie/ilustrace/mapky, které jasně komunikují požadovaný obsah • vytvořit grafický návrh (včetně případných ilustrací) • zajistit tisk/výrobu cedulí k osazení na konstrukci panelů • zajistit pravidelnou kontrolu stavu a údržbu (značení, pěšiny, panelů, další infrastruktury na trase jako je povalový chodník)
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa,	Cílem nové stezky by mělo být, aby návštěvníci, kteří si panely přečtou:

<p>motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pochopili význam vody v krajině KMK, potřebu zachovat vodní toky a mokřady v přirozeném stavu, který je základem biologické pestrosti území, a nutnosti ochrany kvality podzemních vod České křídové pánve – celostátně významného zdroje pitné vody • pocítili touhu po zachování rostlin, živočichů i neživé přírody v jejich rozmanitosti a kráse a vůli k tomu vlastním dílem přispět
<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Naučná stezka o délce cca 300-500 m</p> <p>5-7 tematických informačních panelů</p> <p>Při obnově doporučujeme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zachovat malý rozměr panelů, jejich obsahové zaměření i zaměření na dětské návštěvníky
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Náklady při úplné obnově stezky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - příprava libreta stezky (osnova, přesné zaměření panelu a forma, např. příhoda, příběh apod.): 15 – 25 tis. Kč - úvodní panel (včetně vytvoření a otestování obsahu, grafického zpracování a výroby) 1 ks: 15 -20 tis. Kč - tematický panel (včetně vytvoření a otestování obsahu, grafického zpracování a výroby) 1 ks: 10 -20 tis. Kč - instalace v terénu 1 ks: 5-10 tis. Kč <p>Kontrola stavu stezky po sezóně: 1 den (včetně dokumentace a evidence zjištěných skutečností, návrhů opatření)</p> <p>Pravidelná údržba: 2 dny</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pravidelné každoroční kontroly stavu nejen panelů a tabulí, ale celé stezky (značení, povalové chodníky) a následná údržba. <p>Obnova celé stezky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Před realizací bude formou ohniskové skupiny (na vzorku potenciálních návštěvníků) otestován obsah a grafická podoba panelů a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle. • Po instalaci v terénu bude formou dotazníkového šetření zjišťováno, jestli stezka naplňuje stanované cíle.

Karta interpretačního prvku

kód prvku	NS5
název prvku	<i>Naučná stezka Vrchbělá</i>
lokalizace prvku	Okraj CHKO v sousedství Sportovně-rekreačního areálu Vrchbělá poblíž Ralska.
popis prvku (stručně 1 věta)	Zážitková naučná stezka, zaměřená hlavně na děti a rodiny, představující vlka, jakožto vzácného a významného obyvatele okolních lesů. Okruh délka cca 3 km.
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Umožňuje nasměrovat část návštěvníků v severní části CHKO do okrajové části v sousedství Sportovně-rekreačního areálu Vrchbělá. Zároveň umožňuje atraktivním tématem oslovit návštěvníky sportovně-rekreačního areálu a přiblížit jim hodnotu klidového území.
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen) <i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i>	(Skupina B) Jednodenní pěší návštěvníci (Skupina C) Rodiny s dětmi, Školní výlety

Karta realizace

kód prvku	NS5
název prvku	<i>Naučná stezka Vrchbělá</i>
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Současný stav: Naučná stezka neexistuje. V sousedství hranice CHKO se nachází rozsáhlý Sportovně-rekreační areál Vrchbělá (rozhledna, dětská NS, lanový park, hotel, restaurace, in-line dráha...).</p> <p>Doporučení v případě tvorby stezky:</p> <p>Zvolit 1 hlavní téma a sdělení celé stezky a pracovat s max. 1-3 dílčími klíčovými sděleními stanovenými v KPNV, např.: 2a (hodnota neobydlené krajiny Máchova kraje), 2d (VVP a vznik klidové zóny), 4f (klid jako základní podmínka pro život nejen vlka)</p> <p>Na daných místech vždy vybrat spíše to, co se váže k vybranému společnému sdělení stezky než pojednávat samostatné téma</p> <p>Nové interpretační panely by pak měly obsahovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krátký interpretační text s ilustracemi/fotografiemi založený na klíčových sděleních • malou schematickou mapku trasy stezky s vyznačeným bodem, kde návštěvník právě stojí
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>V případě vytvoření nové NS je třeba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajistit finanční prostředky na přípravu a údržbu • upřesnit trasu, doporučené směry prohlídky, stanovit přesně místa, ve kterých budou instalovány interpretační panely – na základě toho stanovit jejich konečný počet • vybrat vhodnou podobu interpretačních panelů a 3D prvků • navrhnout koncept – jednotné sdělení celé stezky a na základě toho zpracovat interpretační texty • zajistit fotografie/ilustrace/mapky • vytvořit grafický návrh (včetně případných ilustrací) • zajistit tisk/výrobu cedulí k osazení na konstrukci panelů • zajistit pravidelnou kontrolu stavu a údržbu (značení, pěšiny, panely, další infrastruktura na trase jako odpočívadla, zajištění výhledů z výhledových míst apod.) • zajistit případnou aktualizaci
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení	<p>Návštěvníci, kteří si panely přečtou, by měli:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvědomit si, že součástí KMK je také bývalý VVP Ralsko, který je pro některé rostliny a živočichy jako je vlk unikátní a pro jejich přežití je potřeba zde zachovat nejen rozsáhlé lesní komplexy bez trvalé přítomnosti člověka, ale místy i

<p>vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)</p>	<p>bezlesí či periodické tůně</p> <ul style="list-style-type: none"> • pocítit sounáležitost se zdejší přírodou a krajinou a spoluzodpovědnost za její budoucnost • respektovat omezení vyplývající ze zákonné ochrany území a prosazovat jejich respektování mezi ostatními návštěvníky a dalšími uživateli území, a tak svým chováním přispívat k ochraně zdejší přírody a krajiny
<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Naučná stezka, okruh o délce cca 3 km přístupná ze strany Sportovně-rekreačního areálu Vrchbělá. Tam, kde je to vhodné, využít pultové panely, které nenaruší ducha místa a budou vyhovovat venkovním podmínkám, omezit velikost panelů a umisťovat je tak, aby pohledově nerušily. Jednotlivá zastavení dotvořit 3D prvky, které zaujmou děti a nenásilnou formou probudí jejich zájem o téma návratu a života vlka.</p>
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Náklady při tvorbě stezky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - příprava libreta stezky (osnova, přesné zaměření zastavení a forma, např. příhoda, příběh apod.): 20 – 50 tis. Kč - úvodní panel (včetně vytvoření a otestování obsahu, grafického zpracování a výroby) 1 ks: 15 -25 tis. Kč - pultový panel (včetně vytvoření a otestování obsahu, grafického zpracování a výroby) 1 ks: 10 -20 tis. Kč - 3D prvky (včetně návrhu a výroby) 1 ks: 20-100 tis. Kč - instalace v terénu 1 ks: 5-15 tis. Kč <p>Kontrola stavu stezky po sezóně: 2-3 dny (včetně dokumentace a evidence zjištěných skutečností, návrhů opatření)</p> <p>Pravidelná údržba: 2 dnů (cca 5 tis. Kč materiál)</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pravidelné každoroční kontroly stavu nejen panelů, ale celé stezky (značení, výhledy, pěšiny, 3D prvky) a následná údržba. • Před realizací bude formou ohniskové skupiny (na vzorku potenciálních návštěvníků) otestován obsah a grafická podoba panelů a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle. • Po instalaci v terénu bude formou dotazníkového šetření zjišťováno, jestli stezka naplňuje stanovené cíle.

Karta interpretačního prvku

kód prvku	P1
název prvku	<i>Pozorovatelna Novozámecký rybník</i>
lokalizace prvku	na severním břehu Novozámeckého rybníka poblíž obce Zahrádky
popis prvku (stručně 1 věta)	Ptačí pozorovatelna v majetku AOPK ČR se třemi panely.
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Umožňuje návštěvníkům pozorovat vodní ptáky a nabízí možnost interpretovat přírodní a kulturně-historické fenomény v lokalitě.
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen) <i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i>	(Skupina B) Jednodenní pěší návštěvníci (Skupina C) Rodiny s dětmi, Školní výlety

Karta realizace

kód prvku	P1
název prvku	<i>Pozorovatelna Novozámecký rybník</i>
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Současný stav: pozorovatelna i panely jsou v dobrém stavu, ale na panelech je starý název a logo CHKO.</p> <p>Doporučení v případě obnovy panelů:</p> <p>Pracovat s max. 1-3 dílčími klíčovými sděleními stanovenými v KPNV, např.: 2 c (rybníky na tahových trasách), 2e (jeřáb a vlk jako vzácní obyvatelé oblasti) a 4b (význam šetrného obhospodařování rybníků pro volně žijící živočichy)</p>
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>V případě obnovy panelů je třeba řešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajistit finanční prostředky na přípravu a údržbu • aktualizovat obsah na základě vybraných sdělení, zpracovat interpretační texty • zajistit fotografie/ilustrace/mapky • vytvořit grafický návrh (včetně případných ilustrací) • zajistit tisk/výrobu cedulí k osazení na konstrukci panelů • zajistit pravidelnou kontrolu stavu a údržbu (panely, další infrastruktura jako je povalový chodník, zábradlí a vlastní pozorovatelna apod.)
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	<p>Návštěvníci, kteří si panely přečtou, by měli</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvědomit si hodnotu vyvážené, pestré, místy nezastavěné krajiny se zachovaným typickým krajinným rázem, jehož součástí jsou zejména v kokořínské části CHKO objekty lidové architektury, skalní byty a technické stavby v pískovci, a která poskytuje životní prostor a vhodné podmínky rostlinám a živočichům včetně unikátů jako jsou vlk či jeřáb • porozumět významu vody v krajině KMK, potřebě zachovat vodní toky a mokřady v přirozeném stavu, který je základem biologické pestrosti území, a nutnosti ochrany kvality podzemních vod České křídové pánve – celostátně významného zdroje pitné vody • pocítit touhu po zachování rostlin, živočichů i neživé přírody v jejich rozmanitosti a kráse, a vůli k tomu vlastním dílem přispět • respektovat omezení vyplývající ze zákonné ochrany území a prosazovat jejich respektování mezi ostatními návštěvníky a dalšími uživateli území, a tak svým chováním přispívat k ochraně zdejší přírody a krajiny

<p>prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>Ptačí pozorovatelná se třemi panely.</p> <p>Při obnově doporučujeme zachovat velikost panelů, odlehčit informačně panel u vstupu k pozorovatelně, aktualizovat ho obsahově, opravit starý název a logo CHKO. Na panelech uvnitř pozorovatelný opravit starý název a logo CHKO.</p>
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Náklady při obnově panelů:</p> <ul style="list-style-type: none"> - úvodní panel (včetně vytvoření a otestování obsahu, grafického zpracování a výroby) 1 ks: 15 -25 tis. Kč - pultový panel (včetně vytvoření a otestování obsahu, grafického zpracování a výroby) 1 ks: 10 -20 tis. Kč - instalace v terénu 1 ks: 5-15 tis. Kč <p>Kontrola stavu panelů a pozorovatelný v průběhu a po sezóně: 2-3 dny (včetně dokumentace a evidence zjištěných skutečností, návrhů opatření)</p> <p>Pravidelná údržba: 3 dny (cca 5 tis. Kč materiál)</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pravidelné každoroční kontroly stavu nejen panelů, ale celé pozorovatelný včetně povalového chodníku, zábradlí apod.) a následná údržba. • Po instalaci v terénu bude formou dotazníkového šetření zjišťováno, jestli panely stezky naplňují stanované cíle.

Karta projektu

kód projektu	S1
název projektu	<i>Přesun cykloturistiky a cyklistiky z Kokořínského dolu na sever Kokořínska a do Máchova kraje</i>
lokalizace projektu	
Výchozí situace	<p>Kokořínský důl patří k turisticky i dopravně nejfrekventovanějším lokalitám na území CHKO KMK; na omezeném území úzkého údolí se zde setkávají pěší turisté, cykloturisté i mototuristé, úzká silnice je nebezpečná pro pohyb lidí, kvalita návštěvnického zážitku se snižuje. Část cyklistů využívá nejen značené cyklotrasy, ale i trasy pro pěší, včetně úzkých a nepřehledných pěšin, kde hrozí střety s pěšími turisty i zvěří či problémy s erozí. Zmíněné problémy mají za následek snížení kvality návštěvnického zážitku.</p> <p>Podmínky pro cykloturistiku v severní části Kokořínska a zejména na Dokesku v lesích bývalého vojenského újezdu umožňují pohodlnou a bezpečnou jízdu a nabízejí jiný zážitek.</p>
Návrh opatření	<p>Systém několika spolupůsobících opatření, které povedou k popsanému cíli:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prosazovat vedení cyklotras a navazující nabídky služeb pro cyklisty mimo oblast Kokořínského dolu • vytvořit v oblasti Máchova kraje cyklotrasy s marketingovým názvem „Vlčí cyklostezky“ procházející krajinou bývalého VVP • propagovat oblast Kokořínského dolu výhradně v souvislosti s pěší turistikou • propagovat oblast Máchova kraje a severní části Kokořínska jako ideální oblast pro různé formy bezpečné cyklistiky
význam opatření	<p>Podpora přesunu těžiště cykloturistiky z přetížené oblasti Kokořínského dolu do dosud méně turistiky využívané oblasti severního Kokořínska a na Dokesko, zejména oblasti bývalého VVP Ralsko může zlepšit návštěvnický zážitek (zvýšit bezpečnost, omezit konflikty s ostatními uživateli a návštěvníky území) a napomoci rozvoji jiných částí území CHKO.</p>
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen) <i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i>	<p>Skupina B – Jednodenní pěší návštěvníci</p> <p>Skupina E – Účastníci sportovních akcí</p> <p>Skupina G – Terénní adrenalinoví cyklisté</p> <p>Skupina H – Kondiční cyklisté, Cykloturisté</p>

Karta realizace

kód projektu	S1
název projektu	<i>Přesun cykloturistiky a cyklistiky z Kokořínského dolu na sever Kokořínska a do Máchova kraje</i>
Navržená opatření	<p>Prosazovat vedení cyklotras a navazující nabídky služeb pro cyklisty mimo oblast Kokořínského dolu. Jedná se především o další rozvoj značených cyklotras a cyklostezek, který by měl být směřován na sever Kokořínska a do oblasti bývalého VVP Ralsko. Toto území má hustou cestní síť s minimálním provozem, takže může nabídnout komfort i bezpečí cyklistů, zejména z řad rodin s dětmi. Nejen pro tuto skupinu by mohla být přitažlivá i menší fyzická náročnost terénu.</p> <p>Vytvoření značené sítě „Vlčích cyklostezek“ v oblasti Dokeska / Máchova kraje by mohlo přitáhnout pozornost cyklistů k této oblasti a současně nabídnout možnost k prezentaci důležitého tématu divočiny, klidových oblastí a úlohy vlka v současné krajině.</p> <p>Dát důraz při propagaci a marketingu oblasti Kokořínského dolu výhradně na pěší turistiku a naopak zdůrazňovat přednosti severní části Kokořínska, resp. oblasti Máchova kraje pro různé formy bezpečné cyklistiky může přispět k větší pestrosti a čitelnosti nabídky regionu.</p>
Cíl navržených opatření	Cílem opatření je odlehčit dopravně a turisticky přetíženou oblast Kokořínského dolu, zlepšit návštěvnický zážitek, omezit konflikty a pomoci rozvoji cyklistiky a cykloturistiky v jiných částech CHKO.
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Cílem je motivovat cyklistické návštěvníky území k tomu, aby využili nových možností, protože:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pocítili obdiv k jedinečnosti území • chovali se ohleduplně k ostatním návštěvníkům a přispět tak k jejich příjemnému zážitku z návštěvy KMK
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Realizace projektu předpokládá koordinovaný postup všech dotčených subjektů (AOPK ČR, dotčené obce, KČT, VLS, DM, DP, IB...). Optimálním koordinátorem projektu by byla kvalitní organizace destinačního managementu, která v současnosti v území nefunguje. Iniciátorem může proto být AOPK ve spolupráci s VLS. Zavedení projektu je dlouhodobá záležitost; jeho výsledkem bude významný přínos pro kvalitu návštěvnického zážitku, ochranu přírody a krajiny, posílení klidového charakteru území i rozvoj cestovního ruchu v jiných částech CHKO.</p> <p>Návrh postupu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vytvoření pracovní skupiny Vlčí cyklostezky, stanovení harmonogramu práce, přizvání a zapojení dalších partnerů v území • Zajištění finančních prostředků na realizaci postupných kroků dle priorit a možností zdrojů • Navržení tras Vlčích cyklostezek, jejich projednání a vyznačení • Navržení způsobu komunikace s veřejností s cílem

	<p>motivovat cyklisty i provozovatele souvisejících služeb k objevování severního Kokořínska a Vlčích cyklostezek na území bývalého VVP Ralsko (zveřejnění informací prostřednictvím tištěných průvodců, propagačních a informačních materiálů, jako je návštěvnická mapa, nebo pracovníků TIC, DP, IB a půjčoven vybavení).</p>
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Náklady na realizaci nelze při současné sumě znalostí zodpovědně odhadnout.</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hodnocení postupu realizace dlouhodobé soustavy projektů v rámci činností pracovní skupiny • důsledná kontrola realizovaných opatření • Medializace opatření včetně interpretační části • Hodnocení efektivity realizovaných opatření včetně interpretace

Karta projektu

kód projektu	S2
název projektu	<i>Regulace vodáckého využívání Ploučnice</i>
lokalizace projektu	Úsek řeky Ploučnice (km 66,4 Boreček – km 46,3 Vítkov) využívaný vodáky
Výchozí situace	<p>Rostoucí vodácký zájem o splouvání Ploučnice v úseku na území CHKO v jarních měsících a počátkem léta přináší problémy s odpady a tábořením mimo vyhrazená místa. V nejméně frekventovanějších obdobích roku je následkem velké koncentrace lidí a lodí problémem celková zátěž území a rušení volně žijících živočichů. V případě příznivého vývoje splavnosti Ploučnice lze předpokládat další růst počtu vodáků podpořený rozvíjející se nabídkou služeb pro vodáky (půjčovna lodí a příslušenství, zajištění dopravy apod.).</p> <p>Řešením může být sledování dopadu vodáctví v území a v případě nutnosti regulace počtu splouvajících lodí. Opatření si vyžádá nejen nutná administrativní a organizační řešení, ale také důslednou kontrolu na místě a zajištění informovanosti vodáků a poskytovatelů služeb.</p>
Návrh opatření	<p>Systém několika spolupůsobících opatření, které povedou k popsanému cíli:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sledovat dopad vodáctví na přírodní hodnoty, vyhodnocovat je a v případě zjištění negativního trendu začít s regulací • omezit počet splouvajících lodí ve vazbě na minimální stav vody na vybraných vodočtech zavedením systému povinné registrace vodáků (podobně jako v NP Šumava na Vltavě) • informovat o chystané regulaci a jejich důvodech a pravidlech poskytovatele vodáckých služeb a vodáky a komunikovat důvody pro regulaci prostřednictvím expozičních DP a IS • kontrolovat a vymáhat dodržování dohodnutých pravidel
význam opatření	Omezení počtu splouvajících vodáků sníží jejich nežádoucí dopad na přírodní prostředí a zároveň povede k lepšímu zážitku vodáků, kteří budou mít větší šanci pozorovat volně žijící zvířata a vzácné rostliny.
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen) <i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i>	Skupina G – Vodáci

Karta realizace

kód projektu	S2
název projektu	<i>Regulace vodáckého využívání Ploučnice</i>
Navržená opatření	<p>V rámci omezení počtu splouvajících lodí bude nutné:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dohodnout podmínky (minimální stav vody na vybraných vodočtech, maximální denní počet lodí, délka sezóny) na základě nichž AOPK bude povolovat nebo zakazovat splouvání v úseku na území CHKO. • Vytvořit systém, jak o povolení či zákazu budou informováni poskytovatelé souvisejících služeb i vodácká veřejnost. K tomu budou využita média, weby zapojených partnerů (AOPK, DM, TIC, obcí, DP, IB, krajů apod.). • Na způsob a důvody regulace včetně možnosti omezení splouvání budou návštěvníci upozorněni také prostřednictvím infopanelů na nástupních bodech vodáků, tištěných průvodců, propagačních a informačních materiálů, jako je návštěvnícká mapa, nebo pracovníků TIC, DP, IB a půjčoven vybavení. • Zavést systém povinné registrace vodáků s využitím zkušeností z v NP Šumava. • Kontrolovat a vymáhat dodržování dohodnutých pravidel prostřednictvím strážců ochrany přírody a pracovníků AOPK.
Cíl navržených opatření	Omezit rušení volně žijících živočichů a nabídnout návštěvníkům kvalitní zážitek z pobytu v chráněné přírodě, kde mají šanci pozorovat vzácné rostliny a živočichy a vychutnat si klid.
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Cílem komunikační části projektu je motivovat vodáky i provozovatele souvisejících služeb k tomu, aby dodržovali pravidla, protože:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pocítili obdiv k jedinečnosti území • pocítili touhu po zachování rostlin, živočichů i neživé přírody v jejich rozmanitosti a kráse, a vůli k tomu vlastním dílem přispět • pocítili sounáležitost se zdejší přírodou a krajinou a spoluzodpovědnost za její budoucnost • respektovali omezení vyplývající ze zákonné ochrany území a prosazovali jejich respektování mezi ostatními návštěvníky a dalšími uživateli území, a tak svým chováním přispívat k ochraně zdejší přírody a krajiny • chovali se ohleduplně k ostatním návštěvníkům a přispět tak k jejich příjemnému zážitku z návštěvy KMK • respektovali a v jejich činnosti podporovali nejen profesionální i dobrovolné pracovníky ochrany přírody a krajiny, ale také místní hospodáře, kteří se podílejí na péči o krajinu KMK
věci k dořešení (co je potřeba)	Realizace projektu se neobejde bez shody a koordinovaného

<p>vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)</p>	<p>postupu všech dotčených subjektů (AOPK ČR, dotčené obce, majitelé a provozovatelé služeb...). Optimálním koordinátorem projektu by byla kvalitní organizace destinačního managementu, která v současnosti v území nefunguje. Iniciátorem může proto být AOPK ČR. Zavedení projektu je dlouhodobá záležitost; jeho výsledkem bude významný přínos pro kvalitu návštěvnického zážitku, ochranu přírody a krajiny a posílení klidového charakteru území.</p> <p>Návrh postupu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vytvoření pracovní skupiny Ploučnice, stanovení harmonogramu práce, přizvání a zapojení dalších partnerů v území • Zajištění finančních prostředků na realizaci postupných kroků dle priorit a možností zdrojů • Navrhnout a dohodnout parametry regulace (minimální vodní stav, maximální denní (hodinový) počet lodí, časové omezení v rámci roku i dne) • Navrhnout, dohodnout, monitorovat a vyhodnocovat indikátory nadměrné zátěže území • Navrhnout, dohodnout, monitorovat a vyhodnocovat návštěvnost • Navrhnout způsob komunikace s veřejností s cílem motivovat vodáky i provozovatele souvisejících služeb k respektování nezbytných omezení a realizovat příslušné dílčí projekty (infopanely na nástupních bodech vodáků, zveřejnění informací prostřednictvím tištěných průvodců, propagačních a informačních materiálů, jako je návštěvnická mapa, nebo pracovníků TIC, DP, IB a půjčoven vybavení). • Vytvořit a zavést systém povinné registrace vodáků s využitím zkušeností z v NP Šumava. • Navrhnout způsob kontroly dodržování dohodnutých pravidel prostřednictvím strážců ochrany přírody a pracovníků AOPK ČR.
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>Náklady na realizaci nelze při současné sumě znalostí zodpovědně odhadnout.</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hodnocení postupu realizace projektu v rámci činností pracovní skupiny Ploučnice • důsledná kontrola realizovaných opatření v terénu • Medializace opatření včetně interpretační části • Hodnocení efektivity realizovaných opatření včetně interpretace

Karta interpretačního prvku

kód prvku	T1
název prvku	<i>Návštěvnícká mapa Kokořínska a Máchova kraje</i>
lokalizace prvku	K dispozici na území CHKO a okolí
popis prvku (stručně 1 věta)	Jednoduchá trhací mapa CHKO a nejbližšího okolí pro návštěvníky
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	<p>Umožňuje směřovat pozornost návštěvníků do vybraných lokalit.</p> <p>Jednoduchá návštěvnícká mapa CHKO Kokořínsko – Máchův kraj a nejbližšího okolí s výchozími body do CHKO, lokalizací jednotlivých fenoménů (pouze těch, které je vhodné ukazovat, tedy ne všech MZCHÚ – viz zdroje interpretace) a jednoduchým popisem.</p> <p>Bude zahrnovat přírodní, historické i kulturní dědictví oblasti (stručně představeno v souladu se sděleními, která definuje KPNV). V mapě by měla být vyznačena také důležitá infrastruktura, jako jsou parkoviště či zastávky autobusu. Mapa bude obsahovat i jasně vyznačené oblasti s omezením vstupu a pravidla chování v CHKO.</p> <p>Mapa ve formě trhacího bloku A3. Místa její distribuce budou: turistická informační centra v CHKO, muzea, hrady a další turistické cíle, ubytovatelé, DP a IS.</p>
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen) <i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i>	Všechny skupiny návštěvníků, kteří využijí informačních služeb nebo budou ubytováni v regionu

Karta realizace

kód prvku	T1
název prvku	<i>Návštěvnícká mapa Kokořínska a Máchova kraje</i>
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Mapa bude zahrnovat tyto oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • přivítání návštěvníků v území • usměrnění očekávání – občerstvení, odpadkové koše, omezení vstupu a vjezdu aut a kol apod. • mapa území CHKO a jeho nejbližšího okolí • představení hlavních hodnot území a lokalit, kde je návštěvníci mohou vidět (pouze vybrané, vhodné lokality) • pravidla chování v území (a rady pro pohyb v území) • kontakty pro případ ohrožení (policie, záchranáři, hasiči) <p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo v textu mapy především pracovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hlavní sdělení, 1, 2, 3, 4
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • navrhnout texty • zajistit fotografie • zajistit podkladovou mapu a upravit ji • vytvořit grafický návrh, včetně případných ilustrací • vytvořit pdf verzi ke stažení do mobilu či nahlédnutí na webu • zajistit tisk • zajistit distribuci materiálu do TIC, muzeí a ubytovatelům • zajistit pravidelnou aktualizaci mapy, ideálně 1x ročně, před hlavní turistickou sezónou • zajistit dlouhodobě spolupráci a koordinaci s KČT • zajistit finanční prostředky na vytištění
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	<p>Většina uživatelů by díky mapě měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dozvědět se, v čem spočívá jedinečnost CHKO (viz hlavní sdělení) • dozvědět se, kde se nacházejí lokality doporučené k návštěvě • pochopit, jaké je zaměření naučných stezek a expozic • pocítit obdiv k jedinečnosti území • chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot • mít pocit, že pokud dodržují pravidla, aktivně přispívají k ochraně území
prostředek interpretace	Jednoduchá trhací mapa velikosti A3, oboustranný barevný tisk +

<p>(podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)</p>	<p>pdf verze téhož materiálu pro web a ke stažení do mobilu</p> <p>Strana A – mapa</p> <ul style="list-style-type: none"> • vyznačené hranice CHKO a MCHÚ • vyznačené trasy pro pěší a cyklisty • vyznačené turistické cíle a služby (občerstvení, wc, TIC) • vyznačené trasy naučných stezek • legenda <p>Strana B – textová</p> <ul style="list-style-type: none"> • popis hlavních hodnot území a vybraných lokalit, kde je lze vidět • přehled naučných stezek (zaměření, délka, náročnost) • přehled expozic (zaměření, kontakt) • pravidla pro pobyt v CHKO a jejich zdůvodnění • kontakty na záchranné složky a policii
<p>odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)</p>	<p>5 000 ks: 24-50 tis. Kč</p> <p>10 000 ks: 40-80 tis. Kč</p>
<p>Monitoring / řízení kvality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Před schválením do tisku bude plnobarevná maketa v měřítku 1:1 otestována na vzorku potenciálních návštěvníků a formou ohniskové skupiny bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle • Vydavatel bude průběžně sledovat reakce návštěvníků a dalších uživatelů (poskytovatelé mapy), a zohlední je při aktualizaci mapy

Karta interpretačního prvku

kód prvku	T2
název prvku	<i>Za poklady Kokořínska a Máchova kraje – tištěný „deník hledače“</i>
lokalizace prvku	K dispozici na SCHKO KMK, v Domě přírody a Informačním středisku a u spolupracujících subjektů v území
popis prvku (stručně 1 věta)	Jednoduchá brožurka k aktivitě Kokořínsko–dokeské hledačky
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	<p>Umožňuje směřovat pozornost návštěvníků do vybraných lokalit a komunikovat pravidla chování v CHKO. Slouží také jako suvenýr návštěvy CHKO KMK.</p> <p>Do deníku děti postupně získávají razítka za splněné úkoly.</p> <p>Aktivita je určena především pro rodiny s dětmi, případně dětské kolektivy, které mají možnost území opakovaně navštěvovat a s deníkem pracovat.</p> <p>Jejím cílem je pomáhat vést děti k tomu, aby se chovaly v území podle pravidel, učily se respektovat přírodu i ty, kdo o zdejší území pečují, dokázaly odhadnout své síly a oceňovaly dovednosti spojené s pobytem v přírodě.</p> <p>Kokořínsko–dokeské hledačky jsou série tzv. hledaček (questů), které jsou věnovány určité části KMK a zábavnou formou zpřístupňují její zajímavosti dětem a hravým návštěvníkům.</p>
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen) <i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i>	<p>(Skupina B) Pobytovní návštěvníci na Máchově jezeře, Jednodenní pěší návštěvníci</p> <p>(Skupina C) Rodiny s dětmi, Školní výlety</p> <p>(Skupina F) Tábory a dětské skupiny</p>

Karta realizace

kód prvku	T2
název prvku	Za poklady Kokořínska a Máchova kraje – tištěný „deník hledače“
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie místa)	<p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo v aktivitě především pracovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postupně by byly představeny všechny hlavní části sdělení, tedy 1, 2, 3, 4
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • navrhnout texty • vytvořit grafický návrh, včetně ilustrací (musí být vhodný pro černobílé obrysové zpracování, protože ilustrace na hledáčkách a texty hledaček budou pouze jednoduché, černobílé) • zajistit tisk • zajistit distribuci materiálu do TIC a muzeí a dalším spolupracujícím subjektům v území včetně DP a IB • zajistit aktualizaci v případě, že bude potřeba • zajistit dlouhodobě spolupráci a koordinaci s místy, která budou tištěný „deník hledače“ prodávat • zajistit finanční prostředky na vytištění
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	<p>Většina dětí/rodičů by se díky této aktivitě a pasu měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dozvědět, v čem spočívá jedinečnost CHKO (viz hlavní sdělení) • chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot • mít pocit, že pokud dodržují pravidla, aktivně přispívají k ochraně území • mít pocit, že čas strávený s dětmi v CHKO a okolí je dobře strávený čas (rodiče, vedoucí)
prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)	<p>Jednoduchá brožurka velikosti A6, oboustranný tisk, barevná obálka, zbytek černobílý</p> <ul style="list-style-type: none"> • přivítání malých návštěvníků v území • průvodci (?) vysvětlí dětem, kdo jsou, k čemu slouží hledačský deník a co je jejich úkolem • okénka na jednotlivá razítka • malá schematická mapka území s lokalizací hledaček a jejich základním popisem (délka, náročnost, tematické zaměření apod.) • místo na jméno dítěte. Tento hledačský deník patří: ... • kontakty pro případ ohrožení (policie, záchranáři, hasiči)

	<ul style="list-style-type: none"> • logo CHKO
odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)	<p>5 000 ks: 50 -100 tis. Kč</p> <p>10 000 ks: 75 -140 000Kč</p>
Monitoring / řízení kvality	<ul style="list-style-type: none"> • Před schválením do tisku bude hledačský deník otestován na vzorku potenciálních návštěvníků a bude zjišťováno, jestli naplňuje stanovené cíle • Bude průběžně sledována zpětná vazba od návštěvníků a dalších uživatelů (poskytovatelé hledačských deníků, správci hledaček), která bude zohledněna při případné aktualizaci/změně aktivity

Karta interpretačního prvku

kód prvku	T3
název prvku	<i>Za poklady Kokořínska a Máchova kraje – série hledáček</i>
lokalizace prvku	Lokalizace jednotlivých hledáček zatím není rozhodnuta a závisí na nalezení vhodných partnerů. Nicméně doporučujeme do jejich přípravy zapojit místní instituce nebo organizace, které se budou schopné starat o hledáčku a krabici s pokladem k jednotlivým hledáčkám (ZO ČSOP Vlci, Klenice, Ekocentrum Koniklec, místní spolky, muzea apod.)
popis prvku (stručně 1 věta)	Kokořínsko–dokeské hledáčky jsou tvořeny sérií tzv. hledáček (questů). Ty jsou vždy obsahově věnovány určité části přírodního a kulturního dědictví CHKO, konkrétnímu místu či jevu. Součástí hledáčky je krabička s pokladem.
význam prvku (1 odstavec, proč je důležitý)	Aktivita je určena především pro rodiny s dětmi, školní výlety, školní třídy v rámci výuky, případně dětské kolektivy, které mají možnost území opakovaně navštěvovat a s pasem pracovat. Umožňuje směřovat pozornost návštěvníků do vybraných lokalit a komunikovat hodnoty území i pravidla chování v CHKO malým návštěvníkům i těm, kdo je doprovázejí. Jejím cílem je pomáhat vést děti k tomu, aby se chovaly v území podle pravidel, učily se respektovat přírodu i ty, kdo o zdejší území pečují a učily se pozorně si všímat svého okolí a objevovat skryté poklady.
Cílová skupina (1 věta – pro koho je prvek určen) <i>Pozn: v závorce je uvedeno příslušné označení cílové skupiny v plánovací části KPNV a interpretačních plánů</i>	(Skupina B) Pobytoví návštěvníci na Máchově jezeře, Jednodenní pěší návštěvníci (Skupina C) Rodiny s dětmi, Školní výlety (Skupina F) Tábory a dětské skupiny

Karta realizace

kód prvku	T3
název prvku	Za poklady Kokořínska a Máchova kraje – série hledaček
sdělení nebo témata interpretace (bodově, zahrnuje i informační věci, např. mapa, pravidla chování, přehled historie lokality...)	<p>Části, které bude tiskovina zahrnovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - název - popis náročnosti (délka, čas, terén, povrch) - vybavení - místo začátku - vlastní popis jednotlivých zastavení s indiciemi - klíč k pokladu <p>podrobnosti k náležitostem hledačky viz www.questing .cz</p> <p>Klíčová sdělení (myšlenky), se kterými by se mělo v aktivitě především pracovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postupně by měly být využity všechny části sdělení, tedy 1, 2, 3, 4
věci k dořešení (co je potřeba vymyslet a udělat, např. určit přesné umístění panelu, určit přesnou velikost, vyřešit napojení na elektřinu/zdroj energie, vybudovat stojan a nainstalovat panely)	<p>Je třeba dořešit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najít partnery a oslovit je k přípravě jednotlivých hledaček • připravit jednotlivé hledačky (na začátku přípravy 2denní dílna, aby místní partneři naučili vytvářet hledačky různého charakteru a pochopili základy) včetně krabic s pokladem a razítek • zpracovat vytvořené texty hledaček do jednoduchého grafického návrhu, včetně ilustrací (černobílé provedení) – ve shodě s deníkem hledače • prezentovat hotovou aktivitu • zajistit aktualizaci, v případě, že bude potřeba • zajistit dlouhodobě koordinaci a spolupráci s místy a organizacemi, které budou o hledačky pečovat (správci hledaček) • zajistit finanční prostředky na přípravu aktivity a hledaček
cíle interpretace (co by měla většina uživatelů získat, např. celkový přehled o historii místa, motivaci k návštěvě dalších míst, kontaktní informace na správce, kontakt na web o lokalitě, posílení vědomí o místní historii, motivaci k tomu, dozvědět se více)	<p>Většina dětí/rodičů by se díky hledačkám měla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dozvědět, v čem spočívá jedinečnost CHKO (viz hlavní sdělení) • chtít dodržovat pravidla chování, která jsou nezbytná pro zachování místních hodnot a mít pocit, že pokud dodrží pravidla, aktivně přispívají k ochraně území • mít pocit, že čas strávený s dětmi v CHKO a okolí je dobře strávený čas (rodiče, vedoucí)
prostředek interpretace (podrobný popis řešení prvku – co je)	Hledačky: 6 vytvořených tras vhodných pro rodiny s dětmi

to, jak velké, z jakých částí se skládá, jak by mělo fungovat)	<p>Ke každé hledačce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • graficky zpracovaný list A4 (černobílý), který obsahuje text hledačky a plánek trasy • krabička s „pokladem“ („poklad“ = získání otisku razítka)
odhadované náklady na realizaci (co stojí která část a celek)	<p>workshop - příprava vzorové hledačky: 20-30 tis. Kč</p> <p>Konzultace vzniku dalších hledaček: 10-20 tis. Kč</p> <p>Graficky zpracovaný list A4 oboustr.: 2-4 tis. Kč</p> <p>Krabička s pokladem: 1-2 tis. Kč</p>
Monitoring / řízení kvality	<ul style="list-style-type: none"> • V průběhu procesu přípravy hledaček proběhnou konzultace se zástupci cílové skupiny a před spuštěním budou hledačky otestovány na vzorku potenciálních návštěvníků. Bude zjišťováno, jestli naplňují stanovené cíle. • V dalším období bude sledována zpětná vazba od návštěvníků a dalších uživatelů (např. správců hledaček), která bude zohledněna při případné aktualizaci/změně aktivity

Rámcový harmonogram

Číslo	Název opatření / projektu	2019	2020	2021	2022	2023	Komentář
	INSTITUCIONÁLNÍ OPATŘENÍ						
	zajistit dostatečnou kapacitu pracovníka pro práci s veřejností na Správě CHKO Kokořínsko – Máchův kraj	x	x	x	x	X	do konce roku 2020
	kvalitně obsadit místa pracovníků návštěvnického střediska CHKO (DP Kokořínska a Máchova kraje) a Informačního střediska CHKO KMK - Doksy		x	x	x	X	Tak, aby se mohli zapojit do příprav a realizace DP (programová náplň) před otevřením DP
	Zajištění průběžné komunikace a koordinace – vytvoření stálé pracovní skupiny (viz kapitola Plán realizace – Institucionální opatření)	x	x	x	x	x	co nejdříve, nejlépe ustavit v r. 2020 v návaznosti na projednání KPNV
	ČINNOSTI						
	Koncepční činnosti						
1	Sledovat tvorbu koncepčních a strategických rozvojových materiálů s dopadem na území CHKO a usměrňovat problematické návrhy už v plánovací fázi procesů	x	x	x	X	x	průběžně
2	Zajistit koordinaci kroků a komunikaci v rámci jednotlivých institucí či organizací. Komunikace o CHKO a jeho návštěvnické infrastruktuře by navenek měla být jednotná a v souladu s cíli a obsahem KPNV	x	x	x	x	x	průběžně
3	Sledovat vnější prezentaci území formující očekávání návštěvníka a obraz území navenek a systematicky ji ovlivňovat	x	x	x	x	x	průběžně

4	Zajistit pravidelné (1x ročně) hodnocení naplňování KPNV a následnou aktualizaci KPNV včetně hodnocení výkonu DP a IS jako významných prostředků interpretace		x	x	x	x	průběžně od 2020
5	Zajistit přípravu, realizaci a provoz návštěvnického střediska (DP) CHKO Kokořínsko – Máchův kraj v Kokořínském dole a IS v Doksech	x	x	x	x	x	
6	Zpracovat nabídku ekovýchovných programů v souladu s rámcovým vzdělávacím programem MŠMT		x	x	x	x	
7	Připravit prezentaci CHKO založenou na interpretačním plánu CHKO tak, aby časově předcházela vzniku DP a IS a mohla být intenzivně využívána v době jejich otevření	x	x				
8	Dlouhodobě podporovat návaznost a synergie dalších částí návštěvnické infrastruktury a služeb v území	x	x	x	x	x	Průběžně
9	Vytvořit mechanismus monitoringu a sledovat dopady návštěvnosti CHKO na území	x	x	x	x	x	Vytvořit mechanismus do r. 2020, sledovat dopady průběžně
10	Sledovat rozvoj nových sportů a aktivit, které mohou negativně ovlivnit návštěvnický zážitek ostatních návštěvníků a kvalitu přírodního prostředí	x	x	x	x	x	Průběžně
11	Vytipovat nízkonákladové možnosti trávení volného času a podporovat jejich rozvoj	x	x	x	x	x	Průběžně

12	Provazovat stávající a nově vznikající pěší trasy, cyklotrasy, vycházkové okruhy a tipy na výlety s nabídkou místních služeb v obcích	x	x	x	x	x	Průběžně
13	U všech částí infrastruktury stanovit, kdo za ni bude zodpovědný a bude ji udržovat	x	x	x	x	x	Průběžně, vždy v době vzniku nové infrastruktury
14	Stanovit podmínky umístování informačních panelů a prvků, které nejsou součástí navrhované návštěvnické infrastruktury	x	x				Co nejdříve, nejlépe 2019
15	Nerozšiřovat stávající hromadné akce a nepovolovat další, které by zasahovaly do citlivých území	x	x	x	x	x	Průběžně
16	Pravidelně školit personál TIC v regionu a v rámci školení poskytovat aktuální informace o dění v CHKO, dlouhodobě sledovat kvalitu poskytovaných služeb.	x	x	x	x	x	Průběžně, začít 2019
17	Školit průvodce dle potřeby a dlouhodobě sledovat kvalitu poskytovaných služeb.	x	x	x	x	x	průběžně, dle potřeby
18	Připravit pravidla chování pro návštěvníky	x	x				Co nejdříve, nejpozději 2020
19	Připravit upozornění na možná zdravotní rizika a nutné vybavení na výlety	x	x				
20	Podporovat zřízení a kvalitní výkon destinačního managementu	x	x	x	x	x	
21	Zajistit uplatňování a vymáhání pravidel chování v území	x	x	x	x	x	
	Komunikace						
1	Zajistit pravidelnou činnost stálé pracovní skupiny – komunikace a koordinace směřující k jednotnému přístupu k prezentaci území CHKO a udržování stálého povědomí o aktuální situaci v CHKO	x	x	x	x	x	co nejdříve, nejlépe ustavit v r. 2019 v návaznosti na projednání KPNV

2	Komunikovat limity a specifika území i vhodné způsoby jeho využití směrem k návštěvníkům, ale především k subjektům, které jsou či budou aktivně zapojeny do cestovního ruchu	x	x	x	x	x	Průběžně
3	Zajistit komunikaci a spolupráci s různými typy organizací působících v území mimo strukturu stálé pracovní skupiny	x	x	x	x	x	Průběžně
4	Aktivně komunikovat se zástupci krajů a CzechTourismu o případné aktualizaci jejich webových prezentací týkajících se území CHKO Kokořínsko – Máchův kraj	x	x	x	x	x	Průběžně
5	Komunikovat s médii na základě znalosti místních poměrů, aktuálních a přesných informací a předcházet tak nedorozuměním, nereálným očekáváním návštěvníků CHKO a zbytečným následným potížím	x	x	x	x	x	Průběžně
6	Komunikovat návštěvníkům území citlivost některých částí CHKO. Komunikovat pravidla chování v CHKO. Upozorňovat na interpretační infrastrukturu a další programy.	x	x	x	x	x	Průběžně
7	Komunikovat návštěvníkům lokalizaci a kapacitu parkovišť	x	x	x	x	x	Průběžně
8	Ve spolupráci s regionálním tiskem zveřejňovat konkrétní příklady, kdy problémoví návštěvníci působí škody	x	x	x	x	x	Průběžně
9	Cíleně komunikovat s organizátory hromadných akcí, nenabízet území k organizaci akcí, které nejsou vhodné.	x	x	x	x	x	Průběžně

10	Na parkovištích a terminálech hromadné dopravy, v informačních materiálech a mediálních výstupech informovat o možných rizicích pohybu po Kokořínsku – Máchově kraji. Zdůrazňovat potřebu respektu mezi skupinami návštěvníků i návštěvníků k místním obyvatelům.	x	x	x	x	x	Průběžně
	Infrastruktura						
1	Zachovat a nezhoršovat dosavadní ráz území a minimalizovat nově budovanou turistickou infrastrukturu	x	x	x	x	x	Průběžně
2	Upozorňovat vydavatele turistických map či provozovatele on-line map na případné změny tras či označení lokalit, aby neposkytovaly zavádějící informace. Spolupracovat s KČT na značení tras.	x	x	x	x	x	Průběžně
3	Uplatňovat prezentaci CHKO Kokořínsko – Máchův kraj v souladu s KPNV při úpravách/budování expozic a dočasných výstav v muzeích a výstavních prostorách v území	x	x	x	x	x	Průběžně
4	Odstraňovat neaktuální či nefunkční infrastrukturu	x	x	x	x	x	Průběžně
5	Udržovat trasy, značení, výhledy a části infrastruktury v dobrém stavu	x	x	x	x	x	Průběžně
6	Každou přípravu či aktualizaci nové části infrastruktury, produktu cestovního ruchu či interpretační služby plánovat	x	x	x	x	x	Průběžně
	Dopravní dostupnost a parkoviště						
1	Zajistit zklidnění dopravy v Kokořínském dole	x	x	x	x	x	Průběžně

2	Zajistit možnost odložit kola tak, aby návštěvníci mohli navštívit turistické cíle	x	x	x	x	X	Průběžně
3	Vyřešit parkování v nástupních bodech a u turistických cílů v obcích i mimo obce	x	x	x	x	X	Průběžně
Regionální produkty a suvenýry							
1	Podporovat vznik takových regionálních suvenýrů, které podpoří prezentaci území v souladu s KPNV	x	x	x	x	X	Průběžně
2	Certifikovat služby a zážitky	x	x	x	x	X	Průběžně
Programy							
1	Proškolit průvodce / interpretátory, kteří budou mít zájem v regionu poskytovat průvodcovské služby s důrazem na zásady dobré interpretace	x	x	x	x	X	První školení co nejdříve (2019/2020), dále dle potřeby
2	Vytvářet programy pro návštěvníky tak, aby naplňovaly cíle KPNV	x	x	x	x	X	Průběžně
3	Vytvářet programy pro školní skupiny v rámci výuky i na školních výletech a pro organizované skupiny dětí mimo školní výuku	X	x	x	x	X	Co nejdříve (2019/2020), aktualizace průběžně
4	Připravit postupně ke každé exponované návštěvnické lokalitě programy pro cílové skupiny návštěvníků, které ji navštěvují	X	x	x	x	X	Nejexponovanější lokality 2019/2020, zbytek postupně
5	Připravovat cíleně programy, které umožní nízkonákladové trávení volného času mimo nejcennější části přírody	x	x	x	x	X	Co nejdříve (2019/2020), aktualizace průběžně
6	Zpracovat celoroční nabídku programů pro místní obyvatele, chataře a chalupáře s cílem motivovat je k ohleduplnému chování	x	x	x	x	X	Co nejdříve (2019/2020), aktualizace průběžně

7	Zpracovat nabídku programů se zaměřením na podstávkové domy, lidovou architekturu, krajinný ráz, technické stavby v pískovci	x	x	x	x	X	Co nejdříve (2019/2020), aktualizace průběžně
8	Zpracovat nabídku tematických plaveb po Máchově jezeře	x	x	x	x	X	Co nejdříve (2019/2020), aktualizace průběžně
9	Zpracovat program prezentující AOPK jako vlastníka a správce pozemků, lesů a rybníků s cílem představit AOPK jako pečlivého hospodáře	x	x	x	x	X	Co nejdříve (2019/2020), aktualizace průběžně
kód	PROJEKTY						
DP1	Dům přírody Kokořínska a Máchova kraje	x	x	x	x	X	Zahájit intenzivní přípravy co nejdříve (2019/2020)
IS1	IS CHKO KMK - Doksy	x	x	x	x	X	Zahájit intenzivní přípravy co nejdříve (2019/2020)
K1	Web Domu přírody Kokořínsko a Máchův kraj		x	x	x	X	V návaznosti na zahájení intenzivních příprav DP (2020/2021)
K2	Web IS CHKO KMK - Doksy		x	x	x	X	V návaznosti na zahájení intenzivních příprav IS (2020/2021)
K3	Infopanely na vybraných místech v CHKO	x	x	x	x	X	Začít připravovat co nejdříve (2019/2020) a postupně realizovat (2020-2021)
K4	Digitální průvodce		x	x	x	X	Vytvořit v návaznosti na školení průvodců / interpretátorů a vytvoření vzorových programů (2020/2021), doplňování a aktualizace průběžně
L1	Lokality Pokličky		x	x	x	X	Přípravy zahájit 2020, realizace 2021, údržba průběžně
L2	Lokality Malý a Velký Bezděz	x	x				Příprava 2019, realizace na turistickou sezónu 2020
L3	Lokalita Podhradská cesta	x	x	x			Posoudit varianty řešení 2019/2020, realizace vybraného opatření 2020/2021
L4	Lokalita Dolina	x	x	x			Realizace panelu – termíny viz K3, iniciovat jednání o řešení přístupu 2019/2020

L5	Lokalita Kokořínský důl	x	x	x	x	X	Vytvoření řídicího výboru, stanovení harmonogramu práce 2020/2021, příprava a realizace jednotlivých opatření od r. 2021 dál
L6	Parkování v konfliktních nástupních místech	x	x	x	x		Vymezení ploch Osinalické sedlo + Vlhošť 1 po dohodě s vlastníkem 2019, následně osazení panely, příprava řešení lokalit Vlhošť 2, Pavličky a Swamp JV zátoka 2020, realizace 2021-2022
NS1	Cinibulkova naučná stezka	x	x	x	x	X	Údržba průběžně, příprava obnovy 2022, obnova 2023
NS2	Naučná stezka Beškovský les	x	x	x	x	X	Údržba průběžně, příprava obnovy 2020, obnova 2021
NS3	Naučná stezka Dubsko – Kokořínska	x	x	x	x	X	Údržba průběžně, příprava obnovy 2021, obnova 2022
NS4	Naučná stezka Mokřady Pšovky a Liběchovky	x	x				Příprava obnovy 2019, obnova 2020
NS5	Naučná stezka Vrchbělá	x	x	x			Příprava stezky 2019-2020, realizace 2020-2021
P1	Pozorovatelna Novozámecký rybník	x	x	x	x	X	Údržba průběžně
S1	Přesun cykloturistiky a cyklistiky z Kokořínského dolu na sever Kokořínska a do Máchova kraje	x	x	x	x	X	Podpora cyklotras a služeb cykloturistiky mimo Koko. důl – průběžně, projekt Vlčí cyklostezky 2020-2021, propagace Koko. dolu jako pěší destinaci a Máchův kraj + sever Kokořínska pro cykloturistiku – průběžně
S2	Regulace vodáckého využívání Ploučnice	x	x	x	x	X	Sledování a vyhodnocování dopadu vodáctví průběžně od 2020, regulace a návazná opatření – po zjištění negativního trendu
T1	Návštěvnícká mapa Kokořínska a Máchova kraje	x	x	x	x	X	Příprava 2019-2020, realizace 2020, následně roční aktualizace

T2	Za poklady Kokořínska a Máchova kraje – tištěný „deník hledače“	x	x	x			Příprava deníku 2020 v návaznosti na hledáčky (T3)
T3	Poklady Kokořínska a Máchova kraje – série hledáček		x	x	x	x	Příprava 2019-2020, úvodní dílna 2020, hledáčky 2020, údržba průběžně

4. KPNV CHKO Kokořínsko – Máchův kraj – Limity využití území

jaká omezení využití území jsou důležitá z hlediska interpretace jeho hodnot + doporučení vztahující se k omezením využití území CHKO či jeho konkrétních částí návštěvníky

Pro potřeby každého plánování interpretace je nezbytné, aby správci území ve spolupráci s vlastníky a hospodáři stanovili výchozí omezení jeho využití návštěvníky. Pokud v území již návštěvnická infrastruktura existuje a území je návštěvníky využíváno, je potřeba shrnout existující omezení využití území k momentu vzniku interpretačního plánu a připravit podklad pro definování dalších žádoucích omezení či usměrnění návštěvnosti (připravuje zadavatel plánu), se kterým bude možné při plánování pracovat. Během plánovacího procesu se doporučení k omezení či usměrnění návštěvnosti mohou dále měnit v závislosti na konzultacích se zapojenými stranami.

Součástí výsledné KPNV jsou jasně stanovené limity využití území návštěvníky, se kterými bude moci pracovat každý budoucí uživatel tohoto dokumentu. Důležitou součástí naplňování KPNV je vhodná komunikace nezbytných omezení nejen směrem k návštěvníkům, ale i všem, kdo s návštěvníky pracují a připravují pro ně produkty cestovního ruchu a území jim určitým způsobem prezentují.

Pokud v území nejsou k dispozici výsledky monitoringu vlivu návštěvnosti, což je dlouhodobý proces, je potřeba jasně deklarovat omezení (případně i stanovit početní limity) expertním způsobem.

Z hlediska ochrany přírodních a kulturně-historických hodnot území a jejich interpretace jsou podstatná **omezení vstupu a využití území vyplývající z právních předpisů i omezení uplatňovaná vlastníky pozemků, jelikož mnohá z nich ovlivňují pohyb a pobyt návštěvníků v území a kvalitu jejich zážitku.** Mohou sem patřit i dočasná omezení, jako je omezení vstupu v době těžby dřeva, uzavření obor pro návštěvníky v době lovu, specifická omezení pro dobu hnízdění na ornitologických lokalitách apod.

Jakmile jsou tato omezení definována, KPNV s nimi může pracovat a promítnout je do návrhů konkrétních opatření a interpretačních prvků.

Definované limity a rozdělení území CHKO do různých zón jsou zjednodušeným způsobem zpracovány do mapky (viz následující strany). U jednotlivých zón je uvedena jejich charakteristika, vymezení a jsou navržena obecná opatření.

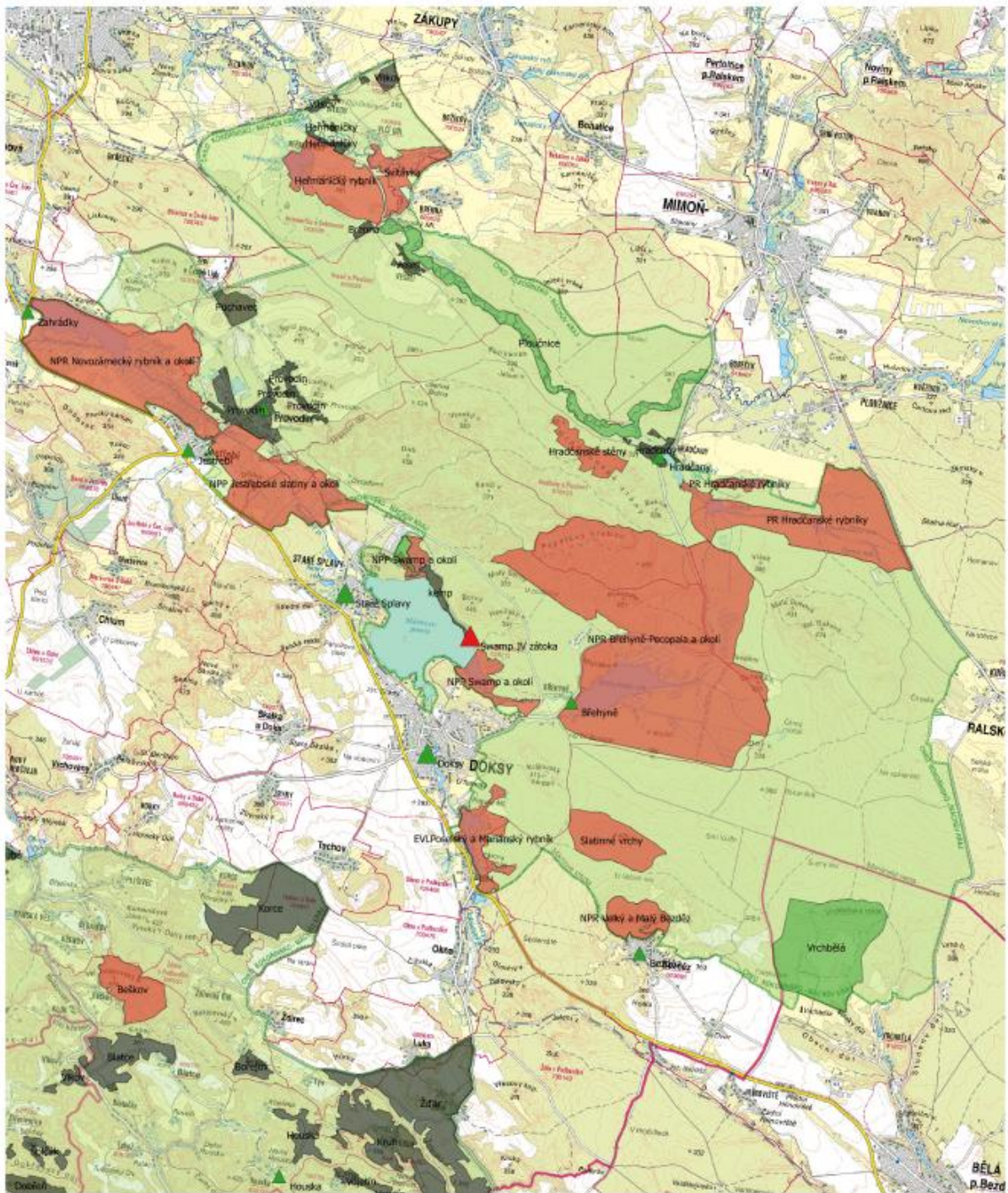
Mapka limitů území CHKO

Základní limity území CHKO vymezují 4 typy ploch (zóny) a zbytek území CHKO:

Vymezení ploch z hlediska vlivu návštěvnosti - sever

Hodnocení ploch z hlediska vlivu návštěvnosti (KPNV CHKO Kokořínsko - Máchův kraj)

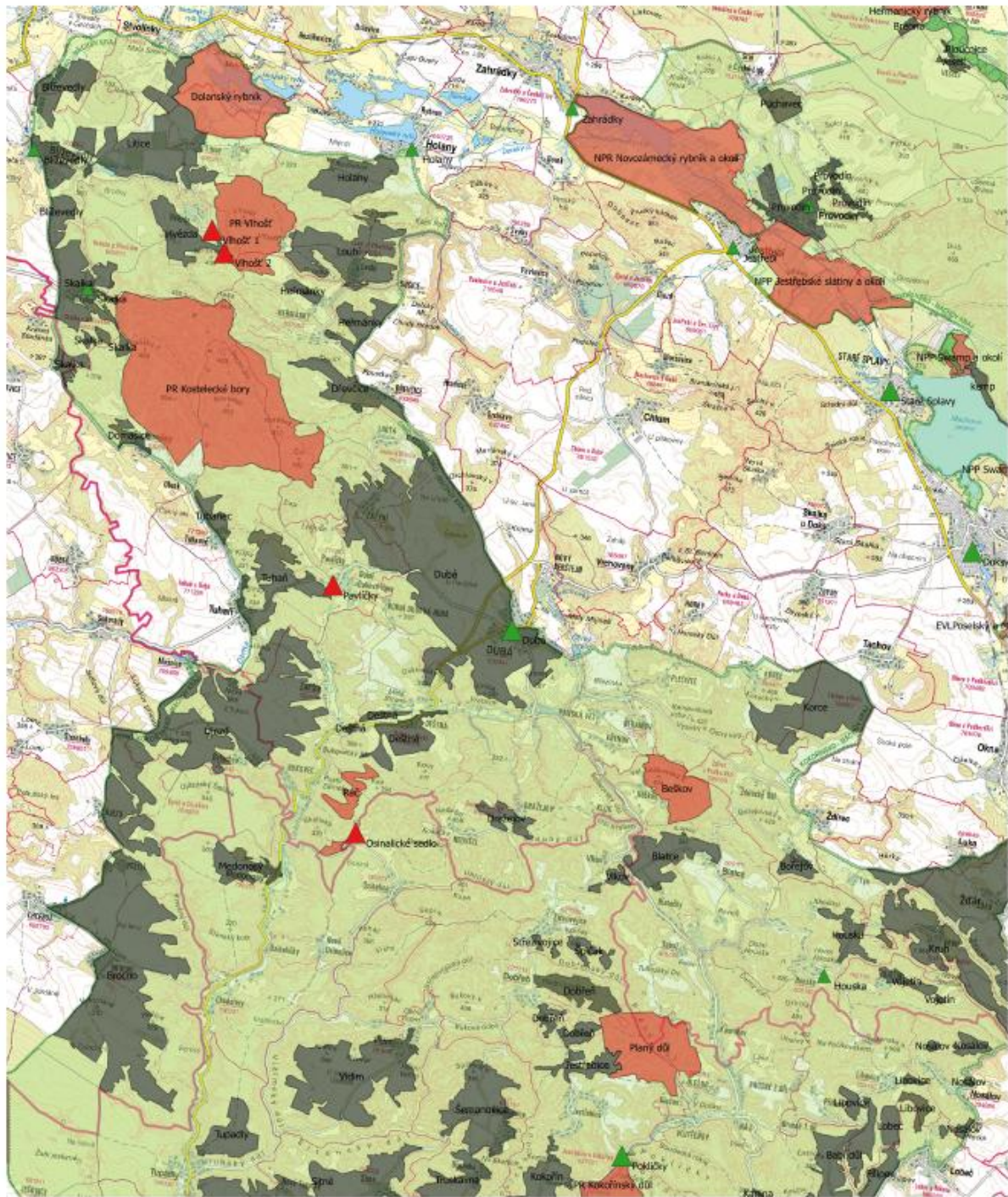
limity polygony	nástupní místa
■ a	▲ hlavní
■ b	▲ vedlejší
■ c	▲ konfliktní místo
■ b blíže neřešené	

Vymezení ploch z hlediska vlivu návštěvnosti - střed

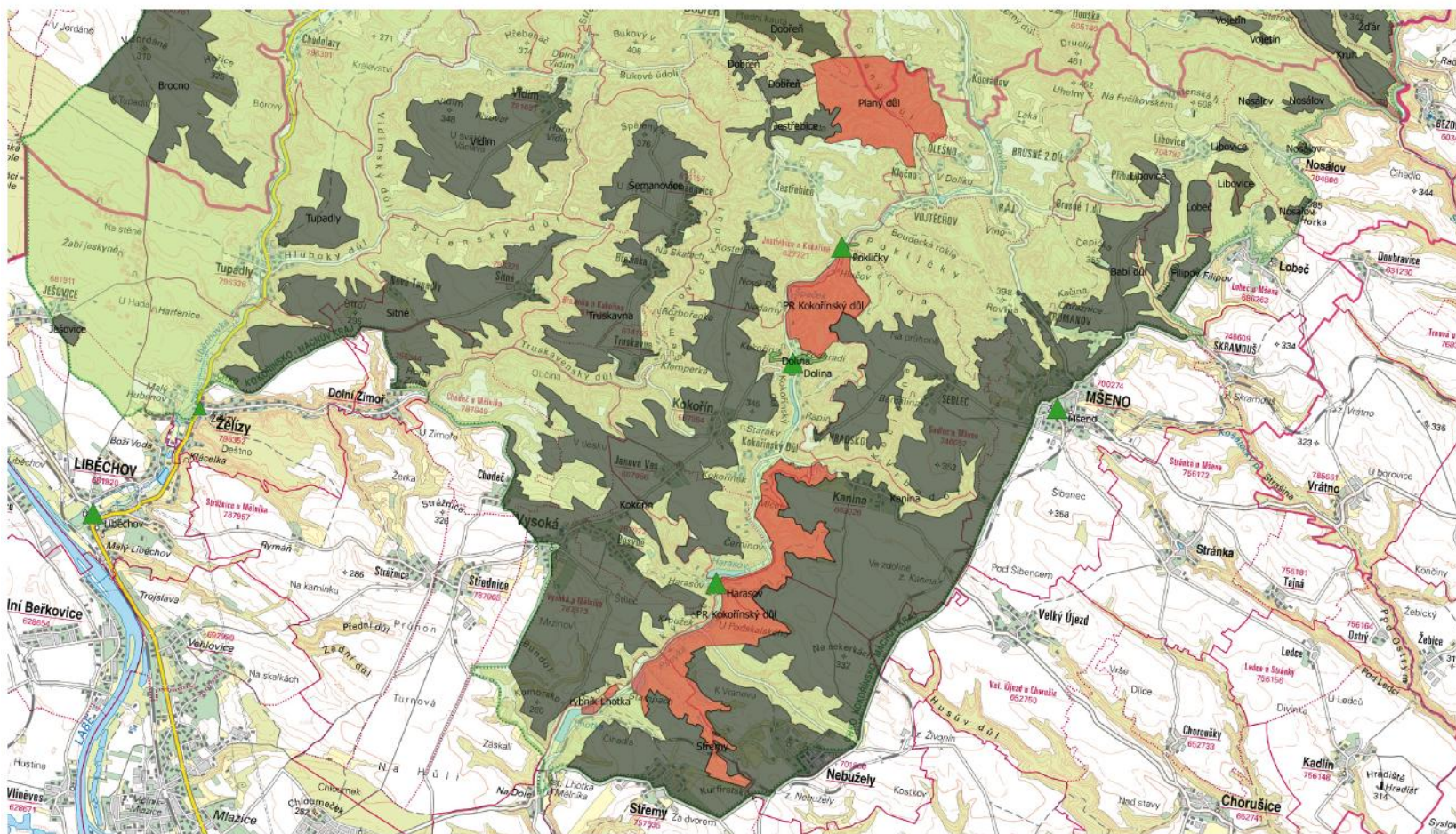
Hodnocení ploch z hlediska vlivu návštěvnosti (KPNV CHKO Kokořínsko - Máchův kraj)

limity polygony	nástupní místa
■ a	▲ hlavní
■ b	▲ vedlejší
■ c	▲ konfliktní místo
■ b blíže neřešené	

Hodnocení ploch z hlediska vlivu návštěvnosti (KPNV CHKO Kokořínsko - Máchův kraj)

limity polygony	nástupní místa
a	hlavní
b	vedlejší
c	konfliktní místo
b blíže neřešené	

Popis zón limitů území CHKO Kokořínsko – Máchův kraj

Zóna A – zranitelné plochy bez organizovaného cestovního ruchu

Charakteristika zóny dle platné metodiky

Představuje cenná území z hlediska zachování předmětů ochrany s vyloučením aktivit organizovaného cestovního ruchu s výjimkou již existujících vyznačených turistických cest včetně případné návštěvnické infrastruktury na nich. Jakékoli návštěvnické využití ploch mimo vyznačené cesty není nijak propagováno. Jde typicky o NPR nebo např. o plochy nevhodné pro pořádání hromadných akcí, u kterých nelákáme ani na sběr lesních plodů. V této kategorii je nutný popis každého segmentu s uvedením důvodu zařazení do této kategorie.

Vymezení zóny

číslo	Název segmentu	Důvody zařazení	Navržená opatření
1 A	NPR Novozámecký rybník a okolí	NPR, hnízdiště jeřába popelavého a jiných ZCHD	Viz karta projektu P1
2 a	NPP Jestřebské slatiny a okolí	hnízdiště jeřába popelavého, ZCHD rostlin	
3 A	NPP Swamp a okolí	zranitelné rašeliniště s výskytem ZCHD	
4 A	NPP Swamp a okolí	zranitelné rašeliniště s výskytem ZCHD	
5 A	Slatinné vrchy	tesařík alpský, bezpečnost návštěvníků (porosty s ponechávaným mrtvým a částečně odumřelým dřevem)	
6 A	NPR Velký a Malý Bezděz	NPR, tesařík alpský, bezpečnost návštěvníků (porosty s ponechávaným mrtvým a částečně odumřelým dřevem)	Viz karta projektu L2
7 A	EVL Poselský a Mariánský rybník	zranitelné mokřady s výskytem ZCHD, hnízdiště vodního ptactva	
8 A	NPR Břehyně-Pecopala a okolí	NPR, vlk obecný, významné hnízdiště vodního ptactva (jeřáb popelavý), výskyt dalších ZCHD	
9 A	PR Hradčanské rybníky	vlk obecný a jiné ZCHD, hnízdiště vodního ptactva	
10 A	PR Hradčanské rybníky	vlk obecný a jiné ZCHD, hnízdiště vodního ptactva	
11 A	Hradčanské stěny	sokol stěhovavý, ZCHD rostlin	
14 A	Heřmanický rybník	hnízdiště jeřába popelavého a dalších druhů vzácných ptáků	
15 A	Dolanský rybník	jeřáb popelavý, hnízdiště vodního ptactva	
16 A	PR Vlhošť	sokol stěhovavý, bezpečnost návštěvníků (ponechávání mrtvého dřeva)	
17 A	PR Kostelecké bory	lesy ponechané samovolnému vývoji – bezpečnost návštěvníků, nebezpečí požárů	

18	A	Beškov	lesy ponechané samovolnému vývoji, sokol stěhovavý	Viz karta projektu NS2
19	A	PP Osinalické bučiny	výskyt vstavačovitých	
21	A	PR Kokořínský důl	zranitelná I. zóna, klid pro ZCHD	Viz karta projektu L5, S1
22	A	PR Kokořínský důl	zranitelná I. zóna, klid pro ZCHD	Viz karta projektu L5, S1
23	A	rybník Lhotka	zranitelná I. zóna	
24	A	Planý důl	sokol stěhovavý, hnízdiště ZCHD	
13	A	Rač	sokol stěhovavý	
104	A	Svitávka	niva Svitávky s výskytem ZCHD, klidová zóna	

Navržená opatření

Opatření vzhledem ke skupinám návštěvníků

- **V této zóně by neměly být pořádány hromadné akce.**
- V době vysoké návštěvnosti je třeba provádět intenzivní **strážně-průvodcovskou činnost.**

Ostatní opatření

- Při **propagaci** nejcennějších přírodních lokalit je třeba vždy zdůraznit, že se jedná o mimořádně hodnotná a citlivá území se zvláštním režimem, kde z pochopitelných důvodů platí určitá omezení pro pohyb návštěvníků.

Zóna B – cenné a cestovním ruchem intenzivně využívané plochy

Charakteristika zóny dle platné metodiky

Představuje cenná území z hlediska zachování předmětů ochrany, kde je nebo v budoucnu může být vysoká návštěvnost a představuje zde závažný problém (popis každého segmentu s identifikací problému, s vazbou na návrh opatření v plánovací/aplikační části). Uvnitř zóny je žádoucí dělat vhodná opatření, aby se nezvyšoval počet návštěvníků, nebo technická opatření zaměřená na usměrňování pohybu návštěvníků a vhodnou interpretaci území a jeho ochrany a další opatření vedoucí k ochraně ekofenoménů, geotopů, biotopů a společenstev.

Vymezení zóny

číslo	Název segmentu	Existující problém	Návrh opatření
12	B Ploučnice	niva Ploučnice s výskytem ZCHD a rostoucí vodácké využití	Viz karta projektu S2
20	B Vrchbělá	lelek lesní	Viz karta projektu NS5
105	B Pokličky	parkování, rozbahněná plocha	Viz karta projektu L1
106	B Dolina	nadměrná návštěvnost, eroze na stezce na hrad a Podhradské cestě	Viz karta projektu L4
107	B Swamp severní zátoka	odhazování odpadků	
	Zbytek zóny dle mapy		Kromě níže uvedených opatření nejsou další v době zpracování KPNV považována za nutná.

Při vymezení zón pro potřeby CHKO KMK se autoři limitů využívání území rozhodli v rámci zóny B odlišit dva typy území: cenné a cestovním ruchem intenzivně využívané plochy, kde existují konkrétní problémy k řešení (segmenty 12, 20, 105, 106 a 107, v mapovém podkladu označeno tmavší zelenou barvou) a cenné a cestovním ruchem intenzivně využívané plochy, kde žádné konkrétní problémy k řešení popsány nebyly (zbytková plocha – výčet segmentů nebyl pořízen, v mapovém podkladu označeno světlejší zelenou barvou).

Navržená opatření

Opatření vzhledem ke skupinám návštěvníků

- **Vstup návštěvníků** do této zóny je možný v souladu s platnými zákony, tj. na území NPR pro pěší po vyznačených turistických trasách.
- V době vysoké návštěvnosti je třeba provádět intenzivní **strážně-průvodcovskou činnost**.

Ostatní opatření

- Pořádání **hromadných akcí** v této zóně není přípustné nebo podmíněně přípustné
- Existující **návštěvnická a interpretační infrastruktura** (odpočívadla, panely naučných stezek apod.) by se neměla výrazně rozšiřovat a pozornost by měla být soustředěna na zajištění bezpečnosti návštěvníků, udržování nezbytné infrastruktury ve funkčním stavu, zajištění pořádku v jejím okolí a minimalizaci jejího vizuálního dopadu.
- Při **propagaci** nejceněnějších přírodních lokalit je třeba vždy zdůraznit, že se jedná o mimořádně hodnotná a citlivá území se zvláštním režimem, kde z pochopitelných důvodů

platí určitá omezení pro pohyb návštěvníků. Propagace nejpřetíženějších lokalit (např. Pokličky) stejně jako rozšiřování **nabídky služeb** návštěvníkům by měly být omezeny.

Zóna C – ostatní území, bez omezení interpretace a potřeby usměrňovat návštěvnost

Charakteristika zóny dle platné metodiky

Jedná se o plochy, jejichž využití pro cestovní ruch KPNV speciálně neřeší, bez omezení pro interpretaci území CHKO a bez potřeby usměrňovat návštěvnost (zemědělské území, hospodářské lesy, sídla bez památkové ochrany, rekreační střediska a síť komunikací. Také zde se nacházejí lokality vhodné pro interpretaci, prvky návštěvnické infrastruktury a služby. I na těchto místech se nabízí vhodná příležitost k prezentaci území a AOPK ČR a k usměrnění pohybu a chování návštěvníků. Konflikty mezi zájmy ochrany přírody a návštěvníky se týkají zejména nedovoleného parkování.

Vymezení zóny

číslo	C	Název segmentu	číslo	C	Název segmentu	číslo	C	Název segmentu
25	C	Provodín	55	C	Lobeč	85	C	Deštná
26	C	horní Provodín	56	C	Libovice	86	C	Deštná
27	C	Provodín	57	C	Libovice	87	C	Deštná
28	C	Provodín	58	C	Nosálov	88	C	Dřevčice
29	C	Provodín	59	C	Nosálov	89	C	Tuhaň
30	C	Provodín	60	C	Nosálov	90	C	Tuhanec
31	C	Puchavec	61	C	Nosálov	91	C	Domašice
32	C	Heřmaničky	62	C	Nosálov	92	C	Skalka
33	C	Heřmaničky	63	C	Kruh	93	C	Skalka
34	C	Vítkov	64	C	Houska	94	C	Skalka
35	C	Vítkov	65	C	Vojetín	95	C	Skalka
36	C	Vítkov	66	C	Vojetín	96	C	Skalka
37	C	Brenná	67	C	Bořejov	97	C	Blíževedly
38	C	Veselí	68	C	Blatce	98	C	Hvězda
39	C	Hradčany	69	C	Libovice	99	C	Holany
40	C	Kemp	70	C	Dobřeň	100	C	Blíževedly
41	C	Litice	71	C	Dobřeň	101	C	Loubí
42	C	Dubá	72	C	Dobřeň	102	C	Heřmánky
43	C	Brocno	73	C	Jestřebice	103	C	Heřmánky
44	C	Sitné	74	C	Špičák			
45	C	Střemy	75	C	Střezivojice			
46	C	Kanina	76	C	Střezivojice			
47	C	Žďár	77	C	Vlkov			
48	C	Korce	78	C	Vlkov			
49	C	Kokořín	79	C	Dražejov			
50	C	Truskavna	80	C	Vidim			
51	C	Šemanovice	81	C	Tupadly			
52	C	Nebužely	82	C	Ješovice			
53	C	Babí důl	83	C	Újezd			
54	C	Filipov	84	C	Medonosy			

Navržená opatření

Opatření vzhledem ke skupinám návštěvníků

- **Vstup pěších návštěvníků a vjezd cyklistů** zóny je možný v souladu s platnými zákony. Může být omezen z důvodů bezpečnosti (lov, těžba v lese, managementová opatření, pravidla silničního provozu) nebo ochrany práv a majetku (soukromé cesty, zahrady apod.).

Ostatní opatření

- **Pořádání hromadných akcí** by mělo být posuzováno individuálně AOPK ČR – Správou CHKO KMK a řešeno po dohodě s vlastníky a uživateli příslušných pozemků a dotčenými obcemi.
- Další rozvoj **návštěvnické a interpretační infrastruktury** je možný na základě dohody AOPK ČR – Správy CHKO KMK, vlastníků a uživatelů pozemků a dotčených obcí. Infrastruktura by měla být udržovaná ve funkčním stavu a v pořádku a neměla by vizuálně zatěžovat okolí.
- Při **propagaci** je třeba zdůraznit, že území CHKO KMK je mimořádně hodnotné a citlivé a má zvláštní režim, kde z pochopitelných důvodů platí určitá omezení pro pohyb návštěvníků.

Hlavní nástupní místa a místa konfliktů

V limitech využití bylo vymezeno 8 hlavních nástupních míst, 10 vedlejších nástupních míst a 5 konfliktních míst z hlediska parkování.

Nástupní místa jsou vhodným prostorem pro umístění informačních panelů s mapami, základními informacemi o území, pravidly chování v chráněném území a užitečnými kontakty – viz karta projektu K3.

Hlavní nástupní místa

- Harasov
- Dolina
- Pokličky
- Mšeno
- Liběchov
- Dubá
- Staré Splavy
- Doksy

Vedlejší nástupní místa

- Bezděz
- Jestřebí
- Provodín
- Zahrádky
- Hradčany
- Břehyně
- Skalka
- Holany
- Blíževedly
- Houska
- Želízy

Konfliktní místa (parkování)

- Pavličky
- Osinalické sedlo
- Vlhošť 1
- Vlhošť 2
- Swamp JV zátoka

Návrhem opatření pro řešení problémů v konfliktních místech se zabývá projekt L6